धात्रशीय तत्नीयि

ডক্টর কালীপদ বিশ্বাস

এখা এ, ডি. এল্-সি., (এডিন), এবং আরু এল্, ই, এফা এল্, এ,
ফুডপূর্ব অপারিন্টেডেন্ট, রয়েল বোটানিক গার্ডেন, কলিকাডা এবং উদ্ভিদ্ বিজ্ঞানের
অনারারী অধ্যাপক, কলিকাডা বিশ্ববিদ্যালয়।

প্রীএককড়ি খোষ

মামেল বোটানিক্ গাডেন প্তকাগারের ভৃতপুর কর্মচারী

দিতীয় সংস্করণ

OF REP

সম্পূর্ণ মুডন পারায় পরিবর্জিন্ত সংস্করণ

মূখ্য সম্পাদিকা

অধ্যাপিকা ডঃ অসীমা চট্টোপাধ্যায়

তি- এব্-সি., এম- এব্- এ, তীন্ অক বি ধ্যাকাপ্টি অন সাহেল, ইউনিভাৰনিটি কলেল অন্ নালেশ, কলিকাতা বিশ্ববিদ্যালয় কুমা সম্পাদক

আয়ুর্বেদ-রহম্পতি কবিরাজ বিজয়কালী ভট্টাচার্য্য, আয়ুর্বেদাচার্য্য কবিরাজ জ্ঞান্দিবকালী ভট্টাচার্য্য, আয়ুর্বেদশাস্ত্রী কবিরাজ জ্ঞাতেভেন্তকুমার সরকার

কলিকাতা বিশ্ববিভালয়

2003

মূল্য — ১০০.০০ টাকা

READING HILL

615.53 B 545 ed.2 v.5

Beu 2822

© Calcutta University

9 16956

PRINTED IN INDIA

Printed & Published by Sri Pradip Kumar Ghosh Superintendent, Calcutta University Press 48, Hazra Road, Kolkata — 700 019

পূৰ্বভাষ

ভাষতবৰ্ধ প্ৰাকৃতিক দশ্লাকে পৰিপূৰ্ব। তাৰ কৰে। ত্ৰিনিপৰ চিৰালং পূৰ্বত থেকে কনাক্ষাবিক। পৰ্যাৰ ব্যাপক ভাষে বিশ্বক থকেই নানা বনৌষ্টি। এই বনৌষ্টি প্ৰাচীনকাল থেকে ব্যৱহৃত কৰে আগতে জীবেৰ ব্যৱস্থাক—বিশেষ ভবে বোল ক্ষায়ে উপল্যেৰ কভা। বিশ্ববাদীৰ হিতাৰ্থে ভাৱতবৰ্ধ এই অধিকৃত্যবান দশ্লা নাবা বিশে হড়িছে দিয়েছে। কিছু পালাত্য ব্যৱহৃত প্ৰভাৱে ভাৱতবাদী তাৰেৰ নিজেল বেশের বনৌষ্টিৰ বৃদ্যা বিজে পাৰেনি এবং ভাৰ কলে বনৌষ্টিৰ ব্যাপ প্ৰায়ে বাহা ভাৱতীয় আগ্রেইৰ চিকিৎদা প্ৰতি সাধা বিশে যে খনাৰ কৰি ক্ষেত্ৰিলো তা প্ৰায় দুল্ল কতে বনেছে।

वर्गन । जीव और भूमंबाद जन्म वाद्राव्य देनान वर्गापिय देखिएन, जांच अधिक व छाटक वर्गन करवाद वाद्राव्य करवाद्राव्य व्यवस्था करवाद्राव्य करवाद्राव्य ।

अरे न्यानिव विक्रीय मरकाल नृसंकात स्थात कार व्याप्त केनव अन्य क्रांस स्थात स्थात व्याप्त विक्रिय मान्या क्रांस महकात स्थात व्याप्त व्याप्त स्थात स्थात महकात स्थात व्याप्त स्थात स्

ত্থাটাৰ কাল বেকে ভাৰতের ধ্যেক কৰিল ভাৰতীয় ভৈত্তভাৰ কৰাক লক্ষ্মে কভিত্ত ছিলেন। আযুক্তিৰ এক শ্ৰেণীৰ আযুক্তিৰ বিশেষজ্ঞেৰ নছান লাক্ষা বাব বাবা সন্মানী বেলে দেশ বিশেশ অমণকালে অনুসাধাৰণেৰ মধ্যে কেক্ষমেৰ প্ৰয়োগ কৰতেন। প্ৰাণ্ড বেভিত্তগৰ বা অংশব্যকীকালের আযুক্তিন্তমে ও সংক্রিজ্জের নানা প্রকাশ করেনিবিত্ত উল্লেখ আছে। এ ছাড়া চরভ, ত্থাত ও অটাক্ষম্য সংক্রিজাতেও অন্যাব্ধিত সন্ধান্ত্য সহতে বিশব আলোচনা ব্যাহত।

পৃথবর্তীকালে চক্রণাশিকে ও পার্কার সংগ্রিকাতে বিভিন্ন প্রভাৱ করেবিধির বাবহারের উল্লেখ করা হরেছে। থোড়প শক্ষক কাষ্যিকি জাত প্রয়ে চক্রণজ্ঞের ভূপনার বেপবিবেশের বহু জেকার বাবহার সহয়ে আলোচনা করেছেন। চক্রমন্ত বচিত জৈবারাপ নামক পুত্তকে ও ভারতির হচিত "ভাবপ্রাকাপ" নামক পুত্তকে পুথক পুথক করেছে রংগর বর্ণনা আছে।

সন্তাপ প্রতে ধরতবি নিকট, বাজনিকট প্রতৃতি নিকট কার্থণ ধারাবাহিকভাবে বনৌবহিত সংলা ও কণাওণ ক্লাকারে বিশিবক করেছেন। তাপ কলে ক্রৌহনির বাবহার ভারতের বিভিন্ন প্রতেশ ক্তিবে প্রে। এবংশের ইউনানি, ক্রেটিরি চিকিৎসক সম্প্রায় ও ব্যবহার সম্প্রায় পরে ঐ জানের স্থাবহার করেছেন। এইভাবে ভোগচিবিৎসার্থে ও ব্যাপের স্থাকৃত কারণ পোধনার্থে ক্রৌর্থির ব্যবহার প্রচলিত ক্রেছে। কর্ণস্থা বিশাস মহাশার এই প্রক্রের প্রথম সংকরণে তা বিশাকারে বর্ণনা করেছেন।

কাৰজীয় ৰনৌৰ্য

वापूर्वित नव्यवादित विकिश्यकान स्वापित्वीक, साथित्यीक या क्षेत्रविनशीक वा क्षेत्रविनशीक वा क्षेत्रविनशीक वार्वित्या वर्षाविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविनशीक व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष व्यव्यविक्र विक्रिक्ष विक्रिक्ष व्यव्यविक्र विक्रिक्ष व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र व्यव्यविक्र विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष विक्रिक्ष व्यव्यविक्र विक्रिक्ष विक्रिक्ष

শটাবল ও উনবিংল শহকে উৰৱটাৰ নত, আৰু, এনু, খোৰি ও বহু পাল্ডাতা ও প্রাচা মনীৰী ভারতীয় বনৌৰ্থি সৰক্ষে বহু তথা সৰ্কিত পৃত্তক বচনা করেন। উালের কথা বিশান মহালয় এই পুরক্ষের ভূমিকাতে উল্লেখ করেছেন।

বে শবণ পাকাজা মনীবী ভাৰতীয় বনৌহবি নিবে গবেষণা কংছেন উাধের হয়ে।
মহামাভ Watt এর নাম বিশেষকাৰে উল্লেখযোগ্য। তিনি আসমূল হিমাচন ভূবে বে
অপূর্বাহাৰ নকেন্দ্র ভাষেন ভাকে একটা Folklore medicine-এর Encyclopaedia বলা
চলে। প্রবর্তীকালে Watt মহোবাছের অন্তর্কালে Kirtikan & Basu মহোবার মনৌহবির
একটা শচিতা এই বচনা করেন।

শ্বনায় উক্ত ও পরিশ্রে প্রক্রে হ্রতিও প্রকালিশর বিশাস ব্যালয় বাংলাভারতে "কারতীর বনৌর্ধি" করে মুখাতঃ অন্তর্জন ও নিজন জান স্থিবেল করেছেন। বর্জমান সংকরণে আনুর্কেদের আলোচনা, সর্বভারতীয় প্রিতগ্রের হত ও Glossery এর আনুনিক্তর বিচার বিশ্বেদ সংক্ষিত্র অবচ নিপুণভাবে বর্গনা হয়। হ্রেছে।

व्यक्तिवादिक वहनकावीय मिक्क मण्याः दर विकिश्ता-विकास शास्त्र द्विदेश छात्र अकी।
निवाय पृत्रिकति वाश्य अवश्यादे पृत्रिकति निया वाश्यावता क सरवाताय रावद्यक लाह्य अस्तर्थ ।
रावक निवार वाश्यावताय विकास वाश्यावता विकास विकास विकास विकास विकास विकास विकास विकास वाश्यावता विकास वाश्यावता वाश्यावता वाश्यावताय वाश्यावत्य वाश्

পৰিশেৰে বিশেষ হৃত্যের সালে জানাজি, এই পুত্তক্ত্রণের অব্যয়হিত পূর্বে ভার্বেন-মুক্তাতি বিজয়কালী ভট্টাচার্য্য বহালর প্রদোক গন্ম করেছের।

পুৰুষ্ট্ৰণ কালে বিশেষ কুল কটা নালোখনেছ কাৰ আয়ুৰ্কনোচাৰ্থ্য উচ্চক হৈছত ঠাকুৰ পকটাৰ্থ বহাপত্তের উপত কেন্দ্র । বনৌবধিত লাভ্যত্তা নাককবণে ভট্টৰ এগ্. আৰ. বান আনালের সহবাদিকা করেছেন।

ভারতীয় বনৌষধি

শিল্প ও সরকাশ-সচিব শান্দীর ভটর শ্রীশ্যামাপ্রসাদ মুখোপাধ্যায়

थम. था., वि. थाम., वि. मिर्छ., थाम-थम. वि., शाविशाय-बाँ-म मरमामय-मिथिक कृतिका-अवनित्र]

ডক্টর শ্রীকালীপদ বিশ্বাস

এম. এ. ডি. এস-সি. (এডিন), এফ. খাব. এম. ই., এফ. এম. এ. স্থাবিশটেকেট, ব্যেগ খোটানিক্ গার্ডেন, কলিকাড়া এবং উদ্ভিদ্ বিভানের অনায়ারী স্থানিক, কলিকাড়া বিশ্ববিভানর

শ্ৰীএককড়ি ঘোষ

ৰাখেল ৰোটানিক্ লাৰ্ডেন প্ৰকালাৰেৰ কৃতপূৰ্ব কৰচাৰী

কলিকাতা বিশ্ববিদ্যালয় ১৯৫০

ভূমিকা

"ভারতীয় বনৌষ্টি" প্রায় ১০ বংশর পরে ভলিকাতা বিবহিতালর চ্ইতে প্রকালিত হবল । অনিবার্থ্য কারণে এই পুরুক ছালিতে বিনর হইবাছে। গুডের নথরে ও তাহার পর বহু অধ্যবিধার জিতর বিয়া এই প্রুক্ত পুরুক্তথানির কানাথ্য ছালান্য কাল বে একটিনে শেব হইল ইয়া আনমের বিবয়। উলিবের বর্ণনা এই পুরুকে বক্তায়ার ব্যাহ্য বৈজ্ঞানিক পরিজ্ঞায়া-অবলয়নে লিখিত হইবাছে। তবে উলিবেয়োরের জন্ত এত্যেক পাছের সর্বান্তত বিজ্ঞা বৈজ্ঞানিক ল্যান্টিন নাম বেওলা হইবাছে এবং অনুসাধারণের ক্রিয়ার জন্ত ও আর্থের অল্পান্ত বিজ্ঞান বিশ্বর প্রান্তিন নাম বেওলা হইবাছে এবং অনুসাধারণের ক্রিয়ার জন্ত ও আর্থের অল্পান্ত বিজ্ঞান বিশ্বর প্রান্ত বিজ্ঞান বিশ্বর বিভিন্ন প্রথমের প্রচলিত নামও উল্লেখ করা হবিয়ারে। প্রভাগে করেবের পাছ কেনা কোনকল কর্ত্তান্ত হবিবে না।

नावारतर रारण नदान नवान विकिथ्यानको विक नाध्य नकान गांन मा नवान भारकत निविच भवित्र नाव्यान विकाय नवान विकाय नव

विताहरण वस् वेतालय लाइव्य नाव कवा नून्ये नक्ष्यलयः जांनीलक्षान्य विनादि आय लाक्ष्यां १० काल वित्रणीय वेक्षण्य लाइव्य—दिस्य किकिमिनिन, क्रेसारेन, रेलिकाक्ष्यामा, द्यालकामा, स्वानियायन, क्ष्यादिनया क्ष्यक्षिय काव नद्रक्ष कवा वारेट्ड लाइव काव क्ष्य क्ष्य और नक्ष्य नाम स्वाह्य क्ष्यकावचानाय वेक्ष क्ष्यक स्ट्रेट्ड लाइव। जाना कवा श्रेष्ठ द्यावकीय क्ष्यिय कावकाव्य नद्रवाण किया क्ष्येय कावकाव्य नद्रवाण किया कावकाव्य नद्रवाण किया वामनव्याक्षिय स्वाह्यक्ष्यक्ष वेद्य केष्य क्ष्याची किया वासीन कावक क्ष्यक्ष व्यवकाव क्ष्यक्ष मानव्याक्षिय स्वाह्यक्ष्यक्ष्यक्ष नामक्ष्य क्ष्यक्ष व्यवक्ष क्ष्यक्ष व्यवक्ष्यक्ष विद्यक्ष व्यवक्ष्यक्ष व्यवक्ष्यक्ष व्यवक्ष

क, किर जब आर्थ (राज, निष्ठे विज्ञी ं ३०वे क्लावे, ३३६३ Signeral with with the

পূৰ্বভাষ

वित्त थिक दिन्त। वर्षात देश दशक विश्व कार्यस्थ दिवस स्थान स्थान स्थान । अहे वर्षात्व स्थान स्थान । अहे वर्षात्व स्थान स्थान स्थान । अहे वर्षात्व स्थान स्था

ৰণিত আহে বে নেববৈত থকাৰি কালীয়াজ-গৃহত্ নিৰোনান নামে জন্মত্বন কথাৰ বহাৰি বিহামিত বীসতনৰ অক্তাহক উচ্চাৰ নিকট আহুৰ্কেন-শিকাৰ জন্ম প্ৰেয়ণ কথাৰ বহাৰি ছালা শিকাৰ আহুৰ্কেন-শিকাৰ জন্ম প্ৰেয়ণ কৰেন। নামৰি ছালা শিকাৰ শালাকেই পৰ বে এই বচনা কৰেন ভাইৰেই নাম ক্ষেত্ত-নাহিতা। চহন ও জ্বাত নিশিক চৰক-নাহিতা ও অক্তান্ত নাহিতা আজি প্ৰাচীন ভাইতীয় চিকিৎনা-এছ। এই ছাইৰানি প্ৰকে অনুচিকিৎনা, বেহুতব, উচ্চ-নিৰ্মাচন ও উদ্ধ-প্ৰয়োগ প্ৰকৃতি অভি বিভাৱিত ভাবে দিখিত আছে। পুতৰ ছাইৰানি লোকাতীয় জানেৰ পৰিচাৰক ও অপৌক্ষেত্ৰ বিভাৱিত ভাবে দিখিত আছে। পুতৰ ছাইৰানি লোকাতীয় জানেৰ পৰিচাৰক ও অপৌক্ষেত্ৰ বিভাৱিত ভাবে দিখিত আছে। পুতৰ ছাইৰানি লোকাতীয় জানেৰ পৰিচাৰক ও অপৌক্ষেত্ৰ বিভাৱিত ভাবে দিখিত।

আটোন চিকিৎসা-প্ৰাৰ্থ সংখ্য বংশকটোৰ প্ৰটাৰ্থন-সংবিধা, চক্ৰয়-সংগ্ৰন্থ, পাৰ্থন-সংগ্ৰন্থ ভাৰবিবেৰ ভাৰপ্ৰকাশ, মন্ত্ৰ পালেৰ কাক্ষিকেই, সাধ্যক্ষেত্ৰ নিয়ান এবং ভাৰত কভিন্ত চিকিৎসা-পুত্তক ক্ৰাৰণ ও চিকিৎসা-বিধি আলোচিত ক্ষয়াছে।

भूगनमान बाजवनात्मक बाजनीय नावात्म मृत्यामान वाकिमगर, कावती, गावशी क विक् जावाव कावनीय कावक-भवत्क करवकशामि क्यूना भूकक निविद्या शिवारकन । देवारवय वारा जानिन व्यक्ति (Taleep Sheriff) अवः माराजन-केन-कावित्र (Makhazan-ul-Adwiya) विराप केरवस्ताता ।

বুটার বোকৰ ব প্রাণ বভাবতৈ পোতৃ দীয় ও ভগৰাৰ উত্তিত্-বিভাবিৎ চিকিৎসকণৰ ভারতীয় ভৈয়েলার ভণাৰণ-সহতে বাহাবাহিক ইভিয়ান প্রাণহন করিয়া নিয়াছেন। দক্ষিণ-ভারতের প্রাচনিত প্রকলিব মধ্যে Van Rheede নিবিত Hortus Indicus Malabaricus লামক প্রকলানি ১২ বংগু বিভক্ত। প্রভাৱতিত Thomas Rivers, O. Kerbosa, L. De Costa, Wight, Beddome প্রভৃতি মনীবিগণ ভিন্ন ভিন্ন করের ভারতের ভিন্ন ভিন্ন ব্যুক্তের ভারতের বিভ্না ভিন্ন ব্যুক্তি বনীবিগণ ভিন্ন ভিন্ন করের ভারতের ভিন্ন ভিন্ন ব্যুক্তের ভারতের বিভ্না ভিন্ন বিভাবেন।

कांचजीत बट्योगरि

নীয় ভাষাৰ ও উনবিংশ শতাৰীতে উতিস্বিতা-বিশায়ত চিকিৎসকল ভাষতীয় চিকিৎসা-শাল ভাষত প্ৰথম কৰিয়া আধুনিক গ্ৰেমণাত পৰ অতি প্ৰথম কৰিয়া গিয়াছেন। এই সকল মনীবিত্ব মধ্যে Dr. Roxburgh এই নাম বিশেষ উল্লেখযোগ্য, উল্লেখযোগ্য ভাষ্টোয় ভাষ্টীয় ভাষ্টিক উতিস্পাৰিক গ্ৰেমণাৰ পিছতুলা বলিগেও অত্যক্তি হয় না। Dr. Roxburgh লিখিত Flore Indice নামৰ প্ৰতে বিভিন্ন ভাষ্টীয় উতিহেও বেশীয় ও বৈজ্ঞানিক নাম, ভাষ্টাৰের ব্ৰিনা, আবাস ও ওপাৰণ বিভাছিত ভাবে লিখিত আছে।

প্ৰথমী সময়ে ১৮১০ ইঃ Dr. John Flemming ভাৰতীয় ভৈছেলাৰ বিশুস্থানী ও নাড়ত নাম Asiatic Research নামক লামন্তিক পৰে আজি বিশাসভাবে প্ৰকাশ কৰিব। লিবাছেন। Dr. N. Wallich এক Dr. Wilson প্ৰস্থ উন্তিশ্বেকাৰা কেইছ উন্তাপ কৰিব। কাল্যনালয়ে অবন্ধ কৰিব। কাল্যনালয়ে অবন্ধ কৰিব। কাল্যনালয়ে অবন্ধ কৰিব। কাল্যনালয়ে অবন্ধ কৰিব। কাল্যনালয়ে কাল্যনালয়ে কাল্যনালয়ে Moodeen Sheriff, Dr. Wight, Dr. Dymock প্ৰকৃতি মধ্যেবালয়ে কাল্যনাল্যকাল (Materia Medica) অভি উন্তাই চিকিন্সালয়ে। Sir William O'Shaughnessy এক Dr. Wallich এক 'Pharmacopoeia Bengal's অভি লাভ্যনাল পুৰুত। Dr. Birdwood লিভিড বোৰাই ক্ষেত্ৰত কেবল এক Dr. Drury লিভিড খাল্যাক কেবলৈ কেবল, এক Dr. Baden Powell লিভিড Punjab Products এক ব্যৱসাহাত্ৰ ভাৰাইলাল কে লিভিড Indigenous Drugs অভি উন্তাই চিকিন্সাল্যক।

Dr. Voigt লিখিক Hortus Subarbanus Calcuttensis, Sir J. D. Hooker লিখিক Flore of British India এবং Sir George Watt লাহেব লিখিক Dictionary of Economic Products ব্যাহ্যে ১৮৪৫, ১৮৯৭ ও ১৯০৪ বা লুপুৰিৱণ প্ৰকাশিক ষ্ট্ৰা দেশীৰ চিকিৎলা-বিষয়ক উল্লিখ কৰাৰকৰ উল্লিখন প্ৰিয়ম প্ৰিয়ম প্ৰভাৱ প্ৰায়ম প্ৰায়ম স্বাহ্য সাম্ব্ৰ ক্ৰিয়াছে।

Sci George King शिविक वहनःशाक रानीत रक्षण केविरात गतिकाशक भूषक, कावरक वृदेशदेश काव मध्योत भूषक ध्वार काः केवकीत वक निविक Hindu Materia Medica मानक भूषरकत Glossary का रक्षण केविरात दृष्ट गतिका विक महस्र किवार केविरात दृष्ट गतिका करिया किवार किवार केविरात केविरात करिया किवार क

नाश्चिक विकिश्या-तरपर परण Dr. Kirtiker e Major B. D. Basu निश्चि Indian Medicinal Plants. Dr. R. N. Chopea जिल्कि Indianous Drugs, Dr. Nadkarni जिल्कि The Indian Materia Medica अप अविश्व विकास विकास कर अविश्व विकास विकास कर अविश्व विकास विकास कर अविश्व विकास विकास कर अविश्व विकास कर अ

বৈদিক বুল ক্টাডে বৰ্তমান নমত পৰ্যক নে সকল চিকিৎসা-এছের বিবয় উল্লেখ করা কুট্ল, ইয়াম সকলক্ষমিই লংক্ত, ইংয়াজী ও ল্যাটিন ভাষাত লিখিছ। এই সময় পুড়ক পরিং

কৰিয়া স্থায়ন কৰা অতি ব্যয়-লাপেক। তথাতীত ইংৱাকী ও লাটিন ভাৰাৰ অন্তিক্ত কিব্দুবিশেষ সম্প্ৰাণী। বনৌন্ধি-বৰ্ণণ নামক পুড়কগানি হবিও ব্যক্তায়ায় লিখিত ভাৰাণি উহাতে সমসংখ্যক ভেত্তকত উল্লেখ স্থায়ে যাত্ৰ এবং উহাতে ভক্তভাবিত ডিঅ-প্ৰিচয় না থাকায় ইয়া লাধাৰণেত গলে সহজে ব্যাহ্যয় নহে।

क्षित्वा करमकात्वि वाहक नाव क नविका, केशालक देवकानिक, द्रानीव क नाकृत नाव-নৰছে ব্যৱসংখ্যক অহনভান-পত্ৰ আহাৰ নিকট নকৰে নহতে প্ৰেৰিক হওৱাৰ সেঞ্জিৰ স্থাবৰ উত্তৰ-প্ৰানকালীৰ আমাৰ বনে ক্ৰয়াছে বে, তক্ৰভাবিৰ চিত্ৰ ও ক্ৰিন্সত্ একবানি ক্ৰেডা-পুত্ৰক লিখিত ত্ৰহা বিশেষ আৰম্ভকঃ বহু গুণাৰাত চিকিৎসক এতপ একখানি পুত্ৰ প্ৰায়ত্ৰ কৰিবাৰ কৰা অন্তেৰোধ কৰাৰ আমাৰ পূৰ্ব্য ইক্ষা আছত নগৰতী চুইছ। উঠে ও वह भूषक्यानि क्षणान कविष्य वेशनाहित हरे। Siz David Prain, C. M. G.C.I. E., M.A., L. M. S., D. Sc., LL. D., F. R. S., F. R. S. E., F. L. S., कृष्ण्यं प्रशासिक्षेटकके, बरदन त्याविक् शार्त्वन, कनिकका, क काहितकेन, बरदन त्यांगितिक् शार्थत,-Kem, अ विवाद जाशांक विरुक्त देखाने करवन अवा को कृतिकान ইংৰাজী অনুবাদ ভাৰাৰ জীবদশাৰ নংগোগন কৰিয়া বিভাছেন, এজভ টাৰাছ নিকট আৰি বিশেষ কৃষ্ণা। এই পুন্তক ইংরাজী ভাষার দেখা বিব কবিচাছিলায। পরে चाशांव वक् वाननीव शिकाबांधानाव ब्रह्मानाथाव बहानव देश वक्रवरनव चावान-वृक्तनिकाव প্রতীপ্রোগী ও উপকারের অন্ত ব্যভাষ্ট বিভিত্তে অনুবোধ করেন। উল্লেই উপরেশহত এককভিবাৰুৰ একাঞ্চ পৰিন্তাৰ এবং আমাৰ উদ্বিদ-সংবেদণায় জীহাৰ নিষ্ঠা ও আপ্ৰাণ চৌৰ বলে এই বিভাগ পুৰুত বক্ষাবাৰ পোৰ। সক্ষমনৰ ক্ষাবাৰে। এই পুৰুত-প্ৰস্থানে माननीय विद्याद्यनाम मृत्यामाशास अवर विकासाद्यनाम मृत्यामाशास ब्रह्मनप्रवद्यक महावर्ण क धैरनाह दिवार वक्त अर कनिक्का विश्वविकानत्त्व शता और शूक्क झानाहेवार बालावक কৰাৰ কৰা আমাৰ কক্ষতা আনাইবেটি।

शर्षमाधावलय वृदिधाव बाव एवाक्ट्य ब्रांखाक केंद्रितय देखानिक बाय, कान् कान् देखांची मूळ्ड केंद्राय विधा-पविषय कर्नदा चाद्य, कान् द्वान् वाद्य वाद्य केंद्राय केंद्राय क्रिया क्रया क्रिया क्रया क्रिया क्रिया

একলে প্রকাশনি ববি গালুক্ষীত ও অপস্থাপত চিকিৎস্কলপের ও উন্তিল্জক অহসভিৎয় হাত্রপথের উপকারে আইলে ভাতা হুইলে আলাকের প্রিমান সার্থক হুইলাছে বলিয়া বত হুইব। এই প্তক-প্রশাসন কার্যে আমি প্রায় প্রায়েক্ চিকিৎসা-এর ও উল্লিখ

कांचजीव बरमीववि

বিশা-বিধান প্তাৰৰ নাহায় এহা কৰিবাছি : জন্মত এই নকন এখকাৰের নিষ্ট চিত্রখণে আৰম্ভ মহিলাম। প্রাণ-ন্যান্য কার্য্যে প্রিপ্শীলকুমার ম্যোলাখ্যার নাহায়। করার উচ্চাকে আবার আন্তবিক বভবার বিভেক্তি।

পৰিলেহে বক্তৰা এই বে, এছণ পুন্ধ-আগ্রনে অহ-প্রমাদ থাকা সভ্যপথ। সন্তম্ন শাঠকণণ শেশুলি নির্দেশ করিয়া দিলে আমি উল্লেছের নিকট কুক্তল বাকিব ও প্রবর্তী সংস্করণে অভি দলের সহিত্য সংশোধন করিয়া দিব।

क्षांबदयविवास.

ব্যবেদ বোটানিক্ গার্ডেন, কলিকাতা। ১লা খাগই, ১৯৫৯। শ্ৰীকালীপদ বিধাস

উদ্ভিদের শ্রেণী-বিভাগ

रिन् चार्स्य नारव वर वाठीनवान वरेट कन्नकानिक चारुकि, कर, वानवान क वादश्य वर्षावी व्यक्ति-विकाश चिक विनय कार्य निविक चार्य , वया—नाकवर्ग, श्नावर्ग, व्यक्ति, वर्षाक्रियों, कर्म्यविवर्ग, कर्म्याविवर्ग, देक्तवर्ग वेकावि । व्यक्ति क्याविवर्ग, व्यक्ति क्याविवर्ग, देक्तवर्ग वेकावि । व्यक्ति कार्याव्यक्ति व्यक्ति क्याविवर्ग वर्षाव्यक्ति क्याविवर्ग वर्षाव्यक्ति वर्षाव्यक्ति क्याविवर्ग वर्षाव्यक्ति व्यक्ति वर्षाव्यक्ति व्यक्ति वर्षाव्यक्ति व्यक्ति वर्षाव्यक्ति व्यक्ति वर्षाव्यक्ति वर्ति वर्षाव्यक्ति वर्यक्ति वर्षाव्यक्ति वर्यक्ति वर्षाव्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्षाव्यक्ति वर्यक्ति वर्षाव्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्ति वर्यक्त

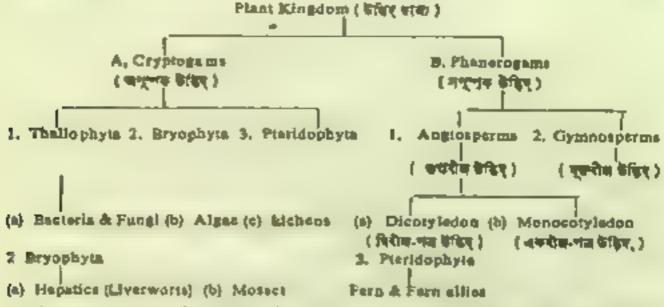
वर्षभाव गूल नाकारः तरन देविन्-विकास व्यक्ति निव्यक्ति वेश्वर्थ नाविद्य क्रमान निव्यक्ति विकास क्रियान देवित्र क्रमान क्र

भाकाता भितिकत्त्व प्रशासी कृ ०००-२०० चर्च Theophracus श्वक अवकात औत्राविक वार्य देविक व्याप देविक व्याप देविक व्याप देविक व्याप देविक प्रशास क्षेत्र व्याप देविक स्थाप देविक प्रशास क्षेत्र व्याप देविक व्याप देविक प्रशास क्षेत्र व्याप देविक व्याप द्वाप देविक व्याप देविक व्याप देविक व्याप देविक विकास विकास व्याप देविक विकास विकास

Engler & Prant! भारत्य मानावनकः के दिन्तनित्य > श्रावीतक विकक्त करिनाहरू । भूरक्ष विनिद्यक्ति तर Bentham & Hooker मारक्रवक निविक स्वी-विकास कार्यक्त के दिन्तनिक करिन्तिक करि

कोशकी समीवदि

भकाष्ट्राची विकास कविवादि। Hooker नारहव छोहांच निविक Genera Plantarum मामक भूकरक केविन्छन्तिक २०० (इदे चक) Natural Order व। वर्ष (Family) विकास कविवादका। देशाव व्यक्ती-विकास चकि नराकरण निर्देश अवस्त हरेगा।

उनारबाक कालिका व्हेरक तथा वाहेरकह त्व Bentham & Hooker नार्क्ष छित्-बाबारक व्यथनकः क्षेत्रारण विकक कविद्यारकः वया, Cryptogama (क्शून्यक छित्रह) अवः Phanerogams (नन्नक छित्रह)।

Cryptogams আবাৰ Thalophyta, Bryophyta, এবং Pteridophyta এই তিন ভাগে বিভক। ইতাৰেয় সংবা Bacteria (বোধোৎপাৰক উদ্বিধান,) Fungi (ভূমক উত্তিশ,). Algae (অসম শৈৰালাধি উভিগ,) এবং Mosses (মনুমানীয় উদ্ভিগ,) এবান।

উপাধাক তালিকার দেখা বাইজেছে বে Phanerogaus (नजूनक के केंद्र) आधावतः इरेकाश विकल : वर्षा, Angiosperms (क्षत्र वा भावकरीय केकिन्) এবং Gymnosperms (केक्क्ष्मेच केकिन्) : Angiosperms भावाच इरेकाल विकल : वर्षा, Dicotyledon (विरोध-नव) क Monocotyledon (अकरीय-नव) केकिन् ।

Gymnosperms (উন্কেৰীক) উকিলেৰ বাবো Cedrus deoders (হিবালয়কান্ত বেৰ্যাক), Pinus longifolis (প্ৰণ কাষ্ট), Abis, Juniperus, Thuys ও Cupressus ইজাৰি প্ৰধান।

হে নকন উটিনের অনুর নাহিব হুইবার সময়ে চুইটি বীল-দঞ বাহিব হয় গেইওলিকে Dicotyledon উটিন্ বলে। বেনন চাল্ডা, আন, আন, ভেঁতুল, বেল, ভার্ণান, কগাই প্রত্যান বিজ্ঞান উটিনের অনুর বাহিব হুইবার সময়ে একটা বীল-পল বাহিব হয় দেইওলিকে Monocotyledon উটিন্ বলে: বেনন হুপানি, আল, বেলুর, নাবিকেন, হুবিলা, মুর্গা, জালগুলী, পিরাল, কেন্ডলী ইভাাবি।

এই প্ততে নিধিত ধাৰতীৰ উত্তিৰত প্ৰত্যেষটিৰ পূৰক বৰ্ণনা আছে; ইহাৰেৰ কংশাৰণীৰ সময় পৰিচয় নিতে ভইগে প্ৰক্ৰেৰ কলেবৰ অভিনৰ বৰ্ষিত ভ্ঠাৰে এই আশহাৰ

উত্তিৰে ভেণ্ট-বিভাগ

এছসে উল্লেখ্য দুৰ্বল। বিভাগতলি আৰুও কিঞ্চিৎ বুৱাইবার আছা নিত্রে আৰু এবটা कामिका स्थ्या हरेन।

Class 1. - Dicorytedons (दिशीध-लड़ी)

Division 1. Polypetalse (का विकृत-वज्)

Sub-Division (a) Thalamiflorae (विकृत-पन्छ)

(Family-Ranunculaceae-Tileacea)

Sub-Division (b) Disciflorae (रूक प्रवक)

(Family-Linaceae -- Moringaceae)

Sub-Division (a) Calyciflorese (किन्द्रते)

(Family-Leguminostae-Cornacese)

Division 2. Gemopetalas (या म्हनूक-एन)

(Family-Rubiaceae-Plantaginaceae)

Division 3. (Incompletes) Monochlamydese (4948))

(Family-Nyctaginaceae-Ceratophyllacea)

Class II.—Gymnosperms (বৃত্তৰীক্ষ-পৰী) অনুকাৰিয়

(Family-Gnetaceae-Cycadaceae)

Class III -- Monocotyledone (अवशेष-नदी)

Division 1. Petaloideae (शिनावि-एस)

(Femily-Hydrochardeaceae-Naiadaceae)

Division 2. Glumiferae (Pertel)

(Family-Ectocaulecese-Grammese).

बारकाक नारक नाम देवकानिक क्षणानी-कष्ट्रमास्य वर्षिक । हेशा सारका विरूप मान ও বর্থনাকারীর নামের সহিত দলের থাকে। সর্বপ্রথমে লাছের পর্যায়ভূক সং গতীয় (Generic) नाम रक्षमा क्षेत्र। बारक, रक्षत्र Termiralia belerica Roub, अवस्त्र Roxburgh नारहर केंक्र नारहर वर्गना करिशास्त्र, धहेक्क्र डीहर भाग त्नरकारन निविध ক্ৰীৰাছে; beierica নামটা কিশেৰখাতীয় (Specific) নাম : কোন লোকেয় নাম কৰি स्वराजनान द्यार रक परन क्लानकान belevice काफीन (Specific) जारान क्ला त्यार नामि Terminalus प्रतिष (Generic) मारमक कृत्या । त्यारकामान त्यांत्र, मानकामान त्यांक ক গণেজনাথ খোৰ এই ডিন্টী নাৰ খোৰ ক্ৰীয় ডিন্টী ব্যক্তিকে বুকাইভেছে। পাছেবঞ জেখনি T. belerica, T. catappa, T. chebula অভৃতি নাম Terminalia পান্তুক। भूर्विक शहरवि भरत Combretacese Family या वर्शन चक्कृष्टि । आकाम नार्विक अक्षी करिया का कुरताम क काकि specie कारक । Specific नामने generic नामन व्यानमब्द्रभ नावारमञ्ज्ञ वायक्षक प्रदेश बादक ; त्यवन Pinus longifolis विलिए longifolis

3-

कावजीव बरनोदरि

व्यविक नवा भाषात्क Piaus नाव त्थाव ; व्यव्यव longsfolis व्यक्ति Pinus-वद् विस्तृत्व व्यविक विक व्यविक व्यव

व्यदेशकार नामकार-जागानी Linnaeus मारहराद मध्य १६८७ वधन गरीश क्षातिक व्यद्ध व्यद हैशा निवासि International Botanical Conference इदेश श्री १६६वा वारक व्यदे Conference मर्ग्यप्रम व्यविद्य किया मध्य व्यव्य व्यव व्यव देशार विद्या वारक व्यव व्यव व्यव देशार वारक व्यव विद्या विद्या

करें भूषरण केंद्रियम नाथकनि व्यानक्त वर्तमान International nomenclature जन्मनी निवाद कोंडे व्हेंबाइक्।

Fein e Fein (अपेट केंद्र त्यस Lycopodium, अर्थ नवाय त्याप (Spotes), नायुंक रक्ष रक्ष (नक्षा-वित्य, राष्ट्र) एरेफ क्ष्मायाम ज्ञान जानव (Agar Agar), ज्ञाद्कि (Iodine, Vitamin) क्षम् ज्ञावना वार्व, व्यय-वर्ग (Fungi) त्यम Penicilium वार्कीय प्रवाद वाद केंद्रिय, ज्ञाक क्ष्मायाम् केर्य। ज्ञान क्ष्म Penicilium, अवर मच्चिक व्याक्कि क्षमायाम् केर्य। ज्ञान क्ष्मायाम व्याक्कि व्याक्कि कानक्ष्मा-वर्षक Polystrictus sanguinius ज्ञाकीय केंद्रिय, वर्षेक्ष क्ष्मायाम अप्रकाद क्ष्मायाम व्याक्कि कानक्ष्मायाम क्ष्मायाम क्षमायाम क्ष्मायाम क्

আজিও এই বিশাল ভাষতের বছ উত্তিয়েও বিষয় আমাদের অজানা হবিয়াছে। আজ আয়াদের বাধীন ভাষতে এই সম উত্তিয়ের ও উমধের হ্যাখন বিজ্ঞান ও অনুসঞ্জান করিয়া আহাধের তথ্য সমাধু-তলে উন্যাচন করা বিজ্ঞান ও হানবভার দিক নিয়া বিশেব কালোকন।

বৈজ্ঞানিক বিভাগ অনুযায়ী বিভিন্ন **জাতীয়** উদ্ভিদের সূচীপত্র

Genus-Crinum Lunn.

597. C. ameticum Linn. (44 4194)

598. C. zeylanicum Linn, (24042)

C. latifolium Linn.

CVII. Taccaceae

Genus-Tacca, Forst.

599. T. integrafolia Ker.

(यश्रादीकक)

T. aspers Roxb.

CVIII. Dinscorencese

Genus-Dioscores Linn.

600. D. pentaphylla Linn.

(क्रांठी चालू १

D, jacquemontri Hook. f. CIX Liliacens.

Genue-Smiles Linn.

601. S. glabra Roub. (cut ifefa)

602. S. lanceaetolia Roab.

(करिश नामहिनी)

603. S. macrophoylla Roab.

(क्षांचिका)

S. zeylanica Linn.

Genus-Asparegus Linn.

604 A recemosus Willd, (नपन्नी)

Genus-Aloe, Linn.

605. A. veta Linn. (क्क्ट्रपंती)

A. barbadensis Mill

Genue-Allium Linn.

606. A. cepa Linn. (crista)

607. A. mtivum Lian. (1923)

Genus-Gloriose Linn.

608, G. superba Linn. (जांजलिका)

Genus-Polisathes Lina.

609. P. tuberosa Linn. (बचनी धवा)

Genus-Urginea Steinb.

610. U. indica Kunth. (untfalw)

CX. Pontajeriscese.

Genus-Monochoria Presi.

611. M. vaginalia Pecal. (mm)

CXL, Xyridese.

Genus-Xyris Linn.

612 X. paucifiora Willd (#1949)

X. indica Linn.

CXII. Commelinacese.

Genue-Commelina Linn.

613. C. benghalensis Linn.

(कामकिएक)

Gapus - Apeileme, Br.

614. A. scapiflorum Wight.

(पूरवनी)

CXIII. Flagellariese.

Genus-Flagellaria Linn.

615. F. indica Lina. (water)

CXIV. Palmese.

Genus-Areca Linn.

616. A. catechu Linn. (THE)

Genus-Cocos Linn.

617. C. queitern Linn. (mfecum)

Gengs-Borstons Linu.

618. B. flabellifer Linn. (979)

Genue-Caryota Linn.

619 C. urens Linn. ((जाननाच)

Genur-Phoenix Linn.

620. P sylvestris Roxb. (CVEY)

621. P. dactylifera Linn.

(निक त्यव्य)

कान की व महाने की

Genus-Calamus Linu 622. C viminalis Willd (45 (43) C. rotang Linn. 623. C. tenum Roxb, [a riseque) C. trovancurious Bedd en Hook. CXV. Pandanacese. Genue-Pondanua P. fascicularis Lum. (caul) 624 P. tectorius Soland, ex Parkinson. CXVL. Typhacese. Genus-Typha Lina T elephantina Roxb (cerswi) CXVII Arncens. Genus-Amorphophellus BI 626. A. campanulatus (Roxb. BI 49) Genue-Accrus Line 627. A. calamus Linn. (त्याक्रायह वा त्यप्रवह) Genus-Alocasia Schott. A indica Schote (utaus) Genus-Colocasia Linn. C. antiquorum Schott (45) C. esculenta (Lion) Schott. Genus-Pistis Linn. 630. P. stratiotes Lion (chreimin) Geoma-Scindapeus schott. 631. S. officinalis schort, (wefregal) Gruus-Typhonium Schott, t 32. T. trilabetum Schotz (Ct 345) CXVIII. Cyperaceae Geous-Kyllings Rotth 633. K triceps Rorth (cracming) K, monocer hala Rottb 634 (লোগ,বি) Genus-Jancellus Kunth. 635. J. mundatus C. B. Clarke (পাছি) Genus-Cypes us Linn. 636. С. scationus R. Вг. (ятявум)

637. C. rotundus Linn. (1011) Genus-Sciepus Linn. 638. S. grossus Linn, f. (curry) S. kyroor Roxb. CXIX. Graminess. Genus-Andropogon Linn. 639. A. squerrosus Linn. f. (दवना धम्बन्) Vetiveria ziganioides (Linn.) 640 A. nardus Linn. (Watyr)) Cymb pogon nardst (Linn.) Rendle. A. schoenanthus Linn. 641 (খলখাস) Cymbopogon schoenanthus (Lunn) Spreng A. jwarancusa Jones, (क्वाक्न) 642 Cymbopogon jwarancusa Schult. 643. A. citratus DC. (44794) Cymbopogon citratus (D.C.) Starf. 644. A. sorghum Brot. (wriw) Sorghum vulgara (Linn), Pers. Genne-Bambuan Schrab. 645 B arundinarea Willid. (414) B bambos Druce. Genus-Dendro alamus Ness. 646. D. strictus (Roxb) Nees. (काबारे स बाल) Germs-Cynodon Rich. 647. C. dectylon (Lann.) Pres. (1961) Genus-Zea Linn. 648. Z. mays Linn. (48) Genny-Eragrostis Beauv. E. cynosuroidea Benuv. (東明) Desmostachya bipinnata Stapf.

केंद्रियम मुडीना

Genus-Eleusine Gaertn, 650. E. corocena Gaertn

(बार्गा, त्यक्या)

Genus-Imperate Cyrill.

651 I. arundmacea Cyrill (20)

Genua-Orygo Line.

652. O. setiva Linn (414)

Genus-Prepalum Linn

653. P. scrobiculetum, Linn.

Courtest 1

Genus-Penicum Linn.

654. P. miliaceum Linn. (तील)

655 P fromentaceum Road (912)
Echteochles fromentaces

Wight.

Genus-Setaria Besuv.

656. S. Italica B auv (wq)

The Italian millet

Panicum stabeum Linn.

Genus-Saccharum Lion

657. S. officinarum Ling. (4 m)

658. S. sars Roxb. (we)

S. munja Roxb.

659. S. spontaneum Linn. (cucit)

Genus-Hordeum Linn.

660. H vulgare Linn. (19)

H. sativum Pers.

Genus-Telticum Linn.

661. T. vulgare, Vill. (48)

T. sestivum Linn.

Genus-Avens Lion.

662. A. setiva Linn. (रहे)

Genus-Coix Linn.

663. C. lachryma-jobi Linn.

(मक्ष्यटक्)

CXX. Polypodiacene.

Genus-Adventum Linn.

664. A. lunulatum Burm

(भाभिकारि)

665. A. caudatum Linn. (www.est)

666, A. capillus-venerus Linn.

(बरमनवी)

Eng. Maiden-bair.

667. A. venuetum G. Don.

(gingra)

Genue-Polypodium Linn.

668. P. quercifolium Linn. (494)

Drynarus quercidolia J. Smith.

Genut -- Actiniopterie Link.

669. A dichotoma Bodd. (*********)

CXXI. Salviniscess.

Genue-Azolia Lamb.

670. A. pinnata Lamk. (4141)

Genus-Selvinie Schreb.

671 S cucu lars Roxb.

(इंज्डकारी नामा)

Ipomoes resulorms Chois.

CXXIL Marellinosse

Genus-Maretica Linn

672. M. quadrifolia Linn.

(প্ৰবৃত্তি লাভ)

Bispharu edulis Pers

Genus-CRINUM Linn.

597 C. sziaticum Linn. (বড় কালুর)

ध्यायमधी भाम—विवयश्या—मःकृष्ठ : दक् काञ्चर, तालक्ष्य—वारका , शिश्वर, काजवृ—
 िकिः नाश्यावान्—वारकः विवयक्षित—धानकः नाश्यक्षती—श्रववाष्ठे , विवयक्षित्र
 —शायितः विवयक्षित्र, व्यवस्थानः ।

আভান—চট্টগ্ৰাম, খুলারখনের নিরভূমিতে এবং দক্ষিণ জারতের করন প্রভৃতি স্থানে ছবে। খুগলী ও ম্বার্ডা জেলার বালানে হোপণ করে।

नावनार्या व्यर्थ-पून, क्रेक्ट्रिका दन ६-६ प्राप्त ।

मृत्याकार्त्यक भौत्यादर्थ व्यवहाय — एक निकासन स्टेश नगरवायक। यह शासान वर्षक्य Sir. W. O'abaughnessy सामन देश अविते स्वायक वितास केरा देश देश कार्यक केरा। देशाय कार्यक वा त्यां कार्यक व्यवहार व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार व्यवहार वा त्यां कार्यक व्यवहार व्यवहार वा त्यां का व्यवहार वा व्यवहा

वाकारतम् हेश रयमकावयः नेत्रव्यम् रावद्यकः वयः (Dr. Drusy)। स्थानवादः कृतिवा विक्रित्तः हेशावः भाष्यवः मविवादः रेकतः या माश्रित्यम् रेकतः भाषावेदा पदम् कर्यावः कृताव भारत अस्मन स्वतः। यसम्बद्धाव वेद्यश्य वक्षः द्रस्य वाका २-३ प्राप्तः निवारतकः माणा निकरस्य कृतः २ कृति । अकृतः श्राद्धाव कृतिरक्षः होत्यः हैशावः विक्रतः।

এই গাছের প্রেছ ওঁড়া পোলালার রাখিলে বিরাক্ত পোকা প্লাইরা রার । প্রের গৃহ ঘরে বিশে নেখান ক্টকে বিনাক্ত বলা ও পোকা প্রকৃতি মাইরা রায় ও প্লাইরা রায় । প্রের ক্রবারা প্রথাও তৈল কান বেশ্বা নালক । কন্স নিত্ত ক্রিয়া বাতে লাগাইলে ক্রেনা নই হয়।

Glowery :---সংক্রিপ্ত ভূনপরিচয় :--

कन्य १--- किस्त, बनावन, निरंबदकः। तामा ७ निक निरादकः। नापुत्री ७ व्यक्तक सूद्रश्यात् स्वराप सारद्वतः एकः।

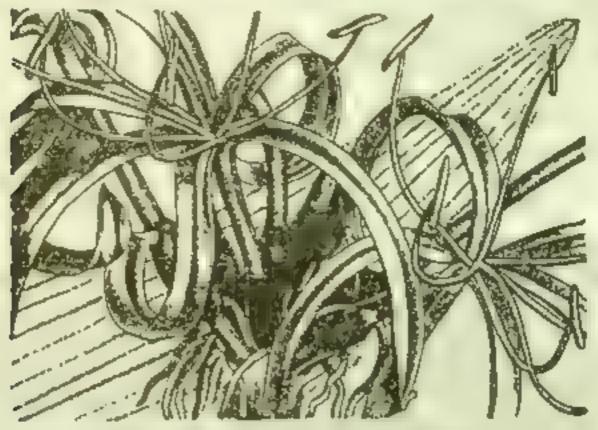
টাট্কামূল-ব্যন্তার্ক ও বর্ণভারক।

बीब---विरव्हक, कवांबकाइक, विद्यु, प्रशासन ।

भीको- स्वासित्रावक, १६ त्वार द्वार दक्षा क्षान्यस्य देशकांबी ।

Fig :-Bot Mag., t. 1073, 2908, 2239; Wight, Ic., t 2021; Rheede. Hort. Mal., z. t 38; Bentl & Trim t. 275; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Ph., T. 957.

Ref :- F B I., vi. 280; Rozo, F I., u. 134, B P., is 1061; Prain, H. H., 287.

597. Crimum anaticum Linn. (149 wige)

598. C. zeylanicum Linn. (প্রথমপ্র) C. latifolium Linn.

ভাষাপ্রসারী নাম : — সংকর্ণন—বাংলা ; ত্রক্ণন—হিন্দ ; বিধ স্বিদ—ভাষিল । স্থাননি সোমধ্যী চক্রাক্ষা সমূপ্রিকা । স্থানীয়া সাম্ভাজকা ক্ষমেন্ডাভাষাভাজিক ।।

ভাৰপ্ৰহাশ: । শুকুচ্যাদিবৰ্ম: ।

লামপর্ব্যার :— হবর্ণনা, লোমবলী, চকাজা, সমূপবিভা এই চটি নাম। শ্বশপর্ব্যার :— হবর্ণনা—কাত্রক, উক্ষবীকা, কক, লোগ, বক্তবোধ এবং বাতরোধ লাগক। ক্ষমতান :—উচ্চিত্রা ও কোটনাগপ্রেয় কবলে করে। বলকেশ্রে বাধানে কেবা বাত্র।

বর্ণনাঃ—গুল জাতীর উন্তির। বর্ণর জীবিত্র থাকে কলা ৪-৬ ইঞি, লোলাকার হা বিচারতি। পদকের মেটা ও জোট। পত্র ২ই ক্টালবা, ৩-৪ ইঞি চকটা, অর্ডার বক। পুলারতের পত্র ৬-৪ ইফি লবা, তুল ব্যেহর্থ, উল্লেখ্য করে বেশুরে কিবা বেশুর লাল বর্ণের বাস আছে। কুলের প্রেক্তর অংশকা ত্রিকার অধিক লবা। কর্প করে বোলাকার। Rhumphius ইবাকে Tulip javanica হলেই। প্রীয় ও বর্ণভালে কুল ও পরে কর হব।

बाबदार्या चरण ३- कक्षा

मूल अवाध्याद के काद व बहुत है हो है एक व वक्षण है वास्ताव के बहुत है है ।
वैदाद लोकोद देन काम दरकाद दावद के हा । Dr Rheede बहुत है हो दे लोके काव अवद करिया करने व काशाद दमाहित्स दक्षण के काच दक्ष । वैदाद क्षणवाल कर C assaticum-अव कुन्त ।

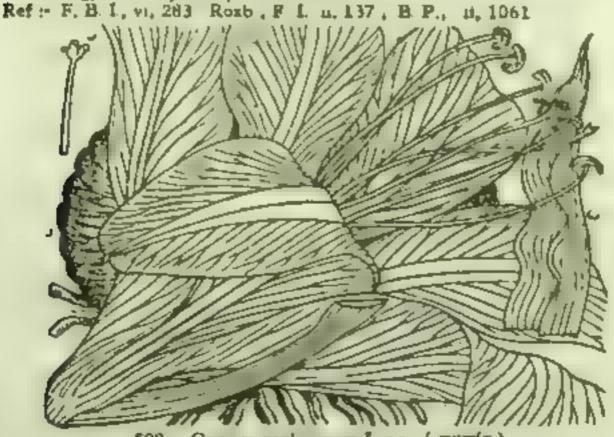
Dr. Rheede aren Bein fin mm erimin fein enim wifter uie :

Glossary :-- সংক্ষিপ্ত গুণ-পরিচয় :---

किया है— (वृष्टिया अवर अस्पादिया शावदारय करवे व कार्यक कार्यक करवे। आज. वर्ष अवर स्थाकृत वारवात होते।

পতিত্রি রুস ১ - কানের বেদনার উপভারী ।

Fig := Wight Ic. t. 2019-2020 , Rheede, Hort, Mal., zi, t. 39 , Bot. Mag, tt. 1171, 2217, 2292 & 2466

C VIL TACCACEAE.

Genus-TACCA, Forst.

599. T. integrifolia Kez. (बाबाहीकम)

T. aspera Rozb.

व्यविश्वतात्री स्थान : —वाकाहीकल, प्कडी—शरक्ष : वदाशीकल—वारणा : त्वडि—हिन्ति : वाकाशीकल—पदावाडे : विश्वित्वरडे—वर्गाठे : वाववित्वरडे, वावित्वारक, त्वववाकि कों,—कार्यक : कृष्वकल—व्याप : दाकीव विक्र—कवन ।

श्री विषक्रमनकाश्चा वतावी ।
देशेमाती श्राष्ट्र खळालूडी जिदनजा
देशेमाती श्राष्ट्र खळलूडी जिदनजा
देशेमाती श्राष्ट्र खळलूडी जिदनजा
देशेमाती श्राष्ट्र खळलूडी जिदनजा
देशेमाती श्राष्ट्र खळलूडी जिदनजा
भूकतकार देशांद्र खळाले ।
वतावकार खळाले देशेमात्र खळाले ।
वतावकरणा वीताक खाळकार श्रकणकर ।
वतावकरणा वीताक खाळकार श्रकणकर ।
वतावकरणा वीताक खाळकार श्रकणकर ।
वतावकरणा वात्रिका ह वस्त्र खळाले ।
वतावकरणा वात्रिका ह वस्त्र खळाले ।
वतावकरणा वात्र किल्ला हुन्य कार्य कर्या ।
व्यवकरणा वात्र किल्ला हुन्य कर्या कर्या कर्या ।

बाक्तिवर्षे ३ जूनकाप्तिवर्गः।

माम भर्गात :--वादादी, भृषती, क्याक्तमा, वृत्ते, विरक्तनवादा, वदादी, क्यांती, जमशूजी, जित्तजा, क्योंका, क्या, वृत्तेका, माध्यत्ते, भृत्यक्तम, क्यांक, वनवाती, वृत्तेनाचन, रह, चवृष्ठ, वदादीर्था, घट्येवरि, भववक्तम, वदादकच, वीद, जावक्त्य, प्रथमक
वृद्धि, व्याधिद्धा---व्यदे चार्यान्यि नाव।

শ্বশর্মার :—ব্যরাধী—ডিক্সটু বদ, বিবদোর, দিয়ে ও কম নামক, কুঠ, বেছ ও ক্রিমি, নামক, বীধার্ম্ভক, বদসায়ক ও রসায়ন :

क्षाचाम :-- इत्रेशाय, द्वितानविय, बल्दान ।

শর্মাঃ ক্রান্তার উরিদ্ । শিক্ত হরা । পর ৮-১৬ ইকি স্থা এবং ৪-৮ ইকি চওড়া।
অগ্নভাগ সহ, শিরা শক্ত । কুল অবনত । সবুজের আতাহ্ত বেওনে কিংবা শীতবর্ণ।
কল ১ই ইকি, লথাকৃতি ও শাসবুকা। বর্ণার শেষে ও শবং কালে কুল ও পরে দল
ইয়া

श्वतकार्यः करण ३---कण ।

মূলপ্রস্থাবেশর ঔবধার্থে ব্যবহার :-ইরাংক নিকট্কার প্রবৃত্তর হলেন। কারণ বল প্রবহু ইরা ধাইতে অভিনয় ভালবালে। ইরা হজ্বি ভারক, পুটকর, বলভারক ও

कृष्ठे বোগে ভিতৰর। T. laevie., T. pintiatificia প্রকৃতি উত্তিকের আলুর মত মূল इथ. देश शरेटल अवाक्टलेब यक नात्ना नाहित एवं अवर नात्ना आवक्रकारीयां अहे-শ্বলি চুইডে পালে। বাহিত্ব কবিবা বিক্রম কবে।

देवधनाद्य देश ककि छ वृद्धि साद्य शास्त्र शास्त्र हर ।

Glostery :--- अरक्तितं क्रथनविष्ठतं :---

कन्म:-- बनायम, यक्त्याक्षणक द्वाल, हक्त्याल अवर क्रेट्साटल छेपकारी ।

Fig : Roab., Cor. Pl. t. 257.

Ref:- F. B. I. vi. 287; Roxb., F 1. ii, 169, B. P ii, 1063.

Tacca integrifolia Ker. (पाक्की क्य) 599.

CVIII, DIOSCOREACEAE.

Genus-DIOSCOREA Linn

600. D. pentaphylla Linn. (কাটা আলু) D. jacquemontii Hook. L.

काराजुनात्री नाम :--वाविधे--न्यक्ष : कांग्रे चान्--वारन , कांग्रे चान्--विकि। केन्त्री-पदावाहे: काहे किनाकु-फाविन: क्वारनवानाव्-करनक: वार्धा আনু--বোবে।

ধাত্রিই ধারণীরা চ বীরগত্রো ক্কক্র। কলাপুৰ্বনকক্ষত কথাছে। ২ওকক্ষত। শবুরে থাহিনীকলঃ কচলিজ্ঞানমাপথঃ। तकरभावश्रमसमः कृष्ठेक**क**ुडिमानमः ॥ পিগুলুং স্থাৎ এবিদ্যা পিওক্ষা কক্ষপ্রাধী রোমনো রোমককা। ৰোনাকু ভাৎনোহণি ভাষ্লগৱে।। লালাককঃ শিওকোচ্যুর ক্লাবরঃ। পিগুলুর্যমূত্র শীডো মূরকুছ মহাপক্ত। দাৰলোৰ প্ৰয়েশৰ হয়। বৃদ্ধঃ সন্তৰ্গগে। গুৰু : ।। অভন্ন রক্ত পিওগ্রে রক্তাপ্র রক্ত পিওখং। লোহিতো প্রক্রকশত লোহিতালু: বড়াহবছ: : রক্ষণিভাতুকঃ শীতো দধুরায়ঃ আনাপবঃ । পিত্তদাখাপৰে। ব্ৰুটো খলপুষ্টিকরে। গুরুঃ। কালালুঃ কালককলেও কলালুঃ পালুকক লঃ। আত্র্বিশালপক্রক পত্রালুকেডি সপ্তথা ।। কাসাল্কএকও তি-বাসমোগাবরাপবঃ। **অ**রোচক্ষর: স্বাস্থ্য পথেয়া দীপনকারকঃ ।। কোণ্ডাল্লে ছিডাল্ড বঞ্চনতে। শ্বন্নক্ষঃ। কোঞালুঃ শ্লেমবাডয়ঃ কটু কো দীপদক্ত সং॥ পাণিরালুর্কলানুঃ স্থাৎ অনুপান্রবালুকঃ। পাণিরাত্তিলোক্য স্থর্পণকাঃ পর: ১ মীলাল্যবিভাল্য ভাৎ কুকাল্য ভাষলাল্য:। মীলালুর্মধুরঃ বীকঃ পিরগারপ্রদাপরঃ। শুখানুৰ্বিবীক্ষে। নুনাছক্ষক শুক্লক্ষক। সর্পাবের। ব্যবাসী বিবৰ্গেলা নীলকলোঞ্চঃ । কটুকো দহিবীকলঃ ক্ষৰাভাহরাণ্ডঃ। মুখলাত্যমনো কচ্চো মহালিছিকর: লিঙ:। কোলককঃ ক্রিবিশ্বন্য পদ্ধনো ব্যৱসঞ্চলঃ। পুটালুঃ ছুণ ুটলৈচৰ পুটকৰণ্ড সপ্তৰা ৷৷ द्रकालकनः क्र्रेटन्डाकः क्रिकिटनावरिमाधनः। বাল্ডিবিজ দিশমনো বিবারণ বিধারণ।।

বিক্তক্তা বিক্তৃত্ত পুপুটো বছসপাটা। জলবাসো বৃহৎক্তা দীৰ্ঘৰতো হয়িছে।। বিকৃত্ত্ব বৃহত দিলিয়া শিল্পাশনা। দাহশোক্তরা কুচাঃ সঞ্চল্পক্ত পরা।।

রাজনিক্টার্ । মুসকারিকর্ম ।

লাম পর্যায় :—বাবিটা, ধারটারা, বীরলত, ত্কক্ষ, কলাসূ, ব্যক্ত, কলাসূ, ধ্রক্তক এইখলি নাম।

বছ প্ৰকাৰ বাসু বাছে—পিপ্ৰসূত্ৰ প্ৰকিন, বিশ্বকৰ, কৰ্ণ্ডবী, শ্বেষণ, শ্বেষণৰ, বোমাসু, ভাষ্মণৰ, বালাকৰ, পিওড, ভাষাৰ এই কটে নাম।

আৰু একপ্ৰকাৰ আসু—বক্তশিকাসূ, বক্তাস্, বক্তশিকত, লোহিত, বক্তস্প লোহিতাসূ, আহাৰ এই হুখটি নাম।

আছা একার আৰু—কানালু, কানকণ, কলালু, চালুক, আলু, বিশালণ্ড, প্যালু আহার এই লাজটি নাব।

আৰু এক একাৰ আগু—কোঞানু, লোহিখানু, ২খানত, বৃহত্ত্ব-ভাচাৰ এই। চাৰিটি মাৰ।

भाइ अक क्ष्माद भागू—नानिवान्, भनान् भश्नान्, शन्य—धाराव औ वेते नाय। भाइक्षाद भागू—नीनान्, भनिष्ठान्, इक्षान् क कायनान्य, प्राथाय और वादि नाथ। भाइ अक कायाय भागू—क्षान्, परियोज्य, नृतादक्य, क्ष्म्यम, नर्गाथा, द्वयानी विवक्य, नीनक्य, पार्थ्य और भागित नाय।

আয়প্রকার আল্—কোলকজ, ক্রিবির, প্রব, বরপ্রব, প্টাণ্, ছপ্ট, প্টকজ—এই লাফটি নাব।

चाद अवश्रकाद चान्—विक्षण, रिक्का, दन्दे, वहनम्पृष्टे, वसवात, दृहरक्य, शीर्यकृष्ठ, हविदिश—छाहाद अहे चाष्टि नाव ।

ক্রণসর্ব্যায় হ—ধারিনীকল—বধুর বল, কর ও লিভ বোগ নাশক। স্থবোর, সুঠ ও সঙ্, নাশক।

লিবাসু—হণুৰ স্থা, শীজৰীৰ্ণা, ব্ৰহুজ্ন, বাত, পোৰ এবং গ্ৰেছৰ নালক, বৃষ্ণ সন্ধৰ্ণত ও শুক্ৰাক।

इकनीतामू—वेकरीक, व्यूष च्यादम । अध्यानाक, निश्व क शहरायक, दृष्ठ, दम क मृद्धिकन अवर क्रम्याक ।

কাসাপ্—উঞ্জীই, কঞ্মালক, যাজমেছাতোগ মালক, কচিকাৰক, যাছ, পৰা এক অধ্যক্ষীপক।

কোঞালু-সেনা ও বাহু নালভ, কটুবন, উক্তৰীণ্য এবং অধ্যক্ষীলত।

भौतिहाल्—जित्वाधनानक धदर वस्तर्गतकासक <u>।</u>

भीनान् -मध्य रत. केस्टीरा, भिक्त, शह ७ क्ष्यद्य ।

ষ্ট্ৰীকল —কট্ৰৰ, উক্ৰীৰ্থা, কল ও ৰাষ্ট্ৰাৰ নলাৰ, মৃথের অভতানালক, কচিকালক, বহালিতি লাজাও নিজ।

কোলকশ—কটুবল, উক্তৰীয়া, ক্ৰিমিবোৰ মাগক, দিলালা ও বিজ্ঞানী লালক এবং বিব বোৰ নালক।

বিক্ষল—বধ্যৰস, শীকৰীৰ্যা, পিছাৰালক, কাহ এবং লোগনালক কচিকৰ, এবং সম্বৰ্ণ কাছক। ক্ষমতাৰ ঃ—ব্যৱসাদ সৰ্কাচ যোগ বাস ।

सर्वमा :-- वृष्णारवाही कलात्य केविहः वेहाव कथ नवाहितः वीहो किहित्क नवद।

गय मीरहव विरक्ष श्वास्त्रवी। नविष्ण २ ६ हेकि छ विष्णुकः। च्याकात क्रमणः नकः,

विष्णि हित्तिः। पूर पूर्णाव दे-५ हेकि। वेहाद च्यानक भाषा व्याचारः च्याकः। पूरमञ्ज्ञकः

वास देऽ हेकि। वीक्ररकार हो-५ हेकि मद्याः वीक्ष हे-दे वेकि, नक्षविभिद्धे। वद्या

हेरिक मैक्षकान भरीन कृत क स्रमाद मन्या।

शानकारी करण इ---भग ।

শুল্থাছাংশের তিন্দার্থ ব্যবহার :—ইবার মূল ও কল কোড়ার বক্ত অপসাধিত করিবার অভ বাবহুত হয়। আলু অধি বহু বলকরেক।

Dioscores (খাপু) হয় প্রকারের খাছে। ইয়াবের ওপ সহক্ষতিরই প্রায় প্রাম : নিবে প্রধান ক্ষেত্রটির নাম ক্ষেত্র। হইন :---

- (a) D. alata Linn ইয়াকে থেকে বাম আৰু মধ্যে (F B I. vi, 296, Roxb. F. I., iii, 797; B. P. ii, 1067; Prain, H.H., 288) এই আপুৰ চাৰ হয়।
- (b) Var. globosa Prain (চুপড়ি আলু) বাললায় ইহার চাব হয় (B.P. ii. 1067 ; F. B I., vi. 296) ইহার সংস্কৃত নাম পিতালু।
- (c) Vaz. rubelia Pram (গড়াবিলা আপু) ইতাৰ চাৰ হয় (ই. B. I., vi 297; B. P., is, 1067; Pram H. H., 289).
- (d) Var. purpures Prain (লাল বড়ানিয়া আৰু)। এই আগ্র নাধায়ণত: চাথ হয় (F. B. L. vi, 297 ; B. P. li, 1067 ; Prain, H.H., 289) ইয়ায় সংক্তানার ক্যানু।
- (e) D. fasciculats Roxb. (কুক্ৰি আপু) বালগায় চাৰ হয় (F. B. I.. vi, 296; B. P., d. 1066, Prain, H. H., 288).

(f) D. spinosa Roxb. (বে) আৰু)। অধ্নের বাবে করে (B. P. il, 1066; Prain, H. H., 288).

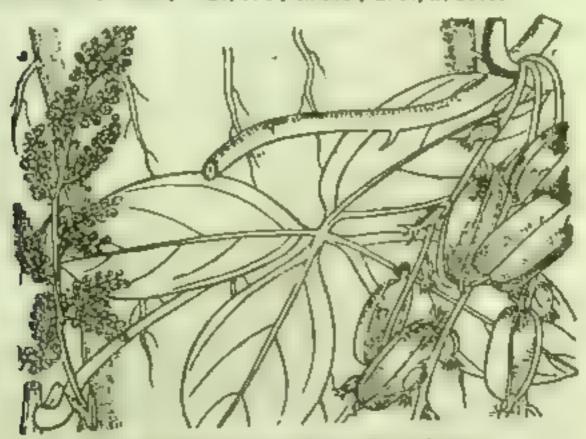
स्थान त्यांन केकिएरखा D. fasciculata ज्या D. spinosa त्य पृथक विनिद्या वटत क्टबन ना जबर हेशांतव D. esculeuta Burkill माट्य चिकिएक कटबन ।

- (g) D. glabra Roxb (শোৰা আৰু)। এই আৰু অন্তেৰ বাবে সচৰাচৰ বেবা বাব (F. B. I. vi. 294 , B P., sl., 1067 ; Prain, H. H., 288).
- (h) D anguina Roxb. (कूक्स आनू)। आवरणव गांदव करत । नतवांत्रव বেশা বার লা। (F. B. L vt. 293; B. P., tt, 066, Prain, H. H., 288)। ইয়াকে একবে D puberula B I বলা বৃদ্ধ;
- (i) D. bulbifera Linn (東京河) | 明末中東 प्राप्त महन्त्राहण प्रत्य क हार 東京 | (B P, ii 1066; Prain, H. H., 288) |

Glosssy:—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচর:—

क्ष ३-- क्षा भाग वर्तिएक यावस्य एक । वशास्त्र ।

Fig :-Wight, lc., c. 814; Jacq. ic., c. 627; Rheede, Hote Mal. c. 34&35.
Ref :-F. B. I. vi 289; Roxb, F. I., hi. 806; B. P., ir. 1066.

600. Dioscorea pentaphylla Linn (कांत चानू)

CIX LILIACEAE. Genus—SMILAX, Linn.

fOl. S. glabra Ronb. (ভোপচিলি)

ভাষান্তসারী মান : —চোৰচিনি, বীশাশ্বরচা—সংকৃত : ডোপচিনি—বাংলা : চোপচিনি— হিন্দি : ভোরিদে—ভারিল : শিরাবিচভা—তেনেও , কুম্,-এন্সিনি—আর্ব ; চীনেশাও—সালাবার ।

বীপান্তরকা ডিকা চোকা চাগ্রি প্রদীলনী।
বাত্রকিনী নদ্যা নদন্ত বিশোহিনী।
ভালগ্যা পৌরিনী চ রক্তা হৈব রসারনী।
পর্তরদা বছনিইকাগানোভাদনালিনী।
বাত্র পূলনপলার বাতুকর হিনালনী।
ভালতাহ ফিরভোগদংশং-বাল্যার কটাপ্রহন্।
পঞ্চাবাভনুকতর রাজ্যক্ষরনী ভথা
পর্তনালার ক্রেরোগর শুক্রবাভক্ত নালগ্রের।
সর্বাদ্ধক্ষরাভক্ত নালগ্রের।
সর্বাদ্ধক্ষরাভক্ত নালগ্রের।

লিখণ্ট রস্থাকর:।

নামপর্ব্যার:—কোপ্রিনি, বীশ্যরধন্যা—এই ভূটটি নাম।

②শপর্কায় :—:ভাগতিনি, ভিজ, উক্তবিং, অভিবর্ধক, গান্তবৃদ্ধিকর, বললার, অলমুমবিংলাধক, নাবকলাল, গান্তপৃত্তিকারক, বৃহা, বসালন, গর্কারক, বলবোর নালক, আলানহত, ইরাল বিনালক, বাতপুত্র, অপজান, গানুক্ত, গান্তবেরনা, বিবল্পনামক উপলবে বোগা, ভটিবাভা পৃত্যাপার, উক্তভা, বাভ্যক্ত, আবাবার, গতামালা, মেন্তবোগা, কলা ও পোনিজের বোগা, মর্বাভা কাল্যাভা ও পুত্রাভ বোগা নালক।

ক্ষাত্রাল ঃ—ইট্রেই, ব্যাদিরা প্রথেত নিমৃত্তি, টেনাগরিব প্রসৃতি হানে হয়। সাদির ব্যাদির টানবেশ।

बाक्शक्र करन १—५०।

বুল্ঞান্ত্ৰের ঔবধারেই কাবহার :— খাসাংখ্য সাহিত্য কাজিতা ইতার শিক্ষের টাই,ক া বদ কর আবাধ কবিতে ও কন্ত-গত্তের ব্যোগে ব্যবহার করে (Watt)।

रचानिकित के व रनानिक्षा रहेन जानक। नक्षाचार के कविनाहरू केमधन। अ.ह. . वर्षक, नकेशन के जावालांक मृत्यक।

Glossery :-- नशक्तिक क्षत्रप्रविद्य :--

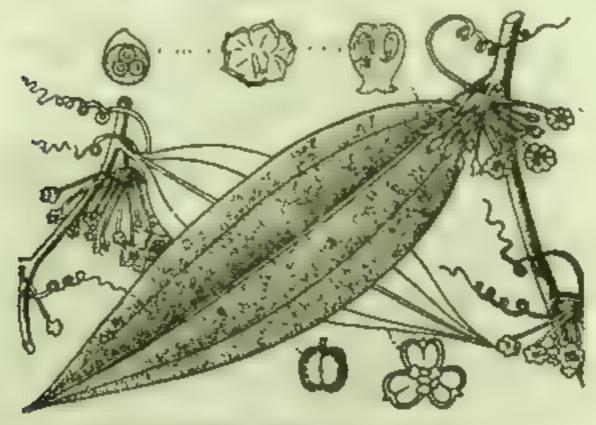
টাট্ৰা লিকড়ের কৰে:—নিফিনিস্ ও গণেবিয়া বোলে ও বাছে উপকানী।

মন্তব্য :—কোপতিথি পৰেৰ অৰ্থ চীন্তেলীৰ কটা। Smiles Glabea নামক উন্নিধেৰ কলাকৃতি মুগতে চোৰচিনি বলে। ইবা চীন্তেল কটাৰে আনীত হয়। Rosburgh বলেন,
এই উন্ধিন নিবল বলাৰ পৰ্যত্তেও অয়ে। যে চোৰচিনি আনী, বাহায় বৰ্ণ
গোলাপ মুগোৰ যত এবং বাহায় গাঁট নাই, ভাষাই উন্ধৰ এবং ইবাৰ্থ প্ৰপত্ত। কোন
ইউনানী এছকায় বলেন, কচিন ভালা চোপচিনিক এবেলে আনীত হইবা বালে।
এইবা কাইকানি ছালা চোপচিনিক মুগ ছিলি বুলিবাহায়ে ভোগৰ ক্ষিয়াছিলেন।
ইবাবের পন ও প্রতান নির্মাণ ক্ষিয়াছিল, কিন্তু ক্ষেয়াছে এবং ভাৰ চীন ক্ষিয়া
ভালিব ক্ষেত্রিক কুলা নাছে।

ভোৰতিনি বৰ্ণকৰ এবং অণক জোটক ও অৰ্জ্যুগৰি বনাইবা বিজে লাবে। ইও কালেব নিৰঃশীয়াৰ অনজন্মৰ সন্থিয় ভোলতিনি ব্যবস্তুয় ক্ষুৱা থাকে। ভোলতিনি প্ৰেণপূৰ্বাক ক্ষুব্ৰের ক্ষুব্ৰিয়ে এলেণ কেওৱা হয়

Fig: -Seem., But Herald, Voy., 420 , 100 ; Kureikar & Basu, Ind. Med Pr., t. 964,

Ref :- F. B. 1. vi, 302 ; Dymock, ili, 500.

601. Smilan glabra Roxb. (cutwiff)

602. S. lancesefolia Ro.b. (ভটিয়া লাক্চিনী)

কাৰাকুলারী নাম :—কটর, লাক্টিরি—হাংগা; ভোগচিনি—ছিছি। কলকান :—ধ্যানিয়া পাহাড়, যদিপুর, গাংলা পার্যড়, বর্ব, ও ল্যান্যেশ।

বৰ্ণ না :-- পত্ৰ ল- ৮ ইঞ্চি পৰা, ১ই ই ক 60 চা, লোলাকাৰ এবং লবাক্তি, আহাতাগ দক।
বেণ্টা ই - ই ইঞ্চি । আৰা নবন, আন কটো আছে। পত্ৰেছ কিনাৰা অধ্যত্ত । মুন্দৰ
বাগে ই ইঞ্চি । পুলাইছ মোটা ও চেণ্টা। কলেৰ বাগে প্ৰাৰ ইঞ্চি । বৰ্গকালে কুন হয় ও শীককালে কুন হয়।

बाक्बार्यः ज्ञःभ :--वृत्र ।

मूनअबारम्ब श्रेनवादर्थ ना न्यातः -- देशाय स्थम पून Smiles Chine (हीतन व्याप्तिनि)- व प्रश्न विशास नरम् । देशाय है।हेका निकरण्य कम बाहेरम नारस्य विषय) मृत्र क्षम अवः पून भारत कविता स्थमनाम्ब प्राप्त कामन विराप स्थमना वाश्रम म्य (Roxburgh) ।

Glossery :-- अरिक्श श्रमणविष्ट :--

Pig :- Kutikar & Basu, Ind. Med. Pl., e, 965.

Ref :- F. B. I. vi, 308 ; Rogb, F. I., in, 792.

602. Smiler, lancesefolia Roxb. (জীয়া সাক্তিনী)

603. S. macropylla Roub. (養料資料) S. zeylanica Lion.

শ্ৰাৰাপুৰারী লাম :—কুমাৰিকা—ৰাজা; জালী-মাউনয়া—ছিলি, গুটি -মহাৰাই; মালটটো-পাধাই আহিল; কোনাটামানা—বালয়। আন্তৰীয়—নাকিহলে।

জন্মশান :—ভোটনাগপুর, পশ্চিম্বর, চইটার।

ষ্ঠ্ম; — বড় কটকমন কলা। পত্ৰ ৬-১৮ ইকি, অগ্ৰহণ সক, কুৰবেল গোলাকাব। বেটা ১-১ই ইকি, অভিনয় গলাক কলা। পতা গলা, কটকমন। পংগ্ৰহ উপন্থি-ভাগ নহল। পূপাৰক ই-১ই ইকি। উহ্যাকে অনেক পাৰা আশাৰা আহে। কল ই-১৯ ইকি: বীল বাডোক হলে ১-২টি বাকে। প্ৰীয় ক বৰ্ণকালে কুল ও পীক্ষালে কল হয়।

ৰ্যবহাৰ্য্য অংশ ঃ—বল :

मूल्याचार्यमा श्रेमधारेश नामकात :--कारत्यत यह कारत वेदाव लिक्छ जनत-व्याव स्थारण नामीरलिकाच परिवर्त्य कावक्षण क्या। नामकारकाच वेदा भवीरवद निक्षणमा वाराव कावकाच करथ। स्थारका अधिवासीया करणाविका स्थारण देवाच वृत ७ जाना वाराव नामकाच करव (Watt)।

Gloseary 1—गरिकश्च स्थानविह्या :--

मूल :-- निकितिन, जरनाविका रकारन बायसुक एव । वक्त-भूक च्यावानाय केनकारी

Fig :- Wight, le . t 809; Katikar & Baru, Ind Med. Pl., t, 966 Ref :- F. B L, vi, 310; Roxb., F. L, in, 794; B. P. in 1071; Prain, H. H., 289.

603. Smilan, macropylla Roxb. (क्यांकिंगा)

Genus-ASPARAGUS Linn.

604. A racemosus Willd. (नंडमूनी)

खारायुगातो स्थाः—चडावडी—न'इड , चड्नी-वाका , नरस्त्र्नी, म्डावद, चडनवाड--हिन ; सर् चडावटी, व्यानवनी—श्वाबाडे ; चडावटी—खबदाठे , विदिन-व्यथमको --वर्ष ठे , ठस, व्यव्यक्षिको हो इस -दश्यक , स्विति—झाल ; चवाक्निक्षी --व्यवद ।

> म डावड़ी मंडभने भीवरोन्हें वरी वही। ভাকুৰ পা বাঁপিলক বাঁপিকাঠ্যবক্ষিকা ॥ সুক্ষপত্রা স্থাতা 6 বহুমূলা শহাহরয়া। मात्राहरी चाह्रतमा गडाव्यः मधुभनिका । आश्चमन्त्रा कड़ेश्का महवीर्यत बद्दे समी। মধুরা শতমূলা ৮ কেপিকা শতমেঞি কা।। विश्वाभा। देवकशी काश्ची वास्ट्रहरूने वहींक्रुजी। পূৰ্যৰা ডেক্সবলী চ ক্লাৎ হয়লিং লমাক্ষয় ।। মধাশতাৰরী বীয়া ভূজিনী বহুপত্রিকা। সহজ্ঞবীৰ্য্যা ভূৱৰা মহাপুঞ্চনৰ জ্বিকা 🚜 উৰ্ভ্ৰকটা মহাৰীটা ফৰিলিকা মহানতা। শঙৰীৰ্ণ্য স্থবীৰ্ণ্যা হ নামানি স্থাৎ জলোচন ।। শঙ্গীর্ম্য হিলে বৃত্তে মনুরে পিডজিৎ পরে। ৰূপবাতহত্তে তিকে মহাপ্ৰেঠে বসাধ্যম । লকাবরীয়রং রখ্যা মরুবং পিয়ে লিব বিবছ। মহতী কক্ষাত্তী তিকা ভোঠা রসায়নে॥ কদলিভ্রনাতিকাত্তমা এবার্না: স্তা: ।

> > बाक्सियन्त्रेहः । लक्षाक्यां विदर्शः ।

मामन्द्राह्म :-- मधावती, मधनके, नीवते, हेशीयकी, वही, जीक, तीमा, विभिन्छ, वीनिक, व्यवस्थित, प्रवाद्या, प्रवाद्या, मधाव्या, व्यवस्थित, प्रवाद्या, प्रवाद्या, मधाव्या, मध्याविक, व्यवस्था, व

মহাপতাৰতী, বীৰা, কৃষিনী, ব্ৰপতিকা, সংস্কীণা, হ্ৰসা, সহাপ্তৰাধীকা, উইপটা, মহাবীণা, কৃষিনী, মহাপ্তৰ কিন্তু, পত্ৰীণা, কৃষিনা, কৃষিনা মহাপ্তা, পত্ৰীণা, কৃষিনা ক্ৰিছিল। মহাপ্তা, পত্ৰীণা, কৃষিনা ক্ৰিছিল। মহাপ্তা, পত্ৰীণা, কৃষিনা ক্ৰিছিল। মহাপ্তাৰতীয় নাম।

ভণগর্ব্যার :—শতাবরী, শীতরীর, বৃহ, হগুর বস, পিয়নাগড়, কক ও বাহুনাগড়, বিলাকে তিকরস, পোই হসাধন, লভাবরীয়া হৃহ, মধুর বস, শিতনালক, অভ্যন্ত কম ও বাহুনালক, বিলাকে ভিকরস, পোই বসাধন, পভাবরী অভ্য-ক্ষাপ্তির নালক, ভিকেবন।

विश्वासः -- मद्द्र काश्रव रक्षा दाव । इसमी, क्षात्रः व १६ १६ १५ १५ व व वर्षात्र वाद्य रहता। व

वर्गमा :-- अर . देखवान निश्चात व्यवस्था निश्चात देश व व्यवस्थ नामा अलान. इस विक्र व्यवस्थ नाम क्षात्र कर व्यवस्थ काले हैं - दे दे कि . महान व्यवस्थ नामा क्षात्र कर व्यवस्थ काले हैं - दे दे कि . विक्र व्यवस्थ काले के . विक्र व्यवस्थ काले के . विक्र विक

श्वकार्यः करणः १-- मृतः ।

বৈভক্তে প্তমূলীর ব্যবহার।

क्रिकं :—(>) वृद्धार्ग वृद्धेत्व द्रक्काद्धारम् नाव्यकृती — केका नएयूनी > द्वाना, त्वान्य > द्वाना, व्याप्त वृद्धि नाव्य (व्याप्त केवा नाव्यक केविय नाव्यक नाव्यक

প্রান্ত :—(>) অনুত্র অর্থে নিভাবনী—ভূবের সৃথিত লভাবনী লেবনপূর্মক লাম করিবে অনুত্র কর্ণ রালমিত হব (ডি: ৬ আ:)। (১) তৈলকালিতে নভাবনী—হৈল কর্ণন্ত হুইলে কর্পে করিছে হব (ডি: ৬ আ:)। (১) তৈলকালিতে নভাবনী—হৈল করিছে। হুইলে কর্পে করিছে। করিছে। এইলা রাজীকালার্থ লবর স্বান্তবৃত্ত লভাবনীর বলে কর্ণ প্রতিপ্রন করিছে। করা ১ আ:)। (১) অসুনী প্রতিষ্কার্থ পভাবনী—লভুনী গ্রহাকান্ত নিভাবে নভাবনী বুল ধারন করাইবে (উ: ৬০ আ:)। (১) বাজনারে নভাবনী—গুড়ুটি ও প্রার্থীয় বুল ধারন করিছে। কুলি করা বুলি করা বুল

- (০) শার্টেক্সে শারাবারী—কদ্পান্ধ ঘরভাগ ধাইলে গোন্তের সাহিত দাংস্কীচুর্নি পান কবিবে (উ: ৫০ জ:)।
- বাগ্তট :—রাত্রাজ্যে প্রাথণী—শৃত্যুগীর পার গ্রান্থতে জালিরা, হাত্রানা রোগী ভোলন করিবে (চি: ১০ জ.)। (২) সুসায়দার্থ বিভাগতবদী—সহাপথার্থীর কল্প ও লাখ খোগো মৃত্র পাত্র করিবা সাঞ্জন্তবারে পান করিলে, বিভারতৌর জীবিভাগত্রণ করিছে পারে না (উ: ৫২ জ:)।
- মারীত :---মুক্রকুদের লত্নী—শীওল জলের সহিত লতম্নীয়র্গ পান কবিশে স্কল্প আলহিত হয় (চি: ২৯ জঃ)।
- চান্দেশ :--.) বাজরত্তে নত্নী-বৃহত্তর চতুর্বাংশ শত্নুনীকর, নহজান গরার্থ এবং
 চতুত্ব প্রস্থাীর বলের সহিত বৃত্তপাক করিছা পান করিলে রাজ্যকে প্রশক্তি
 হব (২) শিজপুলে শত্রুনী-প্রাথঃবাংল বর্ম সহিত শত্রুনীত হস পান করিলে
 শিত্রুল, বাহ এবং সর্বাপ্রকার শিক্তিকার প্রশক্তি হয় (পুল চি:)।
- ভাৰপ্ৰকাশ :-- রক্তপিতে পভাৰতী---পত্নী ২ ভোলা, জন দেও পোতা, সহাত্ত্ব আৰু-লোহা, কীহুপবিভাষাত্ৰণতে ধাৰ প্ৰৱণ্ড কৰিছা লান কৰিলে বক্তপিত প্ৰদৰ্শিত হয়।
- मुन्नदाचारद्वात केववद्ध वावमात:—नरम्भीय केविका मृत्य प्रमा वर्ष महिल वाहेल देवकि देववायह द्वार कर्णी जान करव (नाम वर)

শৃত্যুকী কামোরেক্ষক, সমায়ন ও অভিগ্র পুটিকর। ইছার বেংলে প্রাথহী তৈল এ নার্যায়ণী তৈল গুলাও চল।

्यम, क्रिटेस्ट्वी (Prema integrifolia), म्यांना, गांम्एस मांगाव, गांमम (Stereos-permum ausveolens), शक्यांक्रिया (Pacderia foet da), स्थांका क्ष्य एक्टम्प्रवीय जिन्छ के स्थांक्रिया विक्र के स्थांक्रिया क्ष्रिया (Cedrus Deodara) कांक्र क्ष्रिया क्ष्रिया क्ष्रिया (Limar thema m cristatum) क्ष्रित क्ष्रिया क्ष्रिया क्ष्रिया क्ष्रिया क्ष्रिया (Uraria lagopoidea), क्ष्य वी (Phascolus trilobus क्ष्रिया भावा क्ष्रिया क्ष्र

ৰশাহনেৰ আৰু শঞাৰকী ভূত প্ৰথম । প্ৰকৃত্যপ্ৰধানী ভূত ৫ সেব, পথাৰকীয় সূত্ৰ ৫ সেৱ, চূৰ্য ৪০ সেৱ, চূৰ্য ৪০ সেৱ, কৰিছে কৰিছে ইয়াৰ সহিত চিলি, মনু ৫ পিলুস বেলে ভাবিছে হয়। তিল তৈল, পোনুষ্ট ভিন্থা ছালচ্ছ, পত্ৰুলীয় বন্ধ এবং অসম্ভাপৰ প্ৰবাহনতে বিকৃত্যিল প্ৰায়ত হয়। ইয়া আহিবিক থেখন ভিডকত।

संस्कृती ह दयः स्थितदेखनः नजान काचः त्यानः तृष्ट सः चनशामक जत्याक वस्तावादः वस्तावादः

देशा पून प्रकृत वशासन, भारकन्त्रानक, केन्द्रापत क वृक्त-भारतनक। Dr. Baden Powel बल्क रह, वेश वश्वतद्यालय व्यक्तित्वक। देशाय बक्कि पून भरकक रवारत दिक्कत । देशकारक वेद्या रवण क प्रशासनाव करियार्क व, दक्ष क्षा।

Glossary:—সংক্ষিত্ত স্থপরিচয়:—

मून ६--- केंग्रान्यानक, विष्कृत, अवायकारक कार्याचीलक, बनाइन, वेरवायहर्यालक, भाषान्य अधिराधक, चन्नद्व वर्षक अवः नव्यविष्य विष्कृत सेरवाहनारन वृत्र वृत्र ।

মন্তর্থ :-- চরক, বরংতাশনবর্গে "অভিবন্ত।" লাই কবিরাছেন জুল্রান্ত, বাবল শমনবর্গে (ए: ৩৯ আ:) শতাবরী পাই কবিরাছেন বলজাংকরপে-- ইরা ওঞ্জন্ম বৌরলো, এবং ক্ষমণার প্রাকৃতি বোলে ব্যবহুত হয় (কেরি, ১৯ বং, ৬১৩ পু:)।

Fig. :-Wight, lc., t. 1056, Kittikat & Baso, Ind. Med, Pl., t. 968.
Ref. :-F B I, vi. 316, Rozb, F L., u. 151; B. P., u. 1070, Prain, H
H., 289.

604. Asperagus racemosus Wuld. (नरुवृत्ती)

Genus-ALOE, Linn.

605. A. vers Linn (মৃতকুমারী) A. barbadenais Mill.

গৃহকতা কুমারী চ করাকা দীর্ঘপত্রিকা।
আন্তর্না মৃত্যু করা বছপতাক্ষরাক্ষরা।
কুলকপ্রাধ্তা বীরা ভূমেন্টা বিপুলক্রবা।
ক্রেন্ত্রী জরুনী হারা কপিলা চাপুরিক্রবা।।
ক্রেন্ত্রা অুলম্পত্ত্যুক্তিপ্রিক্রাক্ষরা।
পূহকতা হিবা ভিকা সদগ্রিঃ ক্যাপহা।
পিশ্বকাস্থিববাস কুইগী চ হসার্নী।।

वाक्षमिक्ते : भर्त ग्रामिक्ताः।

- শাস পর্যায়:—গুরুরতা, কৃষ্টের, ক্তকা, রার্থক্তিকা, ব্লেকস্থা, হর্ত্ত কৃষ্টের। বহুপ্ত।
 স্থানা, অভয়া, ক্টকপ্রাধৃতা, বীষা, ভূমেরা, বিপুল্লবা, স্থানী, হুল্লী, হাম্যা,
 ক্পিলা, অব্ধিন্তা, ক্তকিং। ভূলবলা—এই একুলটি নাম।
- चननर्यात्रः पृद्यका--नीक्दीशः, किक्यन, प्रदशक्ति अद्यः स्थ्यानकः। भिक्षः, कामः, दिशसारः, यान क कृते तार्तकं अद्यः बनावदः।
- আশ্বাদ হ— থাবাৰে পদেও হানে বাগানে চাৰ কৰে। পজিল ভাৰতের অনেকহানে অহনেত বিশাহার নামাজালৈ স্বত্যাহী বেগা হায়। হগলী, হাওড়া, বইয়ান জেলার অনেত যাগানে যোগণ করে এবং বাড়ীর নিকটত হানে টবে বগাইছা কেয়। ইয়ার আহিয় বাসহান আহম ও নাকটোবীল।
- पर्नना :—देवाव পত্ৰ বীৰ্ষ ও ৰোটা। পত্ৰেৰ কিনাৰায় ক'টো আছে। ইয়াৰ পাডাব জিজৰ বৃহতে প্ৰচূষ ধন নিৰ্গত হয়। পূস্পত লখা লাটিৰ ভাষ। কুল লেবু বং বিশিষ্ট। শীকেৰ সেবে মুগ ও কল হয়।

देशांव वन व्हेरण मूनकार रेपवांची एवं। आहीत माक्ष्ठ रेवकशांव वृत्तकावय छेरवथ तारे। वृत्तकार वाकार वीविश चाध्य राज्य एहेरक व्यक्तन कालांव आहेन।

ब्रुक्तव ग्रावि व्यक्तव—(>) मरकाहेरिय (२) चावव (वजीव (०) चाविवांवार (०) महीभूव !

मानिदानाम मृत्यात-भातिनाध्यादयत निकारतती मानिदानादयत मृत्यात स्कार्त, केवान दक्षकि मान्यकि गीकामः। वेद्यात केवा किटन गीकार्त ।

परीन्त प्राप्तक--अरे प्राप्तक निव्वकारी वावकक एवं।

Var- officinalis Forsk, বাংলার এই পাছকেও স্বচ্ছারী কলে, ইবার বিশি নাম মুখারী, এই গাছ বধ্বেশে ও উত্তর-পশ্চিত প্রেশে বস্তু অবস্থার কেবা বাব। ইবার মূল লালের আভাব্য লেনুবং বিশিষ্ট। প্রেশ্ব স্থাবল বেশুনে হং বিশিষ্ট। সম্ভব্যা ইয়াকে A perfolista বলে।

Var. littoralis Koen. देशाय नारमाय द्यांने व्यानावन राम : अवर विविद्य द्यांने कानवान वरम : अवर विविद्य द्यांने कानवान वरम । Dr. Anulie देशाय नाएक नाम क्यांने विवादन । अदे भाष व्यक्तिय द्यांने, कृत गीकर्त, भाकाय त्यांका व्यवक्रिय व्यक्तिय व्यक्ति निवादन अवर भाज किरक नत्वक्ति । देश माजाव द्यांनिक्षणिय प्रविद्य नत्वक्ति द्यांना ।

देवध्यक पूछकूमातीत नारवातः।

ভাবপ্রকাশ :—(১) কামলার নুবাহী—কামলারোলীকে গুরক্ষারীর রুগে বলা করিছে
কামলা কাশনিক বছ (কামলা চিঃ)। (২) ভাজে ক্যায়ী—কজায়ালী লাচ্ছত
বালে বৃতক্ষারীয় শীল লেখন করিবে (কজ চিঃ)।

শীল বর :— শীলার ক্যাবী—হবিজাচুর বোলে গুডকুহারীয়ে বল কেবন করিলে শ্লীরা ও অনচীবোল প্রশাসিত হয়।

सून श्री विश्वित क्षेत्र विश्वित विश्वित क्षेत्र क्षे

সুনলখান বৈজেৱা ইচাকে বুগুবিবেচক, ক্রিনিশক ও বলকারক বলিয়া বর্ণনা ফরিবাছেন। ইচা চন্দের জ্যোজি বাড়াইরা বের ও চন্দের পাতাক—ক্রীচিল নাপ করে।

Glossky:--সংক্রিপ্ত গুণগরিচয়:--

গাছ: —খাচুকীপক, বিষেত্ৰ, কচুজাৰকায়ক, কিমিনাপক, কৰ্পে ও মণ্যাহের ব্যুপার উদ্যাহী।

श्रकतमः—रित्रहरू, त्यांत्रं वार्डित्य देशवादीः— हे।हें कात्रण ऽ—रित्रहरू, विष, करव देशवादी । खींहें।ऽ—कडूनत्थ देशकादी । मृत्र ३—नृत्य देशकादी ।

মৃত্তব্য :—চরশ্ব, পুঞ্জ ও ধরস্থার নিওউ তে গ্রন্থকে উমেধ নাই। পরবর্তী সংগ্রহ-কারণণের এয়ে আমরা মুসমবের উমেব বেলিডে পাই;

ব্দক্ষর অধিকরারার দেবিত হুইলে রজালাবারী ও ব্দক্ষর বৃহত্তরে নিরাধশ বিশেষতঃ বৃহত্তবে (Rectum) কিয়া আকাশ করিয়া থাকে। এক কুলনের কৃষ্ণি প্রাচ্ন অকটিন বল পাজিত করে। অভিজ বৃদক্ষর রক্ষে বিশ্বিত ও স্বালিত হুইরা অন্তর লেখাবোক্ষরা কর্তৃক পরিতাক্ত হুইরা থাকে। সভোজাতলিশুকে বর্গ নই মর্বিত মুসক্ষর কেহন করাইলে পর্তমন ("কাল্ড") অবার বহিন্তি হয়। বৃহত্তমান্য সৌর্বালোধ্যাক্ত প্রাচ্ন, জারাম্যক্ষ্মনপ্রক স্বালম্প্রে হজি এবং প্রাণ্ডা প্রথমন্ত্রতা হে কোট্যক্তা অভিয়া থাকে, ভাষা বৃহত্তিকার্থ প্রকাশ ক্ষাক্ষর শেষন

255

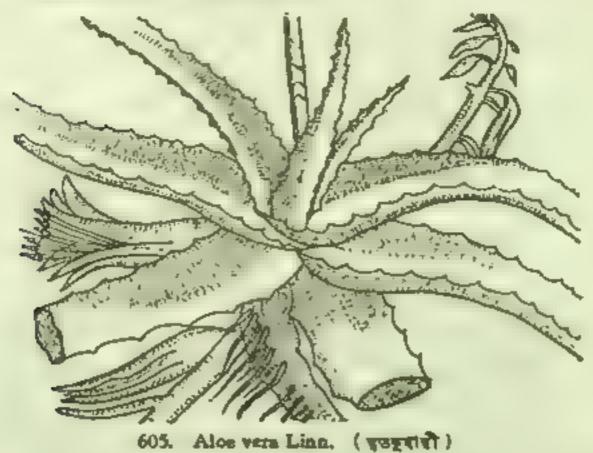
615.53 8545

BCU 2822

Fig. :-Flora Graeca, c. 341 ; Bot, Mag., 14, t. 472.

Ref :-F. B. L., vi. 264; Dymock, 111, 467; Watt., i, Pt. I, 186; A. Vulgatu Lam., B. vera strings via 1

Genus ALLIUM Linn.

ভাষাকুলারী নাম :—ললাকু—সংকৃত ; পেরাজ—বাংলা ; পিরাজ—বিশি ; বেডকাথা— থ্যারাট্ট ; উদ্মি—কর্ণাট ; কাল—বোধে ; কুলগী—গুলুবাট ; নীকলিচট্ট —ডেনেও ; বেচুবাব, ইকল্লি—ভাবিল ; পালে—ক্রাল ; বনল্—ভাবিব ; লুভ—সিংভূব ।

> প্লাওগ্রীক্ষককণ উল্লী চ শুখর্থনঃ। পুল্রপ্রিয়ঃ ক্রিমিরল্ড স্থীপলো গুখসন্তকঃ। বন্ধপ্রে বিবস্থানে রোচনো রুজসংক্ষকঃ। ব্যাহককণ ভারতের হারিছে।১৩ ইডি বিবা।।

REAL STIALL

916956

পলাপুঃ কটুকো বলাঃ কমনিস্তহরা শুলাঃ ।
ব্য়শ্চ রোচনঃ থিডো বাজিলোব বিনাশনঃ ।
আলো রাজপলাপু : আৰু মন্তনটো নৃপান্ধরঃ ।
রাজতিয়ো মহাকলো নীর্থপান্ধর হোচকঃ ॥
ম্পেটো মৃপকক্ষণ মহাকলো নৃপপ্রিয়ঃ ।
রক্তকক্ষণ রাজেটো নামান্তর রয়োলগঃ ॥
পলাপুর্ন পার্কঃ আরু নিনিয় নিস্তনালয়ঃ ।
ক্ষলালাপন কর্মিয়াকরজ্ব। ॥
বক্ষাতে নৃপপলাশুকক্ষণ কারত ক্ষমনুহো রুভিপ্রাঃ !
ক্ষপ্রাক্ষমনুহা রুভিপ্রাঃ !
ক্ষিপেন্সন্তনাই ডিনীপানঃ মোছালিয় শাব্দোই ভিত্তব্যঃ !
ক্ষিপেন্সন্তনাই ডিনীপানঃ মোছালিয় শাব্দোই ভিত্তব্যঃ !
ক্ষিপেন্সন্তনাই ডিনীপানঃ মোছালিয় শাব্দোই ভিত্তব্যঃ !

を取る …

রোজনো মারুতক্ষত পলাকু র্মচ শিক্ষক। আহারযোগী কল্যান্ড গুরু বুঁ রোহণ রোচন্ড।

লামপর্যায় --পলাত্, ভীত্তক, উরা, বৃধস্থা, প্তানির ক্রিমিয়, বীপ্ন, বৃধসন্তক, বহুপর, বিরপত্ত, রোচন,--এই এগায়টি নাম। বেডক্স এবং হারিজ--এই ছুই প্রকার পেরাজ।

णकशकाद व्यवस्था—बाजनमाञ्, वरत्यहे, नृशावस्थ, बाजव्यहे, प्रवायस्थ, शीर्षश्य, रवाक्रक, तृश्यक्षे तृशकस्थ, प्रवायस्थ, तृश्यितः, वक्ष्यस्थ, वारवहे—श्वदे रवक्षि साथ।

শুণপর্যায় :—প্রাকু —খটুরস, বলকারক, কফ ও বিজনাকক, অরলাক, সুধ্য, রোচক, বিশ্ব এবং ব্যন নিবারক।

ব্যৱস্থাও প্ৰায়ৰ বৰ্ণসভাষ, বীজৰীয়া, বিভনানত, কৰনাগৰ ও আনুষ্টাগৰ এবং অধিনিক্তাভাৱৰ ।

নুশ্বলাপু—জীভুন্তার, মনুর হব, ছচিকারক, কঠালাবনালক, অভিনয় অধ্যাধীণক, কছাও শিক্তবাদক ও অভিনয়।

চয়কের অভিযক্ত—(প্রস্থাস—২৭ আ:) পেরাজ প্রেক্তারক, বার্নাপক, অভাজ পিরভারক, আহারের সহযোগী, বদকাধক, জক, কুড় ও হোচন।

অভান্তান :—ভাবতের স্থান চাব হর।

কর্মা—পত্ন দীর্থনলাকার সর্কর্ম। ইহার উপরিকাশে সমুক্ষর্ম ও পরা পুশানও বাহিব হয়।
পুশানের অপ্রভাগে ক্ষরত বেতবর্গ কুল হয়। পৌরাজ ভিন প্রকার, বর্ধা—বেশী
বড় পৌরাজ, দেশী হোট পৌরাজ, ইহারা বেজিডে সামর্থ এবং বহু পৌরাজ, এই
পৌরাজের কন্দ অভিকার মুহুর। শীক্ষরতো কাশীকের পরে পৌরাজের মূল ও কর হয়।
ব্যবস্থান্তি কংশে হ—কোর, বীজ, পত্র।

বৈশ্ৰকে পদাওুর ব্যবহার।

চরক : (১) দাসিকা হইতে রক্তপাতে পলাপু—নাসিকা হইতে বজনাব হইনে, পলাপুৰ বসের নাম গ্রহণ কবিবে (চি: ৫ আ:), (২) বজার্লে পলাপু—আর্ন বোদীর অভিযানে বজনাব হইতে থাকিলে হ্ব হবাওস্থ বিধা কেবল পলাপু সেখন কবিবে। ইয়া কেবল যক্তব্যেক নহে, বাহনাপকও মঠে (চি: ৮ আ:)। (০) বিদ্বাধান্তেল পলাপু—পলাপুর নাম গ্রহণ কবিলে বিধা প্রশাসিত হয় (চি: ১২ আ:)।

मूल दावारात्मव 'खेवरादर्थ वाववाव :-- त्यारावच त्याव इदेरात जवकावाव (valuation) व्यवक एक-- देश देशकाव, व्यवक जवर गाँव जिसावच । त्यांचा कवनक व्यवक वाववाव वाव त्यांचा वाववाव । व्यवक व्यवक

শ্রেক কাথেকেক, কাড়া পেরাক কর্কর। কোন ক্রেন থেন্ত। বা জীওওলে ক্ষাব্যাইলে পেরাকের ধন বিলে বরণ, নিবাবিক হয়। ইয়াৰ ক্ষিত্রের বল বয়স করিবা কাপে বিলে কাপ-বেধনা আবাব হয়। পেরাকের জৈল ক্রেক রুবরে ব্যবস্থা ধর। পেরাকের প্রভা চারের যত বাইলে নিজাইনেকা বৃহ হয় এবং ভান্ত্রে বাস্কেরা ইয়াতে শাস্ক হয়।

শৌষামের কোবের শিব্রিক স্থানের স্থিক চকে বিলে ব্রাপ্তকানা আন্ধান হয় এবং ইকার কোব পুলটিশের কাজে ব্যবহৃত হয়। শৌহামা ছেচিয়া নাকে ব্রিলে বিটিরিয়া এক শ্রীনোকের বিটিরিয়া আয়াম হয়। শৌহামা কামলা, স্বক্ষমান ও মালাভ্য বোধে ব্যবহৃত হয়। ইবা বাটারা বিহাম কামজের হানে বিলে ব্যধানিবাহিক হয়।

পৌরাজ কল ও কর-বোগে হিজেকর। ইবা ভিনিলাবের সহিত সিপাইরা বাইলে ব্যার মা আছার হয়। ইবার কাথ সন্ধি নালক। পোরাজের রূপ স্থিয়ার হৈলের স্থিত বাত-বেবসার মানিশ করিলে যাত আহার কয় (watt)।

भ्यां व्यविश्वास त्यस्य करिया विश्विया, मृत्यस्याय, प्रकृत, व्यवस्य क्षांक् छ व्याक्तम् अयर स्त्रस्य कार्याचिक्तः त्यांन इतेश पृष्ट परित्य गारतः। मृद्धिस्य देशे Tartar emeric अत्र मृद्धिस स्त्रमञ्जूष्ट इतः।

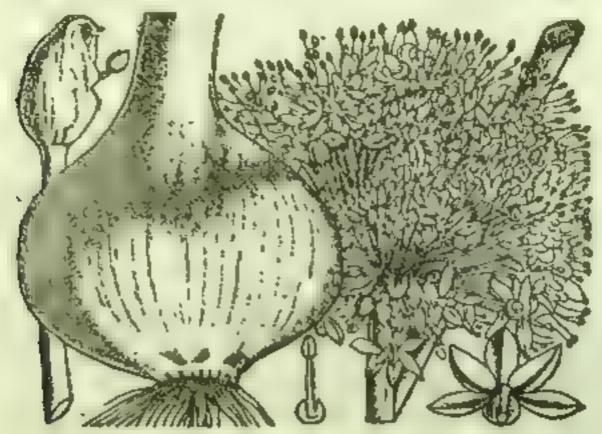
মুস্তুৰ প্ৰথাটোৰ প্ৰথম অবহাৰ কথনও প্ৰথম কৰণ কৰিবে বা ; হত্-চৌৰ্মন্য-আন্ত প্ৰোপ হোলে স্বৰ না গাজিলে, ৰাজ, অগৰী, শৰ্কৰা হি-বোল ও চৰ্মনিকাৰে জিজিটোলিল ও সংগ্ৰ পৌৰাজ সূত্ৰকাৰক ৰূপে ব্যবহাৰ হয়। ওবল কাৰ্যবোলে বলি হোৱা ভাৱেও

মত ৰ অতি লয় পৰিবাদে বাহিত হয় কৰে পেতাকের বিবাদ বিদেব হিতৰত (R N. khori, ii, 616)।

Glossery ঃ সংক্ষিত্তা গুণ পরিচয় হ—

ट्रियास—डेट्स्कर, अवायकावन, त्रयावित्रादन, कारवादीनन, वहुआदनावन, लाहेर बाव्यानन क चारावाद देवनाही।

Fig: -Bot Mag., 36, c. 1469; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., t. 970 A. Ref ;-F. B. L. vi, 337; Roxb., F.L., ii, 142; B P. ii, 1076; Prain, H. H. 289.

606. Allium ceps Line. (cfetw)

607. A. mtivum Linn. (事質可)

अधानुमात्री साम १—वरनात—गरकृत, वचन—गरना; नचन, नदनन्—दिनि । नश्मेत्री स्वत्—वद्याशद्वे : विलोड रवक् वि—कर्गादे ; स्वत—क्ष्यादे ; स्वतः—क्ष्योभावा ; स्वतः—वि—रक्षरमधः वच्चेनाक्—काविम : नीव—काम ; इन्—देव्य-न्-व्याद्व ।

বুলোলো লশুনোহতিটো রেক্বলো করেবিবন্। পুরস্ক শেচাপ্রগত্তক লক্ষ্যে শীক্ষর কা।।

মনোনাইমেনের ভাব শুরুক্ত করারস্থ।
আফচিক্রিমিড্রোগ শোকর্ম রসারমঃ।
রসোন উক্ত কটুপিনির্লাস লিখেন শুনা আফলোই জিবলাঃ।
বৃত্তাত মেধালরবর্গ চক্তপ্রথাবিসভর্জানকর কৃতীকুল।
ব্যানাইক্রো মহাক্ষেণ গ্রানো নীর্মানকর।
গৃথপরে বু ল্বংকা ব্যানির বল বিজ্ঞ।
গ্রানার নথ্য কটু করার নালবলুলোনিবালি করারন্।
গ্রানার নথ্য কটু করার নালবলুলোনিবালি করারন্।
গ্রানার্মান্তি র ভিজ্ঞার প্রবাল লবণকরি বলবি।।
অধ্যান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রাক্রিক্র লোকান্।
হুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ত হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ত হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত কলার্মান্ত হান্ত স্বান্তানার।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রান্তি বিক্রপ্রান্তানার নালবিন্তানার ।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রান্তি বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান-কৃতিনিন্নার্মান্ত বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান্তানার বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্ত বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান্তানার বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান্তানার বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্তানার ।
ভুগান্তানার বিক্রপ্রান্তির বিক্রপ্রান্তানার বিক্রপ্রান্ত

ক্ৰিনি ভূষ্ঠ কিলাসালে। বাজৰে। ওক্ষমালনঃ । প্ৰিক্ৰেক্ষণত বৃদ্ধন্য লগুনঃ কুটকো ওক্ষা ।।

शासनिक्षे :। मूलकाविका:॥

भागमधीति :—परमान, मधन, भरिते, त्राक्षण्यः, परितेष कृततः, वैद्यमञ्जः, नैयवर्षक—वदेशनि नाव । व्यवत्रकार—प्रशंक्षणः, वृत्रनः, वीर्यमञ्जः, पृथ्यः, व्यवस्यः, स्वरूषः, स्वरूषः, स्वरूषः, स्वरूषः व्यवेशनि वृत्रम सञ्दर्भव नाव ।

सून नर्गात १— दहन— वहथन, कल्पान, देखते हैं, कर, व राह्यानक। वहाहि, किरि, हर्गान, व र्याद नामक अयर वशहर। स्थापन वसन करने हरने किरी हैं, किरि, किर्मान, वर्णाद नामक कर प्राप्त स्थापन, किर्मान, विभारक विदेशन, विकास नामक कर प्राप्त स्थापन, स्थापन, वह वर्ष, व स्थापन पर्याद क्षिक कर विकास कर्मान कर्म कर्मान कर्मान

महावस्त्र का वक वक्त-श्रह्मान, वॉर्थका, सृष्टिन्स, विश्व, क्का, वक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, व्यक्ति, विश्व अवश्व का व्यव वाच वाच व्यव । अवश्व व्यक्ति वाच विश्व क्षित्र वाच विश्व क्षित्र क्षेत्र क्

জ্জাতার:—সহপ্র ভারতে চাব হয়। পুজরাগেশে পার্থিক চাব হয়। তথার গাড়োয়াল, ভূরারন, পাঞ্জার এবং কাজীক, বলবেশ, রবলী, হারজা, ২০-শবলনা, বর্তবান, বাকুড়া উচ্চুতি জ্যোর চাব হয়।

কালা :—ইয়াৰ কাও প্ৰদাৰ্থ, গুৰুষাতীত উতিই। গাছেৰ গোড়া হুইছে পনেক স্কু মড় থেজৰ দিক্ত বাহিব হয়। কাও কোক্ত, ছাড়াইলে গ্ৰুমাত গুৰুষা বুলিয়া হায়। গুজু চেন্টা, পুশাৰও ঠিক কথাছল হুইছে বাহিত হয়, ইয়া পাজিশায়

नरमः भूभगरक्षक प्रकारक शक्षक रकाटवर्ग कृत एकः नैप्टकारक कृत्र क् एत एकः।

गुरु**वार्यः कर्णः :—८कारः**, वाजाः, ८कार-६। छातः वल्य---२-५ भागः ।

বৈভাকে রাজনের ব্যবহার।

- চরক :--(১) বিষয়ক্ষরে বংগান—গিইবংগান, তিলাগৈলগহ, ভোজনের পূর্বে দেবন কবিবে।
 এবং থেবা, উক্করীবা প্রবা এবং বাংগ ভোজন কবিবে, (চিং ৬ জং)। (১)
 বাউপ্তত্যে হলোন—হণ্ড প্রক হলোন ৩২ জোগা, ২ বের জল এবং গোল্ল ২৪টাক
 বিশাইরা স্থলাতে স্থললে লাক কবিবে—হর্ম জ্বলিট থাকিছে নামাইরা বংগান
 কেলিয়া ভূম লাইরা বাতগুলীকে লান কবিছে বিষে (চিং ৬ জং)। ৬। জালাগ্রারে
 বংগান—জিল তৈলের লব্জি মনোন, জ্বল্যার বোলীকে পান করাইবে (চিং ১৫ জং)।
- মুশ্রম :—(>) বিষয়জনে স্থান-বিষয়নীকৈ প্রাত্তনালে পথা স্থানে সহিত বোহালালান সম্পান দেশন করাইবে (উ: ০১ আ:)। (১) শোরে করেন—কর বোষী, ক্যোন সেবনের নিয়ন পালন পূর্বক স্থান সেবন করিবে (উ: ৪১ আ:)।
- চঞ্জনত :—ৰাজ ক্ৰেছিল পূৰ্বে ংগোন—হাত্যত ৰাজ প্ৰেছৰ পূল হোপ ছইছাতে হাত্যকৈ প্ৰাতঃভাবে আধুৰলৈকৈ কোন সভেত সহিত হপোন সেখন কৰাইবে। ইতা বাক বেছল পূল নাপক এবং অধিবীবিকৰ (পূল—চিঃ)।
- মাজকোর বা বাজন্যাথিতে বংগান—গর) মুখের সহিত প্রণিট বংগান দেবন কৰিয়া, ছথ মুক্ত আন বাজন ভোজন করিবে। ইয়া বিবিধ বাজ ছোগ নালক।
- ভাষরভোল :—ক্ষেত্র ক্রিমিলালার্থ হলেনে—ক্ষেত্র পিট খলেনের প্রাচন বিদ্যালয় কর্মিক ক্রিকি বিন্তু ক্য (এব—চিঃ)।
- মূল গ্রাহারেশা ঔষধার্থে ব্যবহার ১--বহন গবৰ, বৃহবিবোচক। ইয়া পেট কাণা নিগাছৰ সূত্রকর, পরিপাক্ষয়ের শীকা নিবাহক, কড়কর ও বলকারক। ইয়ার বল কর্পে দিলে, কর্প বেচনা ও কর্প বোপ আধান হয়। ইয়া হুইছে একপ্রাকায় voietile oil প্রায়েও হয়, বহুন হেঁতিয়া টোরাইছা স্টালেই হৈল পাওয়া বারঃ এই হৈল শোবন ক্রিলে কোন বর্প বাকে না। বাকন ক্রিলে-নাশক। ইয়া হালানী, নাধারণ প্রায়াও মূলের প্রায়াও ও বারে বোলে বাবহুন হয়।

ৰক্ষেত্ৰ হল সাধাৰ বিলে চুল পাকে না। বালকদেৱ অভকার হয়ন দালিশ কবিলে বেশ কল প্ৰেয়া বার। কৃষ্ণানীর বুর্লভাত কল মুম্যোধ ক্টলে ইয়ার পুন্তিব

विश्न खेनकात् एव । देश श्वन, धेनदायत, कटलका, अनि श्व श्वाम , कटलाविया, वार्ण श्व व्याम रहारम छेनकाती ।

বস্তুনের কাৰ তুর্থের স্থিত আর যাত্রার পান কবিলে, হিটারিরা, লেট জালা ও জুন্ধ-স্থানীত বোল আহার হয়

श्वतित क्षाक हरेगा निकृति उद्धानत हम भारक भारक विवाहेगा शाहेल नेज नगेटक उन्हानकात हम।

विरुप्त भूतर्ग व नम कवित्त रहे वात्म बद्धमान अत्मन वित्त वित नहे हुए।

Glossary-সংক্ষিপ্ত গুণ পরিচয় :

किशा :- देशावाचार जानक, कारकाकी नक, क्षाचा किशावक। वेटक्कक, क्षाच अवः किशिएक नारकृत का, क्षित्रक करत केमकाती।

য়স—চাৰভাৰ উপৰ পাণাইলে নাগৰৰ ধাৰণ কৰে। চৰ্ছয়োগে, আনেৰ ব্যৱধাৰ উপকাৰী। প্ৰাক্তন স্বাহিনালো, পেট কাপা একং প্লে উপকাৰী।

Fig. Bantl & Trim. t, 28; Woodville, Med. Bot., t. 256; Kirtiker & Basu, Ind. Med. Pl, E 973.

Ref-F. B. L. vi, 337; Rozb., P. L. ii 142, B.P., ii, 1076 | Prain, H. H. 290.

607. Adam Satistim Linn (434)

Genus-GLORIOSA Linn.

608. G. superba Linn (नाक्षणिका)

ठावां स्वाही साथ : — विकासी, जंदनी — अरक्ष : विकासना, दिनानति, उन्हे-हर्णन — वारम ; कनिवादी, क्षेत्रांकी, कावनि — दिन्दी : वकाराण, हशरवाका नावृत्ति नावृत्ति — यवादाहै ; वक्षतान, कृदिया, कन्नश्री — कवादी — कवादी — कर्नश्री — कर्नाहै नावे — क्षेत्र — क्षेत्र : वक्षतावे नावि — क्ष्र क्ष्म क्ष्र क्ष्र क्ष्र क्ष्म क्ष्र क्ष्म क्ष्म क्ष्म क्ष्र क्ष्म क्ष्

কলিকারী লাক্ষণিনী ছলিনী গত পাতিনী।
বীকিবিশল্যাহ ছিমুখী হলী নজেন্দুপুল্পিকা।।
বিয়ান্দালাহ ছিন্দিবা চ জগত পুশ্বনোরতা।
বর্ণপুশ্বা বক্রিলিখা খ্যাদেবা বোড়শাহরে।।
কলিকারী কটুকা চ ককবাতমিক্স্প্রনী।
পর্ক জ্যেশল্যানকাল-ক্রিণী লাবিণী প্রা।।

वास्तियन्त्रे । नाडाक्ताविकारि ।

নাৰ পৰ্যায় :—তলিকাতী, পাকুলিনী, ধলিনী, বৰ্ণগড়িনী, বীজি, বিশ্বনা, অনুসূৰী, হলী, নজেকুৰ্ণিক', বিশ্বাধ, স্বালা, পৰিক্ষিণ, সংস্কৃথ, পুলবৌৰজা, কৰ্ণপুলা, বহিলিখা, —এই বোলাট নাম।

श्चर्यक्रीतः :-- क्लिकाबी -- क्ष्ट्रिक, क्षेत्रदेशि, क्ष्यं के वाश्वरत्य, व्यवस्थित पूर्ण वाहित्र कत्रत्य व्यवस्थितः वाहकः।

करायांत्र ३---कारत्यर श्रीष नकन श्रीरत्य वर्षा ।

वर्षमा :— अहे न का व्यविद्य व्यक्त व्यक्त । वालात्मव व्यक्त व्यक्त व्यक्त मान व्यविद्य हुन विश्व व्यक्त व्यव । त्र वृत्व व्यक्त व्यक्त

बाज्यारी करने :- नवा। यात्रा है-३ जाता। वेश विश्वक, कथवार शर्यशास बाहाश करा केतिक।

देनक्दक लामजीव कावकोई।

विशिष्ठि :—(+) देवहमायक वर्गद्वाद्वाद मालगी—प्रवसायुगमी अवः बालगीय अवःवादम मुक्ते रेवह रेवह रेवह रेवह रेवह रेवह (दे १० व्यः) (२) विद्वान्त्र अवः भागी—देवह विद्वान्त (दे १० व्यः) (२) विद्वान्त्र अवः भागी—देवह विद्वान्त अवः । (०) त्रामंत्रमार्थं मालगी - मानगीयमः, जिल्लाः व्याविद्ध रोवह महत्वान्त्र विद्वान्त वर्णः । (०) त्रामंत्रमार्थं महत्वा । व्यावन्ति । व्यावन्ति

इंग्रम्स :--(>) विश्वमाना नामनी—िद्यांच चवन এवा जाजनीय क्थांशन दवाविधि एक देखाना अञ्चलदेश नदमाना अधिक इव (नजनविधि)। (३) शक्यांच व्याक्तान नामनी—नामनीय कानन निज शाना स्थादन काणित वाच (अनामान—इिः)। (०) अञ्चलकामिदवर्गार्थ माननीय व्यावधिक स्थान चादन कोच, भागांचिक कृतिवा धानितन, पनि काच भागांचीर काम धाना कानित कवा नाम, धाना क्षेत्रन दन्दे दनीव भागांचीने नामित्र क्षेत्रा बादक (अनामानितः)।

শ্ৰাৰ্থাকাৰ :—অধ্যাপতি নাৰ্বী— প্ৰস্তেৰ পৰা বৰি "ভূগ" না গড়ে, জাৰ্ হইলে আপুতিৰ হয় ও প্ৰথম সাক্ষীৰ পিট মূলবাৰা আদিও স্বিদ্ধে সকৰ মূল পৰিবা যাব।

मृम्यताचारतमा श्रीकात्वि वानवात :--- हेहार मध्य मक निवे निक्क माध्यस्य धनान्ति क दर्गमित्व क्रमण किल क्षणम दरममा वृद्धि नाम

नियाने काथ नत्म त्य, हैवाव लिक्ष क्तिवहत, क्रेक 6 केंग्र , हैवा लिग्न निर्मातिक किथा। त्यह जान क्षेत्र, वार्ग, त्यार त्यव्या क त्याप्ताच व्यवहत वह । हैवाव लाहिव क्रिक्षि वादिव क्षियांव लिक्ष व्यवहार । हैवाव लिक्ष्य क्षिक्ष वादिव क्षियांव लिक्ष व्यवहार । हैवाव लिक्ष्य कृष्टिक वाद कर्मन क्षित्र व्यवहार व्यवहार

হিবাক দৰ্শ, বোশ্তা, স্বীমধন অভূতিতে কামডাইলে মাজাল কেলে ইয়া মাৰ্চার ক্ষেত্র

Dr. Thompson बरमन, "देशव निकश्वनि बत पत करिया पारम्य महित्र ३ व विन क्षिणदेश कक कविनात भव नाष्ट्रिया नास्त्र क भक्तानास्त्र साथ करिया किया करिया करिय

লাকলিকা ৫-১২ গ্রেণ ব্যাহার বিশ্বনে ত বাস্ত লেখন করিলে প্রটের বোর এই ল্যা লাকলিকা চুই লাভীর আহে । একটার লিকড় নহজে জ্ঞাপ করা হার, জলগুটার লিকড় নহজে জ্ঞাপ করা হার । কেনীর বৈজেরা প্রথমক্টিকে পূরুর ও লেখ্যেকটিকে ত্রী লাকলিকা বলেন। পূর্ব গাছের লিকড় কুলের দ্বার লাইবা বাও থও করিবা কাটিবা একটু লবন বিশ্ব। থোলে ভিজাইবা এবং নরে ভক করিবা হাখিলে ইয়ার বিশ্বাক্তা নই হব নালিই বাজিকে ইয়ার এক বা গুই সাহা দেবন করাইলে স্পর্বির ক্যিয়া বার । ইয়ার লিকড়ের জ্ঞাপ বাইলে গণোবিরা নই হব। ক্যান্ত হব (Watt, Dic, III, 507)।

मामनी अमरित त्यासूत्र विकारेया वाचित्र छक् स्थ ।

Glossery সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় :--

মূল : -- বিৰেচক, লিজনিংলায়ক, ক্ৰিলিনাপক, কুটে বাবস্কুত হয়, চাৰড়ায় অনাড়াখ, আৰ্ল, পুল, দৰ্শবিধেয় এনং কাৰড়া বিহাৰ বিবে উলকায়ী।

लिक्टफ़्ट कार्थ :---जाना विश्वास चाकासवीन तहवाल खेनकाशी ।

- শক্তব্য :—চরক "লশেংনি"কৈ পাদনী পাঠ করেন নাই। বিন চিকিৎসার (চি

 >৫ আ:) এবং কুট চিকিৎসার লালগীর উল্লেখ করিয়াহেন। আইন্ড বল্পবানের

 হল অধ্যানে সাধনবিধনার্থন বিবরণে সিবিয়াহেন। ইয়াবে আই ব্লবিবেশ সংখ্য

 বিহাৎক্ষালা লাললীয় নাম। আইন্ড লেখনগোননবর্গে (স্থাত্য আঃ) লালগী পাঠ
 করিয়াহেন।
- Fig.—Bot. Reg., t. 77; Wight, Ic., c. 2047; Rheede, Hort, Mal., vii, t. 57; Kirtikar & Basu, Ind. Med, Pl., t. 978 B ; Bot, Mag., iii, t. 2539,
- Ref -F. B L. vs. 358; Roxb., F. L. si, 143; B. P., n, 1073; Watt. m., Pz. ii, 506; Prain H. H., 289.

688 Glorioss superbs Limn (লাক নিকা)

Genus-POLIANTHES Linn.

609, P tuberoon Linn. (वक्कीलका)

ভাষানুসারী নাম —ব্জনীগড়া—নংকৃত ; বজনীগড়া—খা না ; কন্চেডি, কনননা—হিন্দি , কন্তেহি—হোকে ; মেলানায়ণেদ্ —কাজিন , কননাজ্—পাকাৰ।

ক্ষমুম্বার - আদিমবাধ্যার দক্ষিণ আথেবিকা ; বলবেশের ভূপবাধ্যার ভাষ করে।

वर्तमा :—अवि व्याक्ति छिति । तर्रशास्त्र वालाद्य (वाला करत) क्ष्म वाधिकारत काछि ।

श्वानक गाह्य प्रश्न व्या व्येट्ड अव्याद्य वाधित व्या अवित प्रश्न स्विति क्ष्म वृद्धि ।

श्वेटि कृत व्या छितित्व प्रम (वाद्री), हेशाख श्वेटाव्य काच तक तक लिव क्ष्म ।

शाह्य २-०३ कृष्ठ छेक व्या । त्राच ०-० देकि तथा, हे देकि छवका, छेव्यान त्रश्म वर्ग,

श्वाद्य सेद्य नामवर्ग । त्राच व्याद्यात व्याद्य ।

श्वाद्य सेद्य व्याद्यात व्याद्य व्याद्यात व्याद्य व्याद्य ।

श्वाद व्याद्य व्याद्य व्याद्य व्याद्य क्ष्म व्याद ।

श्वाद व्याद व्याद्य व्याद्य व्याद्य क्ष्म व्याद ।

श्वाद व्याद्य व्याद्य व्याद्य व्याद्य व्याद व्याद

न्।वर्शर्वेऽ कर न :--पून ।

মূল প্ৰয়াংশের জঁবখার্থে ব্যবহার :-- বজনীগড়া উক্, ব্যবহা ও ব্যবহার উত্তর বুল গণে বিরা বোলে ব্যবহৃত হয়। করনদেশে ইয়ার বুল হবিলা ও বাধ্যের সহিত নাথাইরা ছেলেনের কাউর ও চুলকানিতে ক্রেলের করে। ইয়া হ্রালের ক্রিলের ক্রেলের বুল্লানিতে ক্রেলের ক্রেলের বুল্লানিত ক্রেলের ক্রেলের বুল্লানিত ক্রেলের ক্রেলের বুল্লানিত, ক্রেলের বুল্লানিত ক্রেলের বুল্লানিত ক্রেলের বুল্লানিত ক্রেলের বুল্লানিত করে। কর্মানিত ক্রেলের বুল্লানিত করে কর্মানিত ক্রেলের ক্

Glossery a সংক্ষিত্তা স্থপায়িচয়—

मृग—श्रवायक(वक, श्रवतकावक।

क्षा ~ एक अरः कें का कविता गायबादि गर्मा विद्यान केंपकाड़ी ।

Fig. -- Bot., Mag., zl.ii, t. 1817. Bot. Reg., i, t. 63; Rumph , Amb., v. t. 98; Baily . Encyc. Am. Hort., 2732, Fig. 3093.

Ref.-Dymock, mi, 493, Voige, S. C., 656; Contrib. National Herb., v. 154, vnii, 10.

109. Polianthes tuberois Linn. (प्राथिता)

Genus-URGINEA Steinh.

610. U. indica Kunth (和中間中)

कोवास्त्राती वाध ३—स्वनवश्यु—नःइकः, यत-त्राव्य—वास्तः; क्वाको त्रवाक्य—स्थि ; आवीरक्याक्ष्य्—वादिवः; नाम्का-वाक्य—शकः—स्वरूपः।

च्याचान :---वशकातक दहादेशावपूर, जिल्ला, कववतक, केन्द्रन, नावादालपूर क वशका ।

वर्षमा :—कम्मवाकीय वर्षमी वे किंदिन्। नाम वर्शवाच क्षेत्रां वर्ष्ण क्ष्म व्याः कम्म द्राविद्ध द्रिके क्ष्माः। व्याप्त व्याः। नाम क्ष्माः व्याः व्याप्त क्ष्माः वृद्ध क्ष्माः वृद्ध क्ष्माः। वृत्याव्य अन्तरे हेकि क्ष्माः। वृत्याव्य अन्तरे हेकि क्ष्माः। वृत्याव्य क्ष्माः वृद्ध व्याप्तः वृद्ध व्याप्तः व्याप्तः वृद्ध वृद्

सूजताकार्यभव केवशादर्थ नावकातः -- वन-र्यकास नामि विवादक, इक्विकादक, वृक्षण्य क ताथम कल्क्ष । हेवा वाणानी, रणाय, वाफ, कुई ताव प्रश्नादिक्षण (Dymock)। Dr. Rozburgh रामन हेवा वसनवादक क किसा। Dr. Moodern Sheruff बरमन हेवाब कम ১०-२० ताव बाताब क्षण्य । हेवा वद्यान वहेता नवकाती काकावयानाव, केरश्वरण शाक्यक हरेवा काणिरकाता।

Glossary:—সংক্রিক ওপপরিচয়:—

ক্ষম :—হত, উদ্বেশক, প্রয়োধকারক, নিরাপের ভার ব্যবহারে প্রথমিনারক। পূরাকন বাননালীক প্রয়াতে এবং পূরাক্ষর কালিকে উলকারী এবং ইউরোলবেশীর উত্তরত সমস্পা :

Fig :-Kirtikar & Basu, Ind. Med Pl., c. 974; Wight, Lc. Pl. Ind. Oc. vi. 2063.

Ref -F. B. L. vi. 347; Rozb, F. L. u. 147; B P., ii. 1075.

610 Urgines indica Kunth. (शतानशाक)

CX. PONTEDERIACEAE.

Genus. MONOCHORIA Presi

611. M. Vaginelia Prest. [1941]

'कावानुजाती साम :--- हथा--- दारमा , निर्दाकारका-- टक्टम्क ?

ক্ষমতাল :-- সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষ। কাজীৰ ক্ষকে আন্তাৰ ও ৰক্ষিণে ডিবাছুব, বৰ্ণনেশ, ৰগনী ও কাজনা ক্ষেত্ৰত প্ৰাক্তিক ক্ষেত্ৰত ক্ষেত্ৰ ক্ষা

বৰ্ণনা :- অসম উন্তিদ্ । ব্যাহজ । লঙানে অববা কডক পৰিবাদে বাড়া : প্ৰবৃদ্ধ লখা ২-৪ ইজি, বৃথবেশ ভিৰাকৃতি অববা কংলিঙাকৃতি। অপ্ৰভাগ ক্ৰমণা প্ৰদা
পূজ্যক হোট হয় গোনবৃক্ষ । পূজায়েওই অপ্ৰভাগেই কুল প্ৰথমে প্ৰকৃতিত হয়।

মূলের মূল মুস্থান । বিন্তি বছু এবং ০উ ছে:৪, আছত কার, নীল্বর্ণ । পৃত্রস্থ ৬টি আছে - বীকেশ্বের মঞ্জ লাড নীলবর্ণ । বীলকেশ্ব ঠু কৈ স্থা, আছত্রাকার। ব্যাকালে মূল ও প্রে কল হয় ।

वादवार्वा अस्म :--- गृह :

মূলপ্ৰাথাংশের ঔষণাধের্থ ব্যবহার :—ইবার বিকর কর্মন করিলে কাত বেলনা আবার হয় এবং উরিংগর ছাল চিনির স্থিতি সেবন করিলে ইংলানীর উপলয় হয় (Atkinson)।

Glomary : —সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় : — মূল—গাংহর বেগনার উপকারী ।

Fig.-Roxb. Cor Pl., u. t. 110 , Rheede, Hort, Mal., u, t, 44; Kurikar & Basu, Ind, Med Pl. t 979

Ref :- F. B. I., vi, 363; Rozb., F I., n 121; B. P. ii, 1079.; Prain, H, H., 290.

611. Monochoria Vaginalia Presi (1981)

Genus-XYRIS Linn.

612. X. pauciflora Willd. (शांकिक्ष) X. indica Linn.

सावाक्षणांदी मान :—कान्यादी — नःक्षः : है त्व वाशः, वादिष्ट् दे— वास्या : वाक्षादि—कि वि क्षाहित्वरिक्ष्य्—वानय ।

ৰ্জান্তান :- এছত, উত্তৰ্গৰ, উভিছা, গুৰুষা, বিকিন, আনাৰ ও বালিছা পালাড় ; চন্দ্ৰনগ্ৰ, প্ৰথমপুৰ, আহানাব্যৰ, হলনী ৰেলাছ দেখা কৰা।

বর্ণনা :—কদ্বত প্রবিশিষ্ট উন্ধি। কার ছোট, পর ১-২ মুই , স্পরের মন্ত ছির্গুল, ব্যালাগ মোটা। পুশারর ই—ট ইকি, পুশাররের ব্যালা। বাদ্ কি গোলাকার। পুল মান্তাব্ল ব্রবর্গ, উজ্জান, কিনাবাঞ্জি চামড়ার কার। পাদ্ কি গোলাকার। পুল শীতবর্গ। পুলেশৰ এটা। ইচা পাপ্ কিলে ব্যাল। ক্রিকেবরের মন্তর আর্জাকার ইচাকে এটা বর আছে। উপবিভাগ মোটা। গোড়ার বিক সহ। শীতকালে মুল ও ক্লাক্র।

रावशर्या करन :-नवध दे दिन्।

মূলবাখালের প্রবাধের্থ ব্যবহায়:—বদলেইর লোকে ইর্চাক মূলবান পাছ বলিয়া খানে।

কারণ ইরা কর্মায়ক বানের উদ্ধেশ সহজেই ক্যাইয়া বের। ইরা পাচড়া ও স্ট্রোপে

বিভাকর (Dymock)।

Glossery :—সংক্ষিপ্ত স্থাপারিচয় :— গাছ :—বাদ্, উত্তস, ও কুঠে উপকারী।

Fig.—Rheede, Hort, Mal., 1x, t, 7; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl, t. 980.

Ref.—F B. I., vi, 364.; Rozb. F I., 1, 179; B. P., 11, 1080; Dalz., and

Gibs, Bombay Fl., 259; Prain H.H., 291.

612. Xyris Pauciflore Willd. (शारिकृति)

CXII. COMMELINACEAR Genus—COMMELINA Linn.

613. C. benghatensia Linn (जामहिटक)

কাৰাশুলারীনাম :--কর্ণশেণ্টা, কানচট:--সংক্ষা: কানছিছে--বাংলা: কানছিং।বিশ্বি, কানফোড়ী--মহাছাট্র, হিডিবিডিকে--কর্বাটা, কানচাঞ্চাই--ভাষিক;
ক্ষোণ্ডেক্স্বা--ক্ষেণ্ডে।

কৰ্ণজোটা প্ৰতিক্ৰোটা ত্ৰিপুটা ক্বডবুলা। চিত্ৰপৰ্ণী ক্ষোটলতা চিন্ত্ৰকা চাৰ্ক চিন্তিকা। কৰ্ণকোটা কটুবিকা বিমা সৰ্ব নিবাসহা। গ্ৰহতুতাদিলোক্ষী সৰ্ববাধিবিমানিক।

রক্ষমিকটুঃ। গুড়্চ্যাদিকরি।

মানপর্য্যার :—কর্মজাটা, জাজিভাটা, জিলুটা কুক্তার্লা, চিত্রপর্নী, কোটলতা, চজিকা, অর্ডাজিকা—এইওলি নাম।

শুপর্য্যায় :--কর্মকার কটুজিক্তরত, উত্থীবা, ত্ররাকার বিষয়প্ত । কুমগ্রহ বোদ নাশক্
এবং ক্রপ্রকার বোধনাপক।

क्षश्राधान :--- नजरमध्यत भर्गज कृत्रियाम पारत छ क्षमध्यत शास (पदा शाक्)

यास्थार्याः करणः :-- नवदः देखित् ।

मूलशाकारत्मक श्रेसवादर्व वासकात :— यह आक्ष्य क यह कालीक मध्यक आक्ष्य मानुद्रांक कार्यका देश कार्यकालीक, वर्षाव त्याकाल का क्ष्य क्षर्य । देश कुल मीलवर्ष व केवल । देश कार्य, मिक्क व वीत्वल क्षर्य मिक्क विकास विकास । माहित कार्यकाल मानिक्य । देश कार्यक मिक्क कार्यकाल कार्यकाल । С. соштили Road, भ्यक С. oblique Ham, त्य कांग कार्यक्रिक वरण। देश म्यक्तिक वाल । देश मिक्क वाल त्यक । देश मिक्क वाल त्यक व मिक्क वाल त्यक कार्यकाल वालक व

C. salicifolia Roxb. ইয়াৰ বাংলা নাম পানিকানহিছে বা চোলাপাডা (F. B. I., vi. 370) B. P. .i. 1082)। এই লাছৰ কানহিছেৰ অপের লখান। পাছের প্রায়ণ্ডাইয়া উত্তাৰ হল বিলে গুলাপোকার লোম সলিব। বাছ ।

Glossary : - সংক্রিপ্ত গুণপরিচয় :--

गाइ-फिल, चिड, रवण्या नामण, डेडामनामण, विरंदहण दशर मूरते डेमकादी।
Fig-Wight, Ic. Pl. Ind Oc., vi, t 2065, C B Clarke, Comm Cyrt,
Beng, t. 4

Ref.-F. B. I. vi, 370; Roxb, F L., 1 171; B P. ii 1082, Prain, H H., 291

613. Commelina benghalensis Linn. (神神院味)

Genus-ANEILEMA, Br.

614. A. scapiflocum Wight. (कुरबली)

कारामुलाती जान :--क्रवती--वारना : निवान्ती --विन्ती : नितृ मूलनी--ववशाये । क्षमादान :--वितानक अरून, यूक्तवारन, कृतिन, जियते, क्षेत्रनविव । वर्तमा :---हेवाच निवक नवा, चानूब वर्त नवव । नक व->> हेकि नवा, नक्षप्त सम्मान

দক। পূপ্ৰেশ্বৰী ৮-১০ ইজি কৰা গৱে অংশিত : মূদ ক্ত. নীজকোৰ টু ইজি, নীজ বিকোশকোৰ, চলা, বীজকোৰে থাকে। এইছফালে কুল ও বৰ্ষকালে ক্য বৃষ্ণ। ব্যবহাৰ্য্য জলো :---সমগ্ৰ সাজ।

मूल दावारत्यत छेवरादर्व बावदात : —हेश शावक, वनकावक क देक वाश्वरत, वनवत्त्व, वनवत्त्व,

Glomary :-সংক্রিয় গুণপরিচয় :-

मुन : - नरकाइक, बनावन, अवः नर्नवःनःव देनकादी :

মুক্তের জাল হা পূল, অৰ্থ, নিওবের অভ্যকা, বাস এবং বৃত্তবেশনে উপকাষী । ভক কৰিয়া আঁড়া কৰিবা চিনিত সাহিত্যবিশাইতা হাবহাতে আলোকীপক এখা ভূমনী পাঠাৰ বনেত্র প্ৰতিত ব্যৱহাতে অঞ্চলতে উপকাষী ।

Fig-Wight, Ic, Pl, Ind. Or., vt. 2075, Kirnikar & Basu, Ind. Med. Pl. e, 983; Royle, III, 403, e, 95 Ref.-F, B I., vt. 375; Rozb, F. I., s. 775.

614. Aneilems ecapiflorum Wight. (भूरवनी)

CXIII. FLAGELLARIZAE Genus--FLAGELLARIA Linn.

615. F. indics. Linn. (कार्डाण)

ভাষাকুলারী নাম :—বন্টাক--বাংলা ; বন্টার—হিন্দি ; পানাত্তারিক-ভাষিল : ভাষাচল —তেখেও : পানাবপুভালি—বাংলয় ।

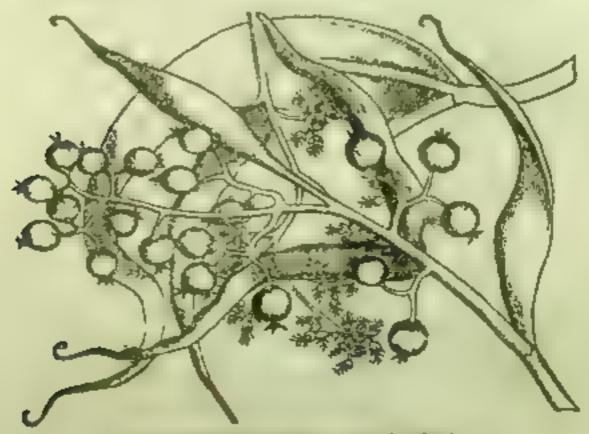
जन्म :-- प्रमावत व्हें एक इद्योग नहा जाहाएव प्रमुक्तीय क विकान्द्र तथा हाइ
वर्गमा :-- प्रभावकात कार कुछाइति । जल, देसद्र क कुछाँका दिहे। काल खाइ १ हैकि
दशकी, नावाकि शहन क शामान्य । जन्मवाकि स्थावक नावद्व प्रमावकात कर दशकी,
नव दृष्ठीय। ५०१ हैकि नवा दृष्टाशन शामान्य, यह निद्दाविनिक्के क्या त्यस्वर्ग,
क्ष्ट दिल्लाक बाहर न्यून प्रदेश जन्मवाकि ५०१ हैकि भवा। क्या मानवर्ग क प्रमाव

रहरकार्या करण-ना ।

गुण टाकारटमञ केवधाटम बावकाय— हेकाद नाका शावक क ककरराज भागक ।

Glossary—ক্ষেত্ৰ স্থাপ্তিয়— পাঞা—ক্ষেত্ৰ স্থাক পূৰক।

Fig-Rheede, Hote Mail, vi.t, 53, Rumph, Ferb Ambo, v.t. 59, Fig. 1. Ref-F. B. J. vi. 391; Roxb., F. I., ii, 154; B. P., ii, 1087; Prain, H.H., 292.

615. Flagellaris indica Linn. (48814)

CXIV. PALMEAE. Genus—ARECA Ling.

616. A. catecho Linn. (चुना वि ,

> পুগৰ পুগৰুক্ত ক্ৰমুকে। দীৰ্ঘপাদপঃ। ৰক্ষত্ৰক দু চুৰ্ব্বাল্ডিজগল্ড মুন্সিৰ্বতঃ ৪ পুগৰুক্ত নিৰ্ব্যালো হিনঃ সংকাৰলো ওঞঃ বিপাৰে নোক্ষককান্ত সালো বাঙ্যলিক্তাঃ 🛭 পুশস্ত্র ডিকনী ডিকা চিত্রণং রক্ষকং কথা। উৰেগং ক্ৰমুক্তকাং জেরং পুগথকং বস্থা। সেরী চ মধুরা ফ্রচ্যা ক্যারালা ক্ট্রথা। পথ্যা ৮ ক্লবাভয়ী সাৱিকা মুখ্যেবসূত্ৰ ব তৈজনং মধুরং ক্লচ্যং কণ্ঠশুজিকরং লছু। जिटबाक्नमम् गिनार क्यांगर नाइमर नमन् ।। র্ফোল্যং ভ্রমাণরং খ্লক্ষং কমারং কটু পার্টনর্। विष्टेश्वकंद्रशासाम-मस्तर्भर जानकर मध् বোল্টা কটুকবাছোকা কঠিলা ক্লচিকারিনী। মুক্তিইভূপমুলা পিনুক্তীপ্ৰী চ সা ৷ পুগাকলং কেটলসংক্ষকং যত্তত কোলগেৰু অথিতং পুগন্ধি। জেলাপত্য দীপনপাড়নক বলজানং পৃত্তিকত্ম বল্ডেট্ৰ যভ্ৰোজনে ৰক্সিওলাভিধানক প্ৰামোডক পুগতলং ভিৰোজনুৎ। আয়াপছং রোচনরস্কালাচনং বিষ্টস্করুদ্ধররহারি দীপনত্।। इन्ह्रान्द्रवास्त्रः नूगः क्यन्त्रः यन्द्रभावसम्। ঞ্চু ৰাছ ক্ষায়ং চ কচাং দীপনপাচনন্। আৰু দেলোকক পুনং কৰাবং মনুক্ত বলে। বাঙলিককু ভাডাড়নীৰদন্ধ ককাপকৰ্। পুগং সংখাহরুৎ দর্বং ক্যারং স্বান্থ থেচনদ্। जित्रांकाममः कुछाः वक् क्रामनागव्यः कांबर भूगर क्यांक्र मूर्वमन्त्रमम्बर कर्छ छ दिः क्रिट्ड। वक्षायद्वाचाणिकक्षणमञ्जूनद्रशिक्त्यः अदक् ।

শুক্ত কণ্ঠানকত ক্ৰচিধন মুদিশু পাচনং বেচনং শ্বাব। তৎপৰ্বেনামূজ্য কেছ কটিভি বিভক্তে পাপুৰাতক শোৰ্য ।

ৰাজনিক্টু:। আঞালিখৰ্গ:।

वांत्र भागात्र :-- भून, भूनपुष्ट, कर्क, वीर्यशानग, दक्षण्डक, वृत्रक, त्रिकन, स्निर्यक-अद्विति नाम ।

भूगकरणय-भूत, विकते, विका, विका, प्राप्तक, केरबन, क्षाप्तकन छ भूगकन-अहे

আট একাৰ প্ৰকল আছে হ— ফা—(১) সেৱী, (২) ছৈবন, (৩) সৌধা (৫) খোনী, (৫) চেটল, (৬) বজিওল, (৭) চন্তাপ্ৰোত্তৰ ও(৮) আছু সেশোক্তৰ। শুল পৰ্য্যাৰ হ—প্ৰবৃদ্ধেৰ নিৰ্যাদ— শীভবীৰ্য, সংআহন, শুলনাক, বিশাহক উৰক্ষাৰ বৃক্ত অসমৰ । বাৰুনাশক ও শিক্তবৰ্তক।

त्नवी नामक भूग क्या-न्यपूर इत, क्षिकायक, क्यांत, व्यव क कडू वन, व्यवहरू, अध क बाह्माचन, नामक अवर दूरशाय जानक।

देवच्यत्रावक शृगक्त--- प्रभूद वन, कडिकावक, वर्ड छडिकव, अधूनाक, विद्याधनानक,

অংশিক নামক প্ৰকল—বেলা, সভ, কৰাত কটু খদ, পাচক, বিটভও উল্বাল্থান নাশক জাৰক ও পৰ্ণাক।

বোটা নামক প্ৰকল—কটু কৰাৰ হল, উক্ষীগ্ৰ, কঠিন, কচিকাৰক, সল ও বিহৈছ নামক। পিতনাপক, ও অধ্যক্ষীপক।

চেউল নামক পুনকল--হস্থি, খেলা নামক, জানুচ নীপক, পাচক, বস্থান, পুটকছ, এবং বগাল।

বরিত্রণ নামক পূর কর—বিধান নামক আর্থেনের নামক, কচিকর, বোচক, প্রচার, বিহিন্ত ও প্রেটর বোচ নামক ও অধ্যুক্তীপঞ্চ।

চন্দ্ৰোত্তৰ নামক পূথ কৰ-কণ্ণ নালক, মনহোগনালক, কটু, বৰ্ত ও কথাৰ বল, কচিকাৰক, অনুষ্ঠিপক এক পাচক। অনুবেশোত্তৰ পূথ কল-কথাৰ ও মধুধ খুল, বাহু নালক, মুখ লোকালক, বিশাকে বৈথ অন্ত বল এবং কণ্ণ নালক।

প্ৰকলেৰ বিশেষ কণ--পৰ্বপ্ৰকাম পূগ কল--সংস্নাহন, কৰাৰ ও বধুৰ বস, থেচক। বিবোৰ নাশক, কচিকৰ, মুখবোৰ নাশক।

কাঁচা প্রকল—কবার বন, ব্যবোধ নালম, কঠ গুড়িকর, বজায়ালয়, প্রেছা, পিড়ধোর, ও উদ্যোগান নালক এবং নর ।

পাকা পূথ কল—কঠাতাত থাপথ, ভটিকাত্তথ, পাচৰ তাৰ অভাত, বেচক। পঞ্চ পূথকৰ অক—পাঞ্ধোপ, বাহুছোপ—এবং শোৰ অভি দত্তৰ নাপ কৰে।

क्षत्रकाम :--मश क श्रृतंत्रका यह शारत ठाव हुंह ,

वर्गमा ३-- शाह्य कां छ थ--- ३० एठ डेफ एव । देशांद (कांच छात्रशांता शाहे । शाह ३-- ३ एठ तथा छात्रशांता शाहे । शाह इन्तर व्याप्त कां व्याप्त व्

नावशेष' करण :-- कन, भूकः वाजा, कवर्त :-- a (काला :

বৈত্তকে পূগতকের (ক্মপারির) ব্যবহার-।

- চরক :—(১) রক্ত পিত্রে প্রথস—ইচা অপারি ও রক্তসন, চিনি ও তকুনোরকনত্ব প্রথপ্রক পান করিলে, দত্তর একপিত প্রপতিত হয় (চিঃ । আঃ) (২) ব্যক্তি অনুসোমার্থ কর্ক—ক্রমুখ কর ২ তোলা। কাজির সহিত দেবা ইবা উক্ত, তীভ ও সর বলিয়া, প্রসত বৃত্তিকে স্বয় স্থাপ্রস্কু করার (সিঃ ৭ আঃ)।
- ষ্ট্রীক ঃ—বাভব্যাধিতে প্রথম বহু—প্রতী ও প্রকল ক্ষম কান একত কৰিবা, বিষটেতন একেন প্রকাশন কৰিলে বাভব্যানিগ্রাত হোদী বিংপতি বিমনে কর হয় (চি: ২১ আ)।
- চক্রেলয় :—(১) উপদংশে প্রথন—অভান প্রথকের প্রেশ উপদংশ বিজন (উপদংশ চি:)। (২) অসুবিকা প্রথমানিটাবে প্রবৃদ—মস্বিকার প্রথমানিটাবে, কলের সহিত প্রবৃদ্ধ দেবা।
- মূল প্রাক্ষাংকোর শ্রীকরার্থে ব্যক্ষার :--কাচা অপাবি ধাবক ৷ ইয়া গেট বেচনার ব্যবহার বহু ৷ ইয়াথে প্রচুষ পরিষধে ট্যানিক ক ব্যালিক এলিক আছে ৷ পোড়া প্রণারি অন্ত করিয়া বাবে বিলে বাত কোনা আধান হয় ৷ পোড়া প্রণারির ভাল্য ১০---১৫

धीन भविष्यान व करें। कथर नारशास कविष्य शरका वासकी ए द्वान कावाब एवं। स्थाबि त्रियारेबी बारेटन दावलीय स्थादास्य द्वान कावाब एवं स्थाबिस वन 6—6 स्थाब नविष्यान दावस महिक स्थाब करिल वक् यक किये नवे हरेबा यांच (Bentley & Time)। स्थाबि साहबिक द्वारा विख्या ध्वार हेर् ल्यावक यिनाहेबा स्थाब छात्वन स्थाब विश्व वास्त्र स्थाब किया वास्त्र किया वास्त्र विश्व वास्त्र विश्व करिया वास्त्र किया वास्त्र किया वास्त्र व

স্থানি পর্বতী জীলোকের সক্রোগ আলাম করে। ত্থাবি কর ও গিড্সাশক, ইরা কম্ম ও মুখের ক্রেনাশক। অন্তর্গুল্প ক্যাবিজ্ঞ ক্ইডে গ্রথকের চুর্ণ প্রায়ত ক্র— উরা বাজের বেবনা নিবারক, আম ও হ্যাতিসার মালক। কাচা ত্থাবি থাইগে মুক্তা আনমূদ করে।

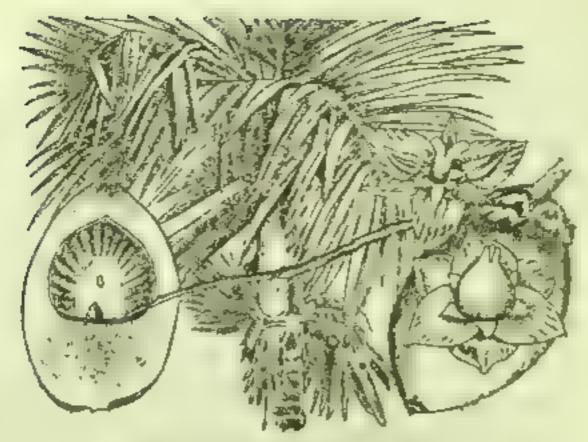
स्मानि वृद्धं निष कविद्या देशव महिन्छ अनाह, न्यस, शक्ति शाश द्यन द्याधन अष्ट रथ। देशव महिन्न शृह्दादीन छ निष्टिशान कदिन कारमपत्र स्नाहक अष्ट रथ।

শিকি ভোলা জ্বাৰি অঁডাইবং উহাৰ শহিত ২ ভোলা লেবুৰ ৰণ বিলাইবা হও কৰিছ। ব্যৱহাৰ কৰিলে ক্ৰিমিশৰ কৰে।

Glossary :—সংক্ষিপ্ত গুণ পরিচয় :—

- স্থারিঃ—কাষোধীপুর, মূত্রপথের সংঘাচক, ক্রিমিনাশক, সংধ্যিক বুর্জনভার উপকারী।
 স্থিত, পশুবিশের দিলা ক্রিমিডে উপকারী। সর্পাধনে উপকারী।
- मसुषा :—इतक वरमा, कम्रक्ष पर् एर्ड पानर व्यवध एवं (२० ११)। शृक्षण— निविद्याहरू "कम्पिक्त प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार मार्ग् । क्षावारी प्रमुख विकित प्रकार मर्ग्" (११ २० वा)। कार व्यक्तिकात—वाकिकार (विविद्याक प्रमारक) भूत वारदाव कविद्याहरू । दुक्क, इञ्चलानि, यहरमानि कृत प्रनिक्क न अध्यक्त सामीकारनार्व भूत वात्रक एवं मारे।
- Fig :-Palms, Brit, Ind., 154, t. 232; Roxb., Cor. Pl., i, t, 75; Rheede, Hort, Mal., i, t, 58.
- Ref.-F. B. I., vi, 405; Roxb., F. L. in, 615; B. P., u, 1047; Prain, H. H., 204.

616. Areca catechu Ling. (क्याचि)

Genus-COCOS Linn.

617. C. nucifera Linu. (mifecom)

अविश्वास्त्रात्ते अव—व्यविष्य — नःइष्ठ, व्यविष्य — वार्षाः व्यविष्य — विष्यः, क्षिणः, व्यविष्य — विषय —

নারিকেলো রসকলঃ কুকুরঃ কুচ লেখরঃ ।
বৃচনীলো নীলভকর্মকল্যোক্তভক্তবা ।
ভূগরাক্তঃ ক্ষতভক্তবা (ক্ষিণাজ্যে) ক্রারুক্তঃ ।
ব্যাননী ভ্রেক্তবাক্তবা বৃচ্নলিবিত্ত ।
নারিকেলো ভক্তঃ ক্রিক্ত লীডঃ পিশুবিনাশনং ।
কর্মকর্ম্বাক্তবাক্তবাক্তবার প্রক্তির পারঃ ॥

सातिरका अभिनाः क्यू वनाः भी उनः ह यद्दः छक भीरक। भिक्षभी समञ्चा स्वकारमाधि द्या वर्षस्य स्वयमाति ।। भक्टब उन्नि कि कि निर्द्यकः भिष्ठकाति क्षिति स्वयूतः ह। नी भागः बनकार छक् वृष्ठः वी या वर्षस्य स्वयः स्वति । भूवतः सातिरकाता सिक्षः छक् इष्टं त्रम्। मार्थविष्टेस्वर क्रकाः का वी या विवर्षम् ।

রাজনিঘ**ট**ুঃ। **আজাদিবর্গঃ** ৫

वाधनप्रीतिः साथित्वन, यन्त्रन, स्ट्रन, स्ट्रन्थन, व्यक्षिन, मीन्डक, प्रमा, उक्रतकः । इत्याव दक्षत्रक, माचित्रका, स्कार, माचनी, बादक्षक, मुल्कन—अहेशनि सात्र ।

শুপার্থায়—নাহিকের গুলগার, বিশ্ব, শীত্রীর্থা, শিরনাপর। অর্থপ্রথম —তুলা ও পোর্
নাপর, ক্রিমিনাপর। নাহিকের জল —লবুপার, বন্ধান্তর, লীত্রীর্থ, মধুররর, পারে
তক্ষ, পির, পীনস্, ভূঞা, তার ও লেত্র পক্তিকর। শোর নাপর ও প্রথমারক:
পল নাহিকের (মুনা নাহিকের)—সম্ম শির্বাধ্য, ক্রিডার্ক মধুররর, অর্থনীপর্ক,
বন্ধান্ত্য, গুলগার, বৃত্ত, বীর্থার্কর বনিরা কবিত আছে।
নাহিকের পাল—সিম্, গুলগার ও জিবিনাপ্রয়। লাহ্ও বিশ্বরাক্ত, ক্রিডার্ক, ক্রিডার, ক্

ক্ষাত্রাল-ক্ষাব্যত্ত সম্প্রত্যবর্তী হানে নারিকেল বরল পরিয়াণে তারে। পরা, ক্ষাব্যপ উপকৃত, সালাহার উপকৃত, ভারোজ, উচিতা, চট্টগ্রাম, ববিশাল, ক্সলী, স্বার্ডা গ্রাড়ডি কালে তারে।

বৰ্ণনা :— সান্ত বেছ থাজা লয়। পাছ, ৫০-৮০ ছুট উঠে ছব। পাছের বাবে ১-২ ছুট। পাছের পোলা অধিক ঘোটা, কুজ অবলা বৃত্য বর্ণ, পাছের পাতে পোলাকার বাব আছে। পাল ১২-১৮ ছুট লয়া, পালিকা ২-০ ছুট লয়া, পালের স্পন্তাল ক্ষাণ ক্ষাণ: স্ক, উক্লে সহ্যাবর্ণ, পালে বিলা ০-৫ ছুট প্রায় ছব। ইর অভিনের স্কা। প্রেল্প ক্ষেণা হোটা, ছবিলাক। ইর্বে পাণ জি দ্বীকি পরা। তল বিলাকৃতি, ৬—১০ ইকি লয়া। ভিতরে অল ও শাল বাকে। ক্ষেত্র উপরিকাশ ছোবড় হুক খোলা অবিশ্ব স্কা। ইবার ছোবড়া হুইডে হুজি ও আছাজের কাছি এবং খোলা হুইডে হুজি এবংলা ছবা। সারো বংগ্রাই ইয়ার কুল ও ক্ষান্তালের কাছি এবং খোলা হুইডে হুজি এবংলা

कावकार्य, कारण -- १००, एन, त्याना, त्यान, वन, चिकक क कार्वे ।

देवस्यक नाहिदक्रमात्र गुनकात्र ।

চক্ৰণত —সূৰ্য্যাবৰ্ত্ত ও অৰ্থাবন্তে হকে নাবিকেল অল —নাবিকেল অলে চিনি বিভিত কৰিব। নাসিকাৰণৰ পান কৰিলে প্ৰয়োৱত ও অৰ্থাবন্তেকৰ নামৰ বিৰোৱোগ নিধুতি পাৰ।

जोनश्रामां →(>) श्रीतियोग मूट्स वाश्यक प्रश्न प्रकार शिक्ष किछ्त देवत्व
श्रीत प्रश्नित किछ्त वृद्धिकात स्मा विद्या पृष्ठित जावद्य प्रकार किछ्त देवत् । वास्मी एक
प्रेरण नाविद्यम जाविद्या एक्ष्राच कुक्षर्त नाविद्यक्तात पत्र अवत कविद्या हेत् २ ६
जाना पाना विद्या विद्यार विद्यार प्रविद्या स्मान विद्या प्रविद्या प्रविद्य प्रव

मूल क्षाबाद्धना क्षेत्रवाद्ध व्यवद्धान — साविद्यालन वृत वृद्यवद्ध । हेवा सूत्र द्वाद व जी लाव (व्यवद्धान द्वादा द्वादा द्वादा व्यवद्धान द्वादा व्यवद्धान द्वादा व्यवद्धान द्वादा व्यवद्धान द्वादा द्वादा व्यवद्धान व्यव

वावित्क दरेख 'नावित्क पढ' ढावछ एवं । देश व्यक्षीर् ६ व्यव कार्य वेदन , दे त्यव नावित्कत्व गाँग त्यक कविशा देश ७० त्यामा शृद्ध व्यक्तिमा गर्द ६ त्यव नावित्कत व्यक्त गाँग त्यक वरेद्दा । व्यक्त क्रिके व्यक्तिमा व्यक्त देशल देशत्व प्रत्य । व्यक्तिमा व्यक्तिमा व्यक्तिमा देशाय प्रत्य । विश्व व्यक्तिमा व्यक्तिम

নাথিকে ক্ষম কোন কভিষণ নাৰ । আৰ্থেৰ মতে ইয়াৰ বক্ত পথিকাৰ কভিয়াৰ কাল আছে (Ainslie)।

नांविरक्त भीत कुरूनी बादा कृषिया केहारक जह जल विश्वित कवित्र हुँ।किहा स्ट्रेंश केहां इरध्य वक्त इब अवर हरक्त वक्त वावहार क्या हरता।

Dr. Shoett बर्सन, नावित्वनम् ६ ०-७ चाउँक शृविद्यान विवास १-७ दान त्यान कृतित, नावित्व पूर्वनका वृद्ध एव अवर केश आवित्व चन्न स्वार विद्यान केमकाव एक विद्यान क्षान चित्र पूर्वन केश वृद्ध व्यान विद्यान क्षान चित्र केश वृद्ध विद्यान पाठकार क्षान विद्यान क्षान करा । देश Castot pil क चन्नाभव विरश्च कराय चारत वाव्यान कथा वाव्यान कथा वाव्यान (Pharm, Ind 247) । नावित्वन काचित्र क्षान प्राप्त पाठकार काचित्र क्षान व्यान व्यान

নাবিকেলের খোলা হউতে একপ্রকার তৈন বাহিব হয় , উহা নাবের প্রক ছিড়কর। নাবিকেল তৈল হউতে সভার দাবান প্রথম হয় (D) mock) , এই তৈল বাবার ও তিল তৈল অনুস্থা বালিলের শক্ষে কম গুণশালী। নাবিকেল ভূম আল বিহা বে তৈল লাভ্যা হার উহা লোড়া হা ও সাক্ষে শক্ষে বিশেষর।

Glossery -- সংক্ষিত্ম গুলপরিচর--

इक्ट्र-पृचित्रे, कांट्रवांचीशक, बालावकायक ।

साजिद्रका देखन :--जेदन ग्रावहत्व देश । चर अदः हर्शनत्वाद चन हुन छेडिया ग्राय-क्रायक्षत्र तेवा ग्रावहादय केन्द्राय नाथवा यात्र ।

कार्यक मध्यात कारा—शिक्षका कार्यकः निशानः कार्यका मृह्यक्षीतः व्यवस्थाति ।

मून :--श्रद्धावकावक, नरवाहक, करायू शक्कीप रवारत देशकादी ।

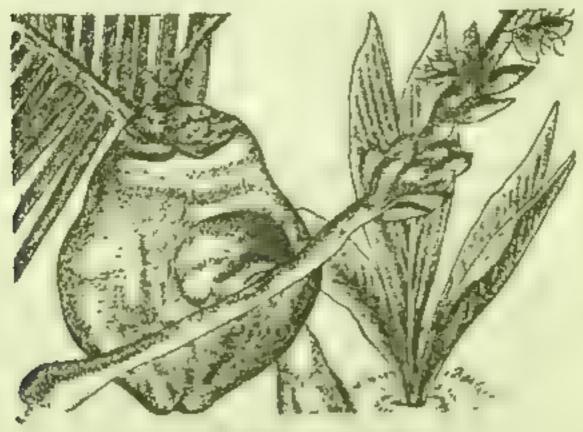
मस्या १—इत्यादान "क्ष्मिति"एक व्यक्तिकारण केराव नाहै। देवनदानि क्ष्म व्यवधान व्यवधान

নাবিকেল হুছ ও কালজীয়া চুণ একলে প্ৰদেশ দিলে খে'লগছ অৰ একডিছ হয়।

Fig.-Roxb., Cor. Pl., t. 73; Rheede, Hort, Mal., ii, 14; Kirtikat & Basu, Ind. Med. Pl., t. 990.

Ref.—F. B. L., vi, 482; Rozb., F. L., ut, 614, B. P., is, 1095; Dymock, in, 511; Prain, H. H., 203.

617. Cocos nucifera Lunn (जाविएका)

Genus-BORASSUS Linn. 618. B. flabelliter Linn (WW)

ভালভালক্রম্ম পরী বীর্ষভ্জা ধ্যক্রমনঃ ,
কুগরালো মধুরলো ম্যান্ড্যে নীর্যপালপঃ ,।
চিরাভুজনভালন্ড গলভাল্যে বৃচ্চভ্যঃ ।
নীর্য-পরো ওন্দ্রপরোত্রপ্রাসনক্রমত ব্যক্তি ॥
ভালভ মধুর শীত্রপিভ্রাভ্রমান্ত্রহ ।
সরল্ভ ক্যপিভ্রো সমক্রমান্ত্রাবস্থ ॥

डाकनिक्ते । क्षकडाविकाँ ॥

मांभर्थर्गातः इ—कान, कानका, नजी, वीर्यक्ष, शकाका, कृतवाल, प्रश्वन, प्रशाह, शीर्यनाधन, ् विवाद, कावाल, तकाका, सुरुक्ष, वीर्यन्य, कावाल, काववल—द्वे द्वास्ति जान

ভাগবাঁরে: - ভাল বগুর বস, শীওবীগা, শিক্ষ, বাছ ও প্রথানিবারক, স্ব, কল্পিয়া নিবারক, বজতা কারক, এবং গাড়, শোগ নিবারক।

আন্তান :— কার্ডবর্গে ও কথার ভোগন ক'রে। বশবেশ, হগুলী ছাওড়া ও ব্রহান জেলায় অধিক প্রিমাণে কেশ্য বার।

বর্ণনা :—বছ সাছ —ইবার লাখাপ্রলাখা ব্য না । অ'ডি ০০—বং কুট উচ্চ, গাছের বধাক্র বোটা ও শোলাকার। পত্র ৫—১০ কুট, গাছের আকৃত্তি পাযার ছার। পত্র চর্পের আর শক্তা বিভাগে অনেক উ'চু লিরা আছে। লিইাওলি প্রাথ্যের গোড়া চুইডে অরভাগ পর্যার বিভাগ, পত্রের কিনারং কাটার বভ । পত্রংতের উন্ধা কিনারার করাজের ভার কুমর্শ রীভে আছে। ভালগাছ একজির বিলিট্ট ; প্রাংছ ভাগ করে। বিভাগে ক্রের রার পরা। ইয়ার বোচ পৌলাকের করের কার পরা। প্রীগ্রেছ ভাগ করে। অপ্রভাগ ক্রিডে ভালের বোর বাহির বর। এক একটি যোচার ১০—২০টি ভাল রয়। ভালের কারি করের কুট করা ও লক্তা। আন রোলাকার, কুম বা পুন্তবর্ণ। পাত্রিরে কোনটি কুমর্শ ও ভোনটি করিবার্শ বর। প্রত্যেক করের ১—৬টি বীলা বা অ'টি থাকে। জীটি পক্ষা, ভিরাকৃত্তি ও একটু চেন্টা। ব্যক্তাকারে ত্রের ত্রণ ব্য ও বর্ণার শেষে ভালে প্রত্যা

ব্যবহার্ব্য অংশ :--বোচা, কল, বুল ও বেপি ; বাজা, লোচাকার ১-- ও আন 🕠

देशकदक कारणज राज्यां ।

চয়ক: মুদ্ৰের বিকলি ও কৃষ্টের, ভালনত কাচাডাল কনেও নথেব (ভালনান)
কর বাঙা পঞ্জ কর কিবা কীয়লবিজাবাছনারে পদ জালনতের কাণ্, কানবেণ্টির
মুদ্রের বিবর্ণতা ও কৃষ্ট্রেরের (চি:২২ ক:)।

ভূপ্তত :—মুদ্রাঘাতে তকা আন্ত্র—শীতন ধন কিছা দালিতপুলোহক বহু ওকা আনহুক্ষেত্র মূল প্রেকাপূর্বতে দান কবিলে মূলযোগ নিবৃত্তি গাছ (উ: ৫৮ আ:)।

हर्यक्रम् इ—(३) क्षेत्रादेव कान्याशास्त्र—केशास्त्राची कान्यायाच (कान्याका) पत्र प्रश्नेष्ट या क्ष्मिन विद्यात (क्ष्माव कि:)। (३) क्षेत्रिकात्त कान्युलक्य काव—कान्यकाव व्यक्ष्मितककात अञ्चलक्ष्मित विद्या क्ष्मित विद्या वेशा मीशायिकक्षिक विकास (क्षेत्रक्—कि:)।

বলনের:—পুৰকালবার্থ ভালমূদ—ভালমুক্তর উত্তরিকের মূল বৌলহীর সমনীর্থ প্রেরার।
কটাবেশে ব্যথিয়া বিলে স্থাঞ্জন হয় (জীবোল চিঃ)।

যুলকেছাংশের ঐক্থার্কে ব্যবহার—ভালের ধন উভেজ্জ ও রেমানালক। ইবার টাট্কা বন নিট, বৃত্বিকেড ও মুক্তকর। ভালগুক্তের পারে বে পুলার নক প্লার্ক পানরা বার

উহা কোন করিও ছানে সংগাইলে উহা চইতে হসপাত নিহাৰণ কৰে। টাউ কা বস আহাত ও শোধ নিবাৰণ কৰে। ভাগেৰ শিক্ষ ভিত্তত্ব, প্টকৰ ও বসকাৰক। শাকা ক্ষেত্ৰ পাঁল ওক্ষাক।

णात्मव कानम शाहेत्व विदे क हेहात्व त्वन व्यवनाते हव हेहा विदेश्य करः मृजयव । कातम के जिल काहे त्यवस करित्य विदेश सीहा करिया गांव । कातम्य शाकि वादिय करिया केशाव्य व्यवह हुन वित्य केशा क्षतिया राव तथः वर्शक्य काव वाहेत्व केनांद्रण क्या । कात्मव पाकित्व व्यवह या ठाउँत्यव केला जिल्लाहेवा रेक्ट्रण कावित्य कानस्पृति देश । केशा कात्मव मांग्य विदेश्यव क नावित्यव ।

णांनकोश काई देश, देश blutet जर काथ करत। लाका प्राणत माणि अर्थ (काश माणक) प्राणत किया का विकास किया का विकास का

खरधारमञ्ज भीत श्रिकायकानि व धेरवायर चाराथ करना। धारमञ्जित विशेष के विशेष मानित्रम वृष्ठ, स्वरं व व्यवस्था महिल विशिष्ठ के विशेष विशेषकारम परित्र भगेरवर वस वृष्टि हरेग्न, बारमा। धारम्ब काकि क्षण्य बाहेरम नवीरवर वसकृष्टि हरे । वासम्भित्रम काण्य च्या विशेषका महिला के समयानव हर्यशान चाराय हरे । (Botto, Nat. Hist. Journ, Vol., Ext. I. P., 929)

Glossery :-- गरक्किया क्षणभविष्य --

মূল: — ভিডভাগারক, ক্ষরণ প্রকলার থাকক। মাহের মস-- প্রবাধকারক, উল্লেখ্য, কুলার ব্যাপার এবং উদ্বীতে উদ্বাধী। ভালনালি—পৃথিকারক ও বিভাগারক।

अक्षत् : तिश्के वृद्ध कान, विकान, दिवान व भाक वरे उठ्दित कानःकारत केत्रत काहत ।
किञानित कर्यन्ता क कर केद् क व्हेटकह—किवान—'वश्कान', 'वृह्यन',
'विनाननक', 'निहानिनक', दलवार'। कर—किवारन प्रश्वाक्तावरीयोक्तर कर्यात्रकः।
किञ्चित क्षत्रवदी व वाक्षतीयर क्षरकानंतरः। क्षिक्त-पूनकान, क्षत्रकः,
पृथ्यन, वहक्केन, निवानम, क्षत्रमात्। कर—हिक्षात्रन प्रवृद्धात्रक क्षत्रक्र निवार्यक्र्य।
अव्यक्षान्त्रवीव विकारत वाक्षरतारहरः। वाक्ष-विकारन' प्रवक्षत्र', 'दश्क्षारी'।

তল যাত্র পিলিরে। কচা করাছে পিরবাছরও কুজানারে যাত্র যাত্রী প্রহার ক্রেন্ত্রিক থাকের হৈছি আন্তর্ভাৱক থাকি, প্রাল বিটোর ভালে, ভালের বিহারি উদ্ধান বা ক্রিয়া ।

Fig-Rheed Hert. Mal 1, et., 910 , Rumph Herb Ambro , 1 t,. 10 ; Ronb., Cor, Pl, 1, 50, 2, 70 & 71.

Ref 1 v. 482, Roxb, Fl, m, 790, BP, 1, 1092, Prain H H., 293.

618 Breamus flabeil fer Linn (wim)

Genus-CARYOTA Linn. 619. C ureus Linn (CHIMMIN)

ভাষাসুসারী সাম :—লেলগত—বাংলা , যাত্র—বিনিঃ মুখনে গানাই, ইয়ান্থানাই— ভারিল , ভিনিত্তভাটু—তেলেভ , স্যালেকা—উটিছা , আনানানা—সাসত । ভারা চারবাত—আসাম ।

ক্ষান্ত্রাল (-- পশ্চিম্বাট, ব্রাণাদেরত্ব, বর্ণা। বলচেপ, উদ্ভিত্ত এবং দিবিকে দাবারপ্তঃ ।

। ১০০০ চুট উন্ধালকত দেবা বাব , উত্তর্গল, বিহুত, বারাজ প্রেনিজেলি।

कर्तना :---वास पन-३० क्रे केस । नाम ३०-२० क्षे नपा, ३०-३० क्षे ४७३% नामकि।

मानवार्यः करणः :---नव + वनः

मूर्णश्राद्धारमंत्र श्रेषपादर्थ नारवात .--हेशन दम मंद्रकातेन (यन यन व्यवध हत। हेाहेगा धानि व्याद्ध हता विदेश दम दिश्वकात अहम करन (Pharm Ind.)। हेशन दीम माथ मनाइम प्राप्त श्राद्ध हता श्रेष मुक्ताहर नारव्य हतेत्व देवनाइक विभाग प्राप्त प्राप्त प्राप्त विदेश हता । भूताहर नारव्य प्राप्त प्राप्त देवनाइक विभाग प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त विद्याति हता ।

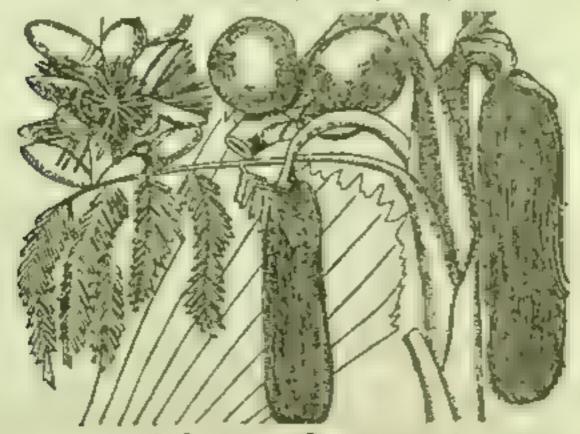
Glorary - সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় :--

ফল —ডিজ, সিঙ্কাকারক। শিশানা ও হার নিবছক। প্রত্ত হত্তিবরেশের প্রাক্ত হিলাবে ব্যবহৃত্ত কর।

मारमण करन :-- विदेशक ।

Fig.:-Rheede, Hort, Ma., 1, t, 11; Mart, Hist Nat. Palm 193 & 107, Kirrikar & Basu, Ind Med; Pl., c. 986 B.

Ref :-F. B. L., va. 422 , Roxb , F. 1., m. 625 , B. P., n., 1093.

619. Caryota urens Linn. (cermana)

Genus-PHOENIX Linn.

620 P. sylvestris Roxb. ((司東京)

कावाधनाती मान : -धर्म् हो-नरक्ष ; त्थक्त-नाःमा , जानवा वाक्त -शिक्ष ; वाक्ता-नावाव . निकी-महावादे , देकिम्-क्ताठे ; देह्शवादादे, त्वती देशहेहेशत्-काविन ; त्वकाहेते। देशवर्तनी-त्कत्व ; वाक्रिन्ते-वानव ; देशल्याचा-कव्य ; वर्ष्ट्री-कव्याठे ।

वर्ष ही कृ वश्यका कृष्णु वर्षा छत्रात्रका।
विद्रक्षणी व क्यामा व वद्यक्षणे क्रिक्षिता।
वर्ष ही कृ क्यामा व श्रक्ष दगोनाक्या हका।
शिवामी क्षणा देव क्रिक्षिक वृद्यक्षिता।
वर्ष ही क्षणा मध्ककिया व द्याक्षिता।
वर्ष ही क्षणा मध्ककिया व्याप्त हिला व प्रवास व्याप्त ही।
वर्ष ही वर्षा वृद्या भवा शिक्षणा सिक्मी।
वर्ष ही वर्षा वृद्या भवा शिक्षणा सिक्मी।
वर्ष ही वर्षा वृद्या वर्षा वर्षा

शक्तिकरें : काळानिवर्धः ॥

मामनद्यान-वर्ष_्दी, वत्रवत्ता, इत्यादश, कृताकशः, जिल्लाने, करावा, वदान्द्रो, स्थितिशः—वर्षे कारिति संस्थः

प्रमुख्यूं हो, प्रमुक्तिका, रकालक्तिका, क्लेकिनी, प्रमुक्तिका, पासी अ प्रमुक्तिका, पासी अ प्रमुक्तिका, प्रमु

कृतक्षी, कृष्टा, नदश्चेतक्ष्रीका, कृतिवर्ष्ती--- अरेकनि कृतक्षीय जाय।

ন্তপশ্রী ক্ষাৰ হল হল, প্রথজ্বী ক্ষাৰ বস্তুত্ব সিরাপের কাল করে।
পিরনাশক, ক্লবারক, ক্রিবারক, বসকারক ও অন্তিইছিকারক।
ব্যুবজুরী ক্রেব্রুর বন, কুল, সন্তাপ ও পিল সাজিকর। শীরেবীর্যা, ক্রিবিব্রুক এবং
ক্রীর্যাক্ত্র ।
ক্রেব্রুরী ক্রেব্রুর বন, নীরেবীর্যা, হার ও পিল বাশক

स्थानाम ३—कावरकव नर्वत करके । निश्चरकान करणा नवन श्विताण तथा यात्र । यह रकानव क्ष्मती, काकल, वक्षतान, कानावत, २३ न्दश्याव करणाव करणाव करणाव करणाव रकामक करके ।

বর্ণ লা হ—বোজা গান্ত, ১০-৫০ তুট ইজ হন, ত তুট বেটো। ফার্চ কিছে ধুনবর্ণ, বহিতার পঞ্চ, পান্তর গান্তরে জড়াইরা বাজে। পান্তর ৬-৭ তুট লখা। পান পঞ্চাবার রাজের উভয় বিজে হন, মলুধে একটি গান থাকে। পান্তরেও মূল বেলে প্রায় ৪ ইকি লখা কাটা আছে। পান্তিরা ৬-১২ ইকি লখা, টু০০ ইকি চওটা। থেলুবের কান্তি নিছে অবনতা। থেলুব পান্ত ত্রী ও পুন্নর উজা আতীয়া, থেলুব সংযাত বে পান্ত হব, উলা দীজাতীয় বাছে; আর বে গান্তের কানিছে থেলুব হব না আরা পুন্নর পান্ত। দল ১০ ঠি ইকি লখা, গোলাকায়া। পান্তিরে ক্রিয়ারণ হয়, বধন সম্পূর্ণতাকে পেনুর পান্তিরা কঠি থেনে এবটু সাল্বর্শ হয়। কর্পের উপরিকাশে পান্তর বাজে। বীজ অভিনর পঞ্চ, বীজের মধ্যারণ স্থান বাজের কান্তিরা বিজ্ঞান বাজের কান্ত্রির সালের কন, বীজের মধ্যারণ স্থানার বাজের কন, বীজের মধ্যারণ স্থানার বাজের কন, পান্তে।

देक्ट्रक वर्ष्ट् हीत श्रवदातः।

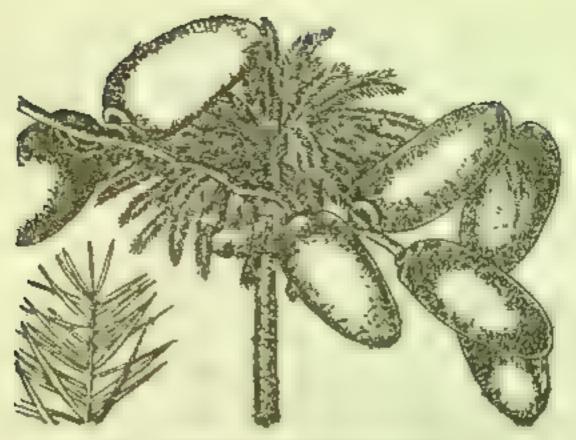
পুঞ্জে ঃ—ছিয়ার ধর্মবান-ধেষ্টেড তেথি পিপুন্রণ ও মনুযোগে সেবন করিলে। ছিডা নিমুজিলার (উ: ৫০ আ:)।

स्मताबारतमा केवशार्य गानकात :-- त्यक्त नमक्ष्य । त्यक्ता व्यक्ति केविया कर्णाः व्यक्ति केविया कर्णाः व्यक्ति विकास निवास क्ष्य (Dymock) ।
त्यक्ति क्ष्य क्ष्यित्व क्ष्यानिवासक । त्यक्ष्यव क्ष्यि गरनाविवा क वश्यक क्ष्यां वर्ष ।
हेवाव निवक विकासमा क्षांचात करता ।

Glossery :—সংক্ষিপ্ত স্থাপরিচয় :—
কল—বদারম।
কল—বাজাপানীর।

- स्थान १—इन्स्म, अध्यक्तार्ग त्यस्य गाउँ विद्यास्त । व्यक्ती विक्तेट्रेड वर्ष्ट्य त्वत्र व्यक्ति वीक्ष्येट्रेड वर्ष्ट्य त्वत्र विक्रिक्ति व्यक्ति । प्राणिकिक्ति व्यक्ति व्यक्ति । प्राणिकिक्ति व्यक्ति व्यक्ति । व्यक्ति व्यक
- Fig.—Rheede, Hort, Mal, ni, tt. 22 & 25, Graff, Palms of Brit India. 141 t. 228 A.
- Ref.—F. B. I., vi, 425, Roxb., F. I. ii., 787; B. P., ii. 1096; Prain, H. H., 293.

620. Phoenix sylvestris Roxb (court)

621. P. dactylifera Live. (何也 CV♥1)

নীপ্যা চ পিণ্ডখৰ্কু বী আ কপিণ্ডা বৰ্ত্তথা।
কলপুশা আছুলিণ্ডা ব্যক্তক্যা অৱাজিবা।।
কথাক্তা রাজখর্কু বী রাজপিণ্ডা কৃপত্রিরা।
বুনিধর্কু রিকা বভা রাজেন্টা রিপুসন্থিতা।।
পিণ্ডখর্কু রিকামুখ্যে কোঁলার খানে বিষয়ে গুরু ।
পিন্তমারার্তিপাসভার প্রথমকরীর্বাহিদক্।।
বাহানী বধুরাক্তাপিন্তলমনী কৃষ্ণার্তি লোকাশ্যা
কীয়ে খাসকল প্রেনামরকরা সকলী পুরিদা।
ব্যক্তাশ্যাকরী গুরুবিকরা জন্তা চ বন্তে কলা।
বিজ্ঞা বীর্বাহিদ্দিনী চ কমিতা পিণ্ডাখ্যপর্কু রিকা।।
বাজনিক্তী : । আন্তানিক্তা।

লামপর্ব্যার : — শীলা, পিরধর্ম, ইংক্রার বাংক্রার ক্রমপুলা, আছপিয়া, হয়ক্রাণ—এই বাংচী নাম।

भक्त अंकार विश्ववर्त्त को स्वास्त्र को स्वास्त्र क्षा स्वास्त्र क्षा स्वास्त्र का स्वास्त्र का स्वास्त्र का स् कारणहे,----व्योष्ट काले व्याप्त ।

७गंभंद्रीत :—देश श्रवाद विश्ववादी —दार त्योता, नेद्वदीदा, क्रमान, विश्व, वाद व्यव पान साथव, द्वादद व्यव व दंदव के। विश्वादा प्रमृतीय कर—वाद संभव, वक्षिय साथक, प्रदूषका, कृष्णाणावशायक, नीद्योदा, पान, वात, व द्या नाथक। कृष्टियनक ६ भूकितावक, व्यवद्वितायक, क्षणाक, विद्यायक, क्ष्य, व्यवद्वित्त व रोगंदक के।

भवाषाने :---नाबाद, निष्कुररून क निष्कुत्रहेश की दवादी अस्तरून रूपा पाद

মানিং -- স্বল বাছ ১০০ ১২০ চুট উন্ন ব্র। বাছের গোড়ার চর্ডিকে বর শিক্ষ ক্ষে।
প্র ধ্নব্রণি ও লগা। P. splussizis অংশকা ইরার লজের ক্ষান্তান ক্ষিত্র স্কা।
ক্র ১০০ইকি লগা। শান অধিক হয় পাইকে মিট জাল পেকুর ক্ষাই ক্টাই
নালেকে আলো পার্জের পেকুর অধি উৎক্ট।

Dr. Roxburgh महत्रक निकासमूरक गांध Poyal Botanic Garden Calcutta-एक स्थापन करियाकिता, यस केमगुक गरियान करिया करी महास्था निवास करिया करिय

बादकार्का करण :-वन, कन च वाति

বৈছকে পিশুবর্জ রীর ব্যবহার।

চ্ফ্রাসন্ত : -- স্ক্রাপ্তের অক্তি—সমূৰ সহিত পিওখেছ্য সেচন করিলে বজালির প্রশাসত হয় (রক্ষণক—ডিঃ)।

মূল্প্রাথাংশের তাঁকার্তে ব্যবহার ---বেত্র বিশ্বকর, রেমানিবারকঃ বৃত্বিরেচক, পুটকর এবং রুলারন। লব্দি, ইংগারী ও অপরাশত ক্রেছর---পীড়ার বেজুর বড় উপরাধী ইয়াত আঠা উমতামর ও অন্তথ্যেত ব্যবতীয় গোলে ব্যবহৃত হয়।

পেক্ষের আঁটা লগে ভিজাইর। ভাতার অস চলে বিলে চক্তরাস আবার হয়। পেক্ষের টাইকারস বারক ও ভিন্নক।

থেকুর সংহতিক দৌর্বসঃ বোগে ছিডকর (Watt)। ধেকুরের জেলি, লিপ্সচুর্য ও মধুবোগে লেখন করিলে হিলা আছাত হয় (ছুঞ্ছ),

শেষ্য ব্যক্ত ও সকলায়ক। সময় ও আন্তর্ভাবে পুরণতা থাকিলে থেছুর গ্রাচ্ছ সংগোক কবিছা সেবন কবিলে ভূজনতা সূব বৃত্ত থেছুবের বস সুস্থায় । ইয়ার জেলি এমেছ বোগে বিলেশ উল্ভান্তী।

Glossary :—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় :—

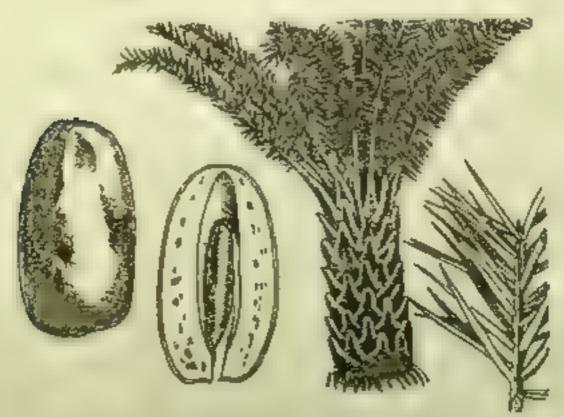
টাট্কারল:-विषक्त : विरवहक :

G प'क्ष में मि :-- देश्यावत, सन्त रह अवर द्वानश्वत श्वात देशक देशका के

মূল :- বিষক। রেখা নিবার্থ, পুউৰর, বিষেচক, কামোদীপক, রাগানি, বুকের বেশনা এবং কালে উপকারী। কামিকা স্বায় ও প্রথাবিধায় ব্যবহৃত ব্যু।

Fig :-- Lam. III. t. 897.

Rit:-F. B. I., v., 425; Kur. For Fl. 1i, 541; Ic. Ph. Asiat, 244, Roxb. F. I., Iii, 786.

621. Phoenix dectylifera Linn. (fre cvery)

Genus-CALAMUS Linii.

622. C viminaliz Willd. / वह द्वा)

C. roung Line.

ভাষাস্থলারী নাম:—মন্তর্প বেওন—দাপুড: ২৬ বেড—বাংলা, বেংজ—বিনিঃ বেজিল্, পোরবেড—মহারাট্ট বেওল, বেভিন্—কর্ণটা, নেমর—ভঙ্গাটা, শীশাক্ষা, জীতব্বসূকী ভুত্তেলও , বেড—ফ্রালা, বহাফ—আবর।

> বৈহনো মানাং বেপ্লাকো বানীরো বঞ্চ লক্ষণা মানাপুশাক বিশ্বলো রখা শীক্ষক কীর্ষিকা ॥ কেনসং লীকলো-লাধ-লোখোলে বিবাদিকস্থাপুথ। ইবি বিসর্গাল্য ক্রে-পিঞ্জাবিককানিসাল্।

> > ভাৰপ্ৰকালঃ। শুকুত্যাদিবৰ্গঃ।

मांगर्भिंद्र :-- (२३४, नद्रक, बानीय, २६४, खड्णून, विद्य, ३४, ६ वेट व्हेटिन नाथ छन्तर्थाद्र :-- (४८४, --वेटवीर्ग) हेहा शह, (५१४, खर्न, ११निट्यान, विनर्ग, कुन्नस्यू, इक्तिय, खबरी, २४ ६ वासूनावक।

ক্ষরশাস হ—বর্ষদেশর প্রায় সকলছানে প্রায়ের বাবে ও ক্ষরণে বেখা বার প্রশাসী ও বর্ষধান ক্ষেত্রার স্থানে স্বায়ের ক্ষরিকারা বোটানিক্ গার্কোন ক্ষরেক ব্যেকাছ ক্ষরে।

বৰ্গনা:—সংক্ষাৰে আনা কৰব কৰব কৰব কুক আৰঃ কৰিবা যক্তি হয়। কাও বোটা, পৃত্তিকা পূজাবাৰ। বেডেই পূজা পূজাবে ও কাওেই পাৰে ছোট ছোট বজ কাটা আছে। পতাৰ অঞ্জ্ঞাপ সভা, পৰা কাটাবুক, প্ৰাবিদ্ধীন লেজেই (Bagelia) বিপি। এই Bagelia এই অংশ হবি শকীৰেয় মধ্যে হাছ, কৰে হৈ কোন হান বিহা পাকিয়া যাহিব কুইয়া ঘাইবাৰ সভাবনা পাছে। কাটা বাহিছ কৰিবাৰ কন্ত আলোপচাৰেয় বন্ধকাৰ হয়। কন্ত পোলাকাৰ, বীক্ষ আৰুৱাকাৰ ও মধ্য বাহিছ কুল ও পৰে প্ৰতে ক্ষাৰাৰ ।

शामहार्था प्रश्न :-- निक्य ।

देवक्टक द्वकदमा गुनक्ति ।

চর্ক --(৪) রক্ষপিতের বেডসম্ল --বেডসমূল হাজিতে জলে জিলাইবা বাগিলা সেই জল। বেডসমূলকার বল, বেডস ফুলফ্ জলে বাটিলা জিলা কেডসমূলেও লাব পান করিলে। হজানিক রাশবিক হয় (জি জা আঃ)

শ্বাড়ন জর এশসিত ব্য় (উ: ০১ জ:)

চক্ৰমন্ত্ৰ —বোনিয়াকে ট বেতসমূল —বৃহ অধিকে বেতসমূলের কাপ আৰঞ্জ পূর্বক ওবাবা ব্যানি প্রকাশিক কবিলে য়ব বোনি গুল্জা প্রায় হয় (বোনি হ্যালয় - কি)।

Glossery :—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচর :—

মূল :—পূৰণতন মনে বাবহুত হয় এবং দপরিবের প্রতিষ্ঠেশ ।

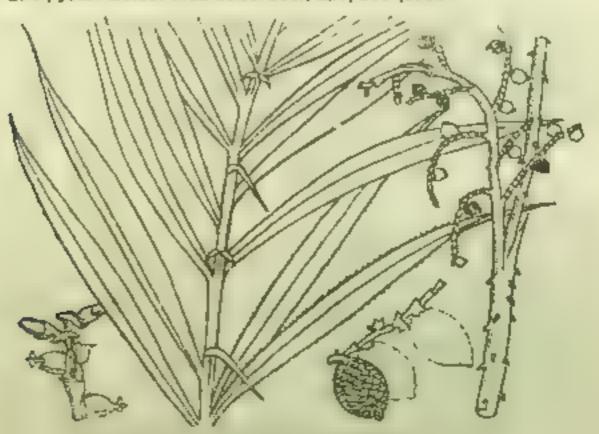
পাতা :—হক্ষ সংক্ষান্ত হোগে এবং কামদান্ত উপকারী ।

কাঠি :—ক্রিমিনাশক।

মশুব্য :—চর্ক, হড, বাণহ্য, বেষনা স্থাপন বর্গে বেডন গাওঁ কহিছাছেন। স্থাপ্ত ইহাকে
ভূমোবাদিবর্গে লাভ কবিভাছেন বট, অবল, বজসুমূহ, পাকুড় ও বেডস্কে গঞ্ বহন বা প্রকাশবাদ বেডন, প্রকাশবাদ সহিত প্রপ্রোভবিদ্রাদি ছোগে ব্যক্ত ভূমো প্রকাশ

Fig :-Rumph, Herb. Amboin. v, t. 55; Fig 2, (1750), Dlume, Rumph., in, t. 150, 163 (1847).

Raf :- F.B.L., vi, 441; Roxb., F L., iii, 779; B.P., ii, 1099, Prain., H.H., 294, Jour. Bomb. Nat. Hist. Soc., xxv, 388 (1918).

622. Calamus viminalis Willd. (तक (तक)

623 C. tenuis Roxb (हॉडियक)

खाराष्ट्रमात्री साम :-- (वाभिन्छ, जनक -- नःकृष्ठ , व्हार्डिट्यात -- नारका, (वाक--प्रकृष्ण है ; (वाक -- वर्षाते ।

> বেত্রো কেন্ডো কোণিদণ্ড: স্থদণ্ডো মৃত্যুপর্বকঃ । কেন্তঃ পঞ্চকিঃ শৈত্য-কবালো-মৃত্যুপত্তিকং ॥

बाक्स नियन्ते : , जूनका विदर्शः ।

নামপর্ব্যার : বেত্র, বেড, বেংলিছত, ক্ষরত ও অধুদ্রক – এই পাচ্টি নাম।

ভণপর্যায় :—বেড—শীতবীর্ণা, করার রস, জুতরার ও শিক্তরালনাপত জন্মযান :— পূর্ববল, জুলুব্বন, বর্ষমান আলায়, নির্মাণুর, হালাল

বর্ণনা : -- লতানে উছিদ্। কনিও আপুলের যক্ত যোগ্য। পাছে কাটা আছে। পত্রিকা অনেক থাকে। ফল পোলাকায়, বীল হলে। এই বেত কথন কথন ২০০০০০ কৃট পরা হয়। এইকা নবা লাভীয় বেতকে 'sastan' কলে। আত্রগরী হুইতে এতিন সান অব্যক্তিক ও পরে কল হয়।

ব্যাশহার্থ্য কংশাঃ—পিকড় বন, ব্লের জার ৫-১৮ জোল । পাথরে অপ্রভাবের বন ১৮৮ ভোলা।

বৈভাকে কেন্ত্ৰের ব্যবহার ৷

চরক:—(১) প্রশাশে বৈতশাক: -- শোধারণীর দক্ষে বেডাগ্র পাক্ষরণ খ্যবন্ত চুইণ্ডে পারে (টি: ১৭ মা:) উরুদ্ধান্তে বেড পাক—কোমল বেড পারে শিবটিলে মিজিত রাংগ পাক করিয়া বিনা লবণে উল্লেখ রোখী পান করিখে (টি: ২৭ মা.)

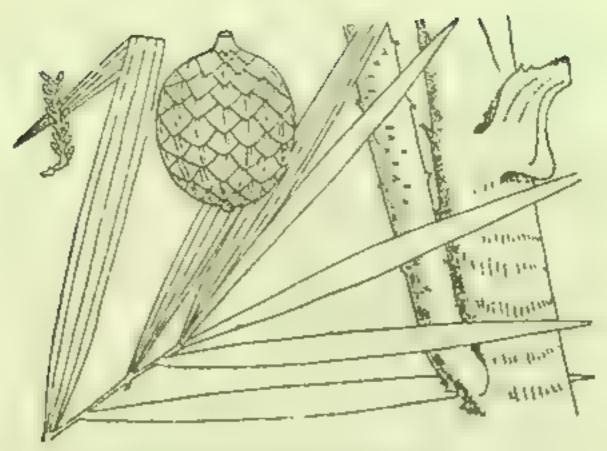
सूलता बारत्यत केवबादर्व वावकात :-- एक व वांगिक व्यवस्थात काव मोक्स विवास शास कदिरम कुन्द विवास वे वद । दर्ज वास वांग कदा करा द्वस्था हुन करना।

মূল ঃ—প্ৰাতন থাৰ বাৰত্ব হয়। সপ[্]ৰবের প্রতিবেচন। পাড়া :—ৰজসম্ভীয় লোগে উপভাষী, কামদান বাৰত্ব হয় কাঠি :—ক্রিনিনালক।

Fig :-Griff, Palma, Brit. Ind. (1874) t 193, A. B. C. (1850), Journ, Asiat. Soc. Bengal z, I, iii, p. 11 & 212; Annals, R. B. G.; Calcutta, zi, c. 94 (1908);

Ref - F. B. L. vi, 447 . Roab . F I. m. 780 . B P. n. 1099 . Prain, H. H., 294 : Journ. Bomb. Nat. Hist. xxv. 393 (1918):

623. Calamus tenus Ronb. (इं। हिर्देख)

CXV. PANDANACEAE. Genus --PANDANUS.

P. tectueme Soland, ex Parkinson,

ভাষাসুসারী নাম:—বেডকী--সংস্কৃত; কেরা, কেরাজুনের গার্হ—বাংলা; কেবজা, কেডকী —হিন্দি কেডকী —মহারাট্র, কেরগে—কর্ণাট; কেবজো---ওজরাট, করব্—ক্রান্স; কালী —আবন, বোগালিচেট্র—জেনেও; অবনাল চেলী—ভামিল। ক্যানের গিয়া—করন।

> কেত্ৰী ঠাকুপুপা চ বিজ্ঞা খুলিপুপিকা, মেখ্যা কঠনগা চৈৰ বিশ্বিত্তী স্পঞ্জিয়া। ক্ৰেক্চা নীৰ্যপঞ্জ চ ক্ষিত্ৰসভা চ পাংক্তনা। সম্পূৰ্ণসূক্ষিকা নলপুপা জিলকৰা। ক্ষানি কেত্ৰা কলা জোৱা না ক্ষেক্ত্ৰী।

0

ক্ষকপ্রস্কা পূশী হৈনী চিন্নস্থা কথা। বিষ্টান্থা অর্থপূশী কাম্বর্জনা চ সা কেন্দ্রীকৃত্যে বর্ধাং কেল্পেন্টর্গন্ধনালন্ । কেল্ডে মন্ট্রালান-বর্ধনা সৌধ্যকারি চ !। ক্যাং অলোহ কিলিলিয়া কটুং সিল্লক্ষালয়ঃ রসায়নকরে বলোঃ কেন্দ্রাচ্যকাঃ পারং ।

त्राक्षविष्येषुः। क्यत्रेत्राविकः।

নামপর্য্যার :—কেন্ডনী, তীকুপুলা, বিজনা, ধূনিপুলিকা। পদাল বহন (বেধার কর্মনা, লিববিটা, নুপতিবং ক্রক্সা, নীবপুলা বিহনদা, লাংক্সা, গ্রুপুলার ইনুক্সিকা, বলপুলা, (পুলা নহপুট বধাবিত) এই লনেকটি নাম। বর্গ কেন্ডনীয় সাম--বর্গকেন্ডনী, ক্রক্সানা, পুলা, হৈমী, দিহলত, (উল্লাহ্ন কাল মইন্ডে পাছ হয়। বিইক্সা, বর্পুলা, কাহবলস্কা—এইন্ডনি

শ্বশাস্থ্যীয় ই প্ৰেড্ডট পূল্য প্ৰধানক তেখেক হুৰ্ণছ্বপ্ৰক বৰ্ণের ক্ষুত্র কৃষ্ণি কৃষ্টি হিছিছ হলেছাই কাৰক, সৌধ,কাৰি। কেন্তকী প্ৰান্ত কীড়বীৰা, বটুৰল, পিঞ্জক সালক। হলাকা, বপ্ৰায়ক, কেন্তু কৃষ্ণোকানক।

चित्रकामि ३—नवार करवास्त्रका, भाषक क व्याद्य त्याप वक्त्यत्यक्ष मध्य श्राह्मय व्याद्य क क्रमत्स्र त्याचा वाच ।

सारकार्यः सःम : —कार्यः, शृश्युत्तवयः अवः वीकः। वाजाः, वृत्तवारकः २-८ साजाः, शृश्युर्त्तवः काथ १-३० ,काणाः।

বৈশ্বকৈ কেকবীর ব্যবহার।

চন্দেশ্য :—ৰাউপাশুৰো কেওকীকাৰ—ডিনতৈল বাংগ কেডকীবটাৰ সমূৰ্বন্দ্ৰকাৰ পান কৰিলে, থাডক্তৰ এপথিত ২৫ (কৰ—ডি: । :

মুগ্ধপ্রাথানের তাঁবধারে বাবছার: ইতার কল বিভূ ও শ্রীরাজের অভিনিন্ন। ত্রীলোকেরা ইয়ার মুল ও পত্র কেলে পরিধান করে। কেন্তকী পাছ নিবের পালে অভি স্থার্থ। কবিত আছে থে, নিব পার্কতীর সহিত পালাধেলার লয়ান্ত হইয়া কেন্তকী বান পুরায়িন্ত থাকেন এবং সন্ত্রাস অবলয়ন করেন। ইত্যতে লার্কার্ম একটি জীলককার হল ধারণ কবিলা কেলে কেরাজুল পরিধানপূর্কার কেরা। বান পিবের ধানিস্কর্গ করেন। নিব কুলিত ধ্রীয়া কেলা লাহ্যে অভিসম্পান্ত করেন।

নিউত্তারের সতে কেত্তী তিক, থিট ও প্রেয়ানিবারক,। ইয়া কুট ও বসর স্থোপে ছিতকর। মুগলগান বৈভেরা ইয়াকে ভদায়ন খলিছা উল্লেখ করেন ইয়ার দীলা উপ্লেখ্য কাড আধান করে। কুল হটাতে কোনা গায়ের প্রথাত হয়। কেত্তবী কাটোর ভাই কড বোগে বিভক্ত।

ভবিত্ৰাকালের হাতে কেতর্জ কটু, কাডু, লখু, তিনে ও ক্ষমানক, ইহা উক্চ, ডিন্তাহ্য এবং চক্ যোগে হিতক্তর।

त्किकी एवेटक माजर क किन्द्रान मन क (क्या नरपर क्षाप्त कर

ক্ষেকীমূল মুখে পেৰণ কৰিছ সেখন কৰিলে গৰ্জণাত নিবাৰণ হয়। ইয়াছ তৈল কোটা কোট, কৰ্মে দিলে কৰ্মিশ আৰাম হয়। মৌৰলো ও মাধা ধ্ৰায় কেন্দ্ৰীমূল লেখন কৰিলে বিশেষ ফল গাওৱা হায়। কেন্দ্ৰী কামোহেকক ও নিপ্তাকত (R. N. Ebori, II, 634)।

Glossery :—সংক্ষিপ্ত কুণপরিচয় :---

भाषाः जिक, देशभद्क चनकि, कृषे त नव्दिकाइ, निकितिन् हुनकानि स. विकीरक देशकाती।

ভূলের টেল:—উভেজক, মাধার বছলার ও বাড়ে উলকারী।

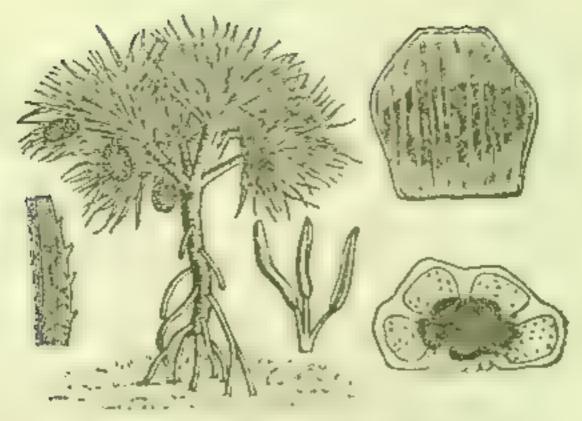
মন্তব্য :—চাত্ৰক ও সোঁত্ৰান্ত পূলাবলো কেজভীৰ উত্তেখ দৃষ্ট হয় না ে কেজভীৰ পতে ছাজা, কালৰ, মাত্ৰ, চুগড়ী ও নাংকৰদেৰ টুগী প্ৰবজ্ঞ হয়।

Fig :-Rozb. Cor. Pi, i. et 94: 96. Rheede Hort, Mal., u. e. 1-8 (1679)

Ref :-F.B L vi 485. Rozb., Fi, I, m., 738., B. P. m. 1101.; Wett, vi Pt.,

45; Dymock, m., 535; Pram. H.H., 294

624 Pandanus fascicularis Lam. (COTI)

CXVL TYPHACEAE. Genus-TYPHA Linn.

625 T. elephantina Roxb (GRITMI)
T. angustata Bory & Chaub.

ভাষাসুসারী মান : — তত্ত — স'দত ; দোগ্ল — যালে , শোগে লটের হিন্দি , বোজ—
লাকার ; লানীগরত — গহারাই , লাভ লাগান্তী — তজহাই , যালয়ন— বেংবে , শীট্জ — কাশ্মীর ; চাল্—কালিণ ; ভার্লতেনী, ভবু এবিংগজনেন্— থেলেক। জানুবলা কাশ্সুর।

> গুরু : পটেরকো ক্ষর : পৃত্বেরা চমুদ্রক গুরু : কবারো মধুরা শিশির: পিতরকাজিৎ গুরুক্ত করেবাযুত্র-লোগমো সুত্রকৃত্র কং ।:

> > ভাৰপ্ৰকাশঃ । গুরুহ্যাদিবর্মঃ ।

मामनार्याम् ३—७७, मार्डेडम, राष्ट्र, ६ मृत (रहाडर्डन — ८३७)ने नाय । स्थानगर्यास्य ३—७५ — वराड-प्रदृष्ट चन, नैटरोश, यक्तिक क मृतकृष्ट्र नानक, खड, कक्र, एका क मृत विरूपारक।

क्षाकाम १--- केंद्रव. भूम । वदा वक्षावाम काम । हेवा मध्याध्य भूवविनेश बारव । समाप्रविक

ক্ষেধা থাৰ স্থান্তৰৰ, আন্ধাৰ, খোৰে ও উত্তৰ পতিৰ জাংতেৰ জলাকৃতিতে এটুৰ আছে।

কৰিছে হ—বৰ্ণজীৰী ক্ষাভূমিক্ষত উপ্তিদ্ লগ্ধ ক-১২ কৃষ্ট উচ্চ হয় লগ্ধে কঠা লাৱের যায়, ১—১টু ইকি বিক্ষা কিনাৰেগ্যাল চেউ বেলানো। মূল সোজা জীপুন্ধ হয়, পুলাগ্ধেৰ উপৰ লক কুলেৰ যায় বেলায়ে আয়ায় কাকে পুথ পুলাগ্ধ হ—১২ ইকি জীপুন্দৰত পুথ পুলায়ত অংশকা বৰ্ষাকৃতি, ৬—১০ ইকি সাৰা টু—১ ইকি গোলাকাৰ শীক্ষালে কুল ও পৰে কল হয়

बारकार्वा कश्म :--- क्य क क्य ।

मूम्प्रांबार्थम् विवादि यावहात : -- भागावत्म यावहात विविधानिया भागाकत ग्राप्त नदम नवार्थ करू ६ छडे क्टल दावहात हव । डेटा कुनाव साथ नदम । हेटाव भिश्रक मूश्रक अवा भूम अनिवाद रक्त बाद नद, भागाविद्या क कारहवात्म कावहत हव (Pharm, Journ, September, 1888 pp. 180)।

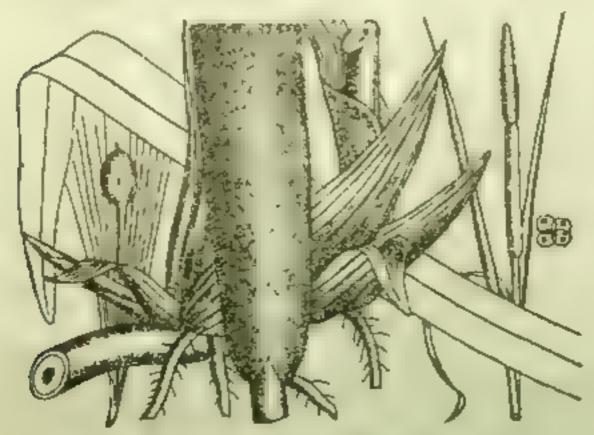
Glossary ঃ—সংক্ষিত্ত ভূপপরিচয় ঃ—

পাক্তিবার পোর অংশ :— কড ও ত্র কজে এবং বাধার ব্যবহাত হইলে, ইবংলাচুক তুলার কাল করে।

মূল : — ব্যোচক, প্ৰজাৱকায়ক, হাম, হঞ্জ আহালয় ক প্ৰোৱিয়াৰ ব্যবহুত হয় :

Fig. :-Wien, xxxix 165. t 5 Fig 10, Kittika: & Bisu, Ind Med. Pl., t 992 (1918) |

Ref :-F B. I., vr. 489, Roxb., Fr Ind at, 566; B.P., n. 1102, Prain., H. H., 294.

625. Typha elephantina Roxb ((1991)

0

CXVII ARACEAE

Genus AMORPHOPHALUS BL

626. A campanulatus BL (69)

काबाकुताही मान : --वृद्धः, चार्यक्र-- १६७ : वन-- वार्यः । कावित्र कच-- विकि : व्यक्--प्रश्याहे , प्रथा --करीते , कत्या, काधुमाने -- किलाकु-- कावित , कच, प्रकथ--राधानक , क्रांति नृद्धः रहारच , रहमः-- वान्तः

য়াভনিকটুঃ : বুলকালিবর্গঃ।

মানপ্রায় :—কর্ন, দ্বে, কনী, হুকনী, বুধকনক, বুর্ণানারি, কর্ড, বাতারি, কন্ত্রণ, অর্থায়, জীয়কন, কথার্য, কলবর্ত্তন, ব্যক্তন, প্রকল—এই বেল্টী নাম : আরু একপ্রকার কল, ভারতে নাম—সিভপুরণ ভারতে লাভটী নাম বধা—বজ্ঞ, কর্ত্যাকল অর্থাপুরদ, বনজ, বেডপুরণ বনকত ক্ত্তন।

গুণপর্ব্যায় হ—পূথ্য—কটুরণ, ভটকারক, অধ্যেতিসভ, লাচক, জিনি, কক, বার্, বাস, কাল, ও অর্থনোর মালক। পূল, ওলা নাপক বিশ্ব হক্ষণোধকারত। গেডপুরণ—কচিকারক, কটুরণ, উক্ষয়ীয়া, জিনিমাধক, ওলা ও পূল মালক, একা অক্টিমালক

জন্মশ্রাম ১--বন বেশের বর্ণানে নতীয় ধাবে ও জন্মগ্র কিনাবার দেশ। বাব । স্থানী, রাওয়া জেলার চাব কর। স্থান্ত জেলার নীজন্মগাড়িকে স্থান কলের চাব কর।

मर्गात उ-न्द्रवीदी स्था। देशव कल व्हेस्स वक म्रताक स्वत्रमं निकस वादिव एक। कल कथन कथन होने व्हेस्स चाकारे कुठ स्मानावाद क्ष पूर्ण वयनस्वद काल व्हेस्स नाव बारिय हव। नारक्ष्य कांग्रे। १३--- कुठ नवा इत। कास्त्रक क्षेत्रकारण स्वाकाद नव इत। नवा विस्क न्यूस्त्रवी। नव स्नाकाद विस्क नाभावनक किन्नकारण विकत्न क्षेत्र। वस्ति व् इत। देश। ১---- कुठ विकृत। वस्त्रक क्ष्य केंग्रक्ष विनित्ते. जूर जून वस्त्र। इत।

जैभूभ नित्त रथ भू रक्षण प्रसाद स्थान १६ । श्रीभाष्य — प्रसाद चित्रक किया विकास क्षित्र क्षत्र क्

वाबदायी काल :- कल , मध्य , हे-व कामा।

মূল গ্রেছাংশের ঐবধার্থে বাবহার : — গণের কল ও বাল হা হার প্রানের বিধে বাতের বের বা গ্রন্থ আবাম হয়। কল উচ্চ ও পেটকালা নিবারক। ওলের টাট্কা ব্ল, স্ফি নিবারক ও অভিশয় ব্যালায়ক বাডে ক্তিকর ইয়া হন্তলায় নিবারক, আনিশক বলিয়া ইয়ার আর একটা নাম অর্ণায় ওলের নিক্ত কোড়া ও চল্যোগে হিডকত ও বাড়কত (Lindley)।

ওলের দহিত ৩% ও আরও করেকটা দৌগতকুক করা বোগে বোধক এওও হব। গোলহাবিচ ১ আগ, আলা ২ আগ, কিডাব্দ হ আগ, ওল ৮ জাল ও মান্তওড় ১৬ জাল দাইয়া একললে মিলিজ করিবা লমুশ্বন লোকক প্রস্তুত হয়। এই ফোন্ড প্রভাগ প্রাতে ১ জোলা পরিমাণ ব্যবহার করিবো অর্শ ও অজীর্শ আরোম হব।

বল্প ওলেও কল্প যুক্ত ও সমূৰোপে পেনত কৰিব। শ্লীপনে প্ৰচলপ দিলে উচ্ শীল্প আছেন ধ্য (ক্ৰীক্ত)।

বল পোড়াইয়। যুক্ত ও সৰ্ যোগে দেশন ছবিলে অৰ্কুৰ আছাম হয় । এল শিবিয়া দক্ষে প্ৰদেশ দিলে বন্ধপুল এবং ওল চূৰ্ণ লেখনে প্ৰযোগ আহাম হয়।

हिन् रेश्यनात परक वन इतेश्रमात । उन्नामात त्काथ राश्यर्ग चनाती स्व राश्यर्ग । इकाथ राश्यम् अन्य स्वारंग व्यार्थ स्वारंग वा वन अन्य स्वारंग हार्या प्रमास वन वन अन्य राश्यार्थ हार्या प्रमास वन वावहत होन भारत । सम्भान विकास वन वावहत होन भारत । सम्भान ३० काय, वृद्धानम् ३० काय, काय्युनी स्व हिलाम् आक्षात ० काय, निभूनहर्ग, कायोगमा, हार्या अने वाहह अर्था । सामानी, रायार्थ के निभून राम्या आक्षात्रकी । बाय, वाहिति, हार्य अन्य काय स्वार्थ अर्था करिया वाह्य क्षात्र करिया करिया वाह्य करिया वा

Calcium czalate এব শহন্তক বস্তু কোৰে ক্ষিত্তি থাকাৰ ওপ থাইলে প্ৰায় শহ্ৰ বিশ্ব ধ্ৰীয়া প্ৰায়ন্ত হয় ও হয়বা বেয়। কোন এনিড, লেম্য ও ওেডুলের বস বাইলে শহুত প্ৰিয়া বাব ও হহুবা আন্ত উপন্য হয়

Gloseary :-- मर्श्वितं छमभवित्य :---

কাৰ- – মচ্যুকীপক, বদাৰন, পৃষ্টিকাৰ, উদায়ালনাথক, ধাৰ্ম ও আমালাৰে বাবহুও হয়। বধন টাট্কা থাকে—ইয়া উচ্চেক্ক, ডিক্ক এবং লেমানিংলায়ক বিলামে কাল কৰে। নৃত্যু বচ্চে উপকাৰী।

Fig :-Roxb., Cor., Pl., m., t. 272, Bot, Mag., t 2312, Wight, lc., m., t. 765, (1852).

Ref :-F.B L, vi, 513; Roxb , F. L, m, 509 , B, P , m 1109; Dymock, m, 546; Penn., H HL, 295.

626. Amorphophalus campanulatus Bl. (em)

Genus-ACORUS Linn.

627. A. calamus Linn ((वाजावह वा व्यक्तक)

ভাষান্তসারী সাম :—উপ্লেখ্য কেতবচা—নংক্ত , খোড়াবচ, বেতবচ—বাংলা ; খুরানারী বচ —হিন্দি ; লাওবে বেখণ্ডা—মহারাষ্ট্র , বিনিধ বলে—ভর্ণাট্ট ; বাস্থ্—ভাষিন । বাস্ত —তেনেও ; খুগানারী বচ—ভল্পাট্ট ; উহস্থ—খাবে। সেখ্যা কেতবচা ক্তা বড়প্রামা নির্মানিকা।

নেব্যা ক্লেডবড়া ক্ল্যা বড়,জন্ম সংখ্যাঞ্জ ভীক্ষণকা বৈদ্যবভী মন্ত্ৰল্যা বিক্ষয়া হ লা ।।

বেতৰচাই ডিওগাল্য মতিযোগাল্যসমূদিশ কালুৎ। বুৱা 6 বাজসূতক্রিমিলোবলী চ দীপেনী চ বচা

वाकनियान्ते:। शिक्षनामिनगीः।

- মামপর্যশার:—বেখাা, অন্তা বয়তার দীর্ঘদহিকা জীকুগছা হৈছবজী, মহলাা, বিজয়া— এইওলি বেজগচের মায়।
- শুশ্পর্যার:—্বভ্রচ অভিধ্রণণনী স্থাত, খেলা ও আধুর্বকে। কলনাথক, বৃহ, বাছু, জুড-ধ্যার এবং ফ্রিমি নাগক। ইয়া অচ্যুঞ্জিক .
- व्यवस्य :- बाद्राक्षत्र नार्कतः व्यवस्थाः व्यवस्थाः निवित्, यनिभूद, ताना नाहाइ अकृष्ठि प्राप्त २००० वृद्देश्व ४००० वृद्धे केटक दशन भविष्यान व्यवस्थ कार वृद्धः निवन्त् स प्राप्तिकार अव स्थातिक नार्कत्वक कार वृद्धः।
- वर्षना : नामित्रक एक, निष्कृतियाण तथ्य देशह प्रारम्भ भाषाम प्रश्त प्रारीप प्रारी नामित्र कार्यादेश वाद अभाषा प्राकृतियथ सद ८-५ है कि नामा, है-३३ है कि विकृत, केव्यन मनुष्य अध्यक्षण मक, यनापन द्यात्री , किनाबा द्याचा प्रदर्श दार्वेशकान्त प्रमादक गाँकि प्रार्थ । प्रश्तक गाँकि प्राप्त प्राप्त भी कर्य अपने, विभाविकां प्राप्त प्त प्राप्त प्राप्

यानवारी व्याप :-- मृत, वाजा ६-५ कात । यह चाना व जाव क्य निवादक,

देशक्रक दश्यक्तात्र वागमात्र

ভালত : - সেধ্যে লাভিথি ভালতা লাভবেল বলাবনামী কাজি, সুব্ধানেল পূৰ্বক (বিহা সুটাপ্ৰাবেলিক বলাবন। বল বনৰ প্ৰবি প্ৰাক্তি হিছিল কৰিবল লাভিথিলিক বলাবন। বল বনৰ প্ৰবি প্ৰাক্তি বিভিন্ন কৰিবল লাভ কৰিবল নিজ নালী প্ৰেৰ কৰিবল বিভিন্ন কৰিবল লাভ কৰিবল। এই প্ৰাক্তিৰ মাৰ্থিন লোভাল কৰিবল। এই প্ৰাক্তিৰ মাৰ্থিন লোভাল কৰিবল। এই প্ৰাক্তিৰ মাৰ্থিন লোভাল কৰিবলৈ, লাভিথিন কৰিবলৈ লাভ কৰিবলৈ লাভিথিন কৰিবলৈ কৰিবলৈ, লাভিথিন কৰিবলৈ লাভ বাৰণ কৰিবলৈ লাভেল নিজ কৰিবলৈ লাভিথিন কৰিবলৈ কৰিবলৈ, লাভিথিন কৰিবলৈ লাভ বাৰণ কৰিবলৈ লাভিথিন কৰিবলৈ কৰিবলৈ, লাভিথিন কৰিবলৈ লাভিথিন কৰিবলৈ

জাৰপ্ৰকাৰ :-- ভৰ্মনতে বেভব্ড--- বেভব্ডের প্রকেপ চাইনন নাশক (কুই ডিঃ)

মুগারাহারেশর ঐববারেশ ব্যবহার :—বচ সর্বাজার পাচক ও পথিক বাজার ব্যবহারক।
বচের চুর্নান্ত - ২ জানা বাজার বিবাস ২০০ বার স্বেম্ন করিলে বাস বেশস আরাম ব্য।
অর্পালের বৈচন অধিক সাজার স্বেম করিব। পেট বাখা কর্মনে অবর্গ্ সম্ভ বচের করি
২ জানা বাজার সেবন করিলে পেট কার্যানি আরাম হয়। পিয়ার অজীর্ণ আরু পেট
কালিকে নাজির চচুক্তিকে বচের প্রচাপ কিলে বিশেষ উপকার ব্যঃ। বিবাহক ও বল

কাত্তক জৈন্দের পাত্তি প্রথম করিলে উলাকের পাতি বাঙাইখা মেছ (Wate, Dict. Econ. Prod. Ind Pt 1, 99),

বচ ভিক্ত, ৰাষ্ট্ৰালক, বলকাৰক ও লৌগন্ধ ইং বলগ্ৰহ ইংবের সহিত সেবন কৰিলে কোচৰছা, কলাছাৰ লোটালগা আহ্বাল চৰ বচ অঞ্জৱ ও অলকাৰ বাংগে বাংলার ছব । আমৰাতের চুলার বচের প্রকেশ হিতকর । ২০ জন্মের সহিত পেরণ কৰিছা কর্পে বিল্লেক্সিনাল আহ্বাল হয় । কাল ও অন্যাহসংগ্রহ হিতকর । বচ জিলিয়ালক, গানুক ব্যালয় উলহানয় ও হক আমালয় হোগে আবছত হয় (R. N. Khore et. 328)

ৰচ শতিবিৰাধ কাণ অভিসাৰ হোগে হিছেকছা। বংগ্ৰা সহিতে বৰুহোলে অপস্থান এন্ত বোগীকে সেবন কয়াইলৈ অপস্থান্ত আভান হয়। বঙ শিশুৰ প্ৰদান বাহিত কিলে উত্তাৰ শোচো প্ৰস্থাৰ অপন্যাপৰ বাল ছোলে আছাৰ চুটৰ হায় (হুলাড)

বাচৰ বস কুজুৰ্থ ও মধুবোগে দেবন কৰিলে উন্নাদ আবাৰ হয় কাজা বৃদ্ধ ও শীংকা জন সমকালে বিপাইয়া দেবন কৰিলে মুক্তবোগ জনিত উৎনী হোগ আবাৰ হয় ভাবপ্ৰকাশ। সৰ্থ জনেত সহিত আবাৰ বচ্ছৰ সেবন কৰিলে আমালাৰে স্বিভি আবাৰ্থ আবাৰ হয় কৃষ্ণ জনেত সহিত আবাৰ বচ্ছৰ সেবন কৰিলে আমালাৰে স্বাদ্ধ জন্ম কৃষ্ণ কৃষ্ণ বাং বছ বিষয়েশ্য কৰিলে আবাৰ ক্ষিণ্ড কিন্তাৰ আবাৰ ক্ষিণ্ড ক্ষিণ্ড ক্ষিণ্ড কৰিলে আবাৰ ক্ষিণ্ড ক্ষিণ্ড ক্ষিণ্ড কৰিলে কাজিব আনাৰ্থ ক্ষ্ম (বাংগ্ৰাম)।

यहत्व हुन्द्वा वृत्य वाणितम मृश्यान मादाय दशः देश ध्यम्बद व वाह्मविद्यान्त । वह मुद्रेमादेश्य नदिख श्रावम करित्म मितशय श्राव मादाय एवः खेशवायश्य देशः मानशाय वेद्याय नदिक वाद्याय कवित्त केन वेदश्यनिय कथ्या वाद्यादेशः त्या (Mec Med.)

रहित जिरुद्धित इत ७ नवम जन ३ जाउँन जविषाना विरंत व वाव त्याम कविता त्याम कविता व्याम ज्ञान व विष्ण अन्यार जा यादिया त्याम कविता पूर्ण मिकिया। जा मिकि होता कमादेश त्या । कविता जाएई यहार जान, वर्ण कामवाता मा, वर्षे कावता जादिश वित्र होता व व्यापेश कर व्य

ব্যন্তাৰক উথেত্বল (Ipecacoacha) বচ অপেকা অধিক বৃদ্যবান যে সকল খোলে ইলিকাক আৰম্ভক হয়, ভাষাৰ পৰিবৰ্ধে বচ অধিক কল আলন কৰে। বাছে। - -যোগ পৰিবাৰ। কিন্তু ৩৫ চেপেত্ৰ অধিক ব্যবহার কয়া উচিত নছে ইলোনীজে ১৫— ২০ ব্যোগ ২০ বন্ধী অভয় সেয়া এবং কেবল সাহিছে ১০ ব্যোগ পৰিবাদ বাৰাই।

য়ন্ত্ৰ বস্ত ৰাজকাৰত উল্বাহতে একটা উৎক্ত হাংক ঐক্য হাজা ও গ্ৰেপ পৰিমাণ। ২চেই ভ'ড়া জন্মের লোকা নাপ কৰে। জনে বচ ১ দিন কিছা ২ দিন কিজাইয়া দেই খনো মুংগীকে মান কথাইলে ইয়াৰ গায়েৰে পোকা মৰিখা বাছ।

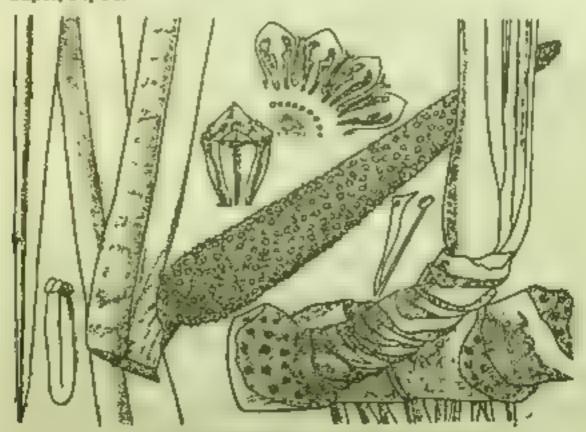
বচের বিকল্প, বিশ্ব অভিনিধা, খোলস্থিত, আধা, হ্বীডকী, সৈশ্বৰ লখন প্রভাষটি সম্পরিসাধে পরীয়া ওড়া কথিয়া বিভিত্ত করিয়া ই ভ্রাম পরিসাধ সেবন করিছে অন্তীর্ন বোগ আধান হয় (চক্রম্ম)।

Glossary :--সংক্ষিতা গুণপরিচয় :---

মূল ও জালপাপার মধ্যবস্থী কলে:—ব্যন্তারক, অচ্।তীপত অভিযান, পূন, অবিবাধ হয়, পূরাতন দক্ষি কালি, শিওখের আমালার উপকারী, ভারবিক রুপরেন, প্রস্থান কারী এবং দ্পরংশনে উপকারী।

Fig. 3-Gr.ff. lc. Pl. Asiat, 162; Rheede, Hort, Mal., xi. t. 48; Kirtikar & Baso, Ind. Med, Pl., 1008.

Ref. :-F. B. I. v. 555 | Roxb., F. I. n. 169 ; Delz & Gibs, Bombsy Supel, Pl. 96.

627. Acoeus calamus Linn. ((पांकृष्ट व) व्यक्त)

Genna-ALOCASIA Schott.

628. A. indics Schott. (मांसक्डू)

ভাষাসুসারী নাম :—হানক, বহালজ—সংখ্যা, খান, বানকচু-–বাংলা , খানকল—হিন্দি ; ক্ৰমানু—বহারাট্ট।

> বাণঃ বিত্তীর্ণপাক্রন্ড শ্বলপদ্মক্ষ মাণকঃ। করপত্রঃ বৃধক্ষয় বর্তাকরঃ মাণকঃ স্বত্রঃ। মাণকঃ স্থায়কাপত্রঃ কথাত্তে ভদ্তপা কথ। মাণকঃ শোধক্ষাক্ষীতঃ শিশুরক্ষকরে। সমুঃ।

> > ভাৰপ্ৰকাশঃ। লাকবৰ্গঃ।

মাল পর্ব্যায় : — মনেও ও মহাপাত্র এই এইটি ছাত। আরও হয়টি নাম, মান, বিভীপ্রত্ত, ম্বাপত, মাণক, ছত্রপত্র বৃধক্ষর।

গুপশ্বীয়ার :-- মানত লোখনাপক, শীত্রীগ্র, রঞ্জনিয় নাপক ও লগুগাক।

জন্মান হ—সংগ্ৰ বহুলেগে চাৰ হয়। ববিশালে প্ৰচুৰ চাৰ্গাছয়। হৰলী জাওজা ও বছাইনে জেলাই চাৰ হয় ও ৰাজিই নিষ্টাৰ ভূমিতে হোপদ করে।

যর্শনা :— মানের কল মোটা ও বসবসে, কার্য ৩-৮ তুট লকা কয়। পরে ২-৯ তুট লকা, বিষাকৃতি, পরের বুকরেশ স্থাংশিরাকৃতি ও লোলাকার। অগ্রকাশ ক্রমণা লক, পরের শিরা প্রায় ৮ জোড়া হয়। বোটা লক্ত ও লকা। পরের গোড়া কার্যক অফাইরা বারে। সাম্পাতা সমুক্ষর্য। মধার পেরে শীতের প্রাথকে কুল ও পরে কল চয়

ব্যবহার্য্য অংশ :-- লিকড় কম ও লড়কুর। কম্পুরি ১ জোলা।

देवस्टक आंग्युक्त भावस्था ।

চ্ছানত :—(১) উদর্বোধা যান—প্রান বান্ত্র্ব ৮ জোলা, ইবং কুটাও তথুল ১৬ জোলা,

১ লের হ্র ১ পের জননর লাগন প্রভান করিবা লাচক অন্তির বল বিচারপূর্বক উবর
বোগীকে এই পারল জোজন করাইবে। (উল্লু রোগ চিঃ)। (২) সীকোলনে ও
লোখে সাম -প্রান বানপত আনজোলা, আনলোগা ইংগ্রুক হুবের লবিও পান করিবে
গ্রীহার্ত্বি বিনার পার। ইহা স্থান কিবো একাক লোগের পাকে হিওকর (লোব চিঃ)
(৬) লোখে যানকত্ব—সানের কার্ব ও করবোরে বর্গবিধি ত্বত্ব পাক করিবা লেবন
করিবে। এই যানক্ত একক, ক্রক্ক এক ক্রিবাক্ক পোনে হিতকর। (৪) ক্রিক্রারেট্রেই

মানতক —মান অভগুলেখন করিবা নেই তাম স্থাপতিক এবং সৈম্বৰ সৰ্গ্যোগ— জিল্লাৰ কৰি কৰিলৈ জিল্লাৰ জড়তা বিনৰ হয় (জিল্লাৰেণ্য—টিঃ)

सून क्षेत्राहरू के म्हन्द न वृद्धात :-- विकास भारत स्वक्रम केव्य वाद्यक इत वाद पृत्ति द्वाक के मृहन्द न देश याने किया क्योत्रवाता विद्या केव्यक करता । मात सूक विकास केव्या क्षित्रक रा प्रदेश एवं केव्य विकास वाक क्ष्मिक केव्यक क्ष्मिक व्यवक्रम व्यवक्रम विवास क्ष्मिक व्यवक्रम व्यवक्रम व्यवक्रम विकास विकास ।

মানশাকাৰ বন সংখ্যক ও বক বেখিকজন পূলেছবঃ বাবহাস্থ করে। মানশাতা আগনে সৌকবা নেই বন কর্শে দিলে কর্শজনে নিবাহিত হয়। মান কর্শ ও কোটকাট্রিয়ে বিশেষ অত্যাহরকীর বৈধা। যান অভিনয় পুরিকর।

Glossary !--সংক্ষিপ্ত ভণপ্রিচয় :--

भोजो १-- वकददाधक, शरकाहक ।

कम्म :--- वर्ग, त्काईरफ्छ अरा कारीय त्मारच উनक्षाकी ।

Fg-Wight, Ic., 794, Kutikar & Baie, Ird, Med Pl, t 1603, Ref :-F, B. I. vi, 525, Roab., F I., in, 498, B. P., n. 1111, Prain, H. H., 296

628, Alocasia indica Schott. (पानक)

Genus-COLOCASIA Linn.

629. C satiquorum Schott. (季夏) C. esculents (Linn) Schott.

শ্বাধানুসারী নাম - কজী ভলাভুড , ২চু—বাংলঃ , ভাজি—হিপি , নামাভিনাভু, শেষাকা কেছু—ডামিল , ডেমা, চামাডুলা—ডেলেও ; কেছু—মানত ঃ

আৰাশ্যান ১ সমগ্র ভারতে চাল হর। স্থানেশ্য রগনী, হাওচা, বর্ষসাম ও ইংকুচা জেলার ও চট্টপ্রায়ে চাল হয়।

বৰ্ণনি : — কচুৰ কল লোলাকণ্য ও লখা। বৃদ্ধেল চুইয়ে চুটুটিকে আলুই আৰ কচু আছে।
চুটুটোমেৰ কচু অভি উৎকৃষ্ট। ইয়াৰ প্ৰেছ লোড়া বুংলিঙাকৃষ্টি। আলোপ ৰোটা
ও জন্মা: সক ভাটা ২ ৬ কৃষ্ট লখা হয়। কচুগাই পূং ও প্ৰীক্ষেৰ চুই প্ৰাণ্ড হয়।
কচুগাই সাধায়ৰত: জানের কিমানায় ও আজা অমিতে আলো। ইয়াৰ কল, প্ৰা, প্ৰাণ্ড
নায়ুৰে থায়।

मृह सराव माखोद चारमा (i) C. nymphositolia Kunth (नांद कह,) F. B. I. vi, 523, Roxb. F.I. in. 495, B.P. ii. 1112, (2) Alocas a fornicata Kunth (तांवाकृ), F. B. I., vi. 526; Roxb. F. L. in., 501, Wight, le t. 793; (3) A cocullata Schott, (क्रेंबर का विकास) F. B. I., vi. 525; Wight, le. t. 787; Roxb., F. I., in. 501, प्रश्वाम कृत व नांद पत्र क्रें

वावकार्यः करण :---क्य a च की ।

भूम आयोदिनाह 'श्रीवर्धाद व व्यवस्थाद :-- कर् कोरोब वन वाली करेरण श्रक्षांत विवादन करव अवः दकान प्रार्थ काणिया श्रीवर करूव चारेग विराण करू आवात्र वह (Phoesis, End.)। करूव चारेग कारान्य भूष च स्वयन विवादन करव अवस्थानवर्धक महिन्द देश क्रि.को क वाधिरक विराण केश विराण वाधि । करूव वन वृद्ध विराणक अवस्थानवर्धक विचादन । हेस द्यानुष्ठा के विद्याद विराण कारियक्षण

Glossery :--সংক্ষিত্ত ভূগপরিচয় :---

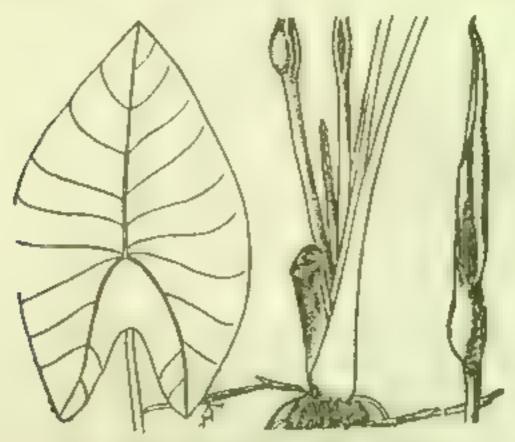
পান্তার মুণ :-- ব্যাহত কারক, উন্মেক। সাধারতের চামকার উপরে লাগবর্ণের লাগ পটো !

क्टब्बन वर्ग ३--- हेन्ट्रण अवः केरकक्राविकांत १८५८न केनकाती । त्यान्यां विशय केनकाती ।

Fig. :-Wight, Ic. t. 786 ; Rheede, Hort, Mal., zi, t. 23.

Ref. :-F. B. I., vr. 523 , Rozb., F. I., m., 494; B. P. u. 1112 , Prain, H. H., 296.

629. Colocasia antiquorum Schott. (कह)

Genus-PISTIA Linn.

630, P. stratiotes Linn. (द्वाकाशाला)

ভাৰানুসারী নাম —অধ্যেত্তা, ভূতিতা, ভূতী —সংস্কৃত ; টোকাপান্য — বাংলা । অনুত্তী — হিন্দি ; আসনতো যাবাই —ভাসিন ; অনুত্তী-টামান, আনামনানা—থেকেও ; কেন্দ্রা বাইন—নামন ।

> ভূপাইলী হ কুম্বী হ ভূতালী বক্তপুশিকা। ভূপাইলী কটুকা হ পারকে পুশ্রয়োজিকা॥

রাজনিফট ুঃ। পর্ব টাদিবর্গঃ।

मामलग्राच :- प्वारेनी, क्की, क्कामी क वक्षमुन्तिका-धरेकनि मात्र ।

ওপপর্যার :- ভূপাটলী ভটুবস, উক্তরীর্য এবং পারুলাট্ড রেখনে বিশেষ উপকর্মী।

জন্মতান : —বক্ষেণ্ডে পূৰ্বে সময়চন কেবা হায় । ইয়া এপিয়া, আফ্রিকা ও আনেবিকা শেশে কেবা হায়।

শর্মা :--ভাসমান কাওহীন উল্লিখ্ন পর ১৫-৫ ইন্টি, মন্ত্রক সোলাকার ও মোটা কেংসল শোমস্ক । পুংপুশারও বৃহস্থীন, স্থীপুশারও এক একটি । সর্বাপর বিশ্লীবৃক্ত, ইয়াতে করেকটি বীজ থাকে বীজ লয় এইমকালে ভূম ও বর্ণার শেষে কল পাকে ।

वानकार्याः कर्म :-- नवश के हेर्। वाका, इन ३ व खाला वाच ०-३० खाला ।

মূলপ্ৰামাংশের ঔষধার্থে বাবছার :--জানুর্বেগরতে ইবু ভিতৰত এবং জনেক ব্যোগর উপন্য কাষ্ট্র। ইবার পর দেবল করিব: অর্থে প্রচলন করে (Acutio)। পানার ছাই বক্ত ক্রিজিনাপে বাবরত হয়।

देश व भाग नाहित भून्हित्स पक व देश कहारत दिन करकर (भाका परिशा पात ! देश मादित्य १६ व हाईत्य महिल दिनाईश त्यान करिता एक व्यापात व्यापात व्यापात देश । भाग त्यामानका व क्रिया महिल दिनाईश त्यान करिता है। भाग त्यामानका व क्रिया महिल दिनाईश त्यान करिता है। भाग व्यापात व व वित्र महिल दिनाईश त्याम करिता है। भाग व्यापात व वित्र महिल दिनाईश त्याम करिता है। व्यापात व वित्र महिला व व दिनाईश (Rheede, Annalia); व्यापात व व्यापात है। व व्यापात व

Gioestry :--সংক্রির গুণপরিচয় ঃ--

গাই :—বিশ্বনাত্তৰ, উত্তাপনালক। Dysums বোলে উপকাৰী। গুৰুলোক। মাধাৰ কল ব্যবহুত হয়।

मूल :--विरश्तक क क्यांनकावक।

পাঁড়া :— সর্বে প্রনেশ হিলাবে ব্যবহৃত হয়। গোগাল্ডল ও চিনিছ দহিত বিদাইয়া ইাপানি ও সবিতে ভাল ভাজ করে।

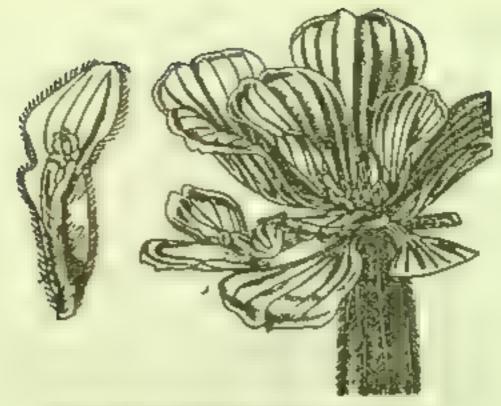
भाषात सम :-- जान्तिक विध्यक पूर्वाचेत्रा मुक्कि विध्यक प्रश्नेत्रा मुक्कि विध्यक प्रश्नेत्र मुक्कि प्रश्नेत्र मुक्कि प्रश्नेत्र मुक्कि विध्यक प्रश्नेत्र मुक्कि प्रति मुक्कि प्र

भामां वार्वे :- यक कि विनास वेनरहाती ।

Fig. 1-Rogb., Cor. Pl. 111, t. 268, Rheede, Hort. Mal, El, t. 32; Kirrikar & Baso, Ind. Med. Fl. c. 993

Ref. :- F. B. L. vo. 497 , Rozb., F. L. m. 131 ; B. P., n. 105 ; Prain, H. H., 294.

650. Pistia stratiotes Linn. (chiminia)

Genus-SCINDAPSUS. Schott

631. S. officinalis schott (গছলিপুল)

ভাষাসুসারী নাম:—চন্দ্রন, গলপিরনী, বীর্মন্ত্র, সক্সিপুর—বাংলা; গল-পিপুর—হিনি; সক্সিল্লী—মহাত্তাই। সক্সিল্লী—কর্ণাট; অট্টিপ্রালি—বাস্ত্র; হাত্তিবাসাক—সাহ্যাল; আজি চিল্লালী—ভাবিত। এছনা শিলালু—ভোকত।

গলোৰণা ভথ্যকলা চন্তজা সঞ্চলিঞ্চলী।
স্কোৰণা জন্তকৰা দীৰ্থপ্ৰাছিল্ড কৈলগী।।
বৰ্জুলী অুলবৈশ্বেছী জেৱা চেক্তি দুৰাজিবা।।
সংলোধনা কটুকা ভ ককা সক্ষিত্ৰোৰণী।
কলান্ধাক্তক্তী ভ অক্তৰ্ম বিৰ্দ্ধিনী।

हास्त्रिक्केट्ट । निक्षमानिक्कि ।

सामन्द्रातः :--- गरकारना, प्रशतका, प्रशास, प्रशासिकती, स्वरंगी, विवरंगरानी, शैर्थक्षि, स्वयम्, वर्त्ती, प्रगरेगरानी -- अहे प्रमी नाम ।

- खनांभर्दात्तः -- परकारनः -- कट्टेयम देशभीता, क्रका, प्रजावतनाय, -- डेजाम स वास्त्रापक, '
- क्याकाम :-- विशासक, विकित्त, क्षेत्रांत्र, जन्दरस्य समझ दन्दरस्य अतः निश्वांतिक साक्त्रदर्भ दरशा वाह्
- वर्गनी इ—वनकाछ त्कारवानी केविन। काल 3 वेकि विका व्यक्ति स्वारंग वर्ग नाम र-33 वेकि समा, 2ई व वेकि दिख्या मान अर्थवर्ग, विकानिय, वोग्रांच इवेकिय अवनीय मान अवनी नाम वर्ग। भरावन कृष्टामा द्याद रामालाव व्यवना स्वारंभिद्य केविक समा। २-७ वेकि समा। क्या वीमकूक किवानिय विका स्वारंभिद्य द्याद ७ वेकि समा। वीम विवानिय के स्वारंभिद्य किवानिय विका स्वारंभिद्य केविक समा। विवानिय विकानिय रिवानिय विकास राम्या विकानिय विकास राम्या विकास विकास विकास राम्या विकास विकास राम्या विकास विकास राम्या विकास वि

बाय्याची करने १-- कर, ६१म ।

জুল প্রাথানের প্রকাশের ব্যবহার ১—ইবার প্রকাশ উল্লেখন পর্যকর ও ক্রিরিরালক
(Pharm Ind.)। সংকৃত কোণ্ডের। ইয়ারে পৌটলানা নিবারক উন্থানর ও
ইংগানীরোগে বিতক্ত বলিয়া বর্ণনা করিয়ারেন। সামজানেতা ইয়ার কল বাতে
পুল্টিস্তাপে ব্যবহার করে (Rev. A. Campbe 1)।

पार्थां व द्विनील्ड (क्वां व्यक्तिभूता का का का का विका मूर्व क विका वाद्या अवनिवास विका कर का वाद्या अवनिवास विका कर। द्विता का का वाद्या का वाद्या विका कर दिवा के का दिवा के का वाद्या का वाद्य का

Glossery :—লংকিও গুণপরিচর :---

क्का 2-काट्याचीनक, वेटक्कक, वर्षकाषक, किविजानक । वाटक वाक्काटकन विनाधव वाक्का देव ।

Fig: -Wight, lc. r. 761, Kittikar & Basu, Ind. Med Pl., t. 1005 Ref: -F. B. I., vi. 541; Roxb., F. I., i. 431; Ptain, B. P., ii. 1114; Dymock. iii, 543.

631. Scindapsus, officinalis Schote (अक्षिन्त्र)

Genus TYPHONIUM Schott.

632. T. trilobatum Schott ((645)

ভাষাপুৰারী নাম : প্রতিষ্ঠু — বাংলা , স্কলাইছ বিলালু — তামিল ; কান্তাগান্তা — হেলেও , চেনা — যালব।

अवाकाम :--- वक्तान, विद्यम, मामिनादा।

বর্ণনা:—ব্দ প্রার গোলাকার, ৫—১২ ইছি। পরে ছিল জাগে বিকক্ষ পর্যুক্ত কুন ও পূলিকে, ১—৪ ইছি লয়। পান্তি ১—৫ ইছি লয়। মুলের আফালন ৬—১২ ইছি লয়, বিশ্বত অভ্যায়র লাল ও বেগুণে, প্রার চেন্টা, উপবিভাগ মোটা নহে। গর্মায়র ছুল। বর্গভালে ভূল ও পতে কল হয়।

बाववार्य करन ३--निक्य ।

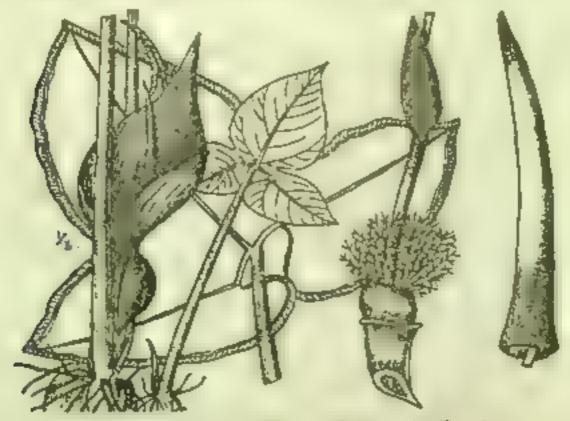
सून धाराश्यमंत्र केरबादर्थ वानदात !—हेहाव विकड काटिनव क्विनिया । हेहा भून्तिया वावदात हवा। विकास मार्ग कावदाहरण, कट्याय हेहाव द्वाराम निरम मर्गविय महे हरेवा दाव। हेह कादिनव दिरमका । वाक विमाद हेहा धाराय है कादिनव दिरमका । वाक विमाद हेहा धाराय है वादिनव केरबाय विवादका।

Glossary :--সংক্রিপ্ত গুণদরিচয় :--

মূল :—উত্তেজক, অৰ্থে বাৰত্বত হয় কলাৰ সহিত্য গাইলে প্ৰচালয়েৰ পীকাৰ উপন্য হয়। বিসক্ত সৰ্পের কালপ্রস্তেশে বাৰ্ক্ত হয় আঞাজনীৰ প্রয়োগেরও বিধি আছে।

Fig. :-Krit.kar & Baso, Ind Med Pl., c. 998, Journ & Proc. Asiat. Soc. Bengal, New, Ser. x c. 32 (1914).

Ref: F. B. L. vi 509 , Roxb , F. I. in, 503; B. P. ii, 1107; Basu, Man, Ind. Bee, 118.

632. Typhonium, trilobatum Schott. (()

CXVIII. CYPERACEAE Genus—KYLLINGA Rottb. 633. K. triceps Rottb. ((中欧州城南)

क्षाबृष्ट्रमात्री आम :-- विश्वित: जनावित:-- नःशक : त्वरुटमार्य्व-- वारमा : निर्वाटे-- दिन्ती ,

व्य-त्वारमः इच-वरावाहे ।

লিবিবাহপদিবা হৈদ বিবিবা বিবহা পরা। বিবহারী বিশ্বভাষা জ্ববিবা বিবটেবরিশী।।

নিৰ্বিষা ভূ কটু: শীতা কঞ্চবাতাঞ্চেদাৰ্দ্ধ । অনেকবিৰনোক্ষী এণসংরোপনী চ সা ৫

রাজনিম্নী:। পিঞ্চায়াদিব্যা:

শ্বশিষ্টার :-- নিবিধা-কটুবদ, শীভবীধ্য, কল, বাহু এবং হক্ষা কোন নিবাৰক । নানাপ্ৰকাশ নিব বেছে নাশক এখা এগ বংগোক।

আশাৰাল :-- পশ্চিমকারত, সিম্বারণ, এজবেল এবং সমগ্রবার বেংঃ বাছ হপত্নী, হারড়া জেলার পতিক নিমক্ষিতে করে।

वर्षमा हिन्दि गढा कार वह करात। कारा , २-६ है कि कहा। भूर भूमार व रहा दाह चित्रित हर कथत वा दक्षि हर । भूरकमन दुश्कि। एक दिशकृषि, भीरएव चावातूक भूगव वर्ष चटिमद (५०%)। होत् है कि श्वा, वीटकमद — हुद्देति । हेर्प नेवं स्थापार कर साह, वर्षाकारम समान नहां कम हर।

गुनकार्यः कर्त्यः :-- यह ।

मून राष्ट्राराम्य छेव्यार्थ व्यवस्य :-- त्यक त्याव वि वर्णविश्वय क्रिएर्थक ।

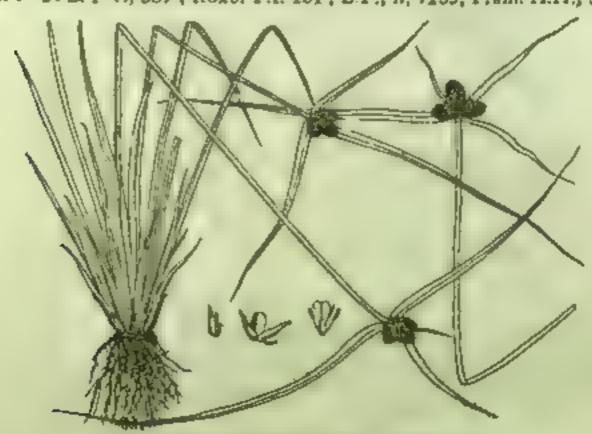
Glosskry !—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচর :—

मूल क्ष :- चर ६ वर्ष्यावद्य निगामा निराधक ।

मूर्णव मन्दि बाल दक्ष्या देखन :-- हादकार देनावह कीरन हुनवादि विवादक :

Fig :- Rheede, Hort, Mal. zie e 52; Kritiker & Pane, Ind Med Pl., t. 1001; Latrarck, III. i. t. 38; Fig. 2 (1791); Rotth Deter. le. Nov. Pl. e 4, 1773.

Ref :- F. B. I vi, 587 , Roxb. F.I. 101 ; B.P., ii, 1135, Prain. H.H., 300.

633. Kyllinga triceps Rotth, (crecity ft)

634. K. monocephela Rotth (द्भावृति)

कावाश्वतात्रो शाव : - पृष , जिरिक - नाक्षत (नाव कि - वाक्षता ; जिर्कि - कि : वृष - यहां वाहे ; पृष - वाहक ।

क्षेत्रधानः --- वदरण कृषात्व व निविध ।

वर्षनाः —हेशाह काक (शावर्क, २-३२ हेकि जशा। नव काक जाता करा। नूनारक अक अकि इत। कथन वा २१० है। बर्ध्य क नवा इरल्यकी हे— है हैकि। नगर्षक कि कुछ। एन सेवर नवा, किवाहिक। किरक काल क वृत्तदर्य। जीरकन्य कन जातका नवा क हाते। अहे नाइक राविक त्थाय कात। वर्ष। च नवर काल कृत स्व अवर नरव कन हरू।

कारवार्वा करण :-- वृत्त ।

খুলপ্রাক্ষানের ঔষধার্থে ব্যবস্থার :-- নিবিধা নর্গবিধের প্রতিবেশক থকিয়া নংক্ত লেখককা কবিশ কবিবাহেন।

Dr Rheede श्रांत्र, K. tricepe जयः K. manocephala जय का नयात। अध्यापकिएक राष्ट्रियोक्तर "क्ष्रू हैंगा" विषयः वाकायात राष्ट्रण हैवाव जिसक करव विभागतियात्राय क्ष्र क व्यय् रवार्य वाकाय करवः। Dr. Irvine भरणन काचीत राष्ट्रण हैवा zedoary जय कृतः विजयः शायक क्ष्रः। Dr. Roxburgh सम्भर स्थापकार हैवा वर्षियात्र अक्रियात्र व्यवस्थात्र हैवा वर्षियात्र अक्रियात्र व्यवस्थात्र हैवा वर्षियात्र अक्रियात्र व्यवस्थात्र हैवा वर्षियात्र अक्रियात्र व्यवस्थात्र व्यवस्थात्र हैवा वर्षेयाः व्यवस्थात्र विवस्थात्र व्यवस्थात्र व्यवस्थात्र व्यवस्थात्र विवस्थात्र विवस्थात्य विवस्थात्र विवस्य विवस्थात्र विवस्य विवस्थात्र विवस्य विवस्थात्र विवस्थात्र विवस्थात्र विवस्थात्र विवस्थात्र विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात्य विवस्थात

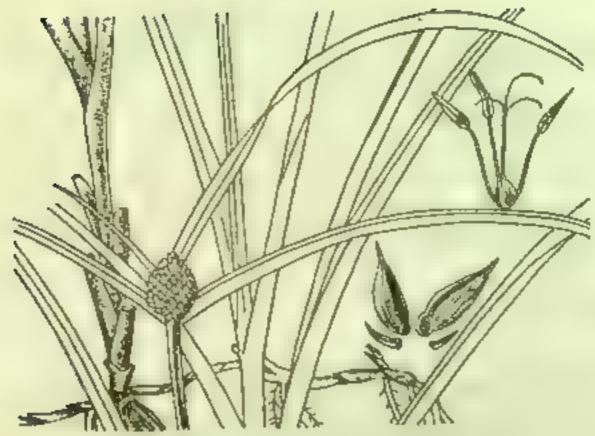
Glosskey:—লংক্ষিপ্ত শুণপরিচয় :--

बूब्र : -विरवध अविरवस्य, क्षेत्राननात्त्व अवः कर केन्यावी ।

Fig :-Rheede, Hort, Mal zu. t. 53; Rumph Ambo. vi. t.; 3. Fig. 2 (1753); Kirtskar & Bisu, Ind. Med. Pl., t, 1001B; Clarke, Cyperac. t. 2. (1909)

Ref :-F. S. L vi 588; Roxb., F. L i, 180; B. P. n, 1135; Prain; H. H., 300.

634. Kyllinga monocephala Rotch. (cart ft)

Genus-JUNCELLUS Kunth.

635. J. inundatus C. B. Cierke. (9116)

ভথানার :-- আরু ভূমিতে, ধারুকেতে, ও কুন্দর্গন বহু পরিলাল দেব। বার :

वर्षमा ३---वर्षणेषि छेकि। नीककारन प्रदिश नाव ज्यानाव नदी ज्यानित देवाव प्र वर्षण शाह प्राहित वर । शाह क्यान क्यान २-६ एटे छेक इद । लक्ष वृथा वार्त्सर लाखाव ज्ञान, नृज्याच राष रामान्त्र शाक्षा । देवाव खनावा हे-हे वेकि। क्या अवह स्वा, राज्या क प्रदेश । यहा क नवस्कारम हम क शरव क्या दह ।

गुनवार्यः अत्म :-- भिवसः

मून<u>अपुरादनम् श्रेष्पादर्भं नामकासः २—हेशान कृत क</u>त्र नामक श्र देखसकः।

Glossery :--সংক্রিপ্ত ভগপরিচর :---

क्ष्म :--केस्वयक क नगावत :

Fig :-Kirtikar & Bass, Ind. Med. Pl., c. 1009 (1918).

0

Ref: -F. B. L. vi, 595; Roxb., F. I. i. 201; B.P., ii, 1138; Prain, H. H. 300.

635. Juncellus inundatus C. B. Clarke. (1176)

Genus-CYPERUS Linn

636. C. scatlosus R. Br. (লাগাসমুখা)

ভাষাপুলারী নাম :—নাগৰন্থা—গংকত : নাগৰস্থা—বাংলঃ , নাগৰহোথা—ছিলি ; নাগৰ
দ্থা—বোষে ; লাওলা—মধারাট্র , ভুল সভলবিত্—ভেলেও ; কোৰহাজিপাপু
দ্থান্ত—ভাবিল ; গংলোটা—বাজিবাডা :

ক্রপরা নাগরস্থা নাগরোখা নাগরাদিখনসংখ্যা।
চক্রালা নাদেরী চুড়ালা শিশুবুলা চ ॥
নিশিরা চ বৃষধনাথী কক্রবা চারুকেসরোকটা।
সা পূর্বকার্ড সংখ্যা কলাশিনী সাগরেন্দুমিতা।
ডিক্রণ নাগরস্থা কট্য করারা চ শীক্রণ থকসুথ।
পিক্রব্রাকিসায়াক্রচিক্রকা নাক্রাশনী ভামক্রথ।

बाकनियन्ते । शिक्षमानियर्गः।

ন্ধাৰপৰ্য্যার : —মাগর মৃতঃ নাল্ডোৰ নাগতালিখনসংখ্যা, চক্রালী, নাল্ডী, চুডালা, পিওস্থা, শিপিনা, সুংঝাখী, কক্ষণতা চাতকেশরা উচ্চটা, প্রকোটসংখ্যা, কলাপনী—এই চোপটি নাম।

শ্রুপশ্র্যায় :— নাগ্রহ্থা ভিকরণ, বিশাকে কটু কথায় হল। শীত্তবীধ্য, হত্যাপক। শিক্ষর, অভিনার অক্টি, হুকা, এবং বাহু নাশক ও প্রথমণেক।

করকান :-ত্লাবেন, পেশু একদেশ, ধ্গনী, ছাওড়া, বর্ষমান জেলার দেশা বাস।

मारकार्यः करणः --- निकक क मून । प्रशृति २-४ भागः ; काव ४-३+ (काला)

মূল প্রাকাংকের ঔষধার্থে ব্যবহার ঃ ইয়ার জন মুখার জুন্য। পারত বেনীর চিকিৎসান ইয়াকে মুখা অংগকা অন্তব্য সম্পন্ন বলিয়া বর্ণনা কবিয়াছেন নাগ্রমুখা, ওলক, আলা ও হ্রীডেকি প্রভোকটা ২ ভোকা পরিয়ানে ওঁড়া কবিয়া, ৫ জাগ করিবে এবং প্রভার এক একটা ভাগের-কাব মর্ ও বিপ্লের সহিত গান কবিলে অর, আয়াম হয়।

থাগবৰ্ণা, যোচৰত (শিশ্ল আটা), লোল, বাইমূল (Woodfordsa fiotibunds), অপ্ৰাৰেণ এবং ইপ্ৰবৰ (ত্ৰচিবীৰা) এইওলি সমণবিধাণ ওচা কৰিবা বোলা ও মাতওডেৰ স্বিভি ৮ বাৰা মাজাৰ লেখন কৰিলে বক আম্লাৰ অধ্যায় ব্যা

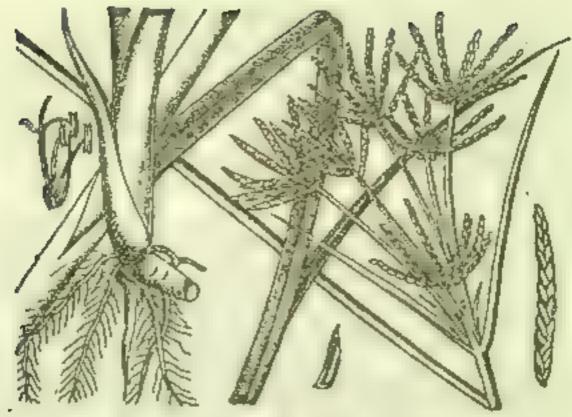
Glossacy :—সংক্ষিপ্ত গুণপরিও র :---

কৃত্য:-- সুগৰি হয়, আলুকীপক, ভৰতাকাৰক চুল গৌতকাংগে ব্যবহৃত হয়। ইহা ধুৰ্মভাৱত, প্ৰস্ৰাৰ কাৰক সভোৱক, উল্লাখণে উপকাৰী, কাৰ গগোৱিষী এবং উপকাৰী । উপকাৰী ।

Fig :-Clarke, Iii, Cyperac. r. 16; Kirtikar & Busu, Ind. Med. Pl. t. 1010; Journ. Linn. Soc. Sot. 221, t. 3; Fig. 22 (1884).

Ref :-F. B. I. va. 612; Roxb. F.L. i. 198; B P., ii. 1144, Prain, H. H., 302.

636. Cyperus scarossus R. Br. (ताल्यम्बा)

637, C. rotundus Linn (W. M.)

कार्याशृजाती मान :—प्रक-भःष्ठ : प्रा-वाःमा , स्वाधः—हिन्ते . प्रा, क्ष्रकानीः— वनीः : स्वाध-प्रशादे : स्वाधः—कवाते . स्वादः—कारित , प्रवर्ष—स्यातः, वृष्टमातः—वरित् , नारकके—ज्ञान : प्रवरोध-नारव : क्ष्राकृत-निःकृत :

পুলাকরা বারিনাজোদমেশা ।

জীস্তেহিশো নীর্বাহিশ্ কং খনস্ট ।

গালেরং ভাতরমূলা বরারী ।
ভঞ্চা রাজিউজ্বাসী করের: ।।
কোড়েইা কুরাবিলাখ্যা পুসাজর্র খিলা হিনা ।
বলা রাজকসেঞ্জন করেছাখা পঞ্চ বিলেকি: ।।
ভত্তমূলা করারা ৮ ডিজা করার ৮ পাচনী ।
পিত্তম্বর কর্মনী ৮ কেছা সংগ্রহণী ৮ সা ।

बाव्यनिष्कें ुः। शिक्षनग्राप्तिवर्गः।

- সামপর্যায়ে :— নৃতা, অতা, বাবিল, কাঝাৰ, যেখা, জীবৃত, অতা, নীবৰ, অতা, গ্ৰহ, গাছেৰ, তত্তমূলা, বলাধী, গুৰা, এখি, ভত্তৰালী, কলেক, কোড়েইট কুক্ৰিলালা, প্ৰান্ধি, এখিলা, হিমা, বলা, বাল্ডকংগ্ৰু, কক্ষোধা—এই ২০টি নাম।
- গুণপ্ৰ্যায় :-- কল্ডা--কৰাৰ ২গ, বিলাকে ভিকৰন, শীওৰীৰ্য, পাচক, পিছলৰ এক কমাশক এক মনসংগ্ৰাহক
- ক্ষমবাদ : —সম্মান্তাৰতে ক্ষম । ৰাজালা বেশে উচ্চ কৰিতে এবং পতিত স্থানে ও স্থান্তাৰ ধাৰে ক্ষমে।
- वर्तमा :— नव्यवंशी दे जिल्हर , नव्यवंश्व वान्वास्थ व्यवित्त वर्तम है । देन वर्तम के कि स्वार्ता, क्यां के अर्था कि स्वीत्र के स्वीत्र के स्वीत्र के स्वार्त के स्वर्त के स्वार्त के स्वार्

यानवारीः करणः :-- पृत्त, माजः, मृत्तृर्व २-० जाताः, काव ४-১० काताः

देवधरक मूर्वारका गुनक्ता।

- চিত্রক :—(১) কাপ্রারেক্তি মৃত্যক—সংগ্রহক, দীননীত, পাঙনীত প্রব্যের মধ্যে মৃত্যক প্রেটা

 (প্রের কালে)। (২) আজিসারে অস্ত্রক—বালা এবং অপ্রস্তুর্বের লাগ প্রায়ত করিছা
 আহার বাধ প্রেমণা প্রায়ত করিছা অভিসামীতে সেবন করাইবে (চিঃ ১০ আলে)। (৬)
 আজিসারে মৃত্যক—গ্রুক ও কেংশাগড়ার কার অভিসামে প্রায়ত করিছা

 (৪) কামপিন্তামনাজ্যালে অস্ত্রক—মনাভার রোগীর সামের সহিও কামিনিন্ন,
 পার্ল ও তাং স্বিহিত কারে বেখনা, তুলা, প্রায়ত কারে বিবাহ প্রায়ে উপ্রেল আলাং
 উপন্তিত কারের বাহিলে জাটী ও অন্তর্নার কার্য অভিচুর্ব হোরে পান ও
 ভিত্তির মাধ্যমন ব্যাক্তর অভ্যান্তনার করিছে (চিঃ ১২ আল) (ব) মানাজ্যবেরা
 পিশাসাল মৃত্যক বছল পরিআনাজনারে প্রায়ের পানীত ভুলার্ত্র সাধানার-বোগীর পান্ধ বালত (চিঃ ১২ আল। (৬) কামপিন্তালনার মৃত্যুর্ব, স্বিচিচুর্ব ও মৃত্যক—কামন্তর্বন করিছে (চিঃ ১২ আল)। (৭) কামলাক্রমনে
 বৈন্যরির বিভাগ বালিক্রান্ত্রী ও মৃত্যুর্ব মহিল করিছে ও বৈন্তর্ব্যক চুর্ব মনুসার সেত্য
- পুশেষ্ঠ—(১) আমাডিসারে দ্বক—দুটাত স্বক ২০টি, কর বেরুপোরা, হারীবৃহ আধপোরা ভাব প্রস্তুত করিবা হয়নতে বহলিই বাকিবে। এই কল দান করিবে আমবোর ও বেগনা প্রশ্বিত হব। (২) প্রভাতিসারে দ্বক—একমাত্র স্তার কার মধু সহ পান করিবে প্রাতিমার প্রশহিত হব।

চক্ৰদায়:—(>) বিস্টিকার পিশাসার ওয়স্ত্ত—ভরম্ককের বড়বনবিভালারসাহে প্রস্তুত লানীর বিস্টিকার লিপানা ও বয়ংকেশে প্রস্তুত অন্তর্গ অন্তিমান্দা ডিঃ) (২) আমান্তক্রের ভরম্থক—ভরম্কক প্রায়তবালে উত্তমহনে লেবগপ্রাক কেপ দিলে আল্ভর্য (বরানি ভাষা কর) নিংক্ষেত্রে প্রশাসত হয় (রগলেগে ডিঃ)।

ৰাগান্ত : — অংশি বিসাপে নৃত্তক — নৃত্তকলাৰ অধি বিসৰ্গান্তাত আৰু সেচন কৰিছে (বিসৰ্গাচিঃ)।
বলসেন : — অপন্যান্তে মৃত্তক— উত্তৰ্গতি হ্থাৰ মৃত্ত উত্তোলন পূৰ্বক সৰ্গাণ্ডাঃ প্ৰক (যে গ্ৰুণ্ড বাহুণ্ড সন্থানকণি) মৃত্তৰ সহিত শেষণ কৰিছা পান কৰিলে অপন্যান বিনাপ পাৰ (অপন্যান্ত চিঃ)।

मून्ताबाराम्य जैवशदर्थ राक्यायः — प्र प्रकर, वर्षका, शहर, केन (नि-दिस्ता-तिवादक अवदर्भाषः । वेतिका प्रा वाविश वर्ष्ण आक्रम विकास क्षित्र वृद्ध वाविश शास्त्र । वृद्ध व्यक्षेत्री (वार्ष प्रा व्यक्षित्र विकास । प्रा > व्यक्षित क्षित्र किवित्र व वृद्ध । विद्धा अवदर्भका कामक्षीत्र विद्याल व्राव वर्ष विरम्प व्यक्ष केन्द्र वर्ष । प्रा व्यक्षित्र विवास किविश व्यक्ष ।

বৈশ্বলাকে বুধা । প্রানাধ করা (১) নাগর পুত্রক (২) কৈবর্তমূলক (০) ওরমূলক ও (৪) সাধারণ মৃত্যক। অন্তমূলক মৃত্যকেবই অপর নাম। কৈবর্তমূলক জনে করে। নাগংমূলক অপেক) ইয়ার কাও প্রা ও জিকোপনিশিষ্ট।

म्था, वक्कणन, देवीय निक्ष (Andropogon muricatus), शर्मी (Oldenlandia berbaces), बाल। (Pavonia odorata), खेंडे, बायान २ क्षांच शरियांग, जन श्रुटे (श्रुव निष्क करिया जरायर > त्या) करें साथ भाग करियां ज्या निभागां श्रे चार्य करियां करियां गरियां है होएं वक्षण भागीय गराया।

Glossery:—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় :--

কৃষ্ণ :-- প্রতারকারক, করুলাবকারক, ক্রিমিনাশক, বর্ষকারক, সংযাচক, উথেজক, পাকস্থাীর বিকার এবং প্রেটর অধার উপকারী :

মন্তব্য : -- চরক-- লেখনীর, কৃত্তির কঞ্চ, ওলালেখক এবং ক্কানিপ্রচণ বর্গে মুখক পাঠ কহিয়াধেন। পুশ্লেকে মুখক, বচালি ও যুক্তকালিপ্রণ পঠিত চ্ট্রাছে :

মূলক বুল ব্যাহ্তাবের প্রিয় থাক। সুসহাবিবাদ বর্গনে কালিলাল বলিয়াছেন—বিজ্ঞান জিনজাং ব্যাহ্ডায়ি ভিদ্ জিক্তি লখনে "

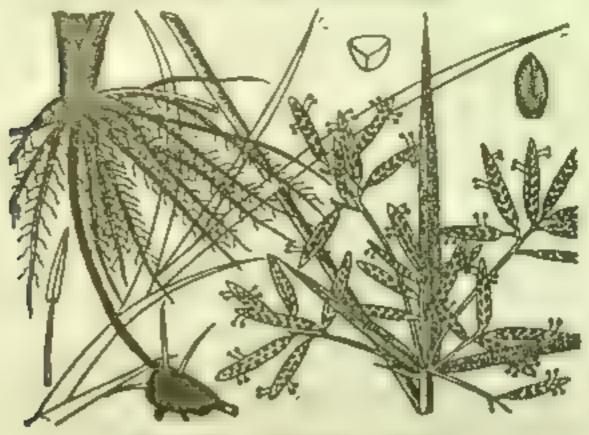
हेर चया अरुपी, क्रिकाब, विद्विका, नाश्वी अवर विनविक क्रम् किया करू स्थार बादक्षक एवं। तक क्रिकि पूर्वकर्ग स्थान पूर्वक क्रास्तर आसान विस्त क्रम्याव वर्षिक एवं (क्षारी, २४ क. ७०२ पृत्त)

Fig :-- Rumph, Herb. Amboin. vi. t. I ; Fig. L 1750 ; Journ. Linn. Soc.

0

Bot. zzi t. 2, Fig. 16 (1886) ; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., t. 1011.

Ref: -F B. L. vi. 614, Rozb., F. I., i. 197, B. P. ii. 1145; Dymock, ni, 552, Watt, ii. Pt. ii. 686; Prain, H. H., 302.

637. Cyperus rotundus Linn. (प्रा)

Genus-SCIRPUS

' 638. S. grossus Linn. f. ((中歌))
S. kysoor Roab.

কাৰানুসারী নাম :--ক্ষেচ--দংকৃত ; কেব্ব--বাংলা ; কেব্ব--হিন্দি ;তথাজিবা গাড়িত--থেলেন্ড ; ক্ষর--বাংলার ; ক্ষেত্র-শাক্ষার ।

> ওওৰ কাওওওং জাধ্ হীৰ্মকাও মিকোণকং। হত্তৰতকাহসিপত্ৰক নীলপত্ৰমিধানকঃ ঃ বৃত্তওওেহেপত্নো হজো নীৰ্মনালো কলাজকঃ। ভক্ত কুলো লযুক্তাকমিধাহক বাদলাকিং।।

ওওাত্ মধ্যাঃ শীতাঃ কলপিয়াকিসারহাঃ।
নাৰ্যক্ষরায়েবাং সথ্যে সুলত্রেছিবিং।
তথ্যকৃষ্ণঃ ক্ষেত্র তাৎ কৃত্যুতা ক্ষেত্রা।
ভূকরেই: প্রাক্তিক পুকলো গালকক্ষা।
ক্ষেত্রাং ক্রায়েছল-বন্নেছি ভিবরত্রা।
হক্ষাপিয় প্রধাননঃ শীতো নাছভানাপতঃ।

রাজনিবন্টুঃ। শাবান্যাদিকারি।

লাৰপৰ্য্যাৰ :—৩০ কাও৩০, বীৰ্কাও, ডিখোনক, ছত্ৰৰক, আহিলত, নীপ্থত, জিনাৰক, বৃত্ততে, বৃত্ত, বীৰ্নাল, জনাজৰ, এই বাংটা নাম।
৩০ ডিনপ্ৰকাৰ—শুন, মহু ও লখু তেওকাক কৰেক বলে—উহাৰ অঞ্চাত নাম —৩০
কথ, কৰেক, বৃত্তবৃত্তা, ব্যাহকা, বৃত্তাই, বৃথতি ক্ৰম, গঞ্চকাক।

ন্তুপৰ্যায়ে : — হণ্ড — ব্ৰুগ্ৰৰ, পীত্ৰীয়া, কন্ত, পিছ, অভিনাম নাৰক ; মত্ৰত আংশ বাই ও মুক্তাৰাত নাৰক। মুন্তত অভিনাৰিয়াৰে হাই ও মুক্তাত নাৰক।

কর্মান :—ছেটনানপুর, পশ্চিমক, হগনী, হাওড়া, বর্ডনাম ব্যেলার কলাভূমিক ও মাঠের পূত্রের কিনাবার দেখা বায়।

भर्तमा : — वरबीरी सतीर चरवा निष्कृति साक श्वापि वृत्तरण त्यांगे शक तक इक्टर्य निवाक साक्षाविक । काळ ६ — ३६ हेकि । अकृतीयर त्यांगे । नाम व्यक्ति शक एक । हेक्टर नाम पूर्णाय साम । नृत्यसमी एक ० कृति नवा, हे — हे हैकि विक्रण । कम उर्दे हैकि, नाम वृत्रसर्थ किरदा इक्ट्यों । तक्ष्य कृतिसम्ब , अवने पूर्ण यक ७ त्यांगे, चाव अवने पूर्णाय साम त्यांगे । यक तक्ष्यत्यक्ष स्थ चारिक । तक्ष्मी तक्ष्याय नामिन नाम S, grossus var Kysnor Ciarke.

गुक्शर्या व्यत्ने :-- ५न ।

যুদ্প্রস্থারের উষ্ণার্থে ব্যবহার :—কেন্দ্র থাকে, উস্থান্তর বা বন্দর রোগে বিভাগর
(Dyomck)। ইবার বিভাগর কন আছে। কেন্দ্র লোক করিয়া সহায়ক্ত থোগে
কোড়াছ প্রালেশ বিলে কোড়া আরাম হড় (চহক)। বর্গাকালে মুল্ল ক শরে কল হয়।
কেন্দ্র বা বর্গিয়ে ব্যবহর বাবিয়া মুক্তির অংশ নিক্ত করিয়া চক্তে দিলে বজাকিয়ক
আরাম ব্যর (মুক্তিয়া)।

Glossery:--সংক্ষিত্র শুরুপরিচয়:--

কৃষ্ণ :---অধিবাদা ও ৰবিতে উপকাৰী।

Pig. :-C. B. Clarke, Illus. Cyper. t. 49; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl. t. 1013.

Ref.: -F B.L., vr 660, Roxb,, F. L., 1, 231; B. P., 11 1160; Prain, H.H., 306.

638. Scirpus grossus Linn. ((444)

CXIX. GRAMINEAE. Genus—ANDROPOGON Linn.

639. A squarrosus Linn f. (द्यान, यम्पन्) Vetiveria zizanioidea (Linn) Nash.

ভাৰালুসারী মান :—উশীৰ বাৰং—সংকৃত্য; বেমাধাস, ধন্বস্—বাংলা। ধন্—ছিন্দী; বাল্য—মহাবাট্ট; বালহবেজ—কর্নাট, ভোটভার—ভানিল: বটাবেলু—ভোলেঞ; ভোটভার—কালর।

क्षेत्रेयम्भानर जान्यन्यातः स्तितिव्यः । म्भानयकार नेतः देत्रभः जयशक्तिम् ॥ म्भावितः यातिकार निभितः भिक्तिम्नम् । द्विशेशम्भवः देवन ननाद्यातः ज्ञिक्तम् ॥ ज्ञानिम्नसः क्षतः नाभकः धरम्भात्रम् ॥

উলীয়ং শীক্তলং ডিক্তং দাৰ্শ্ৰেম্বরং পরস্থ। পিক্তম্বার্ত্তিশ্রমং অস্তেতীগ্রহদারকম ।।

बालमियन्द्रैः । इन्त्रमानियर्थः ।

- শামপর্যায় :—উশীর, দুগাল, জলবাস, চরিপ্রিয়, মুগাল, অভয়, বীর, বীরণ, সমগছিত, দুগরিয় বাবিতং, শিশির, শিভিযুলক, বেটাগ্র্লক, জলাবোধ, স্থান্তিক, অগ্রিমূলক তম, বালক—এই ১২টা নাম।
- শ্বশাৰ্থসায় :--উপীর--শীক্ষীর্থা, কিজয়স, সাই ও প্রম হয়। পিরস্থার নাপক, জনের হুপতিকারক।
- च्याचाम :-- नवश्यक देनकृत, देवह वय अवर वसररायह वाजूकावह असीह वार व विवदास वरस ।
- বৰ্ণনা :--কাও ২-৫ তৃট, অভিনয় লৌগছতুক, শিক্ষ কেবিতে হুংলের পান্ধকর হাও। পজ ১-২
 হুট সক, অগ্রভাগ লয়। পঞ্জ বুনর বর্গ, সব্দার বা শীতবর্গ ই-ট্র ইন্টিন, পুলানত ৪-১২
 ইন্টি নথা। ইহার পিক্ত গ্রীমকালে হরজার সুনাইখা বাবৈ ও ইহাতে অস সিলে
 বর শীতক বয়। বংগভালে কুল বয়ে কল বয়।

ব্যবহার্য্য অংশ :-- শিক্ত এবং সমগ্র বাস 💎 কার্য ৫-১০ ছোল:

বৈশ্বকে উদীরের ব্যবহার।

- চনকঃ—(>) সকলিতে উপৰ—উপৰ এক বেশ্বচনৰ সম্ভাগে ভতুলোকক উন্নয়ন্ত্ৰ প্ৰথপূৰ্বক ভতুলোককৰোণে আহুত কৰিবা পক্তান্ত্ৰ পান কৰিলে বক্ষণিভাবি প্ৰশন্তি হয়।
 - (২) **বন্ধা** উপীয়—ছোলাজিজান জনে, উপীয় ও গায়ক স্থানিকে কিফাইয়া সাবিবে, ইংকিয়া প্রাতে পান কবিলে ধ্যন উপ্তবিক হয়।
- ভাৰপ্ৰাকাৰ ঃ—কান্তে উনীয়—নিওগাছের সামকার্য এবং উনীয় সমভাগে কাইডে করিবা বিশ্বন মুখনত নিজিও জনে কাথ প্রকাশ করিবা মুখাবনের সাথিতে। ইয়া গান করিবে অন্ত নিবৃত্তি পার।
- स्मृत्यासार्यभन्न क्षेत्रपार्य ग्राज्याम :--हेशाय क्षण नाविष्य अवः निमानः निवादक । हेशा वहेरक स्थापक विषयः वेषध व्यक्षण एवं ।
 - খন্ধদের শিক্ত বাটিয়া নারে লাগাইলে শহীংবছ আগা নির্দ্ধি পাছ এবং উত্তাপ ধূব ছয়। খেনার মূল, বালা, বক্ত চলন কাঠ ও'পথকাও পেকা কবিয়া এক যাল্ভি ছলে বিলাইয়া লাম কবিলে লয়ীয়েয় শান্তি হয় (W. C. Dutt.)।
 - र्यमान निवादक निवेदन स्वामान जया देशाव संश निविधिक पिट दियाव वेदन। रयमा देशायक, वृत्तेक्य जया देशायक मानक। स्वमान Octo, स्वामान स्व राजकात्रक।

পদ্ধদ্ আক্ষেপ নিবাৰক, বৰ্ষকৰ, মুত্ৰকৰ, থাজুকৰ। যাত্ৰা, পিকচেৰ গ্ৰহা ২০ টোৰ। বস্থদেৰ Octo, ২ জোটা ৰাজ্যৰ দেবন কবিলে কলেৱাৰ বমন নিবাৰণ কৰে। বেনাৰ পিকড় সিলাবেটেৰ ভাৰ বাইলে ব্যবাধনা আক্ষম হয় (Watt)।

Glossery :--সংক্রিপ্ত শুণপরিচয় : -

বুল :—ইবাৰ পিটাৰণ উদ্ধাননাথক, স্বৰত, কৰিবাৰক, উল্লেখক, পঢ়া দ্বীপক এবং কচু-আৰকাৰক আলৰ সহিত নাটিয়া সভীৱে মৰ্গন কৰিবে ক্ৰেৰ সংগ্ৰি হয়। ইয়া চুইকে মুগাৰন কৰিব প্ৰায়ণ্ড হয়।

Fig : -Griff, Ic. Pl. Asiat. c. 57; Kirtekar & Basu Ind. Med. Pl., t. 1015B Ref : F. B. I., vil, 186; Roxb., F. I. i, 265; B. P. ii, 1204; Prain, H. H., 317

639. Andropogon squarrosus Linn. f. (दनता, अनुवन्)

कावामूमाडी माथ :—नावकण, बनान —नावक, गवरवना—वारना; व्यथावन—विकि, नावमाक—निवृ—काणिन : एकव्यितक—एकतक, नावका—वदावाडे। कामम्बद्ध खूनानर काम्युभागर कर्म स्यू। हेडेकालवक्य निवार नीविष्क्र कर्माध्यक्य ॥

লা সক্ষক বিদ্যু ডিজাং সমূহ্য বাডপিয়জিৎ। ভূত্যাক্রাসমূক্ষাভি-রঞ্জিয়জাগুলম্।।

हाक्रकिरुकेंद्र । इन्बर्भाविनर्गः ।

- মামপ্র্যায় :—লাহজ্ঞ, স্থাল, স্থাল, লগ, সমু, ইটকালগ্ড, বীল, বীর্থ্যুল ও জলাজ্ঞ এইওলি নাম।
- ক্রশপর্য্যায় :—লাহজ্ঞক শীত্রীর্যা, জিঞ্চার্য ছল, বাহ্ ও লিজনালক । হকা, বাহ, আন ও বৃদ্ধিনাশক। হজাশিক ও অবনাশক।
- ক্ষরকাম :—উত্তরপতির প্রবেশ ও পাঞারের সম্বসকৃষি এবং পালাক্ষে নিরক্ষিতে সাধারণতঃ ক্ষয়ে। নিকাপুর ও সিংবালে Citzonella বৈলের ক্ষয়ে ব্যক্ত পরিমাণে চার বর ব্যবেশের ক্ষমেন বাপানে চার করে।
- বৰ্ণনা :—ইহার সৌনাজহুক সংগ্রের আরু বহুগোলের বাগানে চাব হয়। আসাল সম্বান্ধার মূলবেশ শক্ষা, কাও লালা ও শক্ষা, পর করা ও সকা। পূল্যক ও-ব জোড়া হয়। এই থানের গল্প অভিশন্ন জনোরম। ইহার মূল ও প্রো সোলালের রাজ গল্প আবে। কোন কোন কানে ইহাকে বিভাগে কাড়া বালে।

गाववार्था भाग १-- गृण ।

मूल क्षणांद्रश्य क्षेत्रवादर्थ वाव्याव ! – तक्ष्यता त्योत्रव्यक, क्ष्यवक क्ष्यर लिख वयनवादक क क्ष्यांव्यतिक क्ष्यांत्र विश्वक । General Marein, हिन् इनकारम्य वाव्यकारम् क्ष्ये याद्र व्यवकारम् क्ष्यां क्ष्यत्व व्यवकारम् । मर्केश्चरम् लाको मरद्र वेद्राव हात्र द्वर क्ष्य क्ष्यां क्ष्यां क्ष्यां हिन् व्यवकार्यः क्ष्यां क्ष्यां

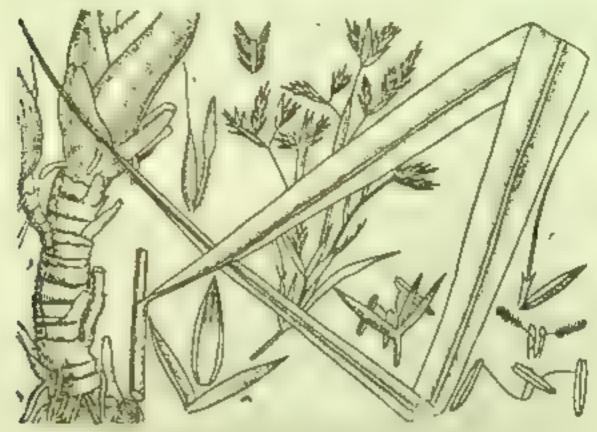
ধাৰেল দেশীৰ নোকে এই বানকে স্থিয়া থকে। এই খাস ভাৰতের পাৰেশ নামক স্থানে প্রচুথ উৎপন্ন হয়। তব্দেশীর লোকেবা এই বাস চোরাইবা তৈল প্রায়ে করে। এই বৈল অধিক বাবে বিজয় হয়। ৩৭০ লাউও বাস হইতে প্রায় ১৪ পাউও তৈল পাওৱা বাব। বাবসায়ীয়া এই তৈলের স্থিত বাবার, ভালিন ও মনিনার তৈল ভেমাল দিয়া থাকে। কথন কথন এই বাস টোরাইবার নমর উহার স্থিত গোলাল মূল নিশ্রিও ক্রিয়া তৈলকে গৌনছাকে করিবা গোলালী আত্তর বলিখা বিজয় করে। ব্রায়ালে কৃত্য ও উভালের কর্ম হয়।

Glossary :--সংক্রির গুণপরিচয় :---

Fig :-Royle, III. t. 97; Bentl & Trim. Med, Pl., iv. t. 297; Kirtikar & Basu, Ind Med, Pl., r. 1017.

Ref :-F. B. L. vin. 206; Roxb., F. L. i. 274; B. P., n. 1203; Prain, H.H., 316.

640. Andropogon nardus Linn. (भदरपना)

641. A schoenanthus Linn. (अश्रीवान)

Cymhopogon shoenenthus (Linn) Spreng.

वानपूत्राती मान :—वीर्वदशस्त्रिक—नश्कृष्ठ ; चग्रवात, कग्रवात, वाश्या : दशक्ति,
 वानपात्र—दिन्ति ; वाक्य---गाकाव , वाकृद्धादिन्द त्रवाकाह्ने—दिविक्राविति—वर्गाते ;
 नाकात्राकृतिक्—वाकाव्य ।

অন্তহ্যাহিত্তর বীর্তি গুচুকারেও। বৃচ্ছত্ত্ব । জামির্চিত বীর্তনালক্ষ ভিক্তনারক্ষ কুৎসিঙাল্ ।

শীৰ্যৱোহিৰক ডিজং কট কং ক্ষৰাতজিব। ভূতগ্ৰহিষয়ক প্ৰশক্ষকবিৱোপণন্।

बाजनियने :। नामनाक्रिकारः।

- শ্ৰণপৰ্যপায় ঃ---বোলিক-ভিক্ত ও কটুৰল, উক্তৰীৰ্য্য, কক ও বাহুনালক, কৃত্যাই ও বিষয়েশৰ নালক, এণ ও ক্ষাবোলক।
- প্রক্রাল 2—লাজাব, গাকিলাছে, স্থাভারত, বৃক্তরলে, ভোটনাগর্ত, বিহাব, স্থান শিংক, পশ্চিম ও পূর্ববাসলার বাগানে চাব করে।
- वर्गमां 2-- बहे जान करू पृष्ठ देख वृत्त । भारतान स्थान करण गण । पून स्थान स्थाप । अस्त । Mr. R. S. Pearson जिल्ला Ross जान नवस्य जिल्ला विवरण अफिरनहें देश कि कि कारण पानका एवं जाश दान जान गण (Ind. For Records, v. pr. 3.) अहे जा की जातर प्रतिकाद कि कारण प्रतिकाद कारण । वर्गकारण पून के नीककारण प्रतिकाद ।

बारकार्यः व्यत्म :-- भिक्क ।

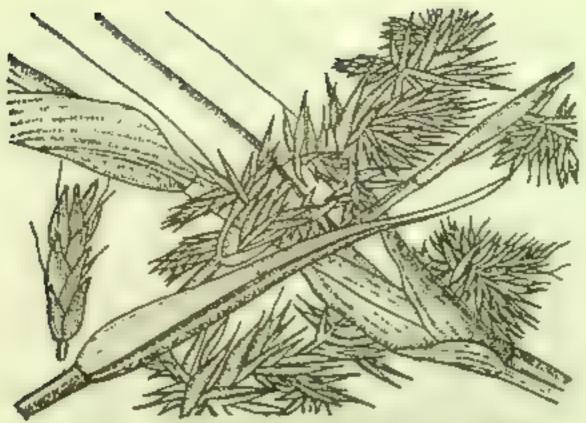
बूशताबारद्रमञ्ज क्षेत्रशदर्व गुक्याद्र:--वर्षे शरणव देवन देवन्ध शास्त्रव नत्क वित्तव दिवन्द । वरे देवन वकोर्न क बद स्वारण क्षत्रक एवं (Stemate,) वरे वारणव काव ब्रद्यानक क मंदिरक विकास । देश क्षत्रकि महीक्षिक केरव (Watt)

Glossery :--সংক্রিয়া ক্রণপরিচর :--

গান্ধ :—হগতি, উবেজক। যালের কার্য :—গুরনাপক। জৈল :—বাতে এক জাব্দিক বছগার উপকারী।

- Fig.-Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., c, 1015 A; D.thie, III, Fodd, Grasses. t. 26 (1886); Watt, Pl. Asiat. Rar, in, 280 (1832).
- Ref. F. B. I., vii. 204 , Rozb., F. L. i. 277 | B. P. i., 1203; Prain, H.H., \$16.

641. Andropogon schoenanthus Linn. (जन्नवास)

642. A. jwarancusa Jones. (神間境時)。 Cymbopogon jwarancusa Schult.

ভাষাকুসারী নাম :-- কর্প, পাংজ্ঞাক-সংক্ষা; করাকুপ--বাংলা: লোগতা, ডোরিস্কৃপ-ছিপি; লামজক-পঞ্জার, সাহাত্তগেছিত্—মহারাট্ট; বিষপঞ্জনি--কর্পটি
কাসংভিগ্লি: ভূটিকুর--ডেবেক:

সূত্ৰণ কৰ্পং কৃতিকু তিকং রোজিক কৃশন্। কালকং গ্যাহকং পৃতিকুলগলং কৰদক্ষক ॥ কৃত্বং দলমান্ত্যং কৃতিক্তক্ষাপ্তন্। লক্ষ্যানিলোক্যং বাল্ডাক্বিনালনক ॥

श्राक्षतिवर्केट्ट । भावानग्राप्तिवर्धः ।

सामनदीति :-- কুকুন, কর্মুন, কৃতি, কৃতিক, বেছিন, কুন, কাৰক, ধ্যানক, পৃতি, মুলাল, ধ্যক্তক --এই এলাবটা নাম :

প্রশাস্ত্র :- কুকুৰ কটুজিক্ষান, ক্ষমাল্ক। শহু ও শ্লাধি ব্যেন্নাশক এবং বাল্কবিনের প্রত্যাশক।

করবান: -বিবার, প্রিক্ত, উত্তর বিধানর প্রবেশ এব সালপুত্রতার ওড সঞ্জুমিতে বেখা বাব

বর্থনা ঃ--বর্থনীরী তুন, কাও সরস, বোটা ও নিয়ন্তিক লোমতুক্ত। পর মহল, লয়ের বিবার দক্ষ, পুশারত সরস, সরু এবং আছত, কার, কাওাজানিও লয়ের মৃগদেশ শীতবর্গ। ভূস উচ্চনিক্ষ বিনিষ্ট শীতকালে ভূগ ও কর ব্য

नावहार्या करनं :-- निका।

मृत्यावाद्यम् श्रेष्यादयं वायवादः —हेरः वश्च शरिकाद काशार्य वायव्य हव। यहे एत निक, भूताकर बाद व करनवा दिशा जानकः वेशा वानकरवय व्यवित दिशा यकि केरवयक देशा। एर्टरेगफ, बाठ व व्यव दिश्य हेरः अधिनद हिरुक्त (Baden Powell) व्यव्य एनीद देशस्था हेरारक राष्ट्रकत कृत्यकत व द्रमदेशाम जिल्लाक कृत्या वर्षण कर्त्या करात । हेराव पूत्र वाणिश केमाब द्रम्म किर्माण एक्स । वाल द्रारम हेरा विद्राक केमाबरण व्यव्यान एक्स।

Glossery :--সংক্ষিত্ত তুপপরিচয় :--

বাসি :---- ব্যাহিকারক। কাদ, পুরাতের রাও এবং কলেরছে ব্যবহৃত হয়। ব্যক্তি, অনিমানে। রণায়ন, উল্লেখ্য, বাতে ও স্থারে বর্ষকার্য মুল্য :--- বস্তুবসংক।

Fig.: - Dutber III. Fodd Grasses, t. 23 (1886); Hook, Ic Pl., mr. t. 1871 (1889); Kittiger & Basu, Ind. Med Pl. t 1016
Ref.: -F. B. I., vn., 201, Roab F. I., t, 275; B. P., t., 1202.

642. Andropogon jwarancus Jones. (watyw)

643 A. citratus DC. (1985) Cymbopogon citratus (DC.) Stapf.

कार्यासूत्रांत्रो साथ :-- एक्न, दशक्त-- नशकुत ; तक्त्य-- नशका ; दिनायात-- दिनि ; दशकि-द्यादिक्-- यहाताहे ; परिवननत्रकाणि-- क्नांते ; हिनशक्ति-- एक्नस , वनमानिक् -- व्यापित । कानमा,-- वानव ।

द्रभक्तपृष्णभाषाः द्वतरः द्वतिव्यथा । भक्तप्रदेशः द्वभक्तमः भूषयातः वङ्गाद्वतः ॥ भक्तप्रदेशः द्वभक्तिः द्वानीयस्थितः वजाप्रवर्ते ॥ द्विष्यः वर्ष्ट्रनीष्ठकः क्वनिस्ध्यामानुष्

बाक्षमिथन्ते : नामभागिकारि

शामभर्गाम :-- इगक्कृत्न, एवन, प्रकि, नक्कृत, एनक न्दराय--- এই क्रांकि जाय

श्रमण्डीति :—नदश्य—दशक्ति वहक्तिकत्तमः वनावयः विद्यः विशासक प्रश्यः वनः विश्वविद्यः कतः भिक्त कदः व्यवस्थकः।

জন্মতান :--ভাৰতের ও বলবেশের বাধানে চাব হর। ইবা দাধারণতঃ নিংহল বীগে তৈলের লক্ত চাব হয়।

वर्षमा:—परे वारमध वारीन वया अधिनव महनव्यवन । वेदादन A mardus विश् A. schoenanthus, विश्व विश्विक क्या केवा कृरेडि वारमध वर्षमा द्वारा क्रियां क्रियां क्रियां क्ष्मिक क्या क्ष्मिक क्या क्ष्मिक क्षमिक क्षमिक क्ष्मिक क्ष्मिक

गानकार्या व्याभ १---वृत्त व देवता।

मून्याकारमात्र खेरवादर्थ वायवात् ३—यह वारमह volatile oil छावधीत वायवादणिवादण वायक हत । हैना छेटकाक, रमध्याना कार्यम निवादक क वर्षकह । भाकामात्रिक वायमात्र हैना अकार्य प्रधानन केस । करमहा रक्षांत्र हैना रव अकार्य वयन निवादन करक छाना नरह जाविक हैना भाककनीरक नामाधिवात्र वायकत करव । यह रेक्स वार्यम करिएन भूगांकन वाय जावात्र हह । हैना रेक्स वाव्याहरूस वाय जावात्र हह । हैना छेक्स वायक वायकत हैना जावात्र वायक वायकत हैना रक्षांत्र वर्षांत्र प्रधानम हिन्दा अववाद व्याह हैना वर्षांत्र वर्षांत्र प्रधानम वर्षांत्र वर्य वर्षांत्र वर्षांत्र वर्षांत्र वर्षांत्र वर्षांत्र वर्षांत्र वर्

तं वेषः मत्रात्मविता रवानम्य त्यापं स्वाभीम नाम वित्तव क्यान्यव केस (Pharm, Ind. 255)।

পাজার রস:—বর্ষকারক, উত্তেজক, রোগের প্নরাজ্যণের কোলক। প্লেউলকারী। তৈল:—উপরব্যানালক, কলেরার উপকারী।

Fig. :-Rheede, Hort, Mal., zn, t., 72; Wall, Pl. As, Bar. 111. t. 280, Rumph., Herb, Amb, v. t. 72, Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl. t. 1018.

Ref. :-F.B.L, vil. 210; B.P., ii 1203; Kew. Bull., P. 357, 1906

643. Andropogon citratus De. (বছতুৰ)

644. A. sorghum Brot. (%11%)
Sorghum vulgara (Linn.) Pers.

णांतासूत्राही मार्च :—वरतान्—भरकृषः असावः स्वादः—वाःनाः स्वादाः स्वोः वकः— विकिः अन्य—कर्षादेः वकः स्वादम्—स्वरूषः प्रकृषः त्रे, वकाः—स्वरूषः वक्क्षीत्रव्—साधितः हास्काः—मानवः स्वान्दः—कावप्दः।

> খাৰমালোহৰ স্থীতেই গৃহ্ধগ্ৰারিসম্ভাই । খাৰমালনিতকৈতৰ প্রপক্ত ব্যাহ্বয়ঃ । খাৰমালশ্ৰমূলনীব্যস্থকচাকন্ । ভীতে পিঞ্চুবাপাসং পশুনাক্ষকগ্ৰাহন্ ।

ब्राथनिक्**ते** । नाथनहानिक्तः।

শাসপর্ব্যার : — ধারনাল, নবীজ, গৃচধক, বাবিসভাগ, ধারনালনিভ ও গালন—এই ছালী নায শুলস্থ্যার 2—বাবনাল লব ঐবং মধুর বল, ভঙিভারত, শীতবীরা, পিঞ ও ভ্রানাগভ। ইয়া ধাইলে পশুনের ব্যবৃদ্ধি পায়।

ब्राह्मान ३ –উत्तर पश्चिम छ।बएड हान **११ भृ**रेदाल बरमक ब्रिटिंग हान ए**१** ।

स्थिति :--वर्गकोशी कृषकाकीय केहिए। जक क्ष्य नाश्यानगर थ्य वृहर जानात्वय हरेंगा शांक न्या नाकना के कि कि कि । ১২-১३ हें कि क्षा के ১--५३ हैं कि क्ष्या , जांकांग मक। नाकाय प्रश्वित जिल्ला पूर महन। न्याक्ष्य यह नाश्य क्ष्याचा पूरा : ४-५२ है कि हरेंगा वार्क। न्याक्ष्य वृह महन। न्याक्ष्य यह नाश्य क्ष्याचा क्ष्या है का कि हरेंगा वार्क। न्याक्ष्य कि अपने मिला कि अपने कि का हिंगा कि कि ५३ है। हिन्दा कि जांक। हेंगा कि कि १३ है। हिन्दा कि वार्क। हेंगा कि कि १३ है। हिन्दा कि वार्क। विश्व क्ष्याकारीय निवधकार कि वार्क। विश्व कि कि वार्क क्ष्या कि वार्क क्ष्या।

गुरुवार्र) करने १---ना ।

मूल क्षाबारम्थ केन्सारच वावदात :--ब्हाव स्टेस्ट मनीयन क्षाब्छ स्त .

Glossey :--- मर्ग्या श्रे श्रेमध्यित :--

বীক্ত:--বিশ্বভাষাক, প্রবাধকারক।

Fig. t—Genten. Fruct. u, 9, r 60, Ref. :-F.B I., vii, 183; B P. ii, 1240, Roxb., F.L. i, 269; Dymock, iii, 618.

641. Andropogon sorghum Brot, (क्या क)

Genus-BAMBUSA Schreb.

645. B arundinacea Willd. (表面) B. bambos Druce.

कार्याञ्चलात्री साम :—वान, कीठक—मरवृत्त , (व्येष्ठ देशन -वाग्ता; देशव—दिकि, (वर्ध्यू), (नाकरेशे—बद्धवर्षे, प्राप्तिगृद्ध—(वार्ष, देशन—कव्यक्षि), एवक्ष्यी होत- वर्ष्यु प्रतिन् प्राप्तिन : कठिकदे, परक, (व्यक्षक द्वार्ष्ट्यीते, (वर्ष्ट्—ख्यासक; कत्रव्—क्ष्यू, का

> नर्दमा धनकरणा द्वन् कर्म। तस्त् भटकत्वः । भक्तः नरुभन् । स्वन्ते स्वतः कर्मने स्वतः । भक्तः नरुभन् । स्वतः स्वतः । भक्तः स्वतः स्वतः स्वतः । भक्तः स्वतः स्वतः । स्वतः । भक्तः स्वतः स्वतः । स्वतः । स्वतः स्वतः स्वतः । स्वतः ।

> > कामनियन्त्रेहः। मूलकाप्तियन्ति।

मामन्द्रांग्र ३— रतन, वरणन, ८२५, कर्याव, कृत्रक्षुक, प्रथव, नतन्द्र, वन्त्रेलू कर्यकी, प्रकारण, मृत्यक्षि, सृत्यक, प्रकार, रक्षण, सृतका क्ष्मण-असे नहस्त्रेणी साव

ত্তশশর্কার.ঃ—কাল—কর করণ্ড বল। বিশাবে অন্ন তিরুখন, শীগুনীর্যা, মুরকুন্ধু, প্রয়েষ্, তাহের, করি, শিক্ত, লাত্ ও বক্তলোর নাগক।

ক্ষাক্ষাৰ : —ভাঙতের ও বধ্বেশের লক্ষ্য চার কর। উত্তর ও বজিন সহজার ও উল্লিখ্য থেনে

वर्गमां 2—३०—७० वृष्ठे केळ वृष्ठ जाधावनकः नीम ३२०३४ हें क त्यादे वृज्यते वृज

ব্যবহার্য্য অংশ :—পঞ্জ, নিকক্, বংশলেচন।

देशकद्भ कदमन गुम्कात ।

চরক :—কর্মে বংগদত প্লাপ্ত আপোলোগীকে হৈল্যখন কচাইলা, বংগ প্রের ভাগে অবসায়ন ক্যাইকে (চিং ১ খঃ)।

ভাৰপ্ৰকাশ :-- কুৰুৱবিংৰ বংলয়ল-ভাৰেট ও বংলয়ল সোহতে লেখন পূৰ্বাৰ পাৰ করাইলে পূৰ্যবিধ প্ৰদায়িত হয় (বিষ্টিঃ)।

Glossery :--- गर्डिश खननविहत्त :---

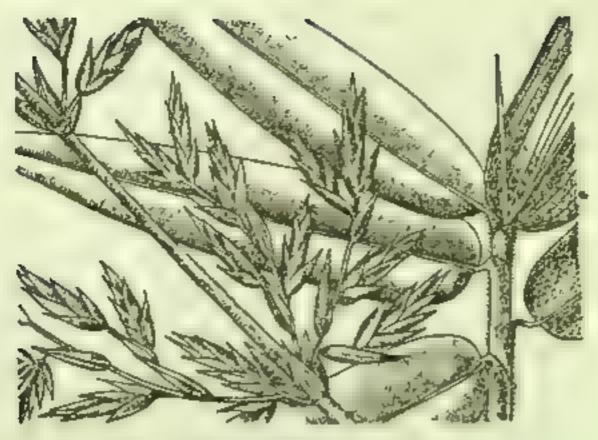
পাতা: বতুল্যবভাষক এবং প্রচিকিৎনার উপবোগী। বোড়ার কালি এবং ঠাও। দানার ব্যবহুত্ত হয়।

ব্যালের ক্রেটার্ক :---রলারর অহ, কালি এবং পর্ণাংগরে উপভারী।

Fig. :-Rherde, Hort, Mal., i., t. 16; Roxb., Cov. Pl., i. 56, t. 79; Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., t. 1024.

Ref. :-F. B. I., vii, 395; Rozb., F. I. ii. 191; B. P. ii. 1233; Pram, H. H., 323.

645. Bambusa arundingcea Retz. (414)

Genus—DENDROCALAMUS Nees

646. D. strictus (Roxb) Naes (काहादेश वेल)

ভাৰাত্মনারী নাম :-- ব্যবংশ-নংকৃত ; কারাইন ইংশ ওলথা বাণ-- বাংলা ; বংশ-- হিন্দি ; কানস্থিল--ভাষিণ ; লাগালালা কাডা--ভেলেন্ড ; উধা - বোংল ; বাইনওয়া-- বর্ত্তা কান্তন্ত্র প্রস্কৃত্যশং ভাষ্য ক্রমারং কীচকান্ত্রেঃ।

সম্বাহা বাদনীয়াত পুনিৱাধ্যা বড়াববয়:।। বিশেষো রশ্ব কালর বীপানোচ্জীর্মনালম:। ক্লচিক্তর পাচনো অজ্যে পুলজো গুলালম:॥

अक्टिक्केट्ट । यूनकानिवर्धः ।

भाजभर्षातः :--वश्चनः क्यानः वीत्रकातनः वयनः वान्तीतः वृत्रिकाश-वरे इति श्वः । शुन्नप्रांसः:--वश्चरण--वरुषः वर्ष्ण्योगमः वदः व्यतिशानकः, कतिकातकः, नाडकः हतः, भूग व क्यशंत्रकः।

ক্ষরতাল ঃ—বিহার, হোটনাগপুর ও উড়িছা।

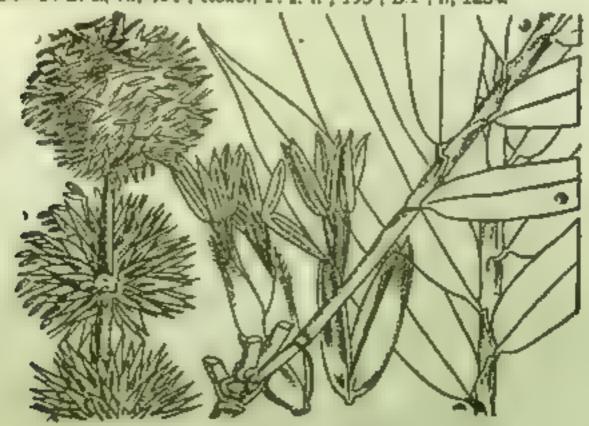
सूनवाबारम्ब केव्यादर्थ गावदात :--हेशाव गीहेर्छेत विक्रियो किश्वाद प्रवय करण निद्याद क स्वतासक : कडीव व्यवस्थानमा हरेशा हेलाद नाला नेश व्यवस्था कछ वावद्राहेता बारक (Dr. Emerson)

Glossery :—সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় :—

গাঁইটের নিকটবর্ত্তী আগে ঃ—ধসাধন, সংখ্যক । পাড়া ঃ—গড়বিগের কার্যনার কারক।

Fig :- Brandie, For, Fl., 569, t. 70 , Kirtikar & Beau, Ind. Med. Pl., t. 1025.

Ref :- F. B. L. vii, 404; Roxb., F. I. ii , 193, B.P. il, 1234.

646. Dendrocalamus strictus (Roxb) Nees. (कानावेन राज)

Genus-CYNODON Rich.

647. C. dactylon (Linn) Pera. (1991)

कावानुनाही साम : →नीनवृत्तं त्वड्र्स्ता, यानावृत्तं, शक्युर्सा—नावृतः वृत्ता—वांनाः श्व, नत्यन्त्व, शाक्युव, व्यविद्यानि—विष्यः वृत्तते त्वव्यको शक्युव्यां—यवादाः ; त्या, त्यानित्यः, शक्यत्य —कव्यक्षः शक्यव्यक त्वावत्य — कवाते , वृत्तान्, वावत्ववित्तः त्यवित्तां, त्यावश्यो—.स्टनक , व्यवस्य सभू, त्वाविद्यान—व्यक्ति ; वृत्र—विद्यान

> ভালীলগ্ৰা হতিতা হ ৰাজ্বী শ্বামা চ শাঝা শতপর্বিকাইয়তা। পুতা ৰভৱাৰিঃগুৰুবাল্লিকা শিবা শিবেটাইলি চ মৰলা করা ।। স্থতগা ভূতৰজী চ শতমূলা কৰেবিধী। সমূত। কিল্পা গোঁটা শাস্তা গোলেককিংশতি :।। মীলদুর্বা ভূ মধুরা ভিকা শিশিররোচনী। রক্তপিরাতিসার্থনী ক্রুণভারাপর।। অনেগালোমী কেতসূৰ্ব সিভাগ্য চণ্ডা কৰা ভাগৰী প্ৰদান চ। সোরী বিশ্বেশ্যনকান্তাহ্পানকা दशका दिशा दशक्याका व्यवस्था ॥ সহস্ৰবীৰ্য্য চ সহস্ৰকাণ্ডা সহপ্রথার পুরব্যার। চ ভাষা প্ৰপৰ্যা হ সিৰুদ্ধলা ভ প্ৰকৃতি কক্ষাব্যক্ত বিহল। ।। বেডস্বহিভিলিলিয়া বধুৱা বাভিলিভভিত : আৰ্তিসারখাস্থী কচ্চা সাহত্যপ্র।॥ মালাদ্ৰী বলিদ্ৰ(১লিদ্ৰ) মালাঅভিত ভিলা অভিদ্ৰী। মূলপ্ৰতিবিশ্বরী প্ৰতিমূলা রোহৎপর্ব। পর্ববল্লী সিভাগ্য। ৰ্জিপূৰ্বা স্থমৰুৱা ডিক্ষা চ লিলিয়া চ সা।

বাসপুৰা অবৰুৱা ভেজা চ বেলের চ সা।
বিজ্ঞানপ্তাননী কলবাতিকুবাপকা।
স্থানী আৰু গণ্ডপূৰ্বাহ্ডিডীলা
মহজাৰী জাত্ ৰাজনী নীৰ্মনা।
ভাৰতি : প্ৰতিনা প্ৰবিপনী
সূচীপতা ভাষকাণ্ডা জনতা।।

শকুলাকী কলারা হ চিত্রা প্রকশাহার।
গঙ্গুর্বা চ বহুরা বাঙলিজনালহা।
লিলিরা বন্ধনোবলী অমত্কাপ্রমাণহা।
ধূর্বাঃ কবারা বধুরালচ শীতাঃ শিতাত্বাইরোচকবাভিত্রাঃ।
সদাব্যুক্থিবকুতশাভি-ক্রেম্মমধ্বসমত্বিদাশ্চ।

রাজনিক্টা ু । পাঞ্চল্যাদিবর্গন

আমপর্বার :—নীলন্তা, হবিতা, লাজনী, ভাষা, লাজা, শতপরিকা অযুক্তা পূতা, শত -এবি, অভ্যবন্ধিকা, শিবা, শিবেটা, নদলা, ভ্যা, স্কলা, ভৃতব্যী, শতমূদা মহৌব্যী, বিশ্বা, গৌবী, শাস্তঃ—এই এত্শটা নীলদুর্বাহ নাম।

গঞালী, গঞার্থ, অভিটিন্তা, বংলাজী, বাহলী, শীনমেনা, জানগ্রন্থি, প্রস্থিতা, প্রবিদালী প্রতিশ্বতা, স্থানকাঞা জলালা, পত্লাজী, বজালা, চিত্রা—এই প্রেছটি গভালীয় (রেটে ধ্যার) নাম।

অপশ্র্যার: —নীসদ্র্বা— বদ্ব ভিকরণ, দীওবার্যা বোচনী, রজপিক ও অভিসার সালক।
কংগ, বাবু ও অব বালক।

লোলোমীস্থা—(শেষধুৰা)—আডি শীকৰীৰ্যা, বৰুহ হস, দিলালা ও লিজনালভ, আৰু, অভিনাৰ ও কান নালক, ভচিকাংক। লাহ ও ছুকা নালক

मानाप्रः---चित्रभूव ६ विकास । चैत्रवैद्यं, निक्रशाय क्ष्मप्रक, क्ष्म, निनामा च कृष्णः भानक।

ग्राक्षीन्दं!—वर्ष पन, याप्, निश्च क कव शानक । नैपानीया, एव स्मानशानक, कय, कृष्ण, क क्षारामक :

সাধারণ দ্বা করার ও সধ্য রস, উওবীর্যা, দিয়া, ভুজা, অফটি ও পিলানা নালক। সংখ্ বুক্ত মৃক্ষ্য ও ভূত্তগ্রহ নালক: ক্রেয়া, জর, করেংসন ভূত্তি সংযুক।

আক্রমি ৯—সংগ্র ভাষতে ভবে। করেন্দ্র হাজার'ধারে, বাটার-কিন্তার ও পতিও ওছ ভ্যিতে বর প্রিমাণে ভবে। বেলিধার ক্ষিত্র বাহারের ভব বোপন করে।

वर्गमा :- नृराकान नकाव पक बादा देशाव बारकाक नी देवे स्वेटक लिकक वादित एवं । भव हु-- देकि नवा, _{रोज}-- टे देकि विक्रक । नक क व्यवकान करना नका। भूभनक >-२ देकि नवा, नद्वर्श किया नेवर ८५०८२ वर विभिन्ने, भूभवरका भाषाकीन नवा, देव-देक देकि नवा । दोवा देव देकि नवा । यरमध्यत्र नका नवाद एम क पूर्ण वद ।

শ্বৰ্ষি কংশ ংশক্ষণ গ্ৰহ নাজা, খনন, ১-২ জোলা। ক্ষণা চূৰ্বি-৪ আনা, কাৰ্ব ং-৯= ডোলা।

देवकरण सुर्वात नामकात ।

চরক :—(১) নানিকা চ্টতে বজ্ঞাতে ভ্রাত্র—নানিকা চ্টতে রঞ্জাব চ্টলে হুবা ঘানের বংগর নাম করিবে (চি: ১০০১)। (১) বিসর্কো চ্বা---চ্বার্থে ব্যাবিধি প্রস্তুত্ব বিস্পারণ হোলক (চি: ১১ আ)।

प्रक्रिक :—इक्किनिद्ध न्तां—वक्किनि प्रांत्रक हुन वहूरवार साहत कहिए (के वर कः)

क्रिक्कि :—() क्ष्म् द्वादिन नृतं,—देखानव प्रदूर्वारम प्रांत्रक महिला विशेषक ववादिवि
गांक कविदा भवाक कविद्या कम्, विविद्धिक नामा, प्रश्ने त्वाम निर्देषि नाम (कृते हिः)।
(२) व्यार्थनमाद्यार्थ क्रि-निते व्यापान क्ष्म्महर्तव महिला विशिक्ष कविदा नितेक व्यापान व्यापान क्ष्म्महर्तव महिला विश्विक्ष कविदा नितेक व्यापान क्ष्मिक्ष कविदा (या प्रीक्ष कविदा व्यापान कविद्य क्ष्मिक्ष कविदा व्यापान व्यापान व्यापान व्यापान व्यापान व्यापान विश्व व्यापान व

ভাৰ-প্ৰকাশ : — যুক্তাখাতে শেতক্যা—কেজক্যাৰ ক্লাভ জোলা, কুই লেখ জনে ভাগ এখাও কৰিব। চতুৰ্বাংশ অধনিই খাখিৰে: শীক্ষ ক্ইলে ইয়াতে বৰু ও চিনি একেল প্ৰক শান কৰিলে মুম্বোধ নিবৃদ্ধি পাৰ (মুক্তাখাত—চিঃ)

सूनताबारतना केकादर्व ग्रव्यात :-- नःकक तनस्वक प्रथम वृद्ध शृद्ध शृद्ध : त्यात वृद्ध कातिवा वृद्ध हुई। इदेन कविवा नेविवा किन क क्ष्म विक्र वक्ष्मण वह इव (W.C. Dutt)। देशव वाप कक्ष्मणामा क पाविषय-त्यात वित्यव कन्नवावक केवा Dymock)। वृद्ध वन वपन निवायक क देनविक व्यव विक्रक्ष (Sakharam Arjun)। वृद्ध वृत्यक. त्याव, नर्शकीन ज्याव, नृद्धाकत केव्यावव क पावायव त्यावक व्यव (Dr. Thornton)।

সমুখ হুবাহস হেবাবৃক্ত চকু উঠা হোগে বিশেষ কলাহক। ইয়া গাঁচড়হোগের প্রতিবেশক বীকা। কুবাহ শিকভের কাথ মহীপুর কেলে উপথংশের বিজ্ঞীয় অবহার প্রবৃক্ত হয়। (Dr. North), বুবার পিঠ বল হুছের সহিক্ত পান করিবে অর্পার কক্ষণাত নিবারণ কর (Dr. R. C. Dutta) ইয়ার শিক্ত পেবণ করিব। ক্যানার সহিত্য বাইকো পুরাতন মধুবের আলাক হব (Watt)।

Glomary :-- সংক্রিপ্ত, স্তর্পপরিচয় :--

মূলের কাম :—এলাবদারক, লোখ এবং নিকিলিনে উপভারী ।

बूटलक्ष क्षेत्र ३ — पार्टक इक्क वक कार्य ३

मूल :—(र्थरको कविका परिव अधिक जिलावेका वादकारक वश्विरवद वृज्ञताली क्वेरक समयक साम विकास वक्ष करहा।

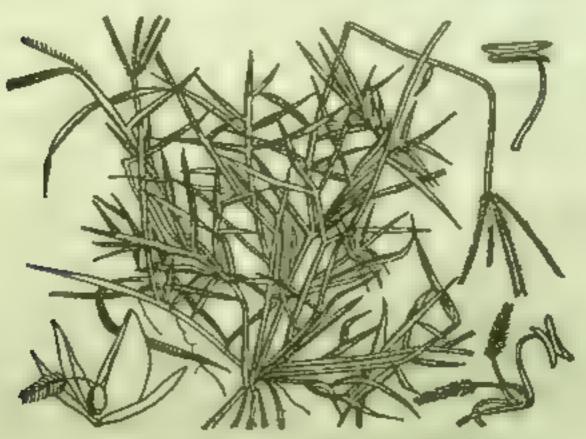

শীহের রূপ ?—নকেচেক, সক্ষকটা বা আবাতে বিশেষ উপকারী, প্রস্রাবকারক, পোধ এবং দর্মাল পোধে উপকারী, মৃহ্যা, সমাগন ও উল্লাহয়েশে ব্যবহৃত হয়। পুরাতন উন্নারহ ও আলাধ্যে সভাগের কাল করে। চক্রোধে উপকারী।

मखरा :— हांद्रक वर्गा अवः अक्षाइत्त्रवर्ण ह्वा नाउँक इवेद्वारकः व्यानद्द व न्यस्य श्राप्त विश्वास थाकित एक वा नद्दाद नद्यास अञ्च इद रि नवन वद रिवान नाव काद्यादक साव अवावद्यासः। वर्ग्यदर्श "निकानक।" नाउँक इदेवाद्यः। इन्हेंन्याचे वक्षान "निक त्र्यक्रम्यः। वक्षान्यः।" निवानकः। १५० वक्षान्यः। विवानकः। १५० वक्षान्यः। विवानकः। १५० वक्षान्यः। विवानकः। १५० वक्षान्यः। वक्षान्यः। विवानकः। १५० वक्षान्यः। वक्षान्यः

Fig :-Burm . Ft Ind, 25, c. 10, Fig. 2 , Kirtikar & Basu, Ind Med. Pl. t. 1020 ; Rheede, Hort Mal , st. t. 47

Raf. -F.B I., vot. 288, Rogb., F. L is 289, BP ii, 1227, Prain, H. H., 322.

647. Cynodon dactylon (Linn.) Pers. (1961)

Genus-ZEA Linn.

648. Z. mays Linn. (📆)

ভাষাপুসারী নাল :--ব্যনাদ—সংভ্ত: জোনার, ভুটা—বাংলা। সংকাই—হিন্দি।
বন্ধা-সোলম্—ভাষিল: ভাষ্য—তেলেড: বোকা। সংসভস্থাবি –বহাষট্টে:
লোলগ্ডেলতা—কর্ণাট, বভা, বৃট, সক্ট—বোকে। মেডাজোনা—কাৰপুর: চোলান্—
সংলয়।

वादमारमा वदमानः निषवी वृद्धक्रमः।
वीर्यमारमा वीर्यमदः रक्टब्रकृत्म्यकृत्मः।
वदमा वादमानक भार्तकावक्रम्यः।
क्रम्बाक्षिविद्यारमः वृद्धा द्रशेक्षिक्षक्रम्यः।
क्रम्बाक्षिविद्यारमः वृद्धा द्रशेक्षक्रकृतः।
क्रम्बाक्षिविद्यारमः क्रम्बाः द्रम्बक्षक्रमः।
क्रम्बाः भून्यविक्षक क्रम्बाः द्रम्बक्षक्रमः।
क्रम्बा वादमानक द्रशेरमाः निष्या क्रम्बाक्षमः।
क्रम्बा क्रिक्शक्रिक्षक्रम्य क्रम्बाक्षक्रमानकः।
क्रम्बाक्षक्रमानक्रम्यक क्रम्बाक्षक्रमानकः।
क्रम्बाक्षक्रमानक्रमानकः क्रम्बाक्षक्रमानकः।
क्रम्बाक्षक्रमानक्रमानकः क्रम्बाक्षक्रमानकः।
क्रम्बाक्षक्रमानक्रमानकः क्रम्बाक्षक्रमानकः।
क्रम्बाक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रम्यः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानकः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानक्रमः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानक्रमः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानक्रमः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानक्रमः।
क्रिक्षक्रमानक्रमानक्रमः।

बाक्जिवन्द्रः। भागाविकारः।

লামপ্র্যার 5—হাবনল, ধবনাল, পিবটা, সুর্বাধুল, বীর্থনাল, বীর্থপর, ক্ষেত্রেপু, ইস্প্রক— এইকলি বাবনালের নাম।

ধ্বলহাব্যাল, পাতৃত্ব, ভাষভত্ত, নকডাড়ভি, বিভাগ, চুক, বৌজিভতত্ত্ব, জ্পাধ্যয়, বেৰধান্ত, জ্বল, বীজপুল্ক, জ্বল, পূল্যক, জ্বল্ল, নেওক্তক—এইডিলি বেড হাধ্যালেয়-নাম।

कृत्यत्वात्रमान, कृत्य, कदावयायमान, प्रकारमान, हिस्स्मादिक, कृत्ययाच -- धरेवनि---कृत्यपादमारमय मात्र ।

भावत पायनांग ।

ন্ত্রপর্য্যার 2—ধ্রলহারনাল—সৌধা, বলা, ডিলোবনাশক, গৃন্ধ, কচিপ্রব, অর্থোনাশক, গ্রা, ক্রম ক ব্যানাশক।

ভূববহাত্যাল—কৰাব্যক, উক্তীয়া, আৰ-এর পক্ষে উপকারী। সমস্থোত্ত, বাজ-নাশক, বিবাহী ও শোধকাবত।

পাৰধ্যবনাল—ধেতাকাৰক, পিজিল, কৰণাক, পীত্ৰীয়া, মনুহ হস, হৃ, বোহনালক এক বল ও পুটিকাৰক।

ক্ষাস্থালি ১—সমগ্র খাবজে চার হয়।

वर्षमां :— शक्ति कावणीय वीलश्रक अहे शाव अवनय रक्त वरवाय रावा हैन प्रवा एरेएए कावण वालीय वर्षेवारक विका देवारक प्रकारका राजा। कील रवलीय श्रूक्त राजा वाच रव अहे शाव वृष्टि अन्य नामानी एक कीलारण काव वरेख, महावण देवा वाच विका वृरेष्ठ अरहार वालिकारका। मूननयान रेवायक देवारक Sorghum vulgare अब पूजा कावणाव विका वर्षेता कविवादका। अहे शाव वर्षाक्षी हैक् शारहव कृता। देवाव आरक्षक विवेद व्हेरण कृत के यन वृष्टा। वर्षा क वीखकारण कृत द्वा। वृत्त वीखकारण व्यक्षा वारक।

मानकारी ब्यान १-एन।

আনুবাশ্বাংশের ঔবধার্থে ব্যবহার : — ইয়া গাড়ক ও পৃথিকর, করকার ও উংলামনে উপযুক্ত পর্ব্য । ইউবোপে ভূমাল ভোগীবিদকে ইয়া পালভাটবার ব্যবহা করে। ইয়ার প্রের লাথ শ্রীস্কেশে মুখ্যে সহজীয় শীড়ার ব্যবহার করে। ইয়ার মুখ্যকর বাং পাছে।

Glomary :—সংক্ষিত্তা গুণপরিচয় :—

জালা :—ত্রবকার্ক, সংস্থাচক, প্রিকর, ব্যাহাতীর বোগে উপযুক্ত পথা, উল্লেখ্যার বিশেষ উপসাধী।

Fig :-- Lamark., III. t. 749; Bentl & Trim., Med, Pl., t. 296. Rei t-F. B. I. vii, 102; Rozb., F. L. id, 568; B. P.,1209.

648. Zea mays Linn. (भूके)

Genus-ERAGROSTIS Beauv.

649. E. cynosurcides Beauv. (東南) Desmostachys bipinusta Scapf.

श्वांक्रमाद्वी स्थाः—वर्ध-नशक्तः, जून-नश्याः । कनः जून-विश्विः वर्ध-त्यास्यः । वर्ध-त्यारमः। वृत्तवर्ध्-वश्याः।

সিতদৰ্শ্বী ক্লম্ব্ৰো পূতো বজিলগকত ।
বিশ্বা জলগৰিকত তীকো বজত পূবণ ।
স্টীল্থা পূথাস্থানা বজিং পূত্ত্বো ছিবট্ ॥
স্তান্থা পূথাস্থানা বজাং পূত্ত্বো ছিবট্ ॥
স্তান্থা ক্ষম কাচাং খবুম পিন্তনালমন্ ।
সকলক্ষাখাল-কামলালোকখোলক্ ॥
স্থাহিতঃ লয়পক্ত ক্রিদার্ভঃ প্যুক্তমঃ ।
শারী ভ ক্লমক ভি লীর্ঘপক্ত প্রিকার্ড ।
সঙ্গে । বৌ ভ ভূগে জুলোঁ ভথাহিপি ভ সিজোহ্যিকা ।
হলি খেজনুশাভাবস্থান বেলাক্রের ভিত্ত্ ॥

हाळ्लिक्कें हु । माळ्कातिकर्धः।

आमश्यामि :-- शिरवर्ष, प्रवर्ष, शृथ, विकायका, रक, उत्थयवित, क्षेत्र, रक्षणकृत, रहीर्ष, शृथकृत, वृद्धि, शृथकृत-परे रावति नाय। भरतन, वृद्धिक्र, शृथकः, भारी, क्षणकः, श्रीवंशक क श्रीवंशक क श्रीवंशक के श्रीवंशक के श्रीवंशक

ন্ত্ৰপূৰ্ব্যক্ত :--উক্তৰ প্ৰকাৰ কৰা কৰে একইপ্ৰকাৰ। কথাপি নিকাৰ্ক পৰিক কৰা সন্ধাৰ। বেধানে নিকাৰ্কেই জ্বাৰ হয়, বৈকোৱা সভয়ৰ্কেই ব্যৱহায়েছ নিকেশি বেন।

ভারতাল:—ভারতেও সর্বাদ্র আছে। বলকেশ্বর গুরু কুন্মর আনে ও নদীর থারে আছে। কুন্ম কুন্ম প্রায়ের আহসের কিনাবার কলে।

वर्तमा :—वरबी दी कृत बालीर केदिन्। नारहश्च त्याका व्हेरक नवाक्षकि ग्रम राहित इत।
हेन्छ ग्रम तक्ष्म वर्तमा कृत क अवहें त्याका। भूनायक क—३५ हैकि शवा, वाका क मूता। न्राह्मण्य की, बीच है हैकि, किवाकृति क छन्छै।। कृत्यव नामाश्च व्यवकान न्राह्मण दिन्छ। हेन्छ चार्च अवही माइक नाम न्यांक्ष्म। वर्षाभाग कृत हम वर्ष्ट विक्रकारम कम वर्ष।

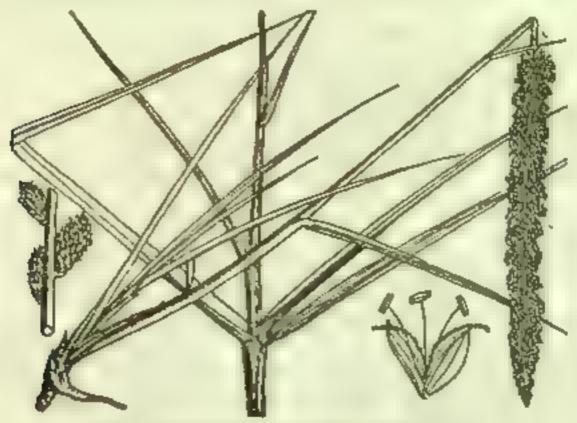
बाबकार्याः कालाः :-- निककः।

सूम्धाबारामा क्षेत्रवादर्व मानवाद :-- कृतनी क सर्वत जात देश विभूतत नारकीत वर्षकार्य। वावतक दवः जून तक मानावत व शवकीत जीवका स्वास्त दावतक दवः। देशाव व्यक्त कर मारवः।

Glossery ঃ—সংক্ষিত্ত গুণপরিচয়:— পাছ ঃ—প্রচাৰকাষক, উজ্জেত, আমানয়, ও অভিব্রুজ্ঞানে উলকায়ী।

Fig 2—Rheede, Hort. Mal., zn., t. 57, Duthie, Fodd. Gram. Ind., 62, t. 40.

Ref :—F. B. L. vii, 324, Roxb., F. L. i, 233; B P. n. 1233; Prain, H. H., 321.

549. Eragtostis cynomizoides Beauv. (क्य)

Genus-ELEUSINE Gaertn.

650. E. corocans Gaertn, (शार्था, (अक्सा)

ज्ञांबाष्ट्रमात्री नाम :—मृद्यी, नासी—नःइक : मानी (प्रक्या—प्रांत्या: प्रश्या, यसन, मानवी—
विक्ति : वानी—कानपूर : वृक्त्य—प्रवाहे : वृक्त्य—वर्गाते : प्रशिक्षात् व्यक्ति ।
वानम् प्रविधान्—व्यवस : वानी (प्रमुकारद्वक्—प्रांतिम : प्रांति—व्याद्व ।

বৃত্তো মোলীত্নাখ্য আৰু জ্ঞান্যক্তনাথ্যয়।
বানীয়কো স্কান্ত লায়ী সন্ধান্যকত সহ।।
বৃত্তুলা বৃত্তুলো বৃত্তুলো বন্তুজন ।
বিশ্ব লক্ষণত আক্তুবৰ্ণসংক্তবং ।
বৃত্তুল বব্হ শীক্ত কক্সিজ্জনোবজিং।
বাহ্যকাল বীকাল পাত্ৰা কুত্ৰালয়ঃ।

রাজনিক্টুঃ। শাক্ষস্যাদিবর্গঃ।

मायणपीति:-पूत्र (योकीश्वराधाः, अवताः, एकवनस्ततः, यात्रिक्षाः, मूक्तकः, मात्रीः, प्रकारतकः, पृत्रकृतेः, मृत्रकः, मृत्रमृतः, यव अवः, प्रकार त नामकः-अहे (हायकी नाम ।

শুপার্য্যার: - ব্ল-মধ্য বদ, বীত্রীধ্য কও ও পিড় লোম নালক। এক বকা ও নীকার প্রবেজনীয়, কৃত্রক নালক

व्यक्तिः—व्यक्तिक निवस्तिक क नामंत्रः अस्तिन प्राप्त कर ।

मर्थमा :---वाबादी वर्षकीकी पान, २--- क्षेत्र देश हव कात बाहकी। हाकी व वर्षण । भरवाव वृत्यम कारत मानिहा पान रायन हेचू जन प्रमानव इन्यापीय देशिय देशा पारक । नाहद्व प्रमानक मृत्यक हव । एयम कारव नीर इव । नाम मानिहाब व्याव मिनिहाब प्रमान भारतिक प्राचावक कृत्यक्षी व स्थाक्काम । वर्षाय गरव क्षेत्र व देशाय वामा जीवकारम भारत्व ।

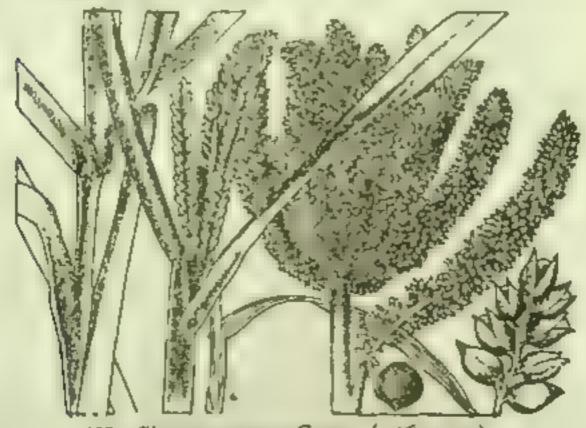
धानकारी करने इ--नम्र ।

वृत्रश्राचारम् केवधार्थं रहवात इ-वृह्य माना भक्ति कावाक महिल सारक वाहेता भारक। एक १४४० रामकविश्यक प्रावद महिल विश्वित कविता वाक्यादेश भारक। देश अकी तथा निकारक हेशन महत्व मत श्रीका हरेस्ट विद्वते कावक हत। केवधार्थं केवाद विस्तर त्याम कुन नृतिमक्तित हत मा। एटन देशा नायक निका कविक भारक (Baden Powell)

Glossary :—সংক্ষিপ্ত প্রপশ্চিত্র :— মান : —রনায়ন ভিত্তরাকার্ড, সংখ্যাতক যতুত হোতে উপভারী ।

Fig :-Rheede Hore Mal, n. t 78 Duthie Fodd, Grass India, 57, t. 69; Kirtikar & Basil, Indian, Med. Pl. t 1021.

t. 69; Kirtikar & Basu, Indian, Med. Pl., t. 1021.
Ref :- Dymock in, 620; F. B. L., vii, 294; Rogb; F. 1, i, 342; B. P. ii, 1269; Prain, H. H., 322.

650. Eleusine corocana Gaerto. (114, 1141)

Genus-IMPERATA Cyrill.

651. L arundinaces Cyrill. (উলু)

चावान्त्रजाही साम :—श्वना, १८ —गरक्षः ; छन्—शःना ; छन्—शिनि , यान्—प्रहादाहे १२, योन् —यादा : यादर—कर्षाठे ; छन्—शक्षाव ; श्ववाहे शृश—खावित ।

> ষ্থকা গৃচপত্ৰী হ ত্ৰেক্ত্ণশ্ৰক্তা। বেজিপত্ৰা স্কৃত্থা পান্ট্যাখা গৃচকুৱা।। ব্যক্তা বৰুৱা শীকা শিক্তাক্ত্ৰাপত্ন। বাতপ্ৰকোপনী ক্ৰচ্যা কঠন্ত ডিকটা পৱা।

> > बाजनियके हैं। भाषामा। नियम है।

মামপর্ব্যায় ঃ—ব্যক্ষা, দুলোলী, ভূবেন্দ্র, স্থাবন্ধলা, বৌজীপজা, দুল্কুলা, পানীয়াবা ও দুল্কুলা-এই আটটি নাম।

ক্ষমত্বাৰ ১—বদংবলের নর্বত্র । পৃথিবীর অনবাদর উক্পর্যান বেশে ক্ষমে।

वर्षमा १----(माझा मजारम । काळ ३-७ क्ट्रे नवा, भिराते । प्रभारका व्यवसाय है-है हैकि । नव व्यक्तिमा दीर्थ । देशव नववादा प्रतीय लाएक यह क्षित्रा चारक । वर्षाकारम क्ष्म च भीषकारम क्ष्म हर ।

ব্যবহার্য্য করে ঃ—শিবড়।

মূলবাৰায়েশৰ খাঁৰণাৰ্ডে ব্যৱহায় :—ইহাৰ পিতড়েৰ কাণ মূহকৰ ও প্ৰক্ৰিকৰ এবং পণোৱিষা ব্যৱহাৰ পাজিশক হিজাকৰ।

ইGlosskry !—সংবিশ্ব ঋণপরিচয় :—

सून ६-- विश्वकातात्व, कारवाकिशाः अर्जन वृत्त स्वतंत्र विश्वा गंगा वदः। हीतरमध्य सृद्धनस्य वेशास्त्रात्व, क्रक्टबादक अनः बहान क्रक्टियम विश्वा गंगा करः दवः।

Fig 2-Hort. Gram. Austr. iv. t, 40.

Ref :-F. B. L. vii, 106; Roxb., F. L. t, 234; B. P., u, 1186; Prain, H. H., 307.

651. Imperata arundinacea Cyrill. (专页)

Genus-ORYZA Linn.

/ 652. O. sativa Line. (414)

> শালিধাকা জীৰিধানাং শ্ৰুমানাং কৃতীয়কন্। লিখীয়ানাং কুমেধান্যমিত্যকাং বান্যপঞ্জন্। পালয়ো ককশাল্যাভা জীৰকা ৰষ্টিকানত হ। ধ্বালিকং প্ৰধান্য মুদ্যাকাং শিকিধান্যকন্। কড়াদিকং কুমেধান্য কৃত্যান্যক কথ্যকন্।

कारकार्य : । शामान्त्रीः।

বাজানিবোৰ শবনং লঘু শুকথান্যং ডেকোৰলাভিশর বীর্যানিবৃত্তিথারি।। লিবীভব ভক্ত,হিনং চ বিবছগান্তি বাতুলকং ভূ শিলিক ভূগবাজধান্তঃ॥

बाक्तिक्ते हैं। नाम्छापिक्ते है।

মামপর্ব্যার: — বালিংকে, বীহিংকে, বৃহধাত, নিহাঁগত ও ক্রণাত এই পাচ প্রকার ধাত।
বক্তপালি প্রকৃতি পালিগত বটিক প্রকৃতি তীহিংকে। যব প্রকৃতি পৃষ্ধাত, মূর্ল বাতৃতি শিরীগত এবং কর্ম প্রকৃতি ক্রগতে; তৃণগতেও ক্রগতে বলিয়া ভানিবে।

গুণপর্যায় :—প্তথার বাজাবি বোদনালয়, সমুপাক, তেল, বল এবং অভিনয় বীধ্যবর্তন। শিবিধার—গুরুপাক, শীভবীধা, বিবস্ক উৎপার্থ। তৃপাক্ত—বার্ উৎপার্থ, শীভবীধা।

'संश्रम्हाम 8-मनश्र कावाचा हाद हव।

वर्षमां :— इनकाठी व विद्राः नाका वार्ष्य गर्थाव काद नाख्ना, मक क हिन्छ। वार्ष २-३ - कृष्ठे केक, ३-३ कृष्ठे मधा क हो-हे कृष्ठे हे कहा। नीव हिन्छा व्यवस्था प्रकास दर्शत, ७-६ हेकि नव।। नूनका च ३० हेकि नव। नूर्यका च ३० हेकि नव। नूर्यका च ३० हेकि नव। नूर्यका च ३० हिन्छा वार्ष्य। तील मक व हिन्छा। वार्ष्य मध्यक्ष प्रकार वार्षिय कृष्टिय वार्ष्य। तील मक व हिन्छा। वार्ष्य मध्यक्ष वार्ष्य वार्ष वार्ष वार्ष्य वार्ष वार्ष्य वार्ष वार्ष्य वार्ष वार्य वार्ष वार्ष वार्य वार्ष वार्ष वार्ष वार्ष वार्ष वार्ष वार्ष वार्ष वार्य वार्ष वार्ष वार्ष वा

একজাতীয় বান লাছে উহার চাব হর না। আগনি জসা জনিতে জন্ম। উহার লাটিন নাম Var. facua। বজ্লনান মণিপুরের জনায় ও অঞ্চল স্থানে হয় মংক্রমীয়ী ও স্বিত্রনাক্ষো জান ধানের অভাবে বন্য ধানের চাউল ধার।

शायकार्या चरम-नण ;

मूनश्राचार्द्धना केवसंदर्ध नावश्याः — करवान शास्त्रश्च वर्गमा माहे, स्वत् भाव्यक्त हैन। इव क वाश्वनमार्देखन महिन्छ वर्गमा द्वत्य द्वातः। कावान्त भारताव हान, हीमान्य व वर्गान श्राद श्रोताह्य विकास भावित्र हृतः। मःकृत स्वयंक्षण मनाद्रमण। सूनिकृत वार्ष्ण्य वरश्च स्वयं स्वयं, द्व क भारत्य देशाय कवित्राद्धमा। वामा च वत्र हरेग्ड वर्गाक, वहे, मूचि, हिर्देश कावृत्ति बाह्य हरे। हेन मध्यम्ब सूनिकृत वाक क द्वानिक श्राद विकरण।

काक्षेत्र करण किकार्रेशः अध्याष्ट्र आकात्र एव । केवा करण केवस्थर करणास्त्रस्य वार्यक रहा।

চাউন চ্ট্ডে দ্ব একও চ্ব। উচাৰ একত প্ৰণাদী Sir. George Watt. সাহেব লিখিত Dictionary of Economic Products নামক প্ৰকে বিশেষকণে ধণিত আছে।

ধ্যি সহিত চিঁকা বাইলে সক্ষাবাদৰ আহাত হয়। সিত চাউল প্ৰত অবহাত বেশ পুন্টলের কাৰ্য্যে বাৰত্বত হয়। ইং। যদিনা কিয়া কৃত্যি পুন্টলের হানীত।

Glossacy:—সংক্ষিপ্ত ভণপত্রিলা :—

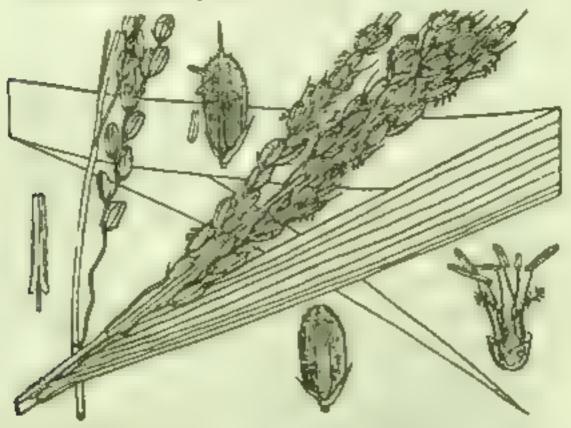
जिल्लाक : -- व्यक्तिक निवत्तक, त्यक्ति त्यक्ता, वेश्योवद अवः व्याधानंत्र वेश्याची ।

চাসুনি ক্ষম :—বিশ্বহাভাগৰ, উত্তাপনাপত, লীৱেলভাগতক, পৃষ্টকৰ, অহু কাডীব ছোগে পানীৰ এবং পাক্ষণীৰ প্ৰশাহে উপকাৰী। পায়ে চালের প্ৰেক্তা :—বলিনা পূল্টবেৰ নাাৰ কাৰ্যক্ষী।

Fig :-Duthie, Fodder Grames, t. B., Benel & Trien., iv, t. 291; Proc. Asiatic Soc. of Bengsl, t. 5, 1896; Bose, Man of Ind. Bot. 10, 12, 302.

Ref 1-F. B. L. vii, 92; Roxb., F. I., ii, 200; B. P. ii, 1184; Watt, v. Pt. 11, 502; Prain, H. H., 312.

652. Oryza setiva Linn. (414)

Genus-PASPALUM Linn.

653. P. scrobiculatum. Linn. (CTRN)

ভাৰানুসারী নাম :—ধ্যেন — সংক্ষঃ কোনো—বাংলাঃ কোনোং—হিনিঃ হ্ৰীক—
ম্বারাট্রঃ কোনায়ে— ভাষাটঃ হায়কং—হর্ণাট্রঃ আস্থানু, অকও—ভেনেছ।
লোধানক, ভাষাত্ত ভাষিতঃ কোনো—পাঞানঃ কোনা—আন্ধ্য।

কোত্রবং কোরসূবং ভালুকালো কবকাপ্রবং। কোত্রবো বাস্তলো গ্রামী বিদ্যা পিত্রক্ষাপত্ত। উদ্যালয় কবেলুকো গ্রামী বাতকলো সুলন্।

ভাৰতাকালঃ। বাজবর্গঃ।

আনপ্ৰাদ্য :—কোগোডের নাম কোত্রক একং কোরগ্য। মন কোত্রকের অণ্য নাম— উদাল।

শুণপর্য্যার :—কোন্তব—কাতকর, সমগ্রাহক, পত্রীর্থা এবং নিয়কম্মালক। উদ্যাস— উপনীর্থ্য, সলসংগ্রাহক ও অভীব বাজজনক।

অভ্যান: — বাংগেশের অসমধ্য ও নীর্দ বাসুকাম্য অভিতে অছে।

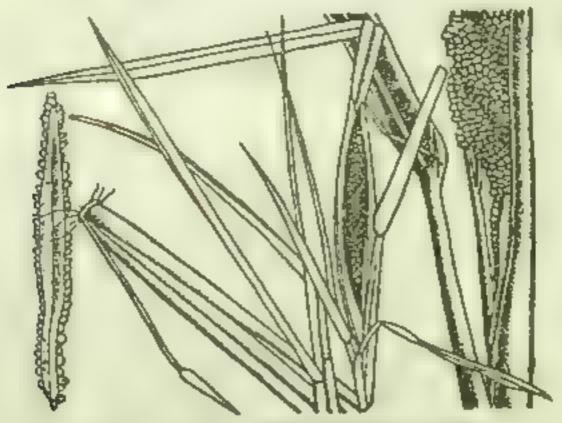
वर्षमी: - वर्षमीची युद, ठाद इद। काव (माका, ১ - ७ कूठे देक)। कठिर नृष (मावरूक) माठा मध्, माठामा ७ (ठनी।। ० -- ५२१कि मदा व हे-रेहेकि ठवका, व्यावान क्यानः महः। एक (मावरूक, वेच २-०१कि मदा इव, वेदंश व्यावक मध्या व्यावाश इद श्रूमा कर्क ५-० देकि मदा। भूरवमान करें। भूर्वस्थ रही, पूका। मर्कस्थ (मायरूक, भूमा स्टेस्क सेदर वाहित हरेता वास्त वीक भवा व्याद (ठनेंं), भूम्माववस्थ प्रावा व्याद वास्त वास्त । (कार्या व्यादेश वास्त वास्त वास्त । व्याद्ध वास्त वास्त वास्त ।

कुनशाबारत्यत् खेनवात् व निवास :- कवित चाद्य त्यादा चित्र विवास था। पृत्तव ग्रं क्रिक विवास विवास विवास ग्रं क्रिक वा विवास विवास क्रिक व्याप विवास विवास विवास विवास विवास विवास विवास व्याप विवास वि

Glossery :--সংক্রিত ওপপরিচয় :

গাছ :—কাক্ডাবিছার কাবনে উপকাছী। কবনত কবনত মুখের উত্থেব কাল কব।
Pig :—Rheede, Hort. Mal, zii, s, 84; Duthie, Field. & Gard. Crop, 2, 2, 27.

653. Paspelum scrobiculatum. Linn. (cwtter)

Genus-PANICUM Linn.

654. P. miliaceum Line. (Fin)

ভাষাসুসারী শাব 2—টানাক—লংকত: তীনা—বাংলা: চীনা, চৈনা—বিশি: বাজে— গ্রারাট্ট। টালো—গুলুবাট: টাল্ক—কর্ণাট: উবজান—ক্যাল: বাবেগা—আবন চ বারাজু—লামিল: বোরনো—ডেলেও: বারাজ—ভারপুর।

हीमाकः क्वृत्यदराद्धि न त्यातः क्वृत्रप्रदेशः।

ভাৰঞ্জান্য। ধান্যক্রি।

सामश्रद्धाः :-- ठीतः क्ष्याः । श्रुवश्रद्धाः :-- व्यूतः कावदे देवाव कः । सम्बद्धाः :-- विवृते श्रुविद्धाः वरस्य कावदेव ।

वर्षमा ३—वर्षमे वे के विष् । काश भक्त, २-६ कृष्ठे केल, मांद्वन तमांका समूजियर त्यांका । भवा ६-३२ हेकि जहां, है-३ हेकि छल्छा । एस मांप्रमुख्य । मैन ६-३२ हेकि जहां । नार्वा मन्त्रवर्ष छ शाका । भूभावत्व ६-३६ हेकि जहां । भूगकभ्य ६की । मार्वात प्र ह्यांके । क्या द्वार तमानावात, माना । कीमान मांक काकेन मार्थिक हिए हे है हरान नार्था काकेत्वन नाना भारतका त्यांका, शाहर मांप्राय-क्रिक । वर्षाकारण पून न नैएकारण क्या हवा ।

गानकारी भरन ३--- गतः।

মূলবাছাংলের শ্রেকার্থে ব্যবহার :-- ইচা বোটাকের পাক পুটকর বাঞ (ভাবপ্রকাণ)।

চীনার অনুস বাইলে বক্ষপিত্র বোধের উপলব হয়।

শূলবোধে—সাউনের পাতন চিনি সৃত্ গাইলে পুল আহার হয়।

Glossary :—সংক্ৰিপ্ত গুণপাৰিচয় :— গাছ :—গগেৰিয়াৰ উপকাৰী।

Fig. :- Reichb., ic, Fl. Germ., t. 82; Hort Gram. Aust., 11, 16, t. 20.

Ref. :-F. B. I., vii, 45; Roxb, F. I., i, 310; B. P., u., 1179; Dymock, iii, 619; Prain, H. H., 309.

654. Panicum miliaceum Linn. (हीला)

655. P frumentsceum Roxb. (19141)

Echinochlos frumentaces Link.

कार्यास्त्राही साम :--कार्य - अरक्ष ; कार्य-- वारण ; नया - विसी ; कारती, नार्य --यहाराहे, नार्य --कबराठे , नार्य--कर्याठे , कार्यन्, रनास्त्राखवाक -- रक्षण्य । कप्रमा-- वार्य , यक मान्यकाच-- नार्य , नामक-- काल । स्थानाक: दलान्द्रमा क्रमा नास्त्राहरू ।

कावशकानः । वाक्षकाः ।

নানপর্য্যায় :--ভাষক 1

श्चिममर्थितंत्र :-- देश (नाश), क्ष्म, पाक्षम अर. क्ष्मणिका एक ।

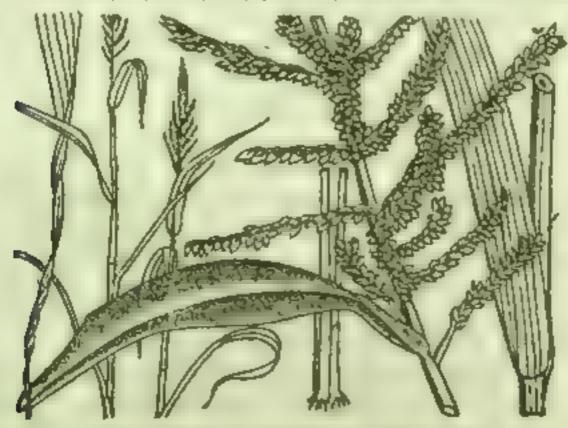
प्रशाम :- डेवर व मिड्यराम हार एक ।

মূলগ্ৰেষাড়েলর জনধারে নানহার :—ইহা পৃষ্টকর বাত। পরিজ্ঞানে বাইবা বাকে। Glossary :—সংক্ষিত্র ভাগসভিত্র :—

গাই :—প্ৰীৰাসংক্ৰাৰ বাৰতীয় বোগে উপকাৰী। বছকাৰ বন্ধ কৰে। মন্তৰ্য !—প্ৰাৰাক্ত প্ৰিয়লত বোজনৰ বজলিকাৰ (চকৰৰ)।

Fig :- Tren. Sp. Gram, Ic. t. 164.

Ref :-F.B.L., vis, 31, Roxb, F.L., 1, 334, Dymock, 111, 619; B.P., 11, 1177

655. Panicum frumentsceum Roab. (9741)

Genus-SETARIA Beauv.

656. S. italica Beauv (李智) The Italian millet.

ভাষাস্থ্যারী নাম ঃ—কল্—সংকৃত, কল্, কল্পি, ভাকনিব্যা—বাংলা ; কাল্পী, কাংগ্রী—
হিন্দি ; কাংগ্—হহারাই; কাংগ—গুলহাট ; নথাৰ, কর্ণাট ; সল্—ক্রাল ; বাংকণপ্তেট,
ক্রাণ্—তেলেও : হেরাই—ভাষিল : কাল্পি—পারাব ; পিংগলি—কালীব, ভৌলা—
যালব।

ছিনাং কপুঞ্জিবলু বে কুকা বকা নিয়া কথা। পীতা চতুৰ্বিবা কপুন্তানাং পীতা বরা স্বভা॥ কপুন্ত ভগ্নসভান-বাতকৃত্ বংকী কলা। কুকা প্রেমব্যাতীয় বাজিনাং গুণকৃত্ কুলন্।

काक्शकान्यः। शामापर्गः ।

মানপৰ্যায় :-- কৰু ও ক্ৰিয়েছু। ইয়ায়া ত্ৰীলিছ। কৃষ্ণ, ৪৯৯, থেড ও পীত বৰ্ণভাষে কৰু চাৰিকাৰাঃ চতুৰ্বিধ কছুৰ মধ্যে শীতবৰ্ণ কছুই মেট।

@গ্পর্বায় :- কর্ অল্বংথাক্তক সাক্ষমক, কুক্র, ক্ষমাক, ক্ষম অতীব শেষহত, ইয়া ব্যেটকের সংক্ষ বিশেষ ক্রমারক।

জন্মতাম :---কোচবিতাৰ ও উত্তৰ্থতে চাৰ হয়।

কালা:—বৰ্ষাৰী গুণ আতীৰ উতিহ। কাও ২ – ৫ ফুট উচ্চ নাধাৰণতঃ পাধাঞাগাৰ্ক।
পাল লবা ও কোমল, অঞ্চাপ পূব সহ। ১০০৮ ইকি লবা ও ইন্ট ইকি চবড়া। পূপ
বাহ্য ৩-৫ ইকি লবা; বহু লোমফুক এবং দেখিতে ভোকাৰ কাছ। পূক্ষেশত এটা।
বীহ্য ভিকাঞ্জি। ইবা ভাষতেও বহুবানে থাডাবলৈ বাহ্যত হয়। ব্যাঞ্জি ফুল ও
শীক্ষালে কল হয়।

गावकार्याः करणं—वृशं क दानाः। नाजाः वृशं दे ३ रकाणाः।

যুল বাৰাংশের ঔষধাৰো ব্যক্ষরে :--ইহার হান: ছাত্তর সহিক মিলিক করিবা থাইলে এখটি
সন্পাক থার থানিব। ব্যক্ত ক্টতে পাবে। ককপিকএর ব্যক্তিক পদে কর্বনা।
বিশেষ বিজেব। বলু ওঞ্গ আবের পদে অভি বলকারক (ভাবপ্রকাশ)। চিনি বোপে
কর্ব পাবন অভি পুরীকর।

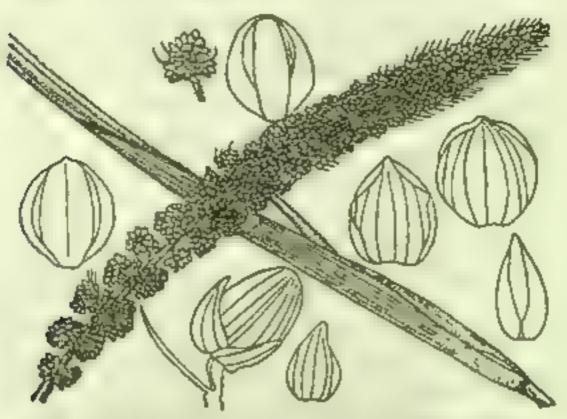
Glossery :--সংক্রিশ্র গুর্নপরিচয় :--

বৃদ্ধি :-- প্রস্রাব্দারক, সভোচক। বাতে বাত্র প্রসেশ হিলাবে ব্যবহৃত হয়। প্রশ্ব ব্যব্য লাখ্য করে।

Fig :- Rheed, Hort. Mal., xii, t. 79.

Ref: F. B. L., vis. 78; B. P., si 1170; Roxb., F. L., s, 302, Dymock. sst. 619.

656. Setaria stalica Beauv. (wy), The Italian millet.

Genus - SACCHARUM Linn.

657. S. officinarum Linu. ()

श्वांत्रभावी माम :—देश—मरक्य ; भाव, म्लार—यारण ; छेव, नवा, नावा—हिन्ति ; छीन —महाद्यो , त्यवंत्री, त्यवर्थक पून—श्वचार्थ । कर्, क्षित्रहरू—कर्गार्थ , त्रवस्— राज्यक : त्यवद्य—क्षान : कर्त्य भवत—साद्य । छेथ्—निरहन ।

ইকুং ক্রিকো থকে কান্তার: প্রক্রারক:।

অসিধরো মণ্ডুবো বুরো ওড়কুনো নব।

ইকুরঃ পক্ষা রোজা নানাবর্তগালিতাঃ।

সিতঃ পুণ্ডঃ ক্রেকেলুং কুকো রক্তত তে ক্রাং ৫

রেগতেকুল সিভেকুঃ স্যাহকার্ডেকুর্বলস্ক্রের।

ত্থানে লাপুরেকুন্ড কাতেকুর্ববিস্কৃতঃ।

সিতেকু: কঠিনো কচ্যো গুরুষ্ঠ কলমূত্রকুই , দীপনঃ পিত্তদাহত্যে বিপাহে কোঞ্চল পৃত্তঃ । পুঞ্জ কর বদাল ভাবে রলেভঃ অভুযারকঃ। করুরো মিরাবর্ণন্ড মেপালেকুন্ড সপ্রধা । পুরে ছিডিমধুর: শীড: কফরুৎশিস্তনাশম:। कार जानवदर्श कराजा तराज जासकीयः भरा ह অন্যঃ করমশালিঃ স্কালিকুবাটীকুবাটিকা। শাৰনী চেক্ত্ৰানিক, হুসালী হসলালিকা চ করকশালিম্বুর: শীতলো ক্রচিক্ৎযুদ্ধ। শিব্ৰদাহহৰো বৃ**ত্তৰেজোৰলবিবৰ্জ**নত ।। কৃষ্টেক্স্ রিক্সুরঃ ক্যোক্ত ভাবেক্স কোকিলাক্ষরং। ক্ষানংশে: ক্সায়নেকু: কোৰিনেকুক ক্ষায়ে। কুক্তে কুকুকে। মধুরক্ত পাবে আছা পুক্তা কটুকো রসাচ্যা। जिल्लाबदाती लगरार्यामन्त्र छ स्टामाजी बक्करेप्यामात्री।। রক্ষেক্: সুক্ষণএল্ড লোগে। লোহিত উৎকটঃ। মধুরো দ্রাপাক্ত লোহিতেকুক্ত কীর্ত্তিতঃ।। লোহিতেকুণ্ড বধুত্য পাকে ভানহীতলো মৃহ্য। পিন্তনাহৰলে। বৃত্তবেজাৰদাবিংগ্ৰনঃ ।। देकुमूलर विक्टलक्षर कक द्रमांब्रोस्थ कथा। स्मात्मार स्वयूनर त्यावरेर स्वयूवक्य् ॥ মুলায়াইৰ বধুরা সভেচ্ডিমধুরাকথা। ইক্তভেগ্ৰেভাগেৰু ক্ৰায়ৰনীয়নায় h অমুক্তে শিক্তৰাকৈতে কুজে ব্যবহাকাপণাঃ। कुक्त गरभा श्रासकता देखीक नार श्रामाञ्चा ।। বুজো রক্তাত্রেশিকজনশন্দপট্টঃ প্রকল্য প্রেপ্তলাহক্ষ্য সিংখা ব্যক্তত ক্ৰচ্যো বচৰাতি চ বৃদ্ধং মূত্ৰক্তভিং বিশক্তে। কাজিং দেহত গতে কাৰতি কুমতে ধ্বৰণং ভূজিয়ারী। দকৈৰ্মিশীতঃ কাণ্ডং মুগুৱজিরসিকো মোৰনশ্চেশ্পুসঞ্চ ।।

পীনুবোগনিক জিলোকারনং ভাব্নভলিক্টাড়িকং ভততেবৃগ্রবভাব ভবগরং রেলানিকার, কিরং। এতবাভ্যরত বাভ্যমনং লাভ্যমভিকারনং ভোজেং গর্মবিতং ক্লানিগ্রহং পানীর্বিক্তর্ব । লাভনিক্ট । পানীয়ানিকার।

নামপর্য্যায় :—ইক্, ২কটক, ২ংব, কারাব, ক্ষুত্রাতক, অনিগত্ত, মধ্যুত, বৃদ্ধ, কড়কুণ—এই । নংটা নংব।

मानावर् । वराष्ट्रमादव वेष् नीत्थाकात ।वधा-निष्ठ भूतुः, कवरककु, ३व व वकः।

रच्छित्र माय-व्यक्ष हेच्. जिल्लम्, कार्कक्, यश्यनक्षक, श्वरण, नक्रश्य, कारक्ष्, रचनक्-वहे चार्कते।

পুতু ইশ্বর নাম—পুতু, বলাল, অসভ স্তুমারত, কর্ত, বিপ্তবর্ণ, নেলালেজ্—এই দাজী।

- स्वस रेंस्व नाव— करवनाति, रेस्वाटे, देस्वाटिका, यावती, देस्याति, वनाती, वनवातिका —वर्षे माठने।
- ধ্যকৰ্ষ নাথ—কংকৰ্, ইক্ৰ, ভাবেৰ্, কোৰিলাকক, প্ৰাথ্যংগ, ভাগলেক্, কোকিলেক্— এই লাডটা।
- হজেত্ত নাৰ—হজেন্ত, ক্লালন, লোগ, লোগিত, উৎকট, বনুষ, গ্ৰহমূল, লোগিতেন্—এই আটটা।
- ইকুমুদের নাম—ইকুমুল, ইকুমেন, বোষটভ, বংগনের, কংগমুল, বোষট এবং বংগপুরক— এইকলি।
- ক্ষণপর্য্যায়:—বেছট্—কট্রন, কচিকায়ক, কল্পাক, কল ও হ্রাকায়ক, অনুস্থীপক, বিভাহনাথক, বিপাহক উক্ত।
- পুঞ্ :- অধিমধ্য, দীঘৰীৰ্য, কম্বন্ধাৰ, নিজনংগল, ধাৰ্ত তাল নাপক, জাচিকৰ, অভি সম্বৰ্গন।
- ক্ষল—মধুৰ বস, শীঘৰীগ্ৰ, বল কচিকৰ, দিয়েগৰ্নাক্ষৰ, বুছ, জেল ভ বন ব্যৱহা।
- इक-प्रशृत दम, गाटक विदेवम, पर्यवृद्धक, विशादक क्ष्रेष्टम, प्रविश्वम, विद्यादनाशक, वीर्श्वशृष्टक, प्रविश्वमालक व्यवस्थान व्यवस्थान ।
- क्षक प्रमुख रमः भारक पृष्ठ में प्रशीर्थाः निकारकाशमभः कृतः १कक अवर रमवर्षक ।
- रेक्यूरम् केर्डन कम-मन्द कन, प्रशासन्त कम चिक प्रश्व अवर वेक्यरथ केर्डन्टक कम--

থকুক অনুবাহ ইপুৰৰ বানে—বিশ্বনাপক: পুৰু অবহাত্ত—বাতুকাতক এবং যুক্ত হয়। —অভিনয়ন বাক ।

বীতে চাঞ্চাৰ ইক্ৰস—দ্বা, বজ, বজ দিয় এক পতিশন ধাৰণাপক, শীওল, পদ্ধ প্ৰেমাকাৰক। বিভ, হব, কচিকৰ, এক পদ্ধ কৃতিকাৰক। বেক্ছে কান্তি, বাজের বল সামন্ত্ৰ কৰে। বৃহত্ব এক কৃতিকাৰক এক ব্যক্তিকাৰক।

WEIGHT :--

মুক্তের স্কার কারক। বিহোধনাপক, সম্ভোধনাপক, রেখা ও বাধুনাপক। স্বাভনাপক। স্বাভা, এক্টিডার কারক। কিন্তু হল কবিবা বাইলে কম ও বাধুনাপক।

- জন্মতাল :—ভাবতের উক্তপ্রধান বেশে চাগ হয়। প্রায়ে হয়প্র ভাবতে ইকুর আবার হইরা পাকে।
- किन्न (-- वर्षकोशी क वहवर्षकोशी केहिन काक क->२ वृद्धे केह, त्यांगे, नाइंग्रेड्स क नित्र के कालाव गाँवेंगे इत्रेक लिक्क वादित एवं। नाका नाक्ता क क्षिणे। क-ड पूर्वे नपा, २-० वृद्धे अवदा। व्याकात नक क ब्रुनिश वादकः भूमकक पूर्व दृष्ट क वह नावाक्षमावादकः। न्याकात को। त्रकात क व्यक्तिक द्वांगे, व्याव वेक्ष्य पूर्ण क मीकवादन कन एक।

बारकार्यः करनं १—वन, हिर्दे व निक्ष

देशक्षा केन्द्र गामहात ।

- চাক—(১) মূনকাৰে ইক্—ব্যবনক সবোৰ মধ্যে ইক্ প্ৰেট্ট (প্ৰেট জ্ব)

 (২) সকলিতে ইক্—ইক্বল বকলিয়া প্ৰলাভ (ভি: ৯ আ:)। (৬) নালিয়া
 হইতে সকলোৰে ইক্—নালিয়া হইকে যক লড়িলে ইক্ বলের নত লটুবে

 (ভি: ৫ আ:)।(৪) প্ৰেক্টাতে ইক্—ইপ্ৰদেৱ আনৰ প্ৰণী বোগে হিডক্ষ (ভি: ১৯
 আ:)। প্ৰায়ত কৰিবাত প্ৰণালী—ইক্বল আন বিভা আন্তাৰ্থিয়া লীডেল হুইলে
 উহাতে এক চতুৰ্বানে বৰ্ বিপ্ৰিক ভবিৰ প্ৰিক্ৰিয়া নাৰাব্যা প্ৰায়, আয়ত ব্ৰ মুখ বা
 প্ৰায় প্ৰায়ে বাধিবে। ইক্বেই নাম ইক্ আনৰ বৰ্ আন্ত ইক্বৰ।
- পুশ্লেজ:—(s) পান্ধু রোগে ইক্—বন, ততুন, বৈ ও কলানের চুন্ধি পঞ্ বলে। পান্ধ্রাণীৰ প্রবাধ বিবেচনা পূর্বক এই সকল পঞ্ব কোনটা কাচা আবলকী বা ইপুর বস ও মধুসত তবল কবিবা স্থেম করাইবে (উ: এ০ আ:)। টাকাকার অন্ধ পর্বও কবিবাছেন। কিছু আবাহের নিকটারে পর্ব করার বিবাহেনে হাইবাছে, তাহাই কিবিও ত্রম। (১) ক্ষতোকো কানে ইক্—ক্ষেত্রেকানে চ্চূর্যণ ইক্তনে পর প্রায়ক্ত পান কবিবে (উ: ৫২ আ:)
- যাগ্ভট:—অন্তিৰিদৰ্শে ইক্ –ক্তিবিদৰ্শ কোণে লাছে, ইক্তদ বেচৰ কৰিবে (ভি: ১৮ আঃ)।
- মুল্রান্থান্তে উন্থার্থ ব্যবহার:—ইফ্ বিজ্ঞ পাক্তিক ও মূলকর। ইফ্, শব, মূপ, কেলে ও চুর্নার শিক্তকে স্থানক মূল বলে। ইয়া ক্টতে স্থানলের প্রকিও ব্য এবং ধান্তক বাংগের সহিত এইগুলি বোল কবিলে উত্তের ক্ষতা বাড়াইয়া বেছ।

ইকু গলে।বিশ্বা ও অভান্ত দ্বা হয়েও ধোলে বাংগত হয়। বিশ্বার গড় হবঁতে এক প্রকাশ্ব সিনু বা বাছ প্রায়ক হয়।

क्षावरतम् अवा विदेश वृद्देश केल एन नक्ष्म्भ वर्षा अस्याकी । स्वानाः जन ७३ स्टानः , जनस्य । स्थानः, अवित क्षाकिता केशस्य । स्यानाः । स्वान्यः विद्यानाः । स्वान्यः प्रति । स्वान्यः प्रति । स्वान्यः ।

ৰীক, নাগৰেশৰ (Mesus ferres) হুল, অভোকটা ২ ভোলা পৰিয়াল দাইবা ওঁড়া কৰিব। পানাৰ পৰিও বিভিত্ত কৰিব। যে ত্ৰৰা প্ৰথম হয় —উহাই সুপাবলেছ উজ্বাহনেছ ১—২ ভোলা মাত্ৰাৰ পেবন কৰিলে বিংপতি প্ৰকাৰ বেছ, চ্তাহাত, অন্ধৰী, ৰাচ্পিত্ৰ ও কৃত্ৰ হুলতে হুলোৰ হুলে উংগছ যে কোন প্ৰভাৱ নাজিলাভিক শীকা লীয়া আহাৰ হয়।

ইছু লিউকত্ব, বনাত্ৰ, কল নাগক ও দুখকত ঃ

शिक-दृष्टि । कायमा त्यारण रेण्यम नदीत्वय जिस्तवतः । वेण् वर्टेस्य त्य विश्वती कायण इत्र केल काम, विश्वत । व्यवस्थ त्यान निवासकः।

Glossary :—সংক্ষিত্ত দ্বলপরিচয় :—

कार्यः - विहे, दिरहाक, लक्षावकाचक विधवन, कारवाकीनक ।

मृमः -- विश्वपाकारम, चीयम, क्षथारकारक ।

মার্থ্য :—চরকে :—পৌর্ড ও বংশক এই চুটরকার (চরক তা ২৭ খাঃ) এবং
শ্বিকতে :—পৌর্ড, ভীকক, বংশক, শহংশাহক, কার্যার, ভাগেলেড্র, কার্টেশ্ব,
স্চীপ্রক, নৈপানী, শীর্থপ্র, নীদংশাহ ও কোপকুৎ এই বাংশ প্রকার (ক্ষাক তাঃ
এই আঃ) ইত্র উল্লেখ আহে।

Fig :-Bentl & Teim., iv., t. 298, Woodville, Med. Bot, t. 266; Kurikar & Basu, Ind. Med. Ph., t. 1014 B.

Ref. :- F. B. L. vii, 118; Roab. F. L. i, 237; B. P., ii, 1169.

657. Saccharum officinarum Lunn. ()

658. S. sara Roxb. (478) S. munja Roxb.

धार्याञ्जाही मान :—१एक, भव, दाय—गरक्षकः भव—नारमा। केका—दिमिः मात्रन— मरावाद्रे : चवनितत्रत्र-कर्गान्ये : काकित्वहरू, कक्ष, स्वयू—स्वरमकः।

শরো বাণ ইযুং কান্ত উৎকটং সায়ক: পুরঃ।
ইপুরঃ পুরিকাপত্রো বিশিখনত গলাতিব:।
শাংলাহশাং অনুলবো মহাশার গুলসারকর্বাবাঃ।
ইপুরকঃ পুনপত্রো বহুদূলো নীর্যদূলকো বুমিজিঃ।
শারবার ভারত্রং পুতিকং কোকং ক্তরান্তিমন্থনারি।
বল্প বীর্যাক করেণ্ডি নিডাং নিধেবিজং বাতক্রক কিকিং।।

ब्राष्ट्रमिक्ने इ तः नामना। त्रियर्गः ।

কামপর্ব্যার :--শন্ধ, বাল, ইস্, কাও, উৎকট, সংগ্রক, গুরু, ইগ্রুড়, গুরিফালল, বিলিখ,--এই স্বাচী নাম।

আল প্রকার বর আছে—ওারার নাত্র—বল, জ্বলত, স্থাপত, জ্বলারতস্থাত্র, ইত্রত, স্থাপত, বহুত, বীপদুলক—এই আটটা।

ত প্ৰথিয় :— উত্থ একোন্থ পৰ সন্ধ্যক, অভিনিজ্ঞ, উল্লেখিয়, থক, ক আজিমৰ মাণক। বল বীশ্য বৰ্ত্তক । প্ৰাৰম্ভাৰ কৰিলে আন বাৰ্ড কাৰ্ডৰ ব্যঃ।

क्याचाम :---मस्त्र स्थापन, विश्वे ।

কৰি। — বছৰবঁদী বী কুণলাড়ীয় উন্নিত্য কৰে লোলা, ১০—১২ ফুট উন্নঃ বিজীয় বাৰ্থ পাথাঞাগাৰা নাছিব হয়। পতা ৩—০ ফুট পৰা এবং ২—০ ইকি চকলা। পতাঞালা জন্মণা দক। পুলাঞ্চ ১—০ ছট পৰা ও কোনল লোনলুক। পুনাকৰ কটা। গৰ্ভত ও পৰিক্ত কেটি, পূলা কটকে নাছিত হুইবা খাকে: ইতা বছকেলেৰ নদীৰ থাকে ও পতিক কৰিছে কৰে। ইবাৰ পাতা নাৰণকেৰ উপন্যমেৰ লগৰ ব্যৱহুত হয়। বছকেশে কেতু কেতু বিজক্তে আৰু ইবাৰ চাৰ কৰে। ইবাৰ কুল কোনে বুলাই মত বেকৰ্প, পুলাৰত ঠিক কোনৰ মত। পৰেৰ ভাৰ একবংকাৰ পাছ আছে। উহাকে "পড়ি" বলে। উহাৰ ল্যান্টিন নাৰ S. fuscum Roab. (B. P. ii, 1189; Pram H.H., 313)। S. arundmaceum Beth কো বৰণাৰ "কো" বলে (B.P. ii, 1189; Pram H.H., বাঙ্গান পাছ আছে, উহাকে S. apontaneum Lima, বলে। ইবাৰ বাজনা নাৰ বাগ্ৰাণ। ইবা নহীৰ থাকেই প্ৰধানকঃ কো! বাৰ। ইবা ধইকে থাকলা কলম প্ৰকাৰ হয়। বংগোৰে কুল ও প্ৰিকাশে কৰে।

शुक्राण्ड करण इ—निक्छ ।

मूर्गर्क्षभारत्मत 'केंग्यांटर्क ब्रामकात १-भारतव निकक नाकारत मानव केवल बावहक एव । व्यवस्थित पर व्यवस्थित गरक पर नारकत स्थाका स्थाता व्यक्ति विकास (Stewart).

Fig :- Rheede, Hort. Mai., xn., t. 46; Duthie, III, Fodder, Grasses, t. zvi ; Kirtikar & Busu, Ind. Med. Ph. t. 1014A

Ref.-F. B. L vii, 119; Roxb., Fl, Indica, 1 246 & 244; B, P. ii, 1169.

658. Saccherum, sats Rosb. (98)

659. S. spontaneum Linn. (cer4)

ভাষাসুসারী নাম !—কাশ—গ'ড়তঃ কেশে—বাংলা। কাশ—বিন্ধি; কৃছি—গাঞাব; কাউছে—বছাছাই; কালনু—কৰ্ণাট: বেল্, কানি, ডেডাছ্—ডেনেড, নানল— ভাষিদঃ নান্নলো—বাসহ।

> কালঃ কাত্তেক্রিক্রির কাকেক্রারনেক্রং। ইক্রকেক্কাওন্ত লারক সিতপুলাকঃ।। নামেরা বর্তপঞ্জ লোকঃ কাও-কাওকে।। কর্তালকারককৈন জেরঃ প্রকলাক্রঃ।।

কাশত বিনিয়ো গৌল্যে কচিক্ৎ পির্থাব্যুৎ। তর্গপো বলকুদক্ত আমলোককরাপতঃ। অত্যোহনিরী মিনির্গতা করালো মীরকঃ নরঃ। মিনির্যবৃদ্ধীতঃ তাৎ পিরবাহকরাপতঃ॥

बाक नियन्ते : । भाकन्या नियर्गः ।

- শানপর্যায়: —কাপ, কাওেছৰ, ইকারি, কাংককু, বাহসেকুক, ইকুক, ইকুকাও, পার্থ, সিড-পুশক, নাবেষ, বর্তপত্র, কেবন, কাও, কাওক, কঠান্যাহক—এই পনেবাটী নাম।

 মঞ্চ প্রকাষ কাপ আছে আহার নাম—ক্ষিত্রী বিনি, গঞা, অধ্যস, নীয়ক, গ্র এই ক্রটা।
- ভণপর্যার :—কাশ—শীগুনীর্বা, লৌল্যা। কচিকারক, পিজনত্সালক, জর্লন, ব্লকারক বৃষ্ট, আহমোদ, লোখ ও করনাশক বিলি—রগুর হল, শীগুনীর্বা, পিজ, লাহ ও ভ্রমাণক।
- ক্ষাক্ষান 2--স্থান্ত ভাষতবৰ্গ এবং সিংহলের ৬০০০ কুট উত্তে দেব। রায় । স্ক্রিন ইউছোল ও অস্ট্রেলিয়া।
- বৰ্ণনা:—কাও ০—২০ চুট, সহাদ, সহা, সহা,। প্ৰেছ কিনাহা সহা। ইং সচহাচৰ পজিয়া প্ৰমিতে, নতীৰ গাতে ও গান কমিব আইলে বেখা বাছ। পৰ্থকালে ব্যৱহৰ জন্মহ কুল হব। যে হানে অধিক পৰিমাণ কেশে গাছ আছে, সেই হানটি যেন খেওবৰ্ণ সমূহ বিশেষ কেবা বাছ। কোশে স্কুল ও প্ৰচাল। বীজকালে কুল হয়।
- गानवादी करन 2—निकक । वाका, २→ चाना, ब्रामव काव, ३—১० (काल।
- মূলপ্রান্থানের ঔষধার্থে ব্যবহার ে—ইয়া অগরাপত তুপ জাজীর উন্ধিয়ের সংখ্য একটি।
 বাংস ক্ষপাথনিত অজীপে কাশ বৃদ অভিশব বিশ্বকর। বেকেলার বৃদয়ক ও সুপর্য
 লমপরিমাণ লইয়া চাউল খোলা অলেখ বহিন্ত পান করিলে অর্থ জনিত রক্তবাধ
 নিবান্তিত হয়। সুপর্য চাউল ধোলা জলে শেকা করিয়া লান করিলে রক্তবাধ করি। সুশ, কাশ, বর, বর্জ ও ইন্তে তুপ শক বুল বলে।

Glossery :-- সংক্ৰিৰ গুণপ্ৰিচৰ :--

व्यक्त :-- विरम्हक, कारभाकीतक, खानाव केंगकावी : व्यवकी, क्या, वक्त नवकीर शांत्र, कारना जेवर, वक्ष्मावस्थित रहारन केंगकावी ।

Fig :- Griff., lc. Pl. Aziet. t, 139, Fig. 63.

Ref :-F B. L. vit, 118; Rozb , F. L. i, 235; B. P., ii, 1188; Prain, H H., 313.

659. Saccharum spontaneum Linn. (cwet)

Genue-HORDEUM Linn.

660, H. volgare Linn. (44)

णांत्रिकाती मान :—वर —मरक्ष्य ; दर-—वाःमः ; वर-—दिन्धि ; वर्ष, द्व--अव्यवधि ; प्रः, वदाय--वर्षाः ; वरवरमञ्जाकष्, दारका---द्धरमञ् ; दानिव्यविष्, वानि-व्यविदि--धानिव । वर---माकाव ।

> यक्त द्वारः जिक्ष्वम्या विद्यार्थकः क्ष्वियान्।। जावीकृष्ककार्थकः वक्ष्यंद्वरेक विद्यान्।। यदः क्षार्थः व्यक्तिकः व्यक्तिक्षिक्षक्रमान्धात्वः। क्ष्युक्तपुक्षक यद्यां क्ष्यक्रमा वृक्षकः वृतार क्ष्यिकं।पृष्टियः॥

> > बाक्तिरुकेट्ट । नानगरियर्गः ।

লালপর্ব্যায় :—বৰ, বেধা, দিবপুক, দল, বিবা, অকড, কছুকি, বাজবাজি, তীজুপুক, উল্লেখ্যিক, শক্তু, ব্যেই, পৰিজ্ঞাজ—এই ভলি নাম।

শুৰাপৰ্য্যায় :-- বৰ-- কথাৰ ও খণুত বল। অভাশ পীতৰীৰ্যা, ব্যাহৰ নালক, বিগাকে ব্যিক্তবৰ, প ক্ষুবাপক।

चान्क क्ष्यंत (शाठी वन)--वनकान, इत, अवः वाक्यावन गरक विस्तव वीता अवर शृष्टि वर्षक।

ক্ষাৰান :—বুক্ত প্ৰদেশ ও পশ্চিমৰকে চাৰ হয় ≀

बावकारी करने ३-नक।

स्माध्याहरूमा केवशंदर्व शुक्यां है — वह दिन्द्रश्य कारण मृक्षाह नायहण वह। देगांव शास्त्र क्षण्यां हुन्दें हिस्स जर अवस्य विवास कर। केविस्त स्मास्त वारणां कारणां कर केव यह तिस्मान करह। केव्य काश्यक वर हरेस्क अन अवस्य क्षा अक्षण वृथ। वार्षि दानिय नथा करन शासक हुन। नामि क्षणीर्थ व्यास कर। नामिय भाषा दमाना करहे हहेस्क अन्द्रां कारणां महत्य अक्षण कर, केश क्षणि नामियम क व्यापि व्यास गारहाय करहा (Dr. Invite)। नामि हरेस्क अक्षण विश्वास कार्यविवास करेस्सामा क्षणि व्यावस्त करा।

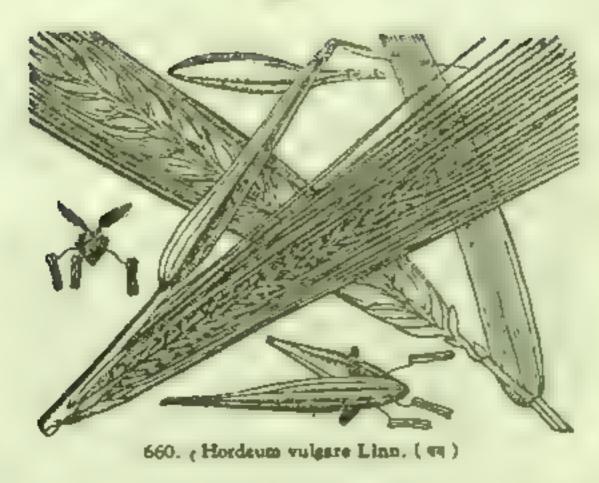
Glomary:—সংক্ষিত্র গুণপরিচয়:—

থৰ 5—ক্ষিত্তাৰ।বস, সহস্থাচা, বৃহত্তার পথানিশেত ওঁড়া করিছা ব্যবহারে স্থানাথক বছবিনের অভিযান্য হোলীয় বিশেষ পথা হিপাবে ব্যবহুত হয়।

Fig ! -Duthie, Fodder, Grasses of N. India, Fig 32; Beauv, Agrost, 114, c. 2L Fig I; Kirtiker & Basu, Ind. Med. Pl. c. 1023.

Ref 2-F. B. L., vai, 371 ; Rosb., F. L. i, 358 ; B. P., si 1231 ; Dymock, isl. 615 ; Prain., H. H., 323.

Genus-TRITICUM Linn.

661. T. vulgare, Vill. (974) T. nestivum Lann.

श्रीवासूनाही मान :—त्रान्य—मःइक ; नव—शामा : त्यवं—विश्व : ववं—वद्यात्रे : ववं
—वव्यवात्रे : त्यावि—वर्गते : त्यूव—क्षात्र : वित्व—व्यवव : वायव—गावाय :
त्याव्य, त्याव्यक्—त्यावयः ।

সোৰ্থনা বহয়কঃ ভাৰপুণো ক্ৰেক্ডোকনং। বৰুৰা নিজত কীয়ী ভগাৰত প্ৰবৃদ্ধত সং ।। গোৰ্থঃ ক্ৰিক্সবৃধ্যা বাজনঃ পিল্লাছকুৎ। ক্ষম ক্লোন্থা কল্যা ক্ষমিয়া বীৰ্ণাৰ্থন্থ ॥

রাজনিক্ট ুঃ। শাল্যাদিবর্গঠে।

- भामभर्षात्रातः—त्वाध्यः, वस्द्धः, भागूनः, त्राव्हरकायानः, एदनः, निश्चृतः, भीतीः, वनाम क स्थान— ' व्यक्तिकायः।
- শুণ্পর্যায় :—লোগুম, বিষ, মধুইবন। বাজনাধক, পিছবাছ কাহক, জহুপাক, জেঘাকাছক, বলকাছক, কচিকাছক, এবং কীৰ্যবৰ্জ।
- ক্ষাৰাম :---উত্তৰ কাৰণ্ডেৰ সৰ্বত্ত ক্ষাৰ ৷ উপ্তৰ্যক, পূৰ্ব্যক, বাজিপাতা, উত্তৰ পশ্চিম প্ৰচেশ, বিমানৰ প্ৰদেশেৰ ১০০০ ফুট উত্ত স্থানে ও ভিনৱতে ক্ষায়।
- বর্ণনা : দেখিতে ব্যের ভার, বরজীবী ভূগজাতীর উত্তির। কাও সোজা ৩-৬ বৃট উত্ত।
 পাতা চেন্টা, অগ্রকাগ ক্রমণা সক, ৫-২ ইকি লয়। ও हे-ने ইকি চওয়া। গাছের মধ্যক,
 লীব হয়। প্রত্যেক শক্ষের ম্বকে মহা লয়া ভারা আরো। পূলাবজ্ঞ ২-৪ ইকি লয়া।
 লীব ভারা নুক্ত (Awned), প্রকেলর এটি। পর্যক্ত মটী, হোট। বীজ লয়ায়তি
 ক্রিং লোমনুক্ত। শীতকালে কুল কেন্দ্রাধী ও মার্ক্ত মানে কল হয়।

यावद्याया कःम :--रीम ।

देवकटक द्रमानूद्रमत नानकातः।

- हराकृत्य :- व्यक्तिकटक (नाश्य-शहरव व्यक्तिक व्यक्तिक व्यक्तिक अवायुक व हव नव् भूषाय (माश्यहर्ग स्मयत कवादेरव (क्या कि) :
- ভাৰপ্ৰাকাশ:—(১) ক্ষপুলে জীৰ্ণগোৰ্থ—ক্ষপুলী সধ্ব সহিত প্ৰাণ গোগ্য চুৰ্ব কৰিছ প্ৰেন্ন কৰিবে (পূল চিঃ)। (২) ক্ষপ্ৰোটো গোগ্য—পোগ্য ও অক্ষ্ৰিক চুৰ্ব প্ৰভাগে লইছা, ডিলটেডল ও গৰাছত একন বিভিত কৰিছা ভবাহা ভাজিয়া কল ও প্ৰবোলে খোল্য ভোগেৰ সভ লাক কৰিবে। ব্ৰহ্মন ভোজী ব্ৰহা ইয়া ভোজন কৰিলে বছৰ ক্ৰোণ বুক ব্ৰাতে পাৰে (ক্ষ্মোণ চিঃ)।
- सूल्याद्वार्तमत केव्यादर्श स्वस्थातः -- नव स्टेट्स केव्यवे स्वतः, स्वी क वाते। अवक रहा। नद्यत्र कृषि मूल्वित्न नायस्य रहा।
- Glossery :—সংক্ষিপ্ত শুণপরিচয় :—
 বীয়া :—বিশ্বতাবাহক, বসাহস, বেহবর্ষক, কুধাবর্ষক ও কচিবাহক। সাধায়ণ করবাছ্যে
 উত্তরে কাল করে।
- Fig.—Bentl & Trim. t, 294.

 Ref.—F.B.L. vii, 367; Rozb., F. L., 1, 359; B. P., ii, 1231.

Genus-AVENA Linn. 662. A. sativa Linn. (को)

कामाक्रमात्री भाग :---जेनाव---जरक्षक ; नई---वारमा ।

প্রাসাধিক। জু দীবারজ্বগান্তমিতি চ দা্রুল্। দীবারঃ শীন্তলো প্রাধী শিক্ষয় ককবাতকুও।

कारकाकान्यः। योगायर्गः।

আৰপৰীয়ে হ—আনাধিক। নীবাৰ, জুনান্ত এইওলি নাব।
তপাৰ্থীয়ে হ—নীবাৰ নীঘৰীৰ), হননবোহক, নিজনানক, কম ও বাহুজাহক।
আজ্বান:—উত্তৰ পতিব হিমানৰ প্ৰদেশ, পালাৰ, নিকিম ও ন্যনেশের উপ্তরজনে চান হয়।
বৰ্ণনা হ—কাও ও চুট উন্ধ। লোকস্ক । পত্র কোটা কুলনে বংলা। পুলাইও ৬-১- ইছি
নহা। পাধাপ্রদাধা আছে। পুথকেশৰ এটা, বিশ্বত। উহার মান্তক পীড়েল, তীকেশর
বিটা, হোট পালকের ভার বেতবর্গ। কল বেবারেন্দ্রি ভাবে স্থানিত, ও ইছি সহা
সোক্তা। শীতকালে কুল ও বল ইয়:
বাবভাবী কালে।—পত্ন।

भूमश्राचारम्य 'जेक्सांटर्ब रहन्यात :-- हेरा वश्युद्धाः पायक्ष्य एव । हेरा अवित शृक्ष्याच ।'
कथिक भारत् त्य देशाव विविधिता भारत् (Stewart) ।

Glossary :-- সংক্ষিত্র স্থলপরিচর :--

बीच :-शाविक कोधना बनावत, देशकक, विद्युक्त, विद्युक्त शावक।

Pig :-Reichb, fc , Fl., Germ. t. 103 , Kirtzkur & Basu., Ind. Med. Pl., t. 1019.

Ref. :- F. B. I., vii, 275; B.P., d. 1217.

662. Avena sativa Linn. (vt)

Genus-COIX Linn,

663. C. lachryma-jobi Linn. (अफ्नरफ)

ভাৰামুসারী মাম :—গবেধু—সংক্ত ; প্ৰণতে—বাংলা : ওবপু—হিন্দী ; নাৰগাৰি— সাওভাগ ; সংগ্ৰী—পাঞ্জাৰ ; সেইপাভালান্—তেপেও।

> গৰেধুকা জু বিয়ন্তিগৰৈন্য কৰিতা জিলাব্। গৰেধুঃ কটুকা কাৰী কাৰ্য্যকৃত কৰুলালিকী॥

> > ভাৰপ্ৰভাৰ ঃ। ধাল্যকৰ্ম।

मायलकाम-भरवर्षा । भरवर्--- अहे हेवेति जाव ।

ভাগৰ্ব্যায় ঃ লাবেৰু কটু, বাহু বগ, চৰভাতাবক ও কংলাক।

ক্ষান্তান :---বলংবংগর সর্বার গভিত ক্ষাহতে বেবা বার।

हैए। ब माद करद करि वाकि माद्य (э) C. gigantes Koenig. हैदार क्या-गंक्शक बरम, हैदा महमाहद क्यांगानपूर्व मधिक क्या दाद (Rheede, Hort, Mal., 211, t. 70)। (३) C. aquatica Roxb. हैदार बाला नाम क्या गंक्शक (F. I., 111, 571)। अहै शाह करम करता, 4->- कृष्ठ जवा एवं अदर करम कामिद्रा बारम। निव बरमा शृक्तक किमानाव महम्बाह्य क्या दाश (B. P. 11, 1210)।

ब्रुटक्षिंड करनं :---भवः शील।

सूनश्रीवार्शनित खेववार विश्ववाद :—हेशाव दीरवाद कंका हरेरक तक काका भागीत श्रीव काका वा । हेरा वाकरणायक के मूलका । विकित्य रमारका विश्ववाद कीश्मीत वाकाश्रीत वाना वाना वा । महन्यका वार्ष काम पविकास कियान विकास वार्ष । महन्यका केंका वार विवास कियान कीशान करेरक नाम कथा कारेरक भारत, वेशायक वा राज्यका वा । Dr. Campbell बरमान रम, मीकाश्रीत होरा किया कीशायक करेरक वा विवास करेरक वा किया किया किया किया किया करेरक वा विवास कर वा विवास कर वा विवास कर विवास कर वा विव

Dr. Dymock ब्रामन ता, हैनाव बीक्स त्यारक वाकारत Kassai bij बनिवा विकास इत । अब नक्ष्मरक व्यावन अवर देश भारताता वेतारत महिक वात्रहास कविरम वेहांव भक्ति चाकादेश तक (Pharm, Ind) ।

Glossery :--সংক্ৰিশ্ব কণপরিচয় --

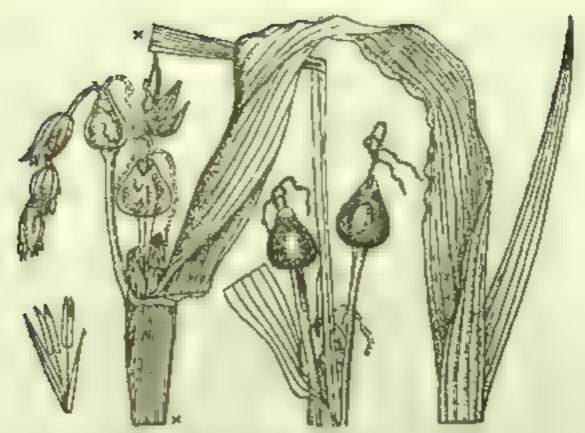
वीक :-- दर्गादन, वावानकावक ।

मूल :--बीरनाक्टरक व्यर्करशावितक केनकारी ।

Fig :- Lamk., III., t. 750; Bot, Mag., r. 2479.

Ref: -F. B., i. vii. 100; Roxb., F.I., id. 568; B.P., id. 1210; Prain, H.H., 319.

663. Coig lachryma-jobi Linn. (νφητφ)

CXX. POLYPODIACEAE.

Genus-ADIANTUM Linn.

664. A. lunularum Burm. (कालिए'ाहे)

णावाम् नाती मानः -- व्रश्नवणी -- त्रश्चकः कानिकारे-- नारनाः व्यनवणी -- विकिः व्यनवाच --- द्वारवः।

ক্ষাক্ষাক :-- বৰ্ষেশের সর্বত্র প্রাচীন সেওবালে ও ছারাম্য হানে ও ইউকনিন্দিত সেওবালে স্চরচের বেশিতে পাওবা বার ।

বৰ্ণনা :—ইবা একটি গত্ৰ উন্ধিন্। পত্ৰ নীয়ৰ কুক্ৰৰ্যা, ১ মুট লখা, সভগ, পকাকাৰ ৷ শিবাৰ উত্তৰ নিকে পত্ৰিকা ক্ষয়ে ৷ পত্ৰিকাৰ কিনাবা প্ৰাৰ গোলাকাৰ, কত্ৰিয় ৷ প্ৰাৰ্থী পত্ৰেৰ অঞ্জাগ কুইডে শিকক বাহিৰ ক্ষ ৷ পত্ৰুৰ ঠুন্টু ইকি লখা ৷

क्रद्रकार्वे। चर्ण :--नव ।

মুশপ্রথাতেশর ঔষবাত্ত ব্যবহার :--ইর্গর লাজা সাধারণকঃ বালকবের অব হুইলে ব্যবহুত

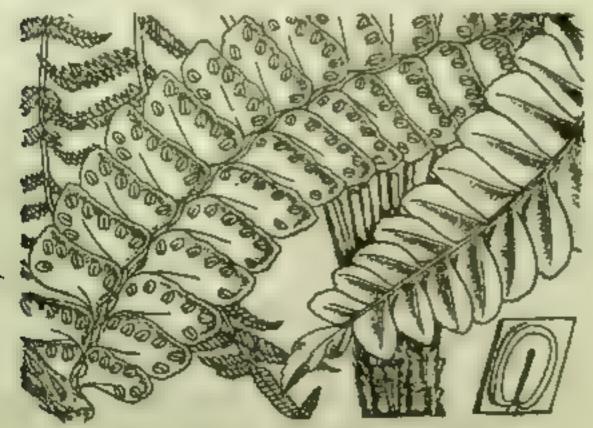

Glossary :—সংক্রিপ্ত স্থপদরিচয় :—

পাতা:--ব্যব ও বিদর্শে ব্যবহুর হয়।

Fig :-Hook, Garden. Fern. c. 17. Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., t. 1031.

Ref :-Beddome, Handbook, Fern, Br. India, 82.; B. P., ii, 1243, Prain, H. H., 323.

664. Adiantum lumilatum Burm. (wiferit)

665. A. caudatum Linn, (नक्तिका)

ভাষাসুসারী নাম:—সহ্বলিধা—সংকৃত ; মহ্বলিধা—বাংলা ; মোবলিখা (গালম্বা)— হিনি , মহ্বলিধা—বহাবাই , বোবলিখা—গুজুবাট ; হোৱের স্ত্র – ক্বটি ; মহ্ব-শিধাবনে, স্বাধানিক্—তেনেও ; অস্নানে, অস্বাস্—ক্রাজ।

> মধুরাজনিখা প্রথাকা সহজাহির্যসূচ্চদা । নীলকঠনিখা লখী পিয়প্লেয়াভিসারভিৎ।

> > ভাৰপ্ৰকাশঃ গুড়ুচ্যানিবৰ্গঃ।

मामन्द्राचः - पर्वनियाः मध्यादिः प्रकृष्ट्यां स नीवक्रतियाः - यहेक्ति नाम ।

७गंगर्वातः :-- बर्वनिदः -- त्रपृशकः निवस्तर । ७ चकिताद वानकः।

অভান্তঃন : —বদদেশের প্রাচীন বেওয়াদে, দীপুর ও চলননগরে সচয়াচর বেধা হার।

বৰ্ণনা: --পন উতিদ্। পন ২-৪ ইকি লগা ও ওন্ধ্ৰ । পন্ধতেও উত্তৰিকে পনিকাওলি ক্ষে। পনিকা এ ভাগে বিক্ক। প্ৰত্যেক অংশের অন্তৰ্ভাগ গোটা। কিনাৰা ইইডে শিক্ত হয়। কথিত আছে এই উত্তিদ্ Dr. Colerbook পিনপুৰে আনহন ক্ষেন। কলিকাজা হাববেবিয়াখে Kura নাক্ষেত্ৰ হ্যানিখিত বিষয়ণে কেণা যায় থে, John Scott সাক্ষে ইহা সংগ্ৰহ কৰিবাছেন, কিছ Kura নাক্ষে বলেন বে ভিনি নিক্ষে এই গাড় শিক্সিছে আৰু বুঁজিয়া নান নাই।

वावदार्वा करण :-- तव ।

মূলবাম্বাহেশর ঔকথারে বাৰ্ছার :-ইবার পত্র সাধি ও মূল বােধ্য বাবছ্বত হ্ব (Ibbetson) ,
ইয়ার পাতা পাচড়ার লাগাইলে পাচড়া আহার হয়। খণিত আহে ইবা ব্যস্তা-থােগে হিতকর (Watt)। ববিসন্ বীপেত কোলেয়া ইবাকে বর্ষকর বলিয়া বিশাস কথে:

Glossary :--সংক্রিপ্ত গুণপরিচয় :--

জগাঁ ও পাড়া :---চৰ্ম্মের, নহযুত্ত, কানি ও অনে ব্যবস্থা হয়।

Fig :-Hook, Spec. Filtcum, t. i. 20; Kurtiker & Basu, Ind. Med. Pl., t 1029.

Ref: --Beddome, Hand book, Fero, Br. Ind., 93; B. P., ii, 1243; Prain, H. H., 324.

665. Adjantum caudatum Linn. (पद्वनिका)

666. A. capillus-venera Linn. (१९५५वी) Eng. Maiden-hair.

काबासूजाती जान :-इरजनरी-दारमा : इरजराक-दिन : पृष्ठुनी - काकी : :

জন্মবাদ (—পশ্চিত্র ক্রিনান্ত একেন। ৮০০০ ক্ট উল্লে, যথিও ভারতে ও আক্রানিস্থানে জন্ম। এককেন ও যবিস্থানে দীয়াতে ক্ষেত্রিক পারনা নাম।

वर्गात १—हेबाद शास्त्र शास्त्र साव विका वेदार वश्यमणे वरण । नव ०-० हेकि सदा, प्रत्य क क्वर्य । नरव २० कार वारक : नरव वश्यकान व्यक्ति आसाव कार हे-> हेकि हक्का, वारों हे हैकि, नव क गासका ।

बाववारी करने :-- गव ।

মুল্প্রছাধনের ঔষধার্থে ব্যবহার:—ইবার পাছঃ খোলনবিচের সবিভ বাটরা করে এবং ব্যবহারতে সবি আধানন কর বহুর সহিত বিশাইবা ব্যবহৃত হয় (Watt)।
পত্র চারের ভার ভারত্যি করিলে শেট বেবনা ও জীলোকবিশের আনবল্ধ বেগে আরাধ
ত্ব (Dymock)।

ৰুসদ্ধান কেকিসেরা ইবা ধুকুৰবিবে এবং কেললতন নিধাৰণে সামধার করেন। ইহা বৃহ বিবেচক (Watt)।

টাটকা হল চিনি কিয়া বহুৰ পহিত দেবন কৰিলে অতুনাপ্ৰয়োগ আৰাহ হয় (Journ, Bomb, Nat. Hist, Vol. 38, No 2, P. 346, (1936)

Glossery :—সংক্ষিত্ত স্থপপারিচয়—

পটো :—বিষ্টাকারক, শ্রেমানিলোরক, কলাবকারক, বতুলাককারক, বসায়ন ও ব্যবস্থিক।

Fig.-Hook, Sp. Filicum. 11, t. 74; Kittiker & Basu, Ind. Med Pl., t. 1028.

Ref. Beddome, Handbook, Fern. Br. India, 84, Hook, Sp. Fili, ii, 36.

666. Adiantum capillus Linn. क्रम्मी।

667. A. venustum G. Don. (Tivette)

चाराष्ट्रमात्री मार्चः—स्टनगरी—नःकृषः स्टनसाथ—स्टनाः स्टनसाच—स्थिः स्वास्थ —ट्यासः । सान—नामानः ।

> বলেশানী-বংগপনী কীউবাড়া ত্রিপাধিকা। বংলপানী গুড়া কীড়া বৃদ্ধি রক্তবিদ্ধানান্। কিপেনাবাভিনার-পূজাভুজায়িরোহিনীঃ ।।

> > व्याच्याभागः। कृष्णानिवर्गः।

ক্ষালিভ

আজ্যপাত্ররেনাবরী বিজেরা চ রলাধনী।।

मामन्द्रश्च :-- इरम्पानी, श्वननी, कीड्याका, जिलाविका--ध्येक्ति अप ।

শ্বশর্ষার :— হংসপদী — ওচপাক, শীংরীর্যা হজের বিষ এবং প্রশাসনা নালভ। বিসর্গ, বাছ অভিনাদ, স্থানিত, পৃথ্যাহ এবং অভিবোহিনী নালভ। হাছালো কম, ও অপনাদ, যোগীয় পক্ষে বিভাগর এবং বসাধানত

অঅভান ২--উত্তরভারত, দেশাল, কামরুণ, লিখনা ও পাদির। পাহার ।

বৰ্ণনা হ—পত্ৰ পজাকাৰ, বিভিন্নত, আহাজাকাৰ, অপ্ৰভাগ ক্ৰমণ্য সক। বেটো ছোট। পত্ৰ কৰেক আপে বিভয়া। ইয়াৰ মধ্যে বন্ধ বিভাগটাৰ কিনাবা গোলাভাৱ, সাহেৰ স্বায় বা কৰাজেৰ স্বায়।

गुनवादी करन :--नव।

মূলবাৰাংলের ঔক্ষার্থে ব্যক্ষার হ—ইয়ার পত্র স্পর্ত্ত ও ইপ্র। অধিক সামায় ব্যক্ষার ক্ষিলে বসন হয়। পত্র বলকায়ক, সন্ধি নিবাহক। চাথা নামক স্থানের চ্যোকের ইয়ার পত্র ক্ষাস্থানে ব্যাদেশ হয়ে।

भावादित इश्तराम अविके नावादित वेदन। हेश दिवादा निवादक अद्या दाक नाँच विद्याल अपूक इत। देशाद कठूकत क वृत्रकाद को माहद। कविद्यालका कि व्यक्त Administra अब कि कि वादा करका नाई। वीदादा नकत कि नवात का माहद विन्ता विद्याल करवत। देशाद कारवाद काम,वा करव माहित्य दिख्यका। द्वाविद्याल हेशा कुमूच विद्याल अब हैशाद महत्वर मृद खारवाद नव द्योकीया वाद्यका कविद्याल द्याल (Wate)। देशाद दक्तनकार,[निवादन महिताद माहित्यका माहद।

Glossary १--সংক্ৰিক স্থপবিচয় :---

ভগা ও পাড়া :-- বগারন, রবকারক, রেজনিংশারক, এলাবকারক, করুলাহকারক, গ্রেছক, ব্যন্তারক, কাক্যা বিহার কলেন উপকারী :

Fig.-Hook, Spe., Filicum, a. t. 76.

Ref.—Beddome Handbook, Fern. Brit. India., 86; Hook., Sp. Fills.

667 Adiantum venuscom G. Don. (gurgru)

Genus-POLYPODIUM Lina.

665 P quercifolium Line. (1992)
Diyeara quercifolia J. Smith

क्ष्मभाग ३--- मध्य कारण, पद व मुस्तम । क्ष्मध्य प्रदेशमा ।

क्राज्ञा : - अहे के दिन कुरूप के नव करका प्रश्न के क्षेत्र क्षेत्र के क्षेत्

The same spirits are element are there spirits are the De Roands and Cu. At these is not also are not also are are are the area are the same are the

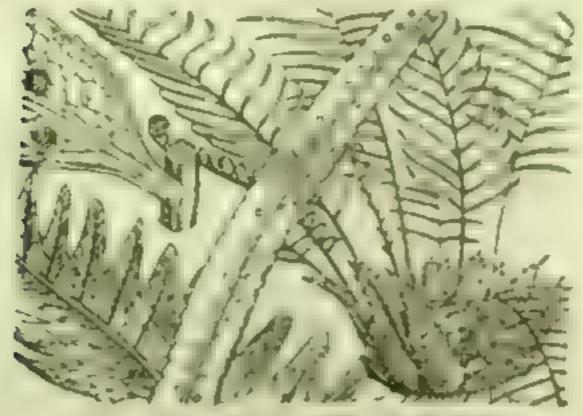
याकार्यः क्रम्यः :---गाः।

कुम्प्राचीग्रामक केरवादर्व वाकारह :—हेवा रहक करकेत कर क वर्ताव्यावक (Dymock) ।

Glossery :-- or ford were first :

मिक्कि-रक्त, करवारी कर, यांद्रशाया क्ष्या वादम र व्यक्त स्व मिकिस कर्मा: वाल्य (प्रत्य कृताय सुनदिक् विभाइत र व्यक्त स्व

Fig.—Rhoode, Hort Mel. so. t. 11., Hors: Gord. Fern. t. 5
Ref.—Wald. Sp. Pt., 170 vol. v. Pt. 1., Hook., Gord., Fern. 17.,
B.P., u., 1253., Rosb., F. 1., 750 (Ed. C. B. C.), Praut,
H. H. 325

608. Polypodium quercalchum Lina (1991)

Genus-ACTINIOPTERIS Link.

669. A. dichotoma Bedd. (बश्वभंदी)

আৰাজুসাৰী নাৰ :—মগ্ৰণখী---ৰাংলা : স্বল্থ--ছিখি : স্বলিখা---বোৰে , ভৃইডার---থখাট

জন্মতানঃ—ভারতকরের সর্কার : ৩০০০ কুটের নিরে ৩০ ও পর্কতমন হান। পারত ও কান্দঃ বালালা, মহাবাদেশর রোচের কাডরাজ্যাট এবং বোলাইরের ভিটোরিয়া উচান। করাবীপ।

বৰ্ণনা :—প্ৰদণ্ড বন স্থিতিই এবং গুজুবছা। পত্ৰ কৰা জাটাৰ সংলয় প্ৰাংশ চওড়া, বহুলাৰে বিভক্ত, কড়কটা ভালশনেত ভাৰ বিভ্ত। (Spoce) বীল্বাহী প্ৰাংশ, (Spoce) বীল্বান পত্ৰ অংশকা কিকিৎ বড়।

बारकार्यः करमः :--नमः।

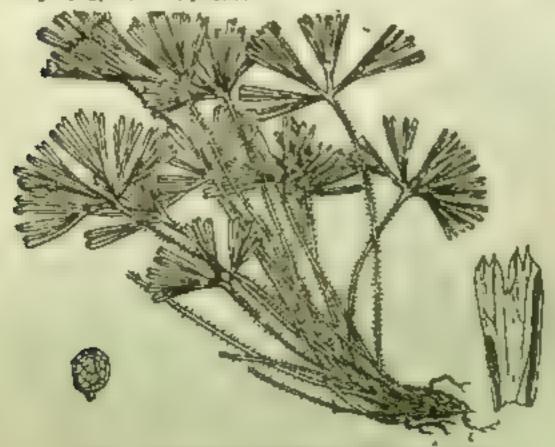
লুক প্রাথাংশের ঔথধারে ব্যবহার:—ইহা ক্রিয়িনালক এবং বঞ্চপ্রার নিবারক।

Glossery :--সংক্রিপ্ত গুণপরিচয় :--

পাছ:--ক্রিনিনাশক এবং ব্যক্তবাধক।

Fig. - Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., t. 1027; Blatter & Almeida, Ferns of Bombay, Pl. z., Bedd. Ferns of Brit. India, Fig. 98 (1883),

Ref. - Kirtikar & Basu, Ind. Med. Pl., Vol. 2p. 1389; Blatter & Almeida, Ferns of Bombay, p. 122; Bedd, Ferns of Brit. India, p. 197; Dymock, Vol. III, p. 627.

669. Actimiopheris dichotoma Forsk. (बर्ड गर्थी)

CXXI SALVINIACEAE. Genus...AZOLLA Lamk.

670, A. pinusta Lamk. (पाना)

ভাষাকুলারী লাম :-- गाना---वारला ।

অভানান :---ভাগতের সর্বত্র পুরুষে ভারে।

वर्गमा :-- नामा कामदान केवित् । पृष्टाबद केनिवकारम करम कामिता नारक । हेवान नव है- ३ देकि नवा। एक भागाशनाथावितिके। नारमक व्याकान जानाकान, रकाक धृतवर्ग। निकल नक ब नवा; वालव किवद वारक। वर्गकारम (Spore) या दीवा दव।

गुनकार्येऽ करनं :--निकक्।

মূলগ্ৰাহাটেশর ঔষণার্থে ব্যবহার :--গ্যাহ পিকড় বিশ্বকত ও গুলকত।

Fig : - Griff , Ic. Pl. Asiat., t, 119.23 (1849). Ref : - B. P., ii, 1266 , Prain, H. H., 326 ; Gatd. Cron Ser. nt, xiv, 15 (1893) Fig. 6.

670. Azolla pinnata Lamk, (900)

Genus-SALVINIA Schreb.

671 S. cucullata Roxb. (केन्यूडकामि भागा)

ভাষাসুসারী সাম :—খাগুননী, স্বাকনী, কবিকা—গংকুত ; ইব্র কানি পালা—বাংলা ; ভোগনী—হিন্দি : ভোগালী—সহাবাই ; বরিকাং—কণাট ; পেরিট্রাইডিবে— ভাষিত : টেম্বাটালি—ভেবেড : উভিয়ন্তানি পালা—বোধে ।

ক্সাহাখুকৰ্ণী কৰিকা ক্ৰবন্তী। চিঞা ক্ৰবৰ্ণোব্যুক্তৰ্লিকা চ।

नार्याधिका मुधिकमध्यकर्गी कार, मिठवर्गी बहुवर्गिका हु ॥ থাতা ভূমিচরী চণ্ডা পথরী বছপাদিকা। অভ্যক্তেণী কুলা হৈব পুত্ৰভোগ্যজিকুৰবলা : আধুকৰ্ণী কটুকা চ ক্ফণিবছর। সদা। আনহাজ্যপুৰান্তি-নালিনী পাচনী পৰা।

कृषि-वाषी-मृजकृष्कु कारमङ् कृष्टेशी ह ।

রাজনিম্পীর। গুড়ুচ্যাদিবর্গর।

मायभर्गातः :-- माध्वनी, इरिका, जरबी, ठिडा, चवर्ग, देव्यकरिका, सत्तारिका, वृतिका. मानकर्ती, दुन्तिकर्ती, बदक्षिका, प्राप्ता, कृतिहरी, हता, बदबी, बदबाविका, क्षाक्रक्षिकी दुव', भून्यवरी--- अहे खेननहि नाव ।

७गर्थात्रः — माध्यतं — स्ट्रेश्य. केस्रीयः, कथनियातान्तः । मात्रात्, स्व, मृत्रद्वात्रतान्तः अवर व्यक्तां भारक । आहाजा क्रि. मृदक्क, शरवह क क्रुरशालक अप जेनकाविका TICE I

অক্সমান :—বৰ্ণেশ ও ভাষতবৰ্ণের অক্সমানী, খিল ও পুকবিদীতে বেখা বার।

বৰ্দমা :--ইত্যৰ প্ৰাৰুত্ত কৃত্ৰ এবং কাঞ্ছেৰ সহিত অভিনয় যে নামে নিভাবে বাকে। সাম নয়। चारमका इ.स.स. चरित्र । पुरुषक हर निकार कि । वर्षाकारम (spore) या बीम एव ।

श्चादशर्था करण :- निक्छ।

चुलक्षकांर्द्धनंत्र क्षेत्रधादर्व नामकात :---चक्र भागात प्रकार केला कृषियानक, जनशामक कृषियानक, नेपट्रस्य महिक गांगकक क्या।

Glossery :-- লংক্লিক্ত গুণপরিচয় :--

পাছ :-- দুটাশক্তি ও মানং শক্তিবৰ্ডক, প্ৰস্ৰাহকাশক, ক্ৰিছিনালক, বাতে এবং নিউৰ্যাস-জিহাতে উপকারী।

Ref .-Roxb., F. L, 745 (C. B. Clarke); B. P., il, 1265; Prasn, H. H., 326.

671. Salvinia cucullata Roxb. (हेपूरकानि वाता)

CXXII. MARSILIACEAE. Genus--MARSILEA Linn. 672. M., quadrifolia Linn. (安東年 中)

ভাষাস্থ্যায়ী নাম :-- শিতাৰতী, শিৰী, স্থিয়ত-সংকৃত,তত্নিগত-বাংলা ; চৌপ্তিরা, শিবিহানী-- বিশি । কুক্-বহাতাই ; ওটাংগ-ভজনাট ; বছকভিয়া--কর্ণাট ; স্থিয় সংস্থাকগ্—তেলেও , সুন্ত্নিয়া-- উ: ; অধ্য-- স্থাল ; ব্যৱস্থান্ত স্থাবন ।

শিতাবরী শিতাবনঃ সূচাব্যং সূচিপঞ্জর।

শ্রেরকং শিবী বলে ব্যক্তিকং ক্রিবরক: ।
পুরুটঃ কুত্র সূচী-দলঃ ব্যক্তাব্যাহশি সং।
ক্রেরক্ত প্রাক্তিক কেন্ডি ক্রের প্রকাশক্ষেত্র।
শিতাব্যার সংগ্রাহী ক্রানোক্রিকোব্যার।
ক্রেরক্তিকানো নাহ-মন্ত্রী ব্যাহ্রঃ ।।

স্থানিক

পুলিবলো বিশোগ্রাহী নোহলেকরাপক। অবিলাহী সমূহ বাছঃ ক্যান্সোক্তপ্ত দীপক।।

নামপর্যার:—নিভাবনী, শিকাবন, প্রাঞ্জ, প্রিন্তন, শ্রীবানন, শিবী, হলু, বিভিন্ত, প্রিন্তন, শ্রীবানন, শিবী, হলু, বিভিন্ত, প্রিন্তন, প্রাঞ্জ, কুলা, কুলা, কুলা, প্রাঞ্জ, কেলার রুল, উল্লীন্য, বিবাহন নালক, বেলা ও ক্রিক্রে, লার ও ক্রেলালক, বলারন। অপিচ, শীক্রীন্য, বিবাহন নালক, বেলা, বিবাহন নালক, অবিলাহী, লগুলাক, আরু বল, বিলাহে করার রুল, কল ও অল্পানীলক। ক্রেলালক, অবিলাহী, লগুলাক, আরু বল, বিলাহে করার রুল, কল ও অল্পানীলক। ক্রেলালাক — বলবেশের কর্মার করে। পূর্বের কিনারার ও আর্ড ক্রিছে বা লাভ ক্রেলা। বর্মিনা:—ক্রম্ম উল্লিং পূর্বের কিনারার করে। প্রের কুল কল ও প্রাভারে বিকল। কর্মার করে। প্রের কুল কল ও প্রাভারে বিকল। কর্মার করে। ক্রেলালাক (Spoze) বা বীক্ষ ধ্র। ব্যবের্মার ক্রেলালাক ক্রেলালাক ক্রেলালাক বিল্লালাক ক্রেলালাক ক্রিলালাক ক্রেলালাক ক্রে

বৈশ্বৰে ভাৰিখ্যকের বাৰ্যার।

চরক : —(১) বাজকালে ক্রিণার —বাছকালবোদীকে ক্রিণার পার জোলনার ব্রেণা করা হার (চি: ২২ আ:)। (২) বিবলোরে ক্রিণার—বিবার্তের পারে প্রিণার শাব পথা (চি: ২০ আ:)। (৬) উল্লেখ্য ক্রিণার—ভিল তৈল ও অসুসহ প্রকৃতিক পার বিনা লবলে উল্লেখ্য রোদীকে ভোজন করাইবে (চি: ২৭ আ:)। (৫) মুল্লকুক্তে ক্রিণার বিশ্ব শুর্নীপারের বীক্ষ বোলের সহিত্য পেরণ পূর্বক ধোলসহ পান করিলে ক্রন্তের, নির্দ্ধি পার (চি: ২৬ আ:)।

পুলোক:—রক্ষপিয়ের ক্রিয়াক—বক্ষপিয় বোগীকে ক্য ফাজিত হযুনীলার ভোষন । করিতে দিবে (উ: ৩৫ খা)।

এখানে ভাৰত্ৰকালের বজপিত চিকিৎসার বা বলা হরেছে—সেট কুল্রান্ডর অভিনয়ের বিশ্বীত—ওখানে ইবং নিজাখনং প্রোক্তং হস্তাপিয়ে বিব্যক্তিন্ ॥ অর্থাৎ নিজাকর টিকই কিছু বজ্ঞপিত বোদীকে বেওৱা উচিৎ নয়।

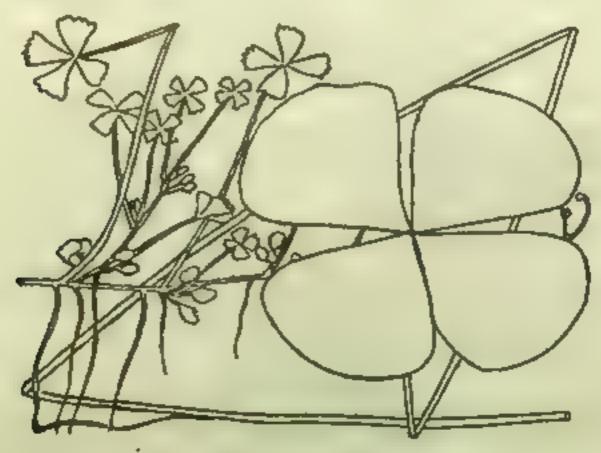
मृज्ञकारद्रभव केवशदर्थ गुक्शवः--

ছ্ৰ্নিশাক গাইলে নিজাৱীন ব্যক্তিৰ নিজা হয়। স্কৰ্ম উল্লাখটিকে ইব্য প্ৰাছত্ত্বপ পাকৰ্মে প্ৰচ্যুক্ত স্ইয়ে পাৰে।

Glossery :--- সংক্ষিপ্ত গুণপরিচয় ঃ---

ৰীল :-- প্ৰয়োগৰাৰক, কাৰোকীপক, প্ৰেথানিংলাৰক, তব্কাৰক।

Fig :--Lamarck, III., v, t. 863; Reveil, Regne, Veg. m, t. 15, 10, t. 30. Ref:--Muhan, Fl. & Fern. U. S. n, t. 4; B. P., n, 1266; Roxb., F. L., (C. B. Clarke) 745.

672. Merailes quadrifolis Linn, (ज्यूनि नाव)

বাঙ্গালা ও শংস্কৃত নামের বর্ণমালা অনুযায়ী স্চীপত্র

Tive	Ac , From West
•	্বালুকা সুক্রা বিভাগ সুক্রা
অংশভা ৩১	प्रस्ती पश्चर, १६७ १२३ प्रसाद १२३
चभवा ॥	
चर्गाचि - इ.स.	
অগ্যবাস ১১ ন	व्यक्तिक १९३५
অন্তিগত ১৮১	
षा है किहता करत	
व्यक्तित्रव् क्रा	
चरितिश ३२३।	194 313b
407 3*5*	अन्तर्भ (तहा) ३३१३
च्या के	व्यक्तिकाराच्य १६७
चवरश्वा १००	विश्वित वर्ष
1939 000	, w
শভগী ১৭:	विद्याप ४५५
অভিনদা ১৯:	1
-0-0-	चीपक्ष २११
चारकपूर्ण १४०	
শত্তপুল ৭০০	
অপরাজিজা (নীল্) ৩৪া	- 1 - 1
অধায়ার্গ ৯৫৩	
चन्त्रा १६।	
শমৰাগ্ৰহ ৮৫:	
णम्बार्यम ५०	
পর্যবস্তুতি ছঃ:	
चारवाचा ५००	
चाटराई क	The state of the s
WHITEH >>>	
WATER HOLE	
पार्व १६३	
waterst 1 to 1	
5 T	া পাতা ২৪

1068 **छात्रजीस वरमोग**वि বিক 781 ্বিশা পূচা " শাদিদ ŧ 5 चांचवक्षा 411 देक् SFOE नां स 3344 रेक्टी \$34 ব্যৱহ 22#4 रेफ्ट कानि भाना 5062 শাচৰি 995 रेखन 543, 733 আ-শ্ৰেদ 23PP वेक्षांचन (ट्यांके) 4-3 नानावन (रहाडे) 2266 देखाइ२ (लाल) 445 भारतंत्रम् (विमाजी) 2254 रेजनास्मी 665 খাণার देनिकान 264 27 ক্ষাব্যাল 3366 देणवीश 23= 🖛 स्मपूर 200 रेरमध्यम 100円 चामधं हो 449 1961年中 3600 चित्रिज्ञ । > 56 है नगक्षण 214 পাসনকী 5-38 वेगलाव्या 210 चायअक्री 443 শাহসভা 415 ,चापना (पृष्टि) **BUNE** 3 1 5 10 254 শাৰ্থনাডৰী উদ্বাধি 202 wat. বাহ 299 **डेक्क** 2760 শাস্ত্র ক केशावकी 4+3 255 ৰায়া পান देग् 2424 -00 देवीय चात्रकर *** 2486 面にはる場 659 4 স্থাপ্ৰেগ্ৰ 414 चान् (कांग्रे) 24-4 উড়িখান 4444 चान् (क्टूब) 32.6 uii षानु (बाद) 1056 89 चान् (नवानिकः) 3216 जनमही 경우학 আশু (চুণক্টি) 52.0 अवस्थि à Stee পালু বোৰহা 800 3395 क्षणा শাসু (বৌ) 3246 अमाह (ह्यांहे है 3346 चानू (इंग्ला) 366 এলাচ (নেগালী) 3376 चान् (शानवरानिकः) 12.48 जनाङ (वक्) 3374 আনু (পোৰ) 54.6 क्षणाच्या (स्मानमा) 33 17 व्याम् (अक्टबन्ट) Siete 3-4-494 चान् (ददनि) 3+56 আৰ্থে ভলভা **p=0** क्षक्षा (कृषि) 3488 906 चरशंका २०० विक्का(यर) 390, 90b TOPPYN IF

	বৰ্ণমালা অসুবাহী পৃতীপত্ৰ	2004
fem	17th Rose	
44		701
ভাষণি	4441 (144)	192
ওলটক্ষল	14-61	710
	386 वहमक् _क	704
	करना	414
	क्वना (पांच)	4.49
4 7 8	६१० मन्त्रा दान्	258
म्(क) आंक	३६० वर्गतेची	-4.40
वर्ष्याम्	sale প্ৰচপুনী	9.53
₹	eso व्य ालक्	336
मह (त्यंडे)	১২৮০ কৰিভাৰ	262
महूच .	5165 WYW	412
प्रोमी	৮৪১ কর্ম (ক্রি)	3250
कीएल	১১২০ কপুৰ ব্ৰিমা	3336
কট্টিলা	हरद जनविष	74.
- व्यक्त	৮३७ वस् रीपाय	194
क्षेत्रवारिजी	⊌#क कमशे (मृत्र हे	15349
কন্যসূদ্	अन्न विश्व	1934
पन्डेक्न	e-३० क्या (ceा है)	1915
विकासी	9-310 VEE (VEE)	194
辛甘辛	10E WIT	238.5
বাঞ্	542m क्षणार्थे	91901
- व्यव	क्षत्र भवशे)mr
कार्थ (दशही)	राज प्रवासी (आव)	244
मध्य (श्रोका)	ebs कारका गुजी	495, 198
कार (वृत्ति)	dan Statem	113
स्थली	2265 ₹1 46	215
कनकी जा	343 विक्र प्रदो न	£11
कमक शुक्रवा	५२७ विशे चान्	2446
च निकार्	चन्त्र केलि क्लिका	3:58
ক্সিৰ	२२० कांग्रे व्यक्त	459
খণিখণ ণী	३३० विशेषक कारावे	56
本 信任中	১০১০ কিটা বাটা	Www
मधनाचं फि	५०५० विकास सर्वे	266
क्षमा अन्य	১৯৯ কিলৈ	3+65
करक्षरवन	২০২ বাক্তন	419
करवां (प्रेम)	৭১০ ভাগতমূ	1110
भवश (कर्ष)	ল-৭ কাকভুত্ত	22+0
क्षक (नागे)	a5a भावपूर्वी	Selv
ক্ষম পৃতি)	833 जांचनाना	P19
क्परी	৭২৫ : কাকবাটী	945

১০৫৬ ভারতীয় ক্নাব্ধি

रिया	-yār	विवास । - विवास	गृहे।
क् ^र क्यांची	ąle .	কিন্মিদ	2 to 9
कांगकी हार्	23.9	कीहर्व	70.0
कांध्र शहि	63-8	₹'6	235
काक्षत (दशव)	0.4	क् किंगाते:	916
कांकन (बुख्य)	950	क्रॅंडिमा	144
काक्स (एक्स)	453	কুন (বড়)	630
व्यक्तित्व	603	ज् रोगोंकेत	eb-5
কারিটাখা	141	क्रमिय	603
कांत्रविष	89	কুক্ৰিব ছোট)	45.0
কার্যকলে <u> </u>	3.66	जूनक भागू	5246
मधीर ।	54	क्रूब करें	454
मामहित्क	630	मुक्त विका	3438
শাহত (বড়)	32+5	क्रून हुए।	616
भावनिवर्धेव	Wing	कृत्व कर्	816
শ্বাবটিনি	335	कृत्य किला	240
कारवाला	501	जून रम	402
परिधी	209	च्च्च (त्थाचा)	44.5
कांप्रकृति	238+	क्रम	2222
minCall.	4.04	कुरुभव	9+5
কার্গান _	১৩২	্ৰুট্ডৰ <u> </u>	9.59
कानवर्धरे	301	कृतेस (इन्स)	559
क्षांज्यक्षा	49		489
कांगरकरमान (८कारि)	£03	क्रवाणि	514
कानस्वरत्या (दक्)	-003	कूराजि	662
कांन साथ	918	₹ *	phy
मान कीका	34	कुल्ल्	100
कान रचूना	9 Q 80	क्रका	414
कानशना (पा:)	452	कुरका (पिते)	e#-
कांगराव	Print)	भूमणा(भूम)	#24
মাল হ'বিজা	2228	क्पांदिण 	317.0
平明	1-10 ·	हरी =ि=1	5214
কাদিব টি	348-	कृष्टिको	63
कान कार्या	100)	कृत्य कृत्य क	133
等1代目標 単位を1000円	403	ু কুৰ চ ভুকন্টৰ	irinia
माध्याच . कास्त्री क	901	क्रकी	754P
কাভিত্তী বা কান্যীবন্ধ	457	वृद्धिकताहें	ree
কামাৰল কিন্দ্ৰক	454	च करणार जुल	261
विशास विशास	644	मूनश्रव मूनश्रव	3385
িবাড ডিক		, ভুলৰ্ডলাই	965
বিশ্ব'দাশ্ব	airis	क्षांच्य	bija

	ৰৰ্ণদালা অসু	নারী স্চীপত্র	2007
Fire	781	पिता	न्यूकी
ब्रामधोका	618	कीवालकृष	-
更可	\$ase	कृषि अवका	5+68
東市	419	কেন্দ্র মুস্কা	494
क् डना चिनी	493	ক্ষেত্র পাপ্ডা	431
কুমাত (ছাঁটি)	434	কেন্দ্রপর্বাটী	498
養理者	444		
要型电视时	40%	₹	
क्र् थ	6 2a	পঞ্জি	3000
কুশা,	834	भनिव	9+6
Service	449	वस्त्रवरी	ate.
क्रुफ़दनसि	266	- वस मृक्षा	€08
क्रम ह्या	48.6	वर्णम्	2548
क्रिक क्रोडिक	444	चन्। चन्	2525
হক পুলনী	216	বাসভা	700.
इस प्रभी	27.50	elital	Bur
৯ক লারিব্য	444	रिश् नी	-teler5
ক্লা শিধীৰ	4074	- दशक्ष	3 465
दभवी	3340	टरबूर (निक)	7544
24:131	5191	বেদানী	Outr
दक्छनी	34#2	व्याचानानी व्याचान	204,964
ক্ষেত্রকী ক্ষেত্র		व्याचानानी व्याचान	204,502
त्कत्रा त्कत्रहें (त्स्रावे)	34#8	त्याचानानी त्याचान श्र	aran, iroz
त्कता त्कत्रहें (त्वाहें) त्कतहें (तक्)	24# 2	4	
त्कत्रा त्कत्रहें (त्स्रावे)	24e5 24e5	প্ৰ পদ্ধ (মৃত)	inge, inge inge
त्कता त्कत्रहें (त्वाहें) त्कतहें (तक्)	2+64 2+67 2445 2445	শ্ব বন্ধ (বড়) বন্ধশিয়নী	in a
दक्षां दक्षारे (दश्राते) दक्षारे (तश्राते) दक्षारे (दश्या)	2+64 2+64 2+64 2+64	শ্ব বন্ধ (বড়) বন্ধনিমনী ব্যবিকারিক।	1648 3416
दक्षां दक्षारें (दक्षांते) दक्षारें (तक्ष) दक्षारें (दक्षा) दक्षाराम	5+44 2+44 2+64 2445 2445	থা বস্থ (বড়) বস্থানিকী গ্ৰিকাবিক। সমস্থ	1648 2349 254
दक्षां दक्षारें (दक्षांते) दक्षारें (दक्षाः) दक्षारें (दक्षाः) दक्षारिकाय दक्षायाम्	6+4 2+64 2+64 2+64 2445	থা বস্থ (বড়) বস্থানিকটি প্ৰিকাৰিক। সমস্থা বস্ত্ৰিক	1648 21496 254 2644
त्कवरें (त्यांते) त्कवरें (त्यांते) त्कवरें (त्यांते) त्कविकाय त्कववाय त्कववाय	644 634 2+64 2+64 2+64 2445 2445	থা বস্থ (যত) বস্থানিক) প্ৰকাৰিক। সমস্থা প্ৰ-নত্তি প্ৰবিবেকা	1648 2496 254 2044 426
दक्षां दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (दक्षांते) दक्षां (दक्षांते) दक्षां (दक्षांते)	2403 6+4 650 2+66 2+60 2+60 2+63 2505	श्रं क्ष्म (यक) क्ष्म (यक) क्ष्म (यक) श्रंभ (यक)	249 249 244 244 440 440 430
(क्यां (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां) (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां	2402 6+4 6+4 2+60 2+60 2+60 2+60 2405	থা বস্থ (যত) বস্থানিক) প্ৰকাৰিক। সমস্থা প্ৰ-নত্তি প্ৰবিবেকা	#P46 1496 544 1496 456 456 456
दक्षां दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (द्यांते) दक्षां (दक्षां दक्षां (दक्षां दक्षां (दक्षां	2403 2403 2403 2403 2403 2403 2403	श्रं वक्ष (यक) वक्ष निम्नीरे व्यक्तिकः। वक्ष्मा वक्ष-स्कृति वक्ष विदयकां वक्ष वोक्षां	#P46 #155 #166 #166 #566 #566 #466
(क्यां (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां) (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां (क्यां क्यां	55 985 2403 9403 644 654 7460 7460 7463	व्यक्ष (यक) व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी व्यक्षित्रणी	#P4F HPFC F10F H10F H10F H10F H10F H10F F10F F10F
(क्यां (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां)	65 65 7530 7403 644 650 7460 7460 7460 7463	व्यक्ष (यक) क्षणिमानीः व्यक्षिमानीः व्यक्षिमानीः व्यक्ष्णिविकः। व्यक्ष्णिवकः। व्यक्षिवक्षाः व्यक्षिवकः। व्यक्षिवक्षाः व्यक्षिवक्षाः व्यक्षिवक्षाः व्यक्षिवक्षाः व्यक्षिवक्षाः	3006 275 310 426 426 426 446 446 446 446
(क्यां (क्यां (द्यां) (क्यां (द्यां)	2403 65 65 7403 7403 6+4 6+4 650 7+60 2+63	व्यक्ष (यक) व्यक्षित्रणी	#P46 #155 #56 #56 #56 #56 #57 #56 #666 #666
(क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां)	7-473 	वृष्ट (यक) क्षणियानीः वृष्टिकानिकः वृष्टिकानिकः वृष्टिकानि वृष्टिकानिकः	\$-50 \$-50 \$-50 \$-50 \$-50 \$-50 \$-50 \$-50
(क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां)	9-02 9-52 9-52 9-52 9-52 9-63 9-64	व्यक्ष (यक) क्षिणियाणीः व्यक्षिणाणियः। व्यक्ष्णिः व्यक्षिणाणियः। व्यक्षिणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः व्यक्षणाः	\$000 \$000 \$100 \$100 \$100 \$100 \$100 \$100
(क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां) (क्यां (क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां (व्यां)	824 455 455 2033 963 644 985 646 5463 2463 2463 2565	वेष्ट्य (यक) क्षणिमानीः विकाशिकः।	\$000 \$100 \$100 \$100 \$100 \$100 \$100 \$100
(क्यां (व्यां) (क्यां (व्यां)	9-02 9-52 9-52 9-52 9-52 9-63 9-64	वक्ष (वक) क्षिणियाँ विकासिकः	#P46 4006 426 426 426 426 426 426 407 4006 4006 4006 4006 4006 4006 4006

ভারতীয় বনৌধবি

रिश्त	भृषेत	বিশ্ব	
গাঁজা			सुवेर
গাড়ী কলাই	3+35	ত্রছিপরী	409
ग्रिकाल सम्बद्ध	683	7	
ARM ALMAN	63-5	ৰসলৈওড়া	33.19
गांव रकरक्काः	3+4+	মন্ট্রাকর্ন	2+5
वायांच		पक्षा नामक	7118
गांचारि	352	ৰভা পুল	Fite
গাৰ বি	3199	चनवर्षा	281
বিশ্বি সন্ধিক	554	খি-করলা	293
Frent	991	इक-इशकी	2524
ৰী বালাক	966	বেটকা	3.89+
电式 电响	24=	लंह	315
5.01	-	লোড়ানি য	3.54
कामार्थे (कान्याडि)	436	বোড়াবচ	3269
क्यूडी	10 to 10	যোগা লক্ষা	432
वशका	465	F	А.
444	2*33	53146	985
फटब-टर्गमा	3454	\$##	486
प्रस-वादम्।	date	अ ण्य	3+34
चन्हिं ने	695) Macacas	294
●নান ভূলনী	343	ह्यत् (वक्र)	4+5,028
टर्नेश (चंदर)	316		36
टर्गरा (क्ल-)-	943	हतान्य हताः	31, 120
গোড়য়	316	ठ क्किं	120
मा चिद्दर	611	डिका	3***
त्वात्रे द्रश्कन	Pes	Parish Black	3.5
গোপুৰি (লেড)	2342	डायांचा	118
दमान्त	3000	\$195	33
शारता	24+	काशा (वृद्धि)	334+
গোৰাল কাৰড়ী	113	कामहत्रदर्भ	34h
গোহালে প্ৰা	160	डाना मृत्रकृष्य	544
গৌৰত আমলি	300	डाकेनब् नडा	20, 28
গোৰক চাৰুকে	349, 935	हाकेमबुगवा (31
গোরিয়া	10>	डाम्ट्य	1015
গোলক (গন্ধ)	40	চাত্ৰিয়া	Bale
टगरनक	50	डाक्टन (टनायक)	568,830
গোলমণ্ডিচ	374	চাবেনি	475
লোল লাভ	2465	STE	36+
গোলাগ	844	চাল্ডা	214
যোদার স্বায	859	চিমাশি	449
গোটবার্ডাকু	743	BIBOR	63%

ৰগুঁমাকা অনুধারী সূচীপত্র			2002
Tites	नुकेर	रिवा	शुक्ते
किलिए (य न)	936	वरेग्यारनी	M-24
চিজা	the courts	अग्रे शनका	3984
টিভা (কুকুর)	2-28	चरा	3103
চিভা (লাল)	965	चर्	4534
তিত্ৰক	Serio	वर् (चाक)	16%4
ब्रिट नद्शनाय	46239	बहु (हुए)	16.12
क्रियंचि	Rea	सप् (यद)	58.9 €
किरवर् ष	774	चरवी	
किया	4.4	व्यवसाग	3-13
ही ज	2452	पर्श	349
डीट न्यान	2548	क्षता कृषद	3583
हुक-नामक् -	214	क्रम प्रश्	1611
ट्र	3 inq	क्रम वस्था	1955
চূত্রিকা	Stra :	वार्षि	1971
তুপঞ্চি আলু	3848	#। তিক্ল	3001
1	8.11	वाक्यान	2522
5.2	5***	साम (काम)	616
-		चाव (दशानान)	810
ছাতি ভূমড়া		सार (पृष्टे)	374
क्षाहि-दश्य	944	चांब्र्ज ।	2445
सामन-शृति	2563	OFTEN S	171
कानन मानी	1114	चित्रका	36+
	941	जिमी नी	361
জাপদ ব্যটা	20	जीवनीव ,	2201
क्षांभन दवरहे	389	कीवती	2507
ম্ পুস্থানিকা	les e	भीवण	Far
क्रिक्रिय	45.6	चीवा	ten
विस्तरम्	2505		-4.64
ছোট এলাড	3245	ब् रिगाल	222
टकांठे चन	10-3	क्ष क्षाव	2002
ছোই ভালকেলেকা	003	रेक्जी	2005
হোট কুক্লিবা	440, 783	रण कि। रण कि।	
रक् छिरण व है	2+64	জোনার জোনার	544
বোট দাখা	3+3=		3.000
रकाष्ठ विकेष	Sept.	त्यापार (क्यानामार्थे)	460
ट्यांनल धनर्	235	জোছাৰ (খোৱাসানী) জোভিষ্ঠী	40.
ছো গা	416	(जा। क्ष्रक)	944
		-	
कार्यः वाग	9-9-5		
चनगी गंगन	368	বাউ (খন)	2-6

709+	46	বহীর	बदनोवकि	
पिरा		78	रिका	783
কাউ (লাল্)		5-4	ভালপূৰ্ণী	611
र्वाडी (काडे()		¥2+	व्हेलपूर्वी	5574
कारी (नीम)		b3+	তালিশ পত্ৰ	3018, 3340
भागि (लाव)		56-6-	তিক বাদ	5,00
Face		681	ভিত্তা কটকী	616
বিভিন্তি বৈ		59+	ডিনিল	৩৭২
	*		বিভিন্নী	676
Pro-		- 1	বিশ্ব	eire -
हें गय	@1P,	203	ভিল	244
हैशरशाङ्का		145	তিনিয়াক্র)	49
ग्रिक कड़न	3	14.00	ডিলিয়াগর্জন	
দীৰা নেৰু		395	কিনি	747
विद्य		326	A.a.	398
र्केशाची (चन)		649 P		2278
টোকা পান্য		1296	92 93	201
र्क्षकी		829	पूरी	451
	*		प्रश्निक	(A)r
कहर क्या			जूना कुननी (क्क)	>05
धानकृती		**	एननी (क्लाल)	244
MIK		799	भूतनी (च क्रे)	346-
ভিভিটেলিল	2	46-3	कुमनी (क्)	205
पृष्(काक)		ben :	पून-१ (शय)	202
% W. (Wel)		232	Secul Cale b	9.5 le
पृत् (रळ)		1233	ক্ষেত্ৰণ	870
कृ निर्वाशिक	,	3+0	কেন্টানি জ	3+63
Carcal		3.	(তথ	2**6
e-ar-li	3	463	ক্ষেপাতা	Jose
		ŀ	ক্ষেত্ৰ ব	64+
হে খ্রিস			ভোক্যান্তি ভোক্তিনি	Pile
To its and the second		300		45P
कास + मून		443	विकृ	156
	46		4	
पवनीय		1		
क्षत्राभ		200	ब्ल्स्फो	1 663
प्रमृ क्		333		
फानवा		100	·	
करती		393	वतक्तन	984 2014
GIRIM GERIA		124	नरकारणम	484
कार्यन		>30	東部省	2495
		320	परि	3-03-6
पश्चकृत्रे प्राथा		304	वर्ष यनगरे ठकी	3534
- Prof		7529	47414 041	2,42

	2007	
रियक	edd I Com	युक्ति
वलकांश	पुत्रेश विका अक्रम	455
गंक्या	১১৯৫ গুনুল (তিব্ৰু)	638
भागम्		43+
मंक्रिप		356
रोप्रधक्त		
শাদমানি	480	3 1
ম'বিলুবি	866 ३३८८ : नेक्सीन	-৩৮৭
पाणिवि	५००व विकि स्थानका	361-
रांक्शविद्ध।	as नरहे (पर्के १)	349
লাব্দি	क्षेत्र अस्ट (केला)	366
मानी	७३० , नःहि (१७७)	345
N)ON	२३७ (नती (हेनहेनि)	244
ष्ट्रिक;	व्यक्त निर्देश (यम)	200
प्रक् री	»» अस्ते (वाननायाः)	346
ছৰপতা	१४० मार्ड (नान)	340
ছপুৰে মনি	১৫৮ নটে (সাগা)	246
इशामका	कार्क , सरीकाणा	344
ছলাল ভুলনী	₃₂₁₋ नरीक्र्य	22+6
म् र्वत	১০০৭ নাৰ্চিখনী	594
त्रवयां क्रम	क्ष्रक नामस्य	226
(पनवांक (२५ हीका)	>>७० वास्त्रकी	401
टबन् शास्त्र	३३७० जाभगना	428
व्याना की	১৮৬ নাগৰণা	400
হাপা	२०० नागवनः	548
নোপীপুল	≥63 नात वजी	4+3
	নাগ বল	220
4	नत्त्रच पूचा	2394
बटन	व का । आरमध्य	550
খনে (বেশানী)	५४४ नायना	43+
KMIN	сы নাই।	87.9
धारेपुण	sas নাটা কর রা	659
<u> भाजनी</u>	a>১ বাস্তি	659
भावीसम	5+ale शिवांका (चन)	59-5
शानी गर्भ	৮২০ নাবিকেল	2596
459	১৩৫৭ বলেজার	2ne
श्रीकृष	ebə নিবিদ্বিশা	byte
पुरुषा	৮২৫ নিম্পা	44
शृक्षा (करक)	eate निर्म	930
शृष्ट्या (काम)	७३७ निष (रवाय्)	
भूकृता (स्वयः)	⊭२¢ तिष (यहां)	401

ভারতীর বনৌবধী

विश्व	ght	दिसा	পুটা
নিভ'তী	250	শৰাস শিপুল	988
নিভ'তী (কঠাছি)	693	পর্বনী	2225
নিওতী (নীল)	tran :	পর্ণট (কেন্ড)	691
নিভ'ভী (বন)	P35 1	পদক্ষ ব	ERC.
नि ^{र्} क्तिया	>	পদাপু	\$445
নিবিংশ্ব	2	नवापू (दन)	2500
विश्वनी	594	नुजान	/25 e
নিশিক্ষা	324	ननान (नज़)	454
निन्दा (गीन)	370	नमान (इक्टिक्र)	050
मी ल	66-8	वनारिनी	4+3
নীপ	066	11年	2225
নীগ (অণব্যজিজ)	486	नारूप	2225
দীল কল্মী	135	পাট	247
নীৰ স্বা	3++	পাট নাশ্যে	3-646
নীল বঁটো	1-21	न्। हेना	limbrit.
नीय गय	43	লাটনা (লীড)	\$-64 B
नीय वन	25.08	পট্টলা (বেড)	941
क्रमद्भाषाः	lete:	লাঠা	g +
श्रानिका दक्षांग्रे	5+8	পার্ভি	2500
कृतिया वर्ष	5+3	শ'ডিনেৰ্	924
द्यानी भटन	424	পাগৰকু'চি	813
(सर् (करना)	231-	भाषक हुव	308
त्तव् (क€)	578	পান	pao
নেযু (কাগলী)	396	পাব (লড়া)	912
म्बर् (प्रांचा)	255	পানপিউলি	2 + 948
নেৰু (প্যাডি)	539	राना ,	7.055
নেৰু (খন)	2 14	नावा (हेन्द्रकानि)	2019
दमबु € बाखायी)	2+5	नान्(द्रीका)	2540
म्बर् (मिंगे)	535	লানিকামা	2331
লোনা	4.6	পানিকল	£+3,
्रताशं क	5+51	গানিয়ালা (পেনেলঃ)	97
		বাৰ্থা	8.6
~ ~		লাকাৰত পৰী	445
প্রস	433	পাৰিখাত	PR/2
नहेन (नन्)	456	পাৰিতহ	500
मध	63,	পকেল	440
প্রথ	191	্ পাৰ্কভী	493
मन् का है	502	পাদ্ধে বাবাৰ	960
প্র প্রের্থ	60	नामर (हुन)	325
প্রদ	349/5	नामः(यन)	442

			4 mm/m
	বৰ্ণমালঃ অনুযা	য়ী পূচীপত্ৰ	2-62-5
विवह	gh l	िया	পূৰ্ব
नागरमां क	218	ভূলক পি	4.8
পাৰাণ ফেলী	200	ংগনিলা	Zuby Zub
लिट्टेकी	3.46-8		
শিক্তি	636	*	
শিবিডৰ	e25, 622	व्य	9+3
শিশাৰ্থমন্ট	341	वकर्ष	146
পিপুল	3htr	बक् म	de file
শিপুল (পজ)	\$3,50	नह (त्याफ़ा)	2243
		रह (प्रशंस्त्री)	3347
শিপুল (প্রাণ)	508	ৰুচ হালাৰাৰ	3549
निधनी	aler	नह दक्ष	2743
শিয়ালাক -	926	ৰচ হুগৰা	2243
পির আল্	No. of Pro-	ब्रहे	2438
শিলু ু	9.486	स्कृ व्यक्षां ह	2744
শীতক্ষণী	9/04	न्य वस	Sele
শীত পাটলা	Mak	বৰ্ড ভাছত	25+2
শীত লালভা	P94	ৰ্ড ভাসকেসেৰা	₩ 95
नीय क्ली	Web	दक स्पृष्ठिका	3+36
नीपा भाग	63 E	वक्रक्त्वर्थे	3+62
प्रेनाम	319	বন্ধ পদূৰ	744
प् रशिक	41	্ৰড় খনখনা	24.5
পুতিকৰ্মা	823	वक् द्वार्थ	2549
भूजधीय	5+48	বন্ধ মেশি	822
পুৰিনা	346	नक विका	346
পুনর্থবা	313	व्यमसंख	•
न्तर्या (लंब)	262	वनकी	267
পুৰাণ	3+5	वस्त्री लगु	284
भूमकृ	5485	बन भाषा	3349
পুমিপর্বী	849	বন ভারক	2370
टर्गरन	414	খন একটা	580, 517, 681
শ্বোদ	5.655	रव कानान	741
শ্রেটারী	258	यन शेष	5484
celutat	63-6	बन हालिया	48+
शिवणू	238	बन डिवियां	470
		ৰন খাউ	5+8
4		ৰুম টেপাৰী	ben
क् निक्क क	954	ৰন ভূপণী	244
क णियनग	665	यन नावाचा	24.2
क्लग्	340		\$+4
হু টা	601	খন নীল (বেড)	116

7-998.

ভারতীয় বলৌৰধী

film	girs	। रिपत	भृते।
बन त्नव्	2+6	ৰাজ্ব শাঠি	424
খন পট্টপ	414	याष्ट्र शि	billip
यमभागक:	442	वान्यकाडी	3+3
ৰন পেহাক	2500	बादनक	349
वन एतिका	436	বাৰ্ডাকু	677
यम दयचि	494	ৰাবদ1	944
ৰন হয়নী	6.59	वादमा १ फ्रांच)	delp
वन दर्गवान	4.56	, बावूरे जुलकी	205
ৰ্ন ল্ৰহ	495	वांचा	58+
बस भन	496	বাসক	3-13
नेन क्षमंग	64	श्रीका	le 15
दम एडिज्रा	3369	शास्त्रक	243
वस् क	693	वाष्ट्रीक	F-13
बहुभीव	345	বিশ্বতী	3+66
बार जक्ष	491	বিত্ত	e la p
बढामाळ:	3 4 6	विवर्शी	2+3, 55+
बढा हो कथा	5848	নিত্ৰীক্ত	KAN
सकत पुष्	le a	' বিশ্ব	@ D =
नर्मात	44.5	विदर्श	9.48
नर्गत्त	10 × 2	বিলাতী মেশ্বি	494
मन)	392	বিলাড়ী স্বাউ	>>>5
ৰশিকুম্ঞা	616	বিকিকী	3.46
बर् नावी	914	विष	595
वहतावी (काउँ)	919	বিশস্যক্ষণী	404
सरका	9.8.0		110
रीशकति ।	41	विवाह्यक	2206
वान	34-2	विवरिन्ष	144
বার্চী	924	হিমূদখি	944
ৰাঘ শাক্ষা	360	বিবিদানা	89+
ৰাশ শাঁচকুঃ	360	वीवाराक्ष	4Ma
मान्यक्रत्य व	2.44	क्षी ना	918
ব্যস্ত্ৰ ব	5-64	दुकानक	67.9
ৰাজবাতণ	2-84	वृद्धगवक	950
ৰাভগ্ৰী	9+1	नुवाभी	62.2
ষাভাষী মেৰু	5+2	वृहरी	P24
मानाम	865	হেপশ্রা	255
খাখাৰ (চীনে)	92.3	্বেশ্বন	3/55
नागम (चार्रान्)	248	বেক্স গোট	F53
বাদাস্ (হিল্পী)	3.56	বৈশ্বন হাস	\$254
वानको	955	े टबरफ्ला	381

	-বর্ণুম্বলা আমু	দ্যী স্চীপত্ৰ	2,694
Party I	नुश	, বিবা	नुके।
८४८३मः नीय	589	7	
दणना	3494	ম্ট্রল	451
বেত ছ'চৌ	25+2	वश	2027
८४.स. अ.क.	2563	वक किया	354
বেইন	3249	विकेष	4113
-বেজোগাৰ	247	হতুকগৰী	244
বেবো (চক্তর)	319	र@क	#+E
दवना भा	409	विश्वक विश्वक	618
दवस्	39-9	श्रीक कम	het
-त्यम कृत	424	वर्त्जी	9-6/9
टेचेड	42, 21	মধু নিৰ্দিশ	3589
-বা'কৃভ	ers h	मन्त्रिका	611
आभी	640	মুন্নালিভ	2+84
		वसना	452
*		प्रकृतिका	3081
कहरती	100	श्यूब नकी	3-686-
等的证券	414	वर्तक	246
चाँहे	314	স্থিত	321
कामाचा	5002	যদৰ্শৰ	313
জালী	314	प्रत्य	945
(Wife	Stop	प्रशंकांन	1617
ची गया थ	411	वक्रानिक	45F
कृषे जावना	3117	খলনিখ (উডিয়া	455
भू हे ज् यका	4495194	, यशस्त्री वह	5599
क्ष के हाना	5+6+	মৰ্থা	458
पृ देशात	356	प्रमुक्त कम	951
मूमक् शर	110	যাক্টশাস	234
東南	2427	यानान	16+5
স্ তেইভার বী	27.5	মাধন(R1
ভূত্ নশী	\$40.0	भागूकम	7254
क् ष्ण	2011	বাভূন্য	259
ভূগাত্রী	223#	गांवरम	2+65
₩ Fe	711,000	वाशव शास्त्रक	949
कृ षि अन्तर	224+	प्रापनी	624
कृ बियम्।	240	शंदवी गुळा	358
ভূচ্ছণত্র	4555	गानक	2540
पृत्रवांच	948	न'नक्ट्	\$290
टक्टक्स्श श्रीम	2+9+	बान्स (दहार्हे)	228+
ভেবেশা লাশ	2146	शांचा (रफ़)	278+
(पान्)	4FE	মায়াক্ষ	2256

7000.

ভাৰতীয় বনৌৰ্ধী

शिवक 幣 दिवस र्गुक्त मानकाढरी **\$85** মেকাশাই 200 मीना 看えか ৰোম চীনা 3 - 5-6 মাৰ্কলাই 640 ८माइम असाइ-55 54 মাৰ পৰ্বী নৌ সাগু 849 25.6 मांबानी दशोबी 6+2 691 দিটা ধ্বৰু 332 द्यारकारीन 2+3 **फिल्बंश** 433 8 म्कश्वि 3+05 **सम्बद्धिक** 77.0 मुक्त वर्गी 3+65 7450 रेक **ম্থলালি** 864 वस्तर るが書 মুগ (কাল) दवानी 460 मृत (दशका) <=5 थमानी (रन) £4b ध्र (शामि) वसिष् 859 মুগামী गुँहें वर्ग 49.4 400 ৰ্চকুক গ্ৰালা ৰু থিকজাপনী 245 **526** 3004 ŊΨ 5000 क्वी 484 স্থা 2224 इक वंदन 44 मूचा जानक 950 इक्त कांक्न 3464 युक्तप नी 4 CO इक इक्त CP. म्दनी darle N হক্ষচিতা 2234 चक्र गर्ड मुनक्ष 3230 480,498 38.6 र्कन PhO वकान् 120 गुष्य# 2222 क्यत मृर्गी; 345 प्रकाद द्वार 2733 कृती (माभ) 2502 ৰক্ষমী গন্ধা 346 पूर्वी (निया)⁵ 4+> 344 दक्ष मृती(त्वर) 218 360 वयना मूर्गा 42 335% भूगांधन 1238 45 যুগক बद्धन 203 45 হতুৰে পাছ মূলা 445 श्रीकृति 342 利力可能 403 वार्याम भूमा মেকেডা 405 264 ফেড়াশিংক 502 বালা স্বাস্ 会中の वाचारानि 655 (यथि (वया) 483 কা ৰতিক মেৰি (বন) 414 37F ৰামভূননী বেশী 67-多なさ হেলী (বিদার্জী) ब्रायदक्त 49-5 338-वरका 22 CHRIS किंक (दहाई) 445 स्मन्ती

	5464		
चित्रह	物料	Fire	git
बिठें (क्क)	300	जिं <mark>ड्</mark>	100
क्षणां	21/0	সূ ৰ্বন	695
क्रमात्राम	2630	टनाव	gge, eleb
ংৰতি	3341	CATH	221, 610
বেশুকা	5394	-	
४३वरमहि बि	35F	•	
रवामा	200	শক্ষর অটা	45.00
<वादन	499	नव्यक्ती	400
ং ৰাহিতৰ	২৯৬	≂টা	23 142
दशकिंग	3430	पर	526
ব্যেছিয়ক (দীর্ষ)	2556	चन (बदन)	-236
_		नखब्नी	3438
		वक्रमं।	510
क्ल ्यूमर्गी	33	न्छायरी	2438
ক্ষপু লাঠা	71	नं त्ररक्तव 	160
अपू वसदी	208	म बी	+40-
অৰু ধ্যোনিক	250	चढ	.5004 844
লয়া	344	नवन्धः	491
লয় লি জ	3+6+	चेत्रुक। चेत्र	642
পঞ্চাৰতী	4040	नन (बाधान)	402
ল টকন	ty for	भागे के को वास्त्र है। भागे के के कि	470,020
क ा क्या है।	2 08	नाविश	766
শভা পরাব	979	test exists	254
चका प्रशे+ी	340	শান (শীড়)	940
क्रवज्ञ	812	माभगव	4e
লগদগ জা	256	नाननर्ग	aga
जरां न	2658	नास्तरमि	610
প্ৰত্য	429	শাৰ ৰাষ্ট্ৰী	250
লাউ	490	नामुक	12
সাহিতিকা সংক্ৰিন্ত।	420	लिक्सी	50
	916	শিউনী (পাছ)	3199
লাপুল	410	শিট্টলী ছোগ	113
न्। सम	2535	পিত্ৰ	221
লামজ্জদ লাল চিত্ৰা	445	भिरदृष	que
পাল ৰাউ	310	निम	456.5
ল্যাল বংজ ল্যালনটে	244	বিষ্ধ	749
भाग (करवरा	3+66	भिक्त (त्यक)	523
भाग पूर्ण	But	नियोक्त	216
मान द्रार	244	শিৰীৰ	403.5

3696 ভারতীয় কনোবর্ধী বিৰচণ 면보다 विका 맺다 Fite नक्षाउँक -04 + 3517 63 শ জিলা 3542 204 n fr নদেটা: 53 ena कुक्ताम সপ্তপর্শ Deb-53.0 खमारी नपुष्ट कना 25.67 844 सन्दा वन - লাৰ 40.0 \$400 শ্ব+ 有で有 3745 2250 শুগাল কেলি महिदा. 485 44 可能は企業 मधिया (१५७७)। 6 + 3 de de শেওড়া नर्गहरके 3336 949 শেওড়া খটি সর্পাক্ষী 3500 684 स्पद्मान केटिन न्संबर्ध 44 3360 मध्यवरे । শোনা 海电场 764 শোষাক্র 科事 2)= 424 नाच (८वाम) ভাষক 2020 2342 ব্যক্ষি 場では同時で 100 553 \$ R. শাৰ্নী 5-5,640 2010 गानवे (कतकत्र) ছামালত: 224 959 नाम्बर दिखि 3584 414 क्षेत्रम বাহকী 220 301 जिरद्वारी: ৰ্বেড ভাৰ-খ ት ነው 110 निहस है। 4+5 ৰেড কাৰ্ডন' 233 FR 2-33 থেত কেন্দ্ৰই 2-24 সিদ্বার 252 থেড গোগু বি 2375 निवाद्य 482 বেক ক্ষিটি b b b লীম **689** ব্ৰেড গুড়খা 254 **ए** परचेत 24.86 শেত শাটলা Trapo হুপত্ৰ বচ 3363 খেত বস্ত 2502 ছণাছি 2582 ৰেড বননীল h + br হুবর্ণক 448 খেত বিদাগ 692 কুৰস) 254 বেড বেড়েলা 845 द्वि वागू 34+4 শেষ মূর্ণী 240 ত্ত্বি শাস্ 2467 ৰেড বিযুদ 227 দেৱকা (পান) 2-4 শেত সারিবা 40 কেন্দ্ৰন 2)= শেত হাজ্যবন্দি 3 + 10-শেক্সিকা 9+5 থেক ব্যব্যক্তিক 御中 লেছাল কাটা 63 रेनरब इक *** S) দেশসাৰ্থী 400 10:40 16 b গোশাল নক্ষকৰ ৰাণ্

	ৰৰ্ণমালা অসুযা	রী সূচীপত্র	2093
िक्स	7/4	विका	-ştri
<u>শেৰবাঞ্</u>	mae	atme	495
(मध्यम्भः	749	を	3:10:3
লোগর্ড জা	961	ए। च १ पति	3*11
বোরজ এলাড	2211	श्राचन्त्रवि (चन्छ)	244
W. To	3419	शंकरकाका	112
শূর্ণনতা	515	হাকিছ ছা	768
46.6%	100	रानवर्गानी	16
		शानिम	464
· ·		হিং জ	570
		हिचन 	453
प्रत्य	91	रिष्	· ·
प िका	>>45	विसनी नाभाग	278
मन्त्रिया (काम)	5248	रिमन	645
श्विया (शक्)	18	रिम् ना श्व	596
হছিলা(বন)	23.6F	হিল্যোটিকা	484
स्वीक्ष्मी	847	व्यवस्थित	311
र्गक्या	944	रक्षकियां (एक)	ME
एनकम्। (५७)	310	হোগ্লা	2506
इनदर कथ्दी	100	cktrii	638
स्मदर यम्ख	PES	हीरम	584
হবিদৰ্শ প্ৰদাপ	ezo.	रूपपाच	7468
रचिक्वी	110	स्थ्यमा	5480
शस्त	3-91	एरकुत काठी	and the

জিতীয় নির্ঘট বনৌষধির নামের ইংরেজী বর্ণমালার্যায়ী সূচী

্বালনা, সংশ্বত, হিন্দি, ভাষিক, ভেলেশু, আসামী, সামভালী প্রস্তৃতি ভারতীয় নামের ও ইংরেজী নামের ইংরেজী বর্ণমালাক্ষারী সাধারণ সূচী]

बरनोवरि क्रजिक	मध्यम	बदमीवर्षि क	যিক লাখা
Abartant	85	Adabi	324
Abhaya	242	Adansonia digitata	77
Abbulas	252	Adapukadı	381
Abidhya-karni	17	Adasora	445
Abies Pindraw & Wabbiana	564	Adavi-navi	608
	027	Addalaya	531
Abir	216	Addru-tin pallya	500
Abishi	215	Adenanthera pavonia	161
Abroms augusts	63 !	Adhaki	178
Abrus precatorius	160	Adhatoda vasica	445
Abutilon Avicennae	66	Adiantum caudatum	665
n indicum	65	Capillus-venarus	666
Acacia arabica	162	, lunulatum	664
" Catactu	163	,, vedustum	667
Fainemana	164	Adına cordifolia	305
, tomentosa	166	Adrak	581
Acalypha indica	518	Aegle marmelos	101
Acanthacese	442	Acrus lenate	486
Acanthus ilicifolius	447		121
Ach	318	Aganosma calycina	355
Achras sapota	346	, caryophyllate	365
Achyranthes aspera	485	Agazu	513
,, porphyriatach;s	495	Agati	215
rubrofusca	485	Ageve centals	596
Acid Hydrocarpic	47	Aglichonda	513
Aconitum ferox	2	Aguitendro pacu	256
, beterophyllum	1	A _{int} -Jiwha	608
, Napellus	2, 3	, mantha	464
Acorus calamus	627	mukh-churna	336
Ada	581	Sikha	343, 592

44-114	AN ALCOHOL MICH	at AddisorSalar Sar	
चटनोपनि -	ক্ৰিক সংগ্ৰ	वस्त्रोववि	ক্ৰমিক লংখ্যা
Aguzu	513	Aloe littoralis	605
Agya-ghas	641	-45-41	605
Atlanthus excelsa	118	perfolista	605
Ajamodu	295	. vera	605
Ajaringi	382	., wood	513,574
Ajjuk	318	Alok lata	409
Akazadi	17	Alpinia-Galanga	570
Akanda	378	: Alpo-gada-pazham	230
Akarhballi	409	Alstonia scholaria	366
Akashbel	409, 510	Alternaothers sessilu	487
Akhar	557	Alu-bokbara	230
Akbarot	519, 557	Alui-Agnimanda	446
Althrotu	557	Am eda	575
Akhotucottai	519	Amkolam-chettu	302
Akyım	514	Amkulanga	538
Al	318	Amia	538
Ala	587	Amtaki	538
Alach-bern	585	Amlapatni	141
10 chota	587	Amalkunchi	225
, Guzreti	587	Amelok	451
n Megali	586 585	Aman	294
Alambuh	430	Amera-gandhaks	433
Alangi	302	Amarantacese	88
Alangium Lamarchii	302	Amarantus aeropurpures	s 491
Aletka	378, 379, 416	INDECOMMENT	491 491
Albizzia amere	168	olernoeum.	491
Lebbek	167	**	491
Aleurites cordata	520	apinosus	490
,, Fordu	520		491 491
molluccana Montana	519 520		491
Albagi camelotum	169	Amandh Jack	106
	169	All and burning	432
,, maurorum	255	A make a make a discour	388
Alichedo Alkushi	203	1 4 1 1 1 -	575
Allium Capa	606		498
macleania	569		220
el estivano	607	Ammania baccifera	256
Alocassiu indica	628	Amogha	410
Alm, American	579	Amonum prometicum	586

Indian

subulatum

ভারতীর কনোববি

नदनोव थ	स िक	क महब्रह	सनीनिष्	as filtra	मरवग
Amoore cucullate		124	Ant-more	MAN INCA	85
10 Robituka		125	Anuga-pippaltu		631
Amtah		156	Apamerga		485
Atsors-bel		409	Apang		485
Amorphophallus campans	elatu	626	Aparajics-Nil		186
Ampelideae		35	Apocynaceae		66
Amrita balti		18	Aquilaria Agallocha		
Amrui		99	Arabati		513 457
Amrue		254	Arachie bypogase		170
Anscardiacese		37	Aregbadha		179
Anacardium occidentale		151	Arabaz		
Anacyclus pyrathrun	329	9, 378	Arak		178
Anamirea cocculus		16	Arakham		501
Ananes sativa		591	Aranda	520	378
Ananta-mul		384	Aren-earem	530	532
Апагая		591	Arak		235
chhota		605	Atauka		548
Andair-poena		237	Ardonda		445 35
Andrographis paniculata		446	Ateca Catechu		
An iropogon citratus		643	Argemone mexicana		616
inniger		442	Argyrein argenten		29
. Nardos . S-boenanthus		640 641	and abeciden	308	398
n Sorghum		EAR	Arista	0,0	145
to BQUATTOSUS		639	Aristha		324
Antilema adscentiens		595	Aristolochia bracteata	29.	500
+ Parmentonum		614	n indice		499
e tuberosum		614 595	Ariatolochiaceae		45
Angakora		286	Arjuna		239
Angire		229	Arka		378
Angut		142	Arkamula		499
Anuomeles ovate		477	Aroidese		117
Anjen			Acrowroot		579
Ankor		255	. East Indian . West Indian		579 579
Ankot		302	Aren	430.	50
Anogeism latifolia		302	Arraghna		626
Anone reticulate		244	Acrem sin vulgaria		330
A HONSTONE		14 13	Artocarpus integrifolia		514
Annagae		4	Lakoocha Aran-bach		545 532
Antamul		396	Armelli		537
Anthocephalus Cidamba		303	Asaforetida		298
		203	2 Digital and an and		

ৰংনীৰধির নামের ইংরেজী বর্গদালানুবায়ী পুটা ১০৭০

मध्योवनि	समित कर	n बद्योगवि	ক্ৰমিক সংখ্যা
Asari	29	9 Babrung	332
Assati	21	5 Babus tuln	472
Asclepiadeae		7 Bach-Dwipantara	580
Asclepias curassavica	309, 36	5 ., Mahabari	582
Argand	40	T Relations	582 582
Asbon	21	Swet	562
Askoparni	4	5 Badam	241
Asok	2	3 Chma	170 151
Asparagus adstendens	5	9 Hijir Jangli	88
91 E8Ce@368		74 h_3_3_	592
Assistant satisfactors		04 Badari	134
Asphota As Scota		0 Bagh-Anchra	483
			302
Asthuanbar	_	Li.	530
Astrogalus gummifee		pai	35
Asunkar		13 nukha	439
Aswagandha	426, 4	BAPTER SPORT OF THE P. D.	393
Aswaghna		10 Bainch	42
Aswerighma		Bajharen	524
Aswattha		Bejradenti	448
Atalantia monophylia		Bajra-kantak	524
Atari		93 Sakam	223
Atav -jambir	1	Bakeyan	123
Atl badayam		1 Bakeremal	225
Ati-bale	65,	79 Bakuchi	210, 311
Ati visha		Balanires Rogburghil	117
Atkapali		37 Balchor	320
Atmagupta		03 Ba labhi-ange	261
Atti-chippeli		31 Balicepermum axillati	521
Avena sativa		62 Beller puntu	607
Averrhon Bll mbi		96 Bal'am-demut	532
Avicennia officinalia		69 Balleri-kirt	292
		8 Bulok	74
Ayens		Balungu	1000
Ayapan		Bambusa arundinaces	
Axima tetracenths.	_	D 1 T -1.1-	645
Arolla pintieta	0	Bammakachtka	585
		Battumbeta	458
Babhilli	4	59 Banga-adants	436
Babla	_	62 Bans	645
Denie			

\$048

ভারতীয় বনৌহৰি

ग ्नोदवि	कविक मस्त्रा	- स्ट्यांगपि	
Banspara-nota		7.11	अधिक गरवज्ञ
Banza-lochan	491	Basella rubra	495
Banyan rece	645	Basil, holy shrubby	470
Baobab	547	, iwest	471
Bappaye	77	Basna	215
Bara-alach	265	Barra-gull	561.
h bathaye	585 492	Bassia lacifolia	347, 348
n bet	622	Bustak	492
15 bolkum	479	Bataghne	459
n kalpa n kanur	397	Batmadakski	459
yetnt wattit	597 527	Batsaks	368
pi kulcurchien	512	Baubinia purpurea	174
n mejle	461	4 tomedoss	177
ar manda	516	u vahlii	176
is nunia	397	Baur-baus	173 653
n samada	48 551	Bay-berry	558
Berangi	458	Bayu-bilamagam	345
Baranjan	654	Bead tree	123
Borbara	5.7		241
Barberang	171	Beet-wood	559
Barthur	162	Beegisturkt	1
Barela	78	Beens	469
Berhants	534	Beerlokang arak	455
Barleria cristata	449	Beeron	639
e prionitie	448	Bepgpusa	103
n Strigona	450 .	Begun	413
Barley	660	Bel	357
Burley-arishs	660	Bela-bemu	445
Bar-mala	461	Belamcanda chinensia	593
Barringtonia acutangula	246	Beleric myrobalan	231
re recessors	247	Belluls-takagadda	607
Birmonga	112	Belchittira	343
Bartaku	413	Bena	639
Bartanga	223	Bengal hemp	158
Basa	445	Benincasa cerifera	275
Basak	445	Benne-oil	442
Basakabaleha	445	Berberidene	6
Basente gandba	536	Berberte astatica	23
Basella cordifolia	495	Bespali	216
, lucida	495	Betas vulgaris	622 494
		DOIN THE PARTY	

बटनोवधित सार्यद हैएउची बर्गमामृगाग्नी सुठी

১ত৭৫

क्टनीवरि	জৰিক সংখ্যা	स्प्र्वीवर्षि	ক্ৰবিদ	সংখ্যা
Betel-nut-palm	616	Bhumi champak		572
Betot	517	Bhurjapatra		560
Beerilti	502	Bhusteins		643
Beto-sak	492	Bhut bhairovi		464
Betula Bhojpatra	560	" keshi		
Bhabya	100	Bhutta		648
Bhadraballi	374	Bhutuya		275
Bhalko-bans	645	Bi gandhadi-kua		402 402
Bhallatek	155		[12]	240
Bhallar-marud maram	239	Bibbirak		534
Bhandaru	319	Bichhoti		393
Bhadra-aree	517	Bdi		497
Bhang	545	Big bond		75
Bhanga-abirl-bengu	413	Bignoniaceae		233
Bhangata	427	Bihidana		111
Branora	427	Bijaset		398
Bhanra	325	Bij-tarak		103
Bhant	457	Bijavri		358
Bhargi	458	Bikham-mog Ti		401
Bharma-roba	604	Brisikands		287
Bhatamagari	357	Bilari Bilari-chameli		355
Bhed-janatet	499	b Jbau		559
Black	155	Billaineg		244
Bhellei-kadamba	303	Billi-kidhangu		400
Bhellaroku	379	Bilva		101
Bhendayam	219	Bimbs		277
Bhengar	212	Bimbala		637
Bheriyattoo	496	Biophytum sensitivum		98
Bhringerej	338	Biran		639
Bhu-badari	134 539	Breunga		345
, dbarri kamra	2:7	Bird cherry		230
karbedar	394	Birmet		428
p nimba	390, 446	Birthwort		500
, Tule	476	n Indian		499 387
Bhui-amla	539 572	Brea-trinduka Bigala		278
,, champs	552	" Swet-puspi		266
, jam	465	Bismangil		597
jambu	465	Benukrandam		409
Physiological Comments	401 81	Bisnugaodhi Bisva-bheshaja		408 581
Bhum:-bola	01	1 Drave-Originale		ant

কাৰতীয় বনৌৰধি

भागोश वि	कविक मध्या	े यदनीय चि	कदिक महबार
Bisva-tulef	472	Bon gulani	471
Bisnu-ta:It	604		84
Bitter gourd	275	Ph. 8 4	307
Bigs Orelland	41	Borassus flabellufer	618
Bizinege	13	70	239
Black, marili	595	E 14	472
** Debbes	503		415
Blood flower	385	Borobanal chung	330
Blue water hily	26	Botsonabbi	2
Brumes densifform	328	Boswellia serrata	119
er erantha	929		590
er Riomerata	328 323	Brahmedands	29
n lacimate	328	Brahma-jastik	458
Berkseye diffuse	482		428
17 procumbens	482		31
n Tepena	482		31
Bo zibittulu	210		31
Bornginene	71	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	31 31
B)mbs × malebaricum	. 68	Napus	31
Bon asheora	596	Oleraces	31
o ade	TACT.	h Rapa	31
n adraka	583		504
., berberika	471	Briddnaderak	398
" cband	615	Brithitz	415
n baridra	576	Bribati -varieties	415
. Jamana	300	Brihat-panchamul	95
e katai	218	Brinjel	413
, kepes	395	Brattaka	413
e. marich	256	Brischtkalt	534
methi	83, 199	Bromeliaceae	104
e wolleke	357	Bryonia gradiu	277
и патища	H	lactnices	276
, mil	216	Beyophyllum colycinum	
er nimbs	110	Buchacania latifolia	154
n pirgunda	466	The state of the s	564
A DOUB	491	Doddela made	275
., palang	497	- D.,	562
e bean	610	Butes frondess	171
e Taj	175	* superba	172
a caberi tiktika	405		347
Pt TIKUKA	19	1 Byskur	415

ৰচন্ত্ৰি ভা	वेक मध्या	बटनीवर्षि स	বিক সংখ্য
Byatelok	78	Carum Copticum	294
	/°	Rosburghanum	
С	i		295
Cabbage	31	Caryophyllaceas	15
Cacteae	52	Caryota arena	619
Caesalpinia Bonducella	222	Castaria tomentosa	264
e Corsatia	226	Cashew-nue	151
n digyes	225	Cassia alets	163 164
" pulcherrima	224	, buds	507
Sappan	223	и Сипавор	507
Cajanus indicus	176	,, fistula	179
Calamus tenuis	623	1. Lignen	507
viminalis	622	n purpuris	181 161
Callicarps arbores	461	, occidentalis	180
lansta.	462	, tors	182
Calonyction Bona-noz	407	Casuatina equiscrifolia	559
Calophylum mophyllum	55	Casuaruneae	97
Calotropia gigantea	378	Caseycha-adulteration	409
	379	, Sistorma	409
Campbor	509	Castor oil plant	532
Campa indica	588	Cedrels Toons	127
Cannabia astiva	546	Cedrus Deodara	565
		ii Libani	565
Canacora decussata	369	., stalantis	565
Cantharides	246	Celastrinese	33
Capparidese	11	Celastrus paniculate	130, 143
Capparia horrida	35	Celosis arguntes	488
e sepiarus	34	, Cruteta	489
n zeylenica	36	Coromandelians	
Capsicum abbreviata	418	Centipeda orbicularia	341
n acuminata	418	Centrautherum anthelmin	ticum 324
11 grossa	418	Cephalandra indica	277
,, frutescens	418	Chabok	505
Cardamon, lesser	587	Chabica, gajpippali	631
Cardenthera uliginosa	442	Chaff-plant	485
Cardiospermum Halicacabu	m 43	Chii	505
Carica Papaya	265	Chaile	318
Carissa carandes	364	Chakbor	492
Carrot	297	Chakulia	227
Carthamus tinctorius	331	Chalmers	537
Carum Caru	284	Chamba	357

76dF

ভারতীয় বনৌৰধি

বনৌৰখি ঞাছিব	সংখ্যা	बरनोक थि क्रांकि	कं गर्थ)।
Chambeli	356	Chhots alachi	587
Chameli	355	, dudhi	529
Chamlani	353	., gokehur	337
Chamomile	327	o indreyan	266
Champaba	321	n kalpa	396
Champai	214	, keru	528 394
Champa-noti	491	manda	515
Chanak	185	Chichinga	269
		Chicrasi	128
Chandmais 391, 572 Chandon		Chickressia tabularis	128
Chandon amaren	517	Chilla	264
betho	517 493	Chillajinjalu	388
Chandra	369	Chiluki	594
, mailika	319	China-bedam	
Chandra sura	33		170
Changeri	99	pagu	612 601
Chansor	33	D COSE	72
Charati	40	., tallowtree	543
Chatni	366	Chiranji	154
article w	16, 47	Chirchite	485
Chaya	486	Chireta	390
Chebire	456	Country	446
Chebulic myrobalan	242	Chirnit	270
Chebulapilli-rigi	399	Chirui	350
Chéena	654	Churu- noti	491
Chennangi	259	Chita	343
Chenopodiaceae	83	Chitra	236
Chenopodium album	492	Chitraka	343
is amprosodes	493	Chitrakadya churna	343
purpurascens	492	Chobicse	505
Chenuku	658	Chocremarda	182
Cheput Chisgal alantrike	176	Chol	431
bata	398	Chola	185
	399	Chompak	12
, nadi	339	Chrosophore phosts	523
Chhancht-bet	623	Chrysenthemum Coronarium	332
, kumm	275	, indicum	332
Chhinnaruha	624	Chubamebil-poti	369
Chhola	185	Chucra	498
Chholanga-nebu	103	Chuka-palang	498
Chhota-akanda	379	Chopresiu	600

बटमोबबि अधि	• मरभग	क्टनोव री	ঞহিক দ	नश्यान
Chutrika	99	Corg aquetica	-11-11	663
Chuya	517	n gigantea		663
Chyuta	152	Lachryma-Jobi		663
Cicer azierinum	185	Coleus aromaticus	473,	501
Cinchona calysays	304	Colocasis antiquorum		629
		Colosynth		273
	304	Columnes balannes		433
• •	304	Combretacese		44
, country	222	Commelinacese		112
n officinally	304	Commelina benghulensis		613
11 ted	304	is commissis		613
,, euccirubra	304	oblique		613 613
n wild	303			
, yellow	304	Compositne		58
Cinnabar	2	Conesti bark		368
Cinn amomum camphora	509	Convolvulacese		72
n iners	508	Convolvulus paniculata		267
, attidum	508	Corel tree, Indian		195
Tamela	507	Corchorus capeularis		89
,, zeylanicum	508	olitorius		90
Cusampelos pareira	22	Cordia myza obliqua		393 394
Citrullus Cologynthus	278	Croiander		296
e fictulosus	279			296
,, vulgaris	279	Coriandrum sativum		
Citzus acida	105	Cornaceae		55
surantium	107	Costus, Indian		544
decumana Limetta	108	Contra coot		336
Limonum	104	Costus apecases	336,	584
medica	103	Couch-grass		646
Cleastanthus collinus	535	Cow hade plant		203
Clematis trilobs	5	Grasulacese		41
Cleome viecosa	37	Crataeva religiosa		38
Clerodendron infortunatum	457	Crinum seleticum		597
, phlomoides	459	, latifolium		598
,, streatum	465	Crocus sativa		592
eiphonanthus	458	Cromuk		616
Clitoria ternacea	186	Crotalaria junces		158
Cloves	250	Crosen tiglican		159 522
Cluster fig	529	Crocon tigham Craciferee		10
Cobra's eaffron	58			1
Cocculus villossus	20	Cryptogamia Cubeba		484
Cocce nucriera	617	Cubeun		P Q#

১০৮০ ভারতীয় কনৌবধি

वानोववि	ক্ৰমিক সংখ্যা	बामीवर्षि	কৃষিক সংখ্যা
Cucumber bitter	278	Dandhillas	436
Cucumis melo	280	Dandotpala	389
,, Sativa	261	Danimma	260
Cucurbita maxima	282	Dankuni	389
, moschata	293	Danti	521
,, Papo	288	. furastaka baritaki	521 531
Cumin, black	8	Darbha	649
gr aged	293	Daruchini	508
Cupuliferae	98	Daru-baridra	23
Curculigo orchioides	574, 595	Dasamula	227
0 1		Dasbahu	593
Curcums amada	575	Dashai-chands	593
er angustifolia	579	Dagee	450
p Bromstice	576, 579	Datura alba	419
n cresta	580	n fastuosa	420
ii leucorbiza	579	Daucus carote	297
n longs	577, 579	Deba-daru	565
, montaga	579	,, daru chettu	563
1, rubescens	579	drone druma	478 555
aradoaria	578	Deb kanchan	174
Cuscuta reflexa	409	Deergha robisak	641
Custard apple	14	Delo	545
Cydonia vulgaria	335	Delphinium denudatum	1. 4
Cytodon dactylon	647	, paniculariolium	
Cyperaceae	118	Denodrobium strictus	646
Cyperus rorundus	637		566
** acyzrona	636	Denga-gargar	663
-		Dereis uliginosa	188
D		Deamodium gangeticum	
Dabi-dubi	612	Davil's cotton	83
Dabra	228	Dhanis	296
Dedrughna	183	Dhanilanka	418
Dadrumardon	183	Dhanya	652
Daemia extensa	380	Dhanyak	296
Dahu	545	Dharakorutoki	272
Dakam	305	Dharault	371
Dalbergia austo	187	Dharksdambs	309
Dam pel	57	Dharket	272
Dan nalu	296	Dhar-karola	286
Danda-kaias	478	Dhar-karola maru	437

क्तीवरिव माध्यव हैरदिकी कॉबॉलाइवाडी पूडी

ब टनीवर्षि	কৰিক কুখো	नातीयपि अधिकः	all a sai th
			377
Dhatakı	258	Dreges volubilis	
Dhatriphal	246	Отова-ривра	478
Dhaun	258	Drosera Burganni	236
Dhenras	71	Droseraceae	42
Dhobis itch	453	Drumstick plant Dodh-kalmi 400	157
Dholapata Dholapata	613 136	Late 400	407 381
	500		. 527
Dhumtapatra Dhuna-sal	64	Dudhi-palla	377
	479	Dodhika	381
Dhurpiriak		Dugdhika	381
Dhutura	419	Dulakhnodke	534
Digitalia	435	Dulal-tules	471
Digitalis purpures	495	Dumketki	
Dilleniacese	2	Dupuramons	461 84
Dilienia indica	10	Duraleva	169
Dill-seed	301	Durba	
Dioscores alata	600	Durga	647 398
, anguina bulbitera	600	Dwipantara bacha	601
fasciculets	600	Dwipike	604
, glaben	600	Dw.pige	004
a giobosa	600 600	22	
pentaplylla purpures	600		
" tapte	600	Ebenacese	62
,, sativa	600	Ecbolum linneanum	454
H abectour	600	Eclipta alba	333
Dioscoresceas	108	Elasagnaceae	90
Dipterocarpase	20	Elsegnus Intifolia	514
Dipterocarpus elatus	63		325
incernus	62	والمستخصصة فالمتحدث والمتحدد المتحدد ا	587
es turbinatus	61	Eleveine coracana	651
Divi-davi	226		345
Doba	648		314
Dobi-ghas	647		334
Debon	344	THE PROPERTY OF THE PARTY OF TH	193
Dolichos biflorus	190	Draft Chris of sport success	649
,, uniflorus	190	TT S. Charles Bandress	490
Dolons-phul	358	THE PART OF	270
Dopatt	100		113
is fata	399		67
Drakshs	142	Erycibe paniculate	410

ভারতীর বনৌব্যি

यदमीकांश	ক্ষিক্সংখ্যা	वटनोवधि	
Ecythema indica	195	-	कथिक मरभा
Erkek	524	Flagellariaca	42
Eugenia caryophyllifolia	249	Flagellaria indica	213 615
iruticos.	249	Flea bane	323
Jambolana	249	bang purple	324
14 Jambos	250	Fleury interrupts	534
Eulophia campestrus	56.9	Foeniculum vulgare	299
a nuda	569	Four-o-clock-flower	484
, vigena	569	Fumariaceae	9
Eupatorium Ayapana	327	Fumeria parviflora	30, 456
Euphorbia antiquorum	524		
u microphylla	528	G	
nerifolia	525	Gab	352
, pilulifera	527	Gab-bheranda	532
thymifolia	529	Gabbi-jawur	511
, Tarucalia	526	Gabedhu	463
Euphorbiaceae	93	Gabu-nobu	248
Euryale ferox	25	Gach-chakrai	222
Evolvulus alsinoides	408	chakoya	222
		n manch	418
		Gadapunus	482
F		Geja-bhakabya	562
Fennel, Indian, sweet	219		548 505
Feronia elephantum	109	bibny bibban	631
Ferula alliacea	298	Gajjari	287
a feetide	298	Galanga cardamon	570
., Narther	298	Galangal, Java	573
Fever nut	222	Gallic acid	561
Finoideae	53	Gamar	468
Ficus bengalensis	547	Gambhari	468
, cunia , glomerata	553 550	Gamboge, Mysore	57
h giomerata heterophylla	552	Gandan akuli	567,568
•, buspids	551	Gandha-bena	640
, infectoria	554	u bireja	119, 563
religiosa tepena	548 552	Gandbalj	312
Rumphin	549	Gandha-melati	365
i, scabreila	552	Gandha-trma	643
Fig tree	551	Gandhapu-chekka	517
Placourtia cataobracta	43,564	Gangeruki	77
20 ceptaria	44 /	Gantkarike	464

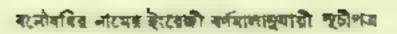
रत्नोवधि नात्मद्र देश्टबळी कॉमाना अञ्चवादी स्ही

बटनोवरि	কৰিক সংখ্য	वरनीवर्षि	ক্ৰবিক সংখ্যা
Ganja	546	Girikaenika	169
Gaojayan	396	Gloriosa superba	608
Gappara-chettu	470	Glycomis pentaphylla	110
Garania alu	600	Gmelina atbotes	468
Garcinia Mangostana	56	Goubean	191
a zanthochymus	57	Goule-leta	140
Garden Daisy	332	Gobra	477
Gargaz	663	Gobra nota	191
Gergunadu Gergunadu	276	Gobria	564
Gari-kolai Garlic	192	Godbapadi	140
Garuga	607 120	Godbum	661
Gazdar	431	Gojihva	325
Gelonium multuforum	98	Gokehur	95, 443
Gentianaceae	69	Gokshur-Bara	440
Geranincese	27	Golancha	18
Ghanta-karns	457	Golap-jam	250
onanca-garns	361	Gol-himalban	332
n parul	438	Gol sagu	619
pushpa	419 592	Gonra-nebu	105
Ghariscora	452	Gooseberry, chinese	97
Ghats-peet-papra	464	Goraxagru	653
Ghebu-nelli	286	Cols Esta-sinii	77
Ghee-karola	290	1) CDEEGILE	82, 227
Gheli-Jehoru Ghenti-note	491	Gorbi .	535
Ghentu		Gozia	238
	457 646	Committee	358
Ghericha Ghet-kachu	632	Closuch S. Det Fre Co.	416
Ghis-tatas	274	Contraca	517
Ghisee	574	Comprise nerosceda	69
Gholghosa	578	Gostofi-draksha	142
Ghora-bach	582,627	Optu-peffor	416
numbs	123	Gottador	634
Ghorki	513	Goya-aswaths Grammese	549 119
Ghoss-lata	273	Granges moderaspaten	
Gbrita-kumarı	605	Grewis ssistics	91
Gila	193		82
Gima	291	Groundnur	330 170
Gingeli-seed	441	Guava	254
Ginger	581		119
Ginger grew	640	Guzotta abyminica	335

ভাৰতীৰ বনৌবৰি

सामीवर्षि	करिक नश्या	बार्गावरि	
Gulabbea	484	Halkosa	क्यिक मरस्या ४७०
Gulai-culai	471	Haltita	478 445
Gulchini	332	Halud	577
Gulkhand	232	Hanna adami	305
Gul-sabba	609	Hansapadı raj	666
Gumadi	468	Harara	667 242
Gum, Arabic-Indian	162	Hargoza	447
21 Butes	171	Hariali	646
,, geda ,, guggul	114 119	Hacidra	577
Gundha farosah	119	Harikosa	447
tings	638	Harjora	139
Gunja	160, 555	Harkunch-kanta	447
Gunuta-chettu	257	Harpoda	553
Gur-kamai	411	Harninghar	360
ta kanta	34	Hamini	546
Gari-jenja-chettu	588	Heak	546
Guruchi	18	Hastikarna-Polas	172
Gurugu-chettu	523	Hasti-Sunder	335
Gurnhi	488	Hati-ankush	483
Gurur	668	Hatturah	395
Gutia-sakchini	602	Hatiyan	67
Guttiferae	18	Haya maruk	372
Gu ye-ge nda	460	Hazar-mani	540
Gymnema sylvestre	382	Hedychium spicatum	574
Gynandropsis pentaphylls		Helenium	568
Gynocardia odorata	46	Helicteres Isora	85
Gynocard.c acid	46	Heliotropium indicuta	395
		Heliebore	429
		Hemspuspi	595
Habbulas	252	Hemidesmus undicus	384
Hab-el-arus	504	Hemp, Indian	546
Habahi	536	austauo	422
Hachuti	341	Hempuspica	359
Haemodorecese	103	Hens	257
Hekuch	210	Henbane Henna	431, 423 113
Hakun	521	Herira	331
Halda-bosanta	431	Herpestus Monniera	428
Haldi	577	Hibiscus abelmoschus	70
n korupi	373	cannabinus	78
Halim	33	, exculentus	71

व्यमोगिष	क्रविक नश्त्रा ।	बाजोबरि	कवित स्था
Hibiscus Ross-sinensis	72	Ichum-pennai	620
Hijjal	246	Idakola	366
Hijli-badam	151	Deshu	0.00
Hilmochica	334	es gandhi	658
Himsagar	235	u rak	443
Hincha	334	Tiumik-cham-tulasi	471
Hingan	117	filopi	947
Hogo	298	Imperats arundinacea	650
Hingu-Abu-sayeri	298	Impatiens Belsamina	100
Artsk-churns	298	Indian, almond	241
. kandabari	298	, Betch	208
Hiptige Madeb-lote	94	H _b berry	203
Hirbacha	643	Laburnum	179
Hogis	625	Madder Madder	316
Hog-plum	156	Semeparitie	384
Holerrhena antidysente	rica 368	Senna	184
Honey-bush	111	Sorrel	497
Honpa	269	Welnut	557
Hordeum volgsre	660	Indignfers limifolis	196
Horse-raduh	157	N Pinctoria	197
Hinber	74	Indrabaruni	278
Humula	573	Indrajab	368, 372
Hurbuchi	334	Indrayan (Lal)	266
Hurheria	37	Indutkani-pana	671
. Swet	39	Ingu	296
Hydrocotyle saustica	292	Ingedi	117
Hydrocyanic acid	231	Ionidium suffrationsum	
Hydrolen zeylanica	392	Ipecacuar ha	300
Hydrophyllacese	70	Basterd	335 309
Hygrophila obovata	444	Country	400
n salicifolia	144	Ipomaca batatas	407
, epinosa	443 682	e zouricate	402
Hygroryza arutata		" NII	402
Hymenodictyon excelsu		The Part of the Ass.	401 399
Hyoscyamus muticus	422 421	Pas-cuprae	403
, piger	423		404
, reticulatus	423	No. of the latest of the lates	625
		Irak	245
I		iran gun-malla	105
Ibajam-yandu	254	Trideas	594
Ichnocarpus frutescens	367	Iris nepulenas	274

ভারতীয় কনৌক্ষি

বনৌৰ্থি জনিক	नःशाः	र नोबंधि	
Isan-bedi	620	Jasminum letifolia	ক্ষমিক সংখ্যা
Isaphgul	481	s montana	355 355
Isbandh	113	pubescens	358
Isolangula	392	a cambac	957
Itipale		Jestimadhu	221
Iti-puc-ka	562	Jata-lanka	526
řetic-kollai	278	. went	350
	108	Jatophal	506
Igora coccinea	307	Jatiphaladya-churna	546
		Jatropha cureas	47, 590
J		. gomypifolia	532
Jabanal	656	Java	660
Jadipatri		Jaya	66
Jadwar	506	Jayanti	214
Jetran	1	Jaya-phal	506
	592	Jayltri	506
Jagat-modon	451	Jaypal	522
Jai	662	Jeebonti	566
Tin thinsa	506	Jhompi	65
Jaieri	506	Jbau bilati	559
Jajna-dumbur	550	Jhingaka	272
Jalanoi-ras	546	Jhin/hirista	92
Jal-chauled	262	Jibaniya	566
n garger	643	Jingini	195
n kumbhi madhuk	630 348	Tirale	202
n bibbri	6	Jiyaputa	533
, tanduliya	491		
tindules	491	John	169
Jale	660	Johan	648
Jamalpota	522	Jonka Tanadam tana	81
	421	Joya-dumbur	553
Jambu	249	Joypal	522
Jangli-badam	88	Just	644
, chichuga	270	Juglandscase	95
e, peyaj	610	Jugiana regia	557
Janutu-arak	490		453
Jaraghua-gutika	268	Jujuba fruit Juncellus inundatus	134
Jatomaddi	239	Justines repens	262, 491
Jasminum arborescens	355	, suffruticosa	261
grandiflorum	356	Justicia diffusa	452
п редисова	357	e genderma	451
te humilie	359	Juthika-parni	453

ষনৌৰ্থির নামের ইংরেজী ক্ষিলাকুবারী সূচী

चटनौनिष	अधिक मध्यत	ब टनोबर्षि	ক্ষমিক সংখ্যা
		Kallam-ghento	546
Kabab-chini	504	Kallibituloo	402
Kabsro	549	Kalmagh	446
Kachhantharai	291	Kalma-sak	404
Kacha	629	Kalo-aguru	437
Kachur	578	, bala	322
Kadakas	242	,, bana dhutura	403 420
Kadali	589	baridra	580
Keda-met	465	, Karpur	433
e mara	500	,, kasturi	70 36
Kadej-gia	624	, kera marich	503
Kadu	46		
Kadukar	242	Kalca-parka-jangu	608
Kaempferia angustifolia	571	Kamala-dye	536
es galanga	573	Kamelagunzi	536
rotunda	572	Kamabali-chettu	555
Kufur	509	Kambupudalas	268
Karbarta-mutha	637	Kemo-lata	406
Kaidariamu	558	Kempillaka	536
Knjopati	253	Kamraj	141
Kak-dachereu	285	Kameutu	233
., dumbur dumburics	551 551	Kenak-champa	86
i. jangha	138	, dhurura	420
, march	411	Kanan eronda	530
u mari	16	Kanchan	115
31 2000	444 355	Kenchanar	177
tundi		Kenchats	613
Kakji-nebu	105	Kanchat	491
Kakkola	116	Kanchbira	613 613
Kakni-done	657	,, pani	491
Kakoli	426	Kanchipunda	262
Kairphal	16	Kanchot	
Keja	442	Kanchra-dam	262
Kalaka	364	Kanda-amadam	521 572
Kalanchoe laciniata	235	Kandan-kattiri	414
Kalauji	324	Kandelia Rheedri	238
Kalfab	508	Kanet	370
Kuli-jbat	568, 664		558
Kalı-vikeya	364	Kanguni	115
Kalkesenda	160	Kanja Kanjan-bura	
, chhota	181	Kanjan-burg	571

ভाরতীর ব্টেশ্রি

बाजीवरि	কবিৰ সংখ্যা।	व्यत्नोधर्षि	ক্ষিক সংখ্যা
Kankali	668	Kerpur balli	473
Kankı	483	. berida	576
Kankra-gringi	149, 150	kachili	574
Kknkrole	284	kachuri	573, 574
Kanmu	597	Kartari-nugundi	466
Kanni-slach	587	Karu-indu Karula	483
Kanphuti	37	Kerumbu	626 658
Kansari-nate	399	Katu-noch-chi	451
Kanta alu	600	re pasupu	575
, kalika	443	Karuya	508
gurkamti	362	Kesamar	180
, jbantr	448	Kasamardda	181
n phal	419	Kasern	638
Kanter	544	Kash	657
Kenthal	544	Kasmiraja	336
Kanti-dar	490	Kasmirika	142, 592
, karı	414	Kaso	237
Kanuga chettu	233	Kastha-debdaru	414
Kanya Kanya	504	Kasus	409
Kaouli Vanila destata	276	Katak	388
Kapila-drakaha pedi	142	Kara-mall:	296
Kap.li pedi	536	Katamulak	530
Karabir	536	Kat-champs	375
Karada	354	es kuleja	222
The state of the s	535	u numba	112
Kerail-bane	646	Kater	414
Karalu	558	Katıla	229
Karamardaka	364	Katkı	429
Karanja	208	Kettalı	605
Karapkusha	642	Kattu-mannal	583
Katava-priya	363	Kauri-buti	396
Karebi	242	Kayuram	576
Karee	410	Kedari tumba	479
Karkatoki	284	Kedok-arak	398
Kathkat srings	TEN,150	Keecbak	644
Karo-bella	285	Kela	589
Karobi-tarni	273	" geda	400
Karobiradya Taila	370	Keli-kadamba	305
Karonda	364	Kemuka	584
Karovi Karpa-karashi	370 210	Keora	624
Karpur	433,509	Kesha	657

वटनीववित नाटमद दे:टडकी वर्गमान्यादी पूठी ५७५५ .

ৰচনীৰণি ক্ৰমিৰ	म्बर्गा	नदर्गावनि	करिक मध्या
Keshar-dam	262	Kohibung	422
Kesharaj	333	Kokanad	27
Kesburu	333	Kokileksha	443
Kesur	638	Kokuma	634
Ketakı	624	Kokuva	239
Keu	584	Kolombi	404
Keys	624	Kolpa	396, 397
Khadaki	568	Komola-nebu	107
Khadir	163	Konamul	501
Khagra	659	Konda	44
Kham-alu	600	Konga	656
Khamo	237	Konguni	130
Khara-menjuri	485	Konkolak	504
Khar-khas	639	Konkon-dhupam	119
Khejur	620	Kopikachhu	203
Khesari	198	Kopiteha	109
Kpiri	351	Кор-раса	334
Khurika	350	Korai	637
	, 381	Kork	264
Khokali	518	Korkotika	65
	1, 423	Korkotoki	264
Khor)	659	Korket-Srings	149
Khormuja	280	Kormaoranga	97
Khurkus	553	Korna-nebu	104
King-suk	17E	Korndar	86
Kino-bangal	171	Koruen-nebu	104
., gum	212	Kosto-s-sitin	336
polas	171	Kom-gandhal	306
Kiramar	500	Kotola	275
Kirambu	251	Kot-phala	558
Kirata tikta	446 390	Ko-trine	642
Kin-tana	14	Kotuke	429
Kiwara	588	Kotuku-bhogana	429
Klitanak	221	Koturohini Koyet-bel	429
Kobidar	173	Kripa Kripa	109 116
Kodipalai	377	Krishna-chura	224
Kodo Kodo!	653	, dhutura	420
Kodoli Kodroba	589 653	" kamboji " keli	541 484
Kodu	271	kutaja	371
Kofekanam	186	n musali	595

368+

ভাৰতীয় ব্নোঁব্ধি

बाजीवरि	ক্ৰবিক কৰো	बरमोधि 🙃	যিক সংখ্যা
Krishna sariba	384	Kur	
. eiris	198	Kuranga	336
colat	470		542
Kaheer kakoli	426	Kura-panipu	583
Ksheta-papra	308	Kurchi	368
Kalura	201	Kareli	614
Kebudi-okra	523	Kurti-kalai	190
Kebudra-Panchamul	95	Kuruntaka	448
Ku-chandan	161, 517	Kurupalı	533
Kuda	414	Киторра	243
Kuk-sima	430	Kusableh	657
Kukur-ah	600	Kusha	649
2) chits	512	Kushta-bairi	47
ji jiwha	137	Kuspat	560
sunga	328	Kustha	336
Kul	134	Kusto i-talesma	336
Kulahol	430	Kusumbha	331
Kulenjan	570	Kusumbo-bierulu	331
Kulatthu-kalai	190	Kutaja	368
Kulekhara	443	ie leha	368
Kulinchan	627	Kutra	432
Kulkasar	496	Kuttbi-rekai	413
Kumari	605	Kutumba	478
Kumarika	603	Kylengu	
Kumbhi	248		404
Kumbhika	630	Kyllings monocephala	634 633
Kumbhi-paki	558	t) Laterpa	003
Kumhum	592		
Kumud	26	L	
Kumuli	275	Labala	636
Kunch	160	Labiatae	79
Kunchi		Lady's finger	71
leante	514 202	Lagemeria vulgaris	271
Kunchila	387	Lagerstroemia-Boa-Reginea	259
Kunda	358	Laghu-lonika	52
chameli	358	" suren modok	626
Kundali	362	Lajak	201
Kunda-sant-feddt	588	Lajjabati	201
Kungu-mapu	592	Laksbmana	98
Kupanti	425	Lakuch	545
Kuppar-chettu	518	Lel-bathosak	492
Kuppas-mens	518	, bheranda	531

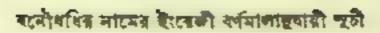
ৰনৌৰধির নামের ইংরেজী ক্লিলাভুবায়ী পূচী

यस्त्रीवर्षि	ক'মৰ	क्रवा	वानीववि	ক্ৰমিক সংখ্যা
Laf-chita		388	Lingadonede	276
Lullemantia Royleans		6455	Linseed	93
Lal-murga		489	Linum untatiseimum	93
note		491	Laquorice	221
sa sale		491	Littuen globraria	511
Lamajjak		642	, polyanthe	515
Langalika	403	, 608	, sebifers	511 511
Langli		608	Loben	354
Langlilata		03	Lobanga-ista	116
Langul		392	Lodh	353
Lanks-aj		526	Lodhra	353
Lantana camera		460	Loganiaceae	68
Lagore		393	Logwood	223
Lasun		607		501
La*s-poles		172	Lonika	51
Lathyrus sativus		198	Lorentbrevae	91
Launga		251	Lorenthus globosus	515
Laurel, Alexandrian		55	longiflorus	516
Laurineas		88	Lorkan	41
Lavanga		251	Lubin	354
H Bon		261	Luffe scutangula	272
Lawsonts alba		257	ii negyptiacs	274
Lees sequats		138), Amara	273
n- crista		135	Luleng-kanya	508
macrophylla sambucina		186	Lundhu kodamı	205
		39	Luvunga scandens	116
Leguminoscae Lemon-grass	640	643	Lythraceae	47
Lana esculenta	0.90	194		
Lepidium sativum		33	M	
Lettsomia-bona-nox		407	Machipatri	330
Leuces cephalotes		479	Madelai-chedda	260
Intfolia		478	Madanananda modok	546
n zeylanica		478	Madan-phal	314
Lilac, Person		123	Meder	378
Liliaceae		109	Maddi	243
Limnanthemum cristatus	20	391	Madbabi	355
Limnophila gratioloides		433	4 lata	94
Rozburghii		433	Madhurdutz	438
Linecese		24	Madhuk	347
Lindenbergie uticaefolia		431	Madhuka	347

ভারতীয় বলৌবধি

नदमोनिष	an Filtra	मार्थम	वरनोवचि		
Madbukarny	-	314		क्रिक	
Madbu-karkkatika		106	Manjistha		316
Parbias.		571	Manjie		316
Madhurika			Manjol		577
Magadam		349	Mankachu		628
Magling-amarem		361	Man-kanda		628
Magnolia pterocerpa		11	Manna-takal -suljum		411
Magnoliaceae		3	Maranda		447
Magra-elach		587	Maranta arundinacea		579
Mahabari-bach	582	, 627	Margosa tree Mari		122
Mahakai		266	Merich		619
Mabalib		574	Maria		503
" nmba	118				490
** satabari		604	Marking-nut		155
Mahus		347	Marsh-mint		475
Majuphal		561	Matelleaceae		122
Makal		266	Maralea quadrifolia		672
Makhuna		175	Martynia diendra		439
Mako			Marubak		471
Malabar-bach		411 570	Maru-dampa-tal		558
P Stat		445	Masendari		462
Malakulli		235	Masani		218
Malkagni		130	Masaparni		218
Mallotus philippinensis		536	Maskolas		206
Maloti		365	Mastaru		326
Melpighiacese		26	Mat-kolai		170
Malvacese		21	Matta-pal-riga		401
Manka		628	Marulunga		103
Manakka		142	Massalg		600
Manda		557	Maya-phal		561
Mandar		195	Mayuark		485
Mandaramu		378	Mayur-sikha Meda	510	665 512
Manditta		316	Meda-lacts	310,	511
Mando		314	" sings		382
Mandua		650	Meera-pakai		418
Manduka-brahmi		292	Merzhania		514
Manduka-parni		292	Melaleuca leucadendron Melastomaceae		253 46
Mengifera indica		152	Melia azadirachta		122
Mango-gunger		575	azedarach		123
Manjapu Manjarika		360 470	Meliaceae Meliaceae		39 199
			TATALTINA OF STEE		722

यस्तीवधि	करिक मध्या	दरनोवनि	क्षिक र	गरभाग
Melilotus indea	199	Monkey-face tree		536
pervié	lora 199	Monks-bood		2
Melon	280	Nonochoria vaginalis		611
" (water		Monsa-sij		525
Memecylon edu	•	Moon flower		407
Mendi	257	Moranga-alach		586
Menispermaces		Morinda bracteata		318
Menphal	314	' citrifolia		318
Menthe arvene		Moringe pterygosperma		157
" iacen		Moringacrae		38
oleum	475	Morus alba		555
		** todica		555
biberr		Mosei		264
SAIAIRE		Moeine		93
Astron		Mosur		194
Mentula	219	Motsa	357	619
Mera-chitramul		Motuadori		323
Merua	651	Mountain bemp		422
Mess-srings	382	Moyana		317
Mesta-put	73	Mridvika		142
Mesua ferrea	58	Meda, serinda		85
Methi	219	Muchkunda-champs		87
Michelia Cham		Mucuns prurines		203
Milagu	- 503	Mudar		378
Mimora pudica	201	Mug		205
** gudica	ulus 202	Mugani		204
Mimusops eleng		Mugra		596
hezane				
Mindille Johns	455 6	Muhadi		361
Mirabilia Julapa	504	Mukadi		361
Mixialu	19	Mukie-scabrela Muktarbarshi		287 518
Misreya		" jhuri		518
Mitha-Indrajau jahor	371, 372	" pulagum		384
'y est	441	Mula		32
Mollugo hirta	291	Mulberry, Indian		318 555
apergu		Muli-goant		448
Molsari	349	Mulkanh		644
Monchine	543	Mullak-kirai		490
Momordica chai	rantia 285 chinensia 284	Mulla-ppai Muncha kanda		418 626
n diotes	286	Munda		339
" murici		Munje		659

ভারতীয় কনোত্তি

बामीवर्षि	कमिक्म(शा	व-नोबर्षि	समित्र	বংখ্যা
Manni	464	Naga-ranga		107
Marbba	590 i	Nagar-mukutakai		407
Morga	596	n znusta ka		636
Sikba	489	Negar-mutha .		636
Marraya exotica	111	Nagduli		289
i, koenigu	112	Nagdemani	330	, 597
Musabbar	605	Nageswar	5	8, 59
Musada-Nag	21	Negfali		289
Musaka-dana	70	Nagfant		289
Musalı	21, 595	Najne		157
at awat	569, 595	Najuribi		485
erichna .	569, 595	Nak-chikm	341	. 377
Miles suplentum	589	Nak-churuppan		386
Muskuk	438	Nalla-babbili		451
Muskmallow	70	Namuri		326
Music page	320	Nannari		384
Mussaenda frondosa	311	Nappamara		469
Mortaka	637	Naramamudi		512
Musti-bittuloo	387	Narangi		107
Musu	555	'Naravelia reylanica		7
Motha	637	Narayani-taila		604
Мунсаселе	96	Narchalam		522
Myrica Nagi	558	Nardostachye jatemansi		320
Mytiatica fragrana	506	Naregamia alale		309
Myristicese	.87	Nar-kachur	58(0, 582
Myrobalan, Beleric	240	Narikel		617
, chebutic	242	Narryel		617
,, embelic	538	Nashhaga		456
Myrsinateae	60	. Matter gam		241
Myrtaceae	45 252	I TABLE LEAST-CHIMA		496
Myrrus Communis	202	Talkat mulkott		417 303
N		Neeps Neerbeahmi		428
	466	I Mintermedia		539
Nachebi Nachebi	552	Nelistati		595
Nadyu-dumbur	82	TACTORIDATION Absorbasion		27 522
Naga-bola donti	521			585
	453	,, dhente		114
mudatel -	107	Mebustiam neem		147
The second	21	III A TOTAL L'ATTENDITORI DE L'ATTENDITORI DE L'ATTENDITORI DE L'ATTENDITORI DE L'ATTENDITORI DE L'ATTENDITORI		970
42 moteur				

यानोयवित्र नारमव हैरावकी वर्गमानासूबावी क्ठी

बागीक थि	क प्रक	ह बहा	यत्नीमन्दि	ঞ্জিক সংখ্য।
Nerkirambu		251	Nymphaeceae	7
Niber		652	Nymphasa cyanes	26
Nicotiana Tabacum		424	. lotus	26
Nidigdbika .		414	u rubra	26
Nigella sativa		8	, stellara	26
Niger seed		335		
Night, Jeamine		360	0	
Nikumbba		531	-	561
Nil		197	Oak-gall	
Nila-bamboo	390,	446	Ochrocarpus longifolius Ocimum and malaria	471
Nilbem		390	Sensitives	472
,, bepps		490	caryophyllatum	471
, ibanti		450 40.2	fiy-preventive	471 471
n kalmi		451	" gratimimmum	469
" meiuge	466	, 467	** Detamin	469
padma		27	sanctum	470
Nilobish		4	Odina wodier	153
Numba		122	Okanu-kattu	223
Nimbak		105	01	626
Nimps-gandbi		643	Olacinae	32
Nimukha		17	O.et-chandal	608
Niranuki		467	,, kambal	83
Nighisha 1	, 4, 634	, 643	Olax scandens	129
Nirgundi		666	Oldenlandia corymboss	74, 308
Nirguri turo		443	Oleaceae	64
Nirmmali	368	, 443	Oleander	373
Niruli		1606	Oletto nigram	130
Nirumel		256	Olibanum, Indian	119
Natinda		466	Java	354
Nittu-ribal-chinnt		496	Oman	294
Noar		537	Omatai	419
Noianiredu		465		295
Noleiga		367		610
Nukha		611	Operculing turpethmu	
Nuliberd		274	Ophiorrbiza, mungos	910
Nut-gress		637		25
n meg		506		289
malabar		365 547	Of Control of Control	101
Nyagrodha Nyeraginras		81	Orchis mascula	569
Nyctanthea Arbor-tru	P.M.	360	Orozylum indicum	436

ভারতীয় বনৌৰধি

वस्नोवधि	ক্ৰমিক স	गुरभंग	ब रनोषश्चि	ঞ্জিক	সংব্যা
Orris root	336,		Panicum milisceum		654
Oryza sativa		625	Panijama		562
Osog		584	Panira		500
Ougemie delbezgioides		200	Panjhuli		541
Ozalie corniculata		99	Panos		544
Oxystelma esculentum		381	Pansewh		541
Oyadugu		535	Panupakhel-kalunga		286
			Papa-Am		265
P			Papari		554
Pachchai		472	Papaveracese		8
Padari		437	Papaver somniferum		28
Padma		25	Papaw		265
Padmargolancha		19	Pappani		265
11 gozaru		468	Papputtoo-boyru		313
er icastha		231	Papra .		24
Padmak		231	Parabata-pada		138
Padri		437	Paras-pipul		76
Paederia foetida		312	Parbbati		258
Peronia emodá		9	Paribhadra		195
Parony rose		9	Parigadde		263
Pagada-manu		349	Parijat		195
Payel		154	Peripas		308
Pakki		556	Parkoti		554
Pakur		554	Perpadagam		308
Palak-juln		453	Parpot		308
Palem		618	Paruk-jomani Parul		171
Palandu		606	Pasan-bheda		438 473
Palas		171	Paspalum scrobiculatum		653
Palla		351	Passiflorese		50
Pella-ramali:		415	Pasupu		577
Palmese		114	Patala-gandhi		369
Palong-sak		498	Patal-sorure		19
Palpira		556	Patar-rambona		625
Palta-madar		195	Paths		17
Palyoka Pana		353	Pethar-chur		473
Pancha-bilkal	547,	670 554	Pan kunchi		635
Pandanaceae		115	ti nepu		105
Pangoneri		523	Patra-benga		500
Paniala Panicum frumentaceum		655	Pavetra indica Pavonia odorata		313
* dendam St Amontweening		033	A SACTIVE DOCUMENTS		

वर्तीवर्षित मारमव देश्यको क्यांनाल्याही ज्ली

ৰ হেনীৰশ্বি	कविक	मध्याः ।	चटनोवरि	ঞ্ছিণ স	द्रवाह
Payo-komati		278	Phyllanthus reticulatus		541
Pedagi		212	, urinaria		540
Pedalmese		76	Physeles minima		425
Pedalium murez		440	Pica-pullam		279
Pedda-palteru -		440	Picrorbiza kurroos		429
Peet-berela		80	Pricunicas		272
Pest-bhrings		427	Pila		363
papes.		452	Pindelu		315
petala		437	Pindi	315,	_
Peganum harmala		113	Pindí-kanda	0.00,	486
Pellitory root	278	3, 316	, khejur		621
Pengba		584	, kundu		455
Pengu alakulu		585	Pinditak		306
Pennywort, Indian		428	Pineapple		591
Pentapetes phoenicea		84	Pinuru		426
Papperment		475	Pinus longifolia		563
Pepri		554	Pipal		548
Periploca aphylla		383	Piper betle		502
Peristrophe bicalyculata		456	., chabs		503
Persimon, Indian		352	cubeba		504
Peru-marindu		499	longum		501
Perunarashadi		440	Piperacese		503 86
Perungayam		298	Piplakhen		554
Peucedanum sowa		301	Pippalı		501
Phala-kantaka		380	Pipperment		475
Pharasi		258	Pipul		501
Phalkobala		401	paras		76
Phanijak		471 -			6
Phaseolus aurea		205	Paronia aculeata		483
u grandis		205	Pietacia integerrima		150
radiatus		205 205	Pistia stratiotes		630
Dowlandha		206	Pisum serieum		207
** anpropacm		205	Pitaban		227
n trilobus		204	Pita kenda		297
Phenula		145	Pirakaravi		356
Phoenix dactylifera		621	, kars		386
i, sylvestris		620 227	, malati		359
Phola-punna Phylanthus districtus		537	-, papra Pir-chandan		308 517
n emblica		538	Pito hari		405
, niguri		539	Pittala-bhaorah		338

্ৰাৰতীয় বনৌধৰি

गटनोशि व	বিক সংখ্যা	यदर्भाषि	ক্ৰমিক সংখ্যা
Pitult	542	Paoralea corylifolia	210
Piyej	606	Psychotria ipecacuanha	309
Plaksha	554	Pterocarpus marsupium	212
Plantaginaceae	80	eantalinus	211, 261
Plantago oveta	481	Pterospermum acerifolius	_
Plumbaginaceae	59	. suberifolium	87
Plumbago roses	344	Puema-tosi	478
31 seylanica	343	Pudel	270
Plumeria acutifolia	375	Pudina	475
Podabela	269	Pudma	27
Podophyllum emedi	24	Pudmak	231
Poduka-sak	495	Puga,briksha	616
Pogaku	424	Puin-sak	
Polianthes tubeross	609	Pokai-elari	495
Polyalthus longifolia	15	Puli	424
Polygolaceae	14		220
Polygela chinensus	48	Punarnava	482
, crotalarioides	49	Pundarik	27
Polygonacese	84	Purganmeram	208
Polypodiaceae	120	Punica granatum	800
Polypodium quercifolium	668	Ponneg	55
Pomegranate	260	Purgative croton	522
Pomelo	108	Purus Destaurat II	91
Pongamu glabra	208	Putranjiva Rozburgbii	533
Pontederinceae	110	_	
Pople (colour)	131	Q	
Poppy, Mexicen	29	Quamoclit pinnets	906
Porkota	554	Quercus infectoria	100
Portulacaceae	16	Quince	233
Portulaca oleraceae	51	Quince, Bengal	101
,, quadrifida	52	Quinine	304
Potsseium-permanganate	28	Quisqualis indica	245
Premne herbacea	465		
Dulai agrifolia	227, 228		
Primi-parni Promehe-mihir-taila	604	R	
Procetina	313	Raiga	550
ie lehu	11	Raudne	2.42
Protopia specigera Primus communit	209 230	Raisade cobra	499
Prunus puddum	231	Raja-briksha	179
Peidium guyava	254	Rajadan	351

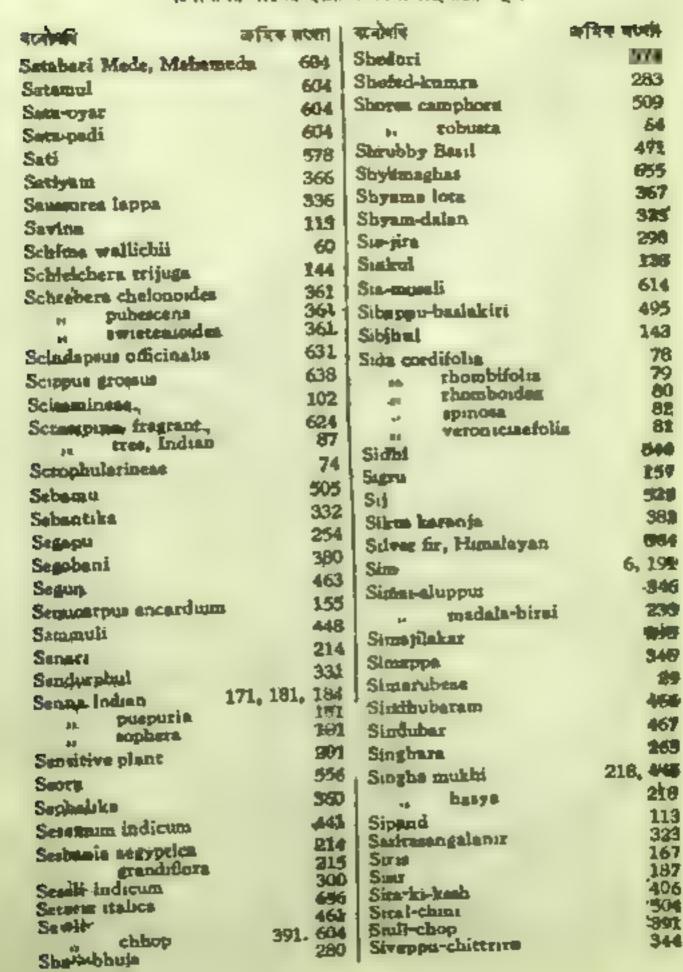
व्यक्तेववि ক্ৰমিক সংবা बाजीववि জ্ঞাতিক লংখ্যা 496 Rajadam 351 Rheum acuminatum Rajanigendha 609 242,496 emodi Rajarka 378 496 officinale 370 Rajbaka 496 nalmatum 204 496 Rakhal-kolai eneciforme 278 BARB. 496 webbisaum 596 Rakshimatalu 453 Rhinacanthus communis 600 Rakta alu 43 Rhizophoracese 582 boch 64 237 Rhizophora mucronata 529 bindurchand 233 Rhuberb-Indian 161, 211 chandan 344 chitrak 641 Rhus glas 26 kambal 149 succedance 173 kanchan 532 Ricinus communis 27 padma 183 Ringworm, shrub 412 Rambegun 401 Rusbhak 374 Ramsar 640 273 Rohm Ramtacai 640 47 L gabet Ramtulati 512 642 Renamba trins. 295 125 Randhuni Robitaka 126 Randia dumetorum 314 Robon 232 315 uliginosa Ross alba 400 232 Ranga-alu damascens =0.641245 Rangan-malli-chettu 41400 576 232 Rang-holdi indica 349 127 Ranjal Rose-bay, Indian 161, 517 370 Renjan berry spurge 1 344 coloured, leadwood Hamusculacese 6 Ranunculus sceleratus 147 wood 32 238, 454 Raphenus sativus Rosunia gachh 567 23 Rama Rosut 607 125 Resun ROYDA 600 56 Raralu Rubiacese 137 Ratanhia 316 Rubia cordifolia 40 499 Retnapuras Rodra-jata 369 Rauwolfia serpentina 497 Rumex mantimus 496 Reband-chini 498 Rumer vesicarius 126 Redwood, Indian 455 Rumgia parviflora 532 Rechi 636 Rock 496 Revenda bhindi 28 Rumesas 34 Rhamnaceas

১৪•• ভারতীয় বনৌবধি

स्प्रोधि .	क विक	मध्यम	बटनोवर्षि	व्यविकनस्था
S			Samydaceae	49
Sabja		472	Sanahfu	508
Sabuku-pattai		559	Sanbalit	523
Sabuni		290	Sankarjata	228
Saccharum arundinaceum		659	Sankhabula	389
,, fuscum		656	Sansevieria Roxburghiana	590
,, officinerum		658 659	Santalaceae	590
epontaneum	650	657	Santalum album	92
Saccolabium papiliosum		568		517
to praemorate		563	Santonine, butea	171 171
Secred fig		568 548	-, sonamukhi	184
Sadanga paniya		74	Sapindaceas	36
Sada nota		491	Sapindus mukorossi	146
Safed chandan		517	trifoliatus	145
Safflower		331	Saprom sebiferum	543
Saffron		592	Saponaria vaccaria Sapason	50
Sahadeva		323	Sapota	499
Sain kanta	165	,202		346
Sak	400	463	Sapotacrae	61 223
Sakarkanda alu		400	Sappan wood	366
Sakhotak		556	Sapta-parni Sar	659
Sanknaru-pilli		640	Saraca indica	213
Sal		64	Sarale	563
Salaya-dhup		119	., debdaru	563
Salibmiari		569	lodhra	353
Salicinese		99	Seranga-paniye	637
Salis tetrasperms		562	Sazapunkha	216
Sallaki		119	Sarbbajaya	583
Salparni		189	Sarcostemma brevistigma	
Salvadoraceae		65	Sariba	367
Salvadora persica		363	Sarma	384
Salvia plebeia		476	Sarpa-gandha	369
Salviniacese		121	Sarpakahi	310
Salvinia cuculiata		671	Sarpasbi-chell	310
Samandar ka-pat		398	Sarpasi chettu	310
Samantippu		332	Sarsapanila, Indian	384 568
Sambani-chettu		428	Sarunnai	290
Samudra-pela		398	Sasung	575
u phal		246 398	Satabati	604
st sok		030	Laterous.	

5844

्री जावजीत सम्बोदि

बारमोपनि ।	কৰিক কংকা	अत्योगि	-0
Smilazaglebra	601	Specranthus indicte	कविक क्रेबा
, lanceaefolia	602	Spectaint	173, 339
., macrophylla	603	Spanacia oleraces	474
Snigdha-debdaru	565	Spirunarubili	464
Smuhi	525	Spogul seed	094
Socotrin	605	Spondies mangifere	un
Sodiam-ealt	47	Sponger	156
Sobodevi-bori	342	Sceem	MOX
Solanaceae	73	Srigaber	860
Solanum esculentum	413	Srigala-keli	581
o feroz	412	Scingataka	133
n indicum	415	Sri-garnika	263
m theirngerum	413 413	Stephenia bernandifolia	558
" Differ	411	Sterculincese	17
torvum	416		22
e trilobatum	417	Secretalia fostida	
zanthocarpum	414	Sterospermum Chelonoid	
Soluka	301	en sunveolens	361, 434
Some-late	383	Sthulgranthi	100
Somanti	214	Sebulgranchi falla	100
Somaras	383	Streblus asper	556
Soci	165, 209	Strychnos colubrina	21
Somenj	324	ps tota-votnica	387
Sons	436	Styrecess	63
Sone-balli	523	Sugandha-bach 570, 573	, 582, 627
Sonamukhi	184	n FOS	640
Sonchus erventie	342	Sukatea Ituraku	498
Sodel	179	Sukan-kirsi	498
Sco-lamber	141	Sukha-derean	597 598
Sonyak	463	Sukkat	517
Sora alu	600	Suknes	436
Soeskaya	271	Shishma-ila	587
Sorguja	335	Sul-boron	387
Sorrel, India	497	Sultan-champs	55
,, red	73	Seman-jore Semi-sanna k	549 471
11 country	493	Sundaw	236
Some	594	Sundhi	26 581
Sozanjen	157	Sunti	581
Soya been	192	Superb lity	403
Soymida febrifuga	126	Suran	626
Specianthus efricance	339	n batak	626

ৰনৌৰধিৰ নামেৰ ইংকেজি বৰ্ণনালায়দাৰে প্টা

	_	1 1 n	
मानोगरि	क्रिक न्दर्श	बदनोर्याच	व्यक्तिक मध्या।
Surse	470	Tallow tree	543
Surjabarca	39	Talmakhana	443
Staruni-alst	600	Talmuil	395
n Sak	. 672	Temak .	424
Sweet-flog	627	Temal	57
Swertie chirete	390	, paku	502
i. decumata	390	Temerindus indice	220
- alegans	390	Temariscine	17
Sweta bach	582, 627	Temeriz dioica	54
, bribati	41.5	e, gallice	53
,, chamoni	428	Tambul	502
. dhunes	419	Tamburu	. 216
, gothubi	633	Temrakut	424
, haarmani	539	Tamral	218
e fhanti	449	Tandi	240
., kanda	378	Tandikodebaha	408
n kerol	529	Tanko	492
., spandersk	378	Tapam-drum	117
" mototophul	488	Tarali	288
n morga	488	Teranjobin	169
, padma	27	Tarese senetic	561
. patala	438	Turu-lete	406
, earlba	367	Teuri	226
		Teak wood	663
т		Tectona grandis	463
Taba-nabu	103	Tejpatra	507
Tecce integrifolis	599	Tekstu-nij	524
Tagada	437	Tekkutek	463
Taget	376	Tela-chitra	343
Tambur	311	Tele-ketilak	459
Teger-paduka	319, 604	Telakuncha	277
Taburi	405	Tellai	657
Tail-chitra	343	Telletegada	405
Tale	618	Teliemulake Tephrosia purpurea	415 216
Talisadya-churna	564	Term	302
Talispatra	564	Teremous labialie	218
Telispatri	507	Terminalia Arjuna balerica	239
. (Cingenousum Tex			240 241
(Flacourtie cataphi	racts) 43	chebula	242
Tal-jata	618	laurinoides	240

28 - 8

ভাৰতীৰ ক্ষোধনি

यद्गीववि	ক্ৰমিক সংখ্যা	स्त्रोधी 🔐	मध्या
Terminalia tomentom	243	Teewis mudiflora	
Ternstroemiscene	19	Tribrie	542
Teuri	405	Telcasanthes anguisa	405
Thaikai	498	a bracteats	269 266
Thespesia populnea	76	n cordata	267
Thorn-apple	419		3-276
Thulkori	292	» palmata	268 266
Thustis nerifoles	373	Tridhara	524
Thymelacaceae	89	u hatu	381
Tuctushak	58	phala	240
Tidanga	288	Trigonella foenum-graecum	219
Tikenraj	125	Trikents-gants	362
Tikta dbundut	273	Trins-panchamu]	650
Tikur	579	Trisira-mansa	524
Tri	44X	Triticum yulgare	651
Tiliaceae	23	Triumfetta rhomboidea	92
Tiliacora recensora	21	Tukakunga	46
Tupmer	469	Tukh-malanga	480
Tinduk	352	Tuladi	470
Tinit	200 :	Tulati-pattee	425
Tinospore cordifolis	18	Talknini	402
po tomentosa	19	Tumbari	478
Tipili	501	Tunki	271
Tippe-tigo	18	Tumburub	296
Terukelli	526	Tuntum note	491
Tiel	93	Turitamenda	546
Tobacco	424	Turmeric, wild	576
Toddalia aculeate	115	Turpeth root	405
Toka-paga	630	Tutikora	404
Tok-mari	480	Tylophora authmatica	386
Tolds-bane	645	Typhe elephantina	525
Toon	127	Typhaceae	116
Topchine	602	Typhonium tralobetum	632
Topshini	601		
Topmeri	480	U	
Tores Tornaja	272 279	Udicham	74
Totala	551	Udgalem	9
Tregerenth	229	Uduriati	454
Trages atvolucests	534	Udwaber	550
Trape businoss incus	263 263	Ughai-pottal	368
*1 111600			

	बटनोशबिक न	দেৰ ইংবেদি	 ক(বালাহবারী) ক্টা 	28-4
चनीवरि		विक वस्था।	पटनोपपि	অধিক দংগ্যা
Ulu		650	Water clove	261
Umbelliferee		54	, Laly	26
Unna-maram		208	White leadwort	343
Upodoki		495	mulberry	555
Uraria lagopo	ides	227	Wild egg plant	414
n pictu		228	, lime	102
Urena lobata		75	Winter cherry	426, 427
Urginea indic	1	610	Withania somnifera	426
Urticaceae		94	Wood apple	109
Unrik		538	Wood oil	61
			Woodfordia floribunde	258
	v		Woolf's bane	3
Valerian		321, 322	Wrightia tinctoria	368. 372
.,	wickis	321	tomesmen	371
	inalia	322 57		
Valerianese	. •	374	×	
Vallaria Hey		567	Xanthium strumarium	337
Vanda Rozbu	· .	434	Xyria pyuciflora	612
Vandelise pyz		317	Xytidese	111
Vangueria m		317		
Ventilego ma			2.	
Verbenaceas	DEL CONTRACTOR OF THE PARTY OF	78	Zenthozylon slatum	114
Vernonia cin	44.44	323	Zes Mays	648
Violaceae	0.00	12	Zedoszen	578
Viter Naguna	la.	466	Zehneria umbellata	288
A SERE SAMBOUR	die	467	Zingiber casumonar	583
Vitte pedera		140	officinale	581
qua-	drangularis	139	, perumbet	329, 585
, traft	ilan fera	141	Zırila-bılai	402
* Aftri	TELE .	1.10	Zazyphus Jujuba	134
			u oenoplus	133
	W	519	Wbullaness	26
Walnut		212		

Walnut Indian

তৃতীয় বিধকি ব্যাধি অনুযায়ী সূচী

4

भाषितर्य-चात्र २९०: हिल्ल २३६: विहिलाल ६३०, दल्लावि ०९०, क्रिकाणी ७९६: हेल्लि २३७: क्रका ४६०।

আয়িবৃত্তিকর্পে—আরা ১১৯৫ ; আর আলে ১১৫৫ ; কার্যটিনি ১৯৮ ; বাজা ১০৯১ ; ডোপ্টিনি ১২২০ ; বিজু ৫৭২ ; চিডা ৩৬০ ।

अश्विद्धका—कामस्यव २०२ , भाजूक ६२ , यहातिष २२७ , श्वीकको ३१२ । **अश्रुभित्र ककृत्य—कोखि** ०२६ ।

আলীৰ্থে—আহপতী ১০৭৪ ; কৃত্ব ৬৪৯ ; চিতা ৬৬০ ; গাজা ২০৯১ ; ডাজিব ৭১৪ ; ছোলা ৬৪৬ ; জোছান ৪৬৬ ; ছাড়িত্ব ৪৯৬) গুড়ুছা ৮২৫ ; নাবিধেল ১২৪৫ ; পাৰস্কৃত্ব ৯০৪ : বাগছেবেখা ১০৪৬ ; শতক্লী ১২১৪ । খেডবছ ১২৬৯ লবল ৪৭৯ ; বিশ্ ৫৭২ ; কৃতিভালী ৪৫৯ ।

प्राप्त क्षेत्र मात्र - अपनिया अदेश ।

व्यक्तिक्षां सिकांबदर्ग--- पूर्व ३३००।

অভিমিন্তাল-প্ৰিচ ১৯৫ :

क्रक्रिया--काक्त ७३६ ; रतकक्वा ५४२ ; श्वराक्ष ७६० ; केवियाते ३७० ।

व्यक्तिगारत—जून २६९ : क्वडि ९५७ ; रायकी ६७५ : निष्या ०० ; ज्दिनाक ७९७ ; यरका १८८ : महावरीया ११७० : यहा ७९७ ।

क्रमिक्कास—िकामाएन वहेना ।

WER TON-HER AND I

कानमाद्रि (सुनी)—जनकि ०-० ; नावस्त्र २०० । सीकित्रका ०२० । कोशारित ०२० । सूत्र : १२२० ; त्यक्तक १२०० ; नक्त्री १२२० । त्या १२२० । विशे २०० । व्यक्त वस्त ७०० : विस्ती १०० ।

অবসাদ-কার্ণে—বোরাদানী জোরান ৮৫২ ।

ভারতীর ক্নৌৰ্থ

অভিন্তকে (চকুতাৰি)--বেড়ি ১-৬০ : কণ্টিকারী ৮১০ ৷

च्छानिदक्त-नाक्त ४७७ ; क्षेत्राक्त १-० ; ब्रांच ४१० ; ब्रह्म क्रवहा ७৮१।

च्छादबांदर्ग-च्यायकम ३७७ ; नविया ७७ ; वृद्धानिष्ठे २८० ; च्यायका २७० ; कामायक ४७२ ;

पश्चित नवद : भवेकी भवत ; जबक दश्य ; बेरमव्यूम अस्ता ।

আক্লডিডে -পোলাল ৩-৪; টাবানেৰ্ ১৯২; টেডুল ৩১৩; বাঞ্চিব ৪৯৬;

আছিলিক্লপুলে জগংখনৰ ৮৯২ ; বিভ্ৰম্প ৬৬৯ ; বনগুৰুৱা ৩৫২ ; আল্কু ৩২ ; আল্কুলিডা ৩৪৮ ; আফুৰণ ১১৯১।

व्यर्क् म द्वारण-वर्षे ३०२० : भू हेनाक २०७ : वन ३२७१ : काक्यांना ५९९ :

वार्ष (जारम-निव्धा ७०; कावशका ३००; ज्या १०; नारमध्य ३००; विव्य ३२०; श्रा वर विका १२; काकन ४२०, क्रमध्य क्यांहे ७४०; कर वर्षा ४००; व्यक्त ४४०; व्यक्त ४४०; व्यक्त ४४०; व्यक्त ४४०; व्यक्त ४४०; व्यक्त १८०; व्यक्त

অৰ্থের রক্তরাৰ নিধারণে—গ্রা ১০০৭।

ব্দারীক্রেপকরবে—গোক্র ১৭৫।

আপারী রোগে (পাথ্রী)— গাব কেবেলা ১০০০ ; কাব্যবচিত্রি ২৯৮ ; বৃহতী ৮১৭ ; গ্রহ ৪০৫ ; করবী ৭২৫ ; বড়বেজ ১৭৫৯ : ক্রিকারী ৮১০ ; ব্রিজনী ৫৫৯ ; ক্র্যমুদ্দ ৬০৯ ; পেঁরামা ১৭২১ ; অরণাল ১০৪১ ; ক্র্যার্ডিজ ১০৭০ ; আকুর ২০০ ; র্গা ৭১ ; অলোক ৩৯৮ ।

व्यक्तिक्य - राक्टराका २००: जन्म व ००: जन ००: त्यक्त ००: त्यक्ति ००: व्

व्यक्तिक विदय—विका २०० : वीर्याः २००१ : तदक २००० : क्यूनी ९२१ : विद् ७०१ : क्यूनी १२७२ !

অহিকেন লেবন নিবারণে—গালনারনী ২০১ ।

व्याद्यारण—प्रयम (बद्या २९७) त्यक व्यवस्थित ५०) यूक्ता ५२०। याजवानी ५२०। त्याजवानी ५२०। त्याजवानी ५२०। व्याजवानी ५२०। व्याजवानी १८००।

আগাছা নামে (কমির)—বংগত ৮৭৯।

আবাত-জনিত বেৰ্মার-তেতুল ৪১৩; আৰ্বলাভৰী ২০১; ধন চালিল ২৫০; ৰাজবোভা ২৫৬।

न्त्रान्**न राष्ट्रांत** - काश्व ३२०३ , शांचाव ३२५ ।

व्यक्ति-नमे ५३७५।

भोगांनीत-नव ४२ : काथवाठि २०५ ; कामकाथ ६५८ : वस्त ४३० ; ८५**८ए**। ५५५७ ; भाग ५५७८ :

व्याधनोऽक भूतर्गता २६३ ; व्याक्ष ३३७६ ; त्याधन्त ३३७२ ; त्याध्याक ००६ ; त्याव्या ३३३७) व्याक्ष्म व्याधिक व्याधिक । व्याप्या ३३६) विद्यो ४७६ ; व्याप्या ४८३ ; त्याप्या ४४६ ; व्याप्या ४८४ ; व्याप्या

भार्त्य लाइक (सङ्क)—बदा २०५ ; खाइकिएडी २७० ; बर्लाक ०३৮ ; ब्रुक्कि ४२५ ; यदा ५०५ ; जूँ हिला १७२ ; आबुद २५१ ; हुआँ २७०५ ।

আলম্ভিড-বর্জনে—ধ্যির ৩-৫ :

भारम जिल् विदय--ठावा ३७० ; कनवी ५३६ ; क्वती ३३৮६ ; नीम ००७ ।

b

वैष्ट्रबट्य-ननिवाबी ३३१।

देखून व्हिन-नृश्र्या २०२ ; त्यक्वारी ५५५ ; श्रेगाहर्त्व २५५ ।

वैक्षागृद्ध (वेष)—शृंह २३৮ ; वृहकी ५३९ ; हित्य ४३० ; दक्षादाच ७३२ ; किम ५७२ ; इरमनही ५७३७ ; मश्रादान ५२३५ ; नामलिका ५३७, ५२२৮ ; नादिएका ५२४४ ; विकृति ५५७० ।

ই ক্রিয়-উত্তেজনার--- ভাব উদীপনে ক্রায়।

. वैक्तिक देशविदनाः—सक्कन बहेरा ।

ইরিবেশলালে—বভত্নিরা ১০২ , আলিব'টি ১৩৪০।

विहे-महन--(मका ३३०।

प्रदश्चारम-पूँकीकानि व्हेरा ।

केलाश-विश्वदर्ग---विदिशाना ३३० : व्या ५२०१ ।

ब्रेट्स्स्ट्स्-त्वना २५३ ।

ऎक्वाव्याः — काक्य ०२० : दिश्यानव ००० : वक्य ०२२ : क्विबि २०२ : क्य २०५ : क्यक ०२ : न्यू ४२ : व्यान २०० : विद्यान ०२० : व्यान ०२० : विद्यान ०२० : विद्यान ०२० : विद्यान ०२० : विद्यान ०२२ : व्यान व्यान

বৰ চিচিকে ৫১৯ , কাল্লাৰ ৫৭৫ ; বিজ্ঞা ৫৯৯ ; ব্ৰিডকী ৫৫৯ ; পানিকৰ ৫০২ ; ইফাৰন ৫০৭ : অৰ্জুন ৪৫০ ; ক্তেপাল্ডা ৫৯৪ ; পিছজাল্ ৬০৮ ; সভভাল্লিতা ৬০২ : বট ১০৯৫ ; কাক্স ৬২৯ ; আৰ্জাল ১১৯৫ ; ক্ৰো ১৬০৭ ; বীজা ১০৯১ ; বাগতেবেলা ১০৫৬ ; সতত্নী ১২১৫ ; সালই ২২০।

जिन्द्रीदेवादर्भ—वाक्य १७२; शूनर्गा ३०३; खूँ हे क्यका ४०३; स्वकृष्टि ४४६; सन्तरा ३०४०; क्यकृष ३२३४; नामै ३६४।

উল্লেম্বার্শ—বনক্রিয়া ৩৪৮

क्षिद्रिय - जन्दा जिला १४० ; शांत्रमान ५३० , बृह्दा ५२० , बहुन ४५० ; लान १२०० , बना १९०३ (रिक्टी ५०० ; नक्ष्मूणी १५० ; बहु ११०० ; देखनाक्षी ६०६ ।

अनिश्दर्ण--- निर्माण कः निष्या कः । अक्षणार्थं कर्णः (स्वा २०० : निष्या २०० : निष्या २०० : निष्या २०० : कर्णायार ४०२ : कर्णायार ४०२ : कर्णायार ४०० : कर्णायार ४०० : कर्णायार ४०० : कर्णाया १०० : कर्ण

जिल्लाहरू -- (नामान ७०० ; जर्ब जवका ००० ; क्रिडिया ३२०० ; स्वृती ३००२ ; जावक १८२ : जाववाडी ४०० : क्षेत्र ३००६ : नृषिया ०० , (नावाचाक २९५ ; जिल्ला ४४७ , नाडीज १८२ ।

ড়য়ুকরপে—জবা ১০৭ । গলাল ৩২০ : পাল্জে বাবার ৩৬০ ; ধলধল ১২৯৫ । জিল ৮৬৯ ;

ঘরিত ৯৯৫ । বড়গোল্র ৮৭৫ : ইপেরমুল ৮৮৫ : পেরাজ ১২২১ : কুঁচিলা ৭৬২ :

অটাবাংলী ৬১৬ : বাবৃতি ৬২৯ : কালা ৮৭০ : ইজারর ৫০৭ : আফ্রল ; ১১৯১ ;

ভোগচিলি ১২১০ : ইলাইখে ২১০ , শলুকা ৫৮০ : কুটজ ৭১৯ ; পুলকুড়ি ৫৫৭ : কুর্মা
১০০৭ ।

শকুলালোঁ—পলাল ৩২°; বিঠা ২৬৮; জ্যোতিয়তী ২৬৩; তুলা ১৩২; ভাষারা ৩৬৫;
নীলনিলিকা ২১৬; শিলাবনেত ২৬৭; ক্টিরারী ৮১৩, ছালন্বটো ৭৪৯। কৃত্তি
৭১৯; ব্রিটা ৬০৯। সানকেবেকা ১৮৬০; পান্তে মানার ৩৬০; অলোক ৩৯৮।
নাল্যনী ৬৩৭।

শকুরেবিশ—লোধ ৬৮৮; খলোক ০৯৮; ছল ১৩১০; লাসমূর্ন্য ৯৬৫; লিমুল ১২৯; হাজবোদ্ধা ২০৮; বুলকুদ্ধি ৫৫৭; জাতি ৬৯৫; অধন ৪৮৭; বড়গড়ে ১১৩৮; ছত্ত-কুবারী ১৭১৮; জনন ১৮২৫।

ক্ষুক্তার ব্যক্ষা ৯৪২ : বংসরাজ ১০৪৪ : হাড়বোড়া ২০৬ : আসকুনী ৩১০ ; ব্যকুড়ি ৫৫৭ : কঠিল ১৮৮৭ : শেওড়া ১১১৬ : ভাকমাতি ৮০৭ : ভ্রা ১৩০৭ ।

একশিরার—কংবী ০০০ : শেরক। ১১১৬ ; চালজ(১৮ : কাক্যাচী ৮০৭ ; ভাল্কে ৮৩৪ : কাঠাল ১০৮৭ ।

क्ष<mark>िद्वनमाञ्च-क्षिकारी</mark> ৮১७ : भिश्न २৮৮ : एडिककी ०१२ : वॉ ५०२१ : नाव- स्टब्स ५०४० : मकिना २३० : क्षनादी ५२६५ ।

क्यात्र (मंदक्त) —क'(कि eas)

व्यक्तित्रां —वनवाहः ३३३० ; वृत्तिकवी ३१३ ।

वर्गतादर्भ—शकाम ४०१ ; त्यक्षत्र ৮১५ ; व्यक्ष ५०२৮ ; त्याक्षदव्या ५०२० ; त्याक्षक्षत्र ५२२६ ; व्यक्षत्र ५२४६ ।

वर्डन-क्षतिक अक्टमादन-- वक्ताव निवादान अहेदा ।

व्यविश्वास-त्यवाचा वस्त ; व्यक्तित २०२ ; नवा २०४ ; नियावावके २०२ ; वेत्तव वृत ४४७ , व्यविश्वास १४४ , वृत्तव २४०० : शीवा २०२२ ; वृद्धवाठ २२२७ , व्यविश्वास ४४० ; वृद्ध ४४२ ; कश्या १४० ; व्यक्ति ४१० ; विशे १७० ; व्यक्तिया १९ ; द्वत २४५ ; वृद्ध ४४२ ; कश्या १४० ; वृत्तिर्थ ४०२ ; व्यक्तिया ४०३ ; व्यक्ति १२४ ;

क्टेंब्राच्य--शामगळावद : चौचि ७३६ : हुवी ३००५ : मूच ३७३० ।

कांचेत्र परित्र -बावनिशवा १२०५३ वह १४७३ ।

कांक्वांस्ट्रयं—यांकाश ४०१।

चान्द्रवन्तात्त—चर्च्न ३०० : वह्न ७०० : वाकान ४०० : इक-धूननी ३२० : चाक्न १८२ : लाजा ७०० : चलावार्ग ३२० : जिल्ला ३३० : वजा ३०० : चक्क्षी ३२५॥ : इपिकासा २८० : वक्क्षिया ७० : चाना ३३०० : नवाक्केकी २७० : लाल्क वाकाय ७४० : चक्च ३०३৮ ।

年代時度 (2付)年間第一(40年 555)

काश्वि-वर्षदम—कालवृती ३३३७ : युक्त ५४२ : युक्त्किया ५८९ ।

वाव-क्रिक्तीशद्रम--- इक प्रवा ४२०: इक प्रवा ३२०: इत्वाका ५२०: प्र्यूननी ३००: कावाविद्यि ३२०: कर्न् ५००: शनक ब्रॅंड ४२०: त्यक त्वाहे ३००: त्यं का ३२२: त्या ३००: प्रवाहे ३२०: त्या ३२०: त्या ३२०: प्रवाहे ३२०: त्या ३२०: त्या ३२०: त्या ३२०: त्या ३२०: व्या ४२०: व्या ४२: व्य ४: व्या ४: व्या

ভাৰতীয় ধনৌবৰি

- कामनात्र—जामन्त्री २०१३ ; क्-जादननी २०१४ ; जङ्द ५०२ ; हेक् ५०२४ ; द्वत्रविद्या १८२ , १८२४ ०२ ; पुजक्रमांची १२१४ ; द्वांबान्छा १२२ ; क्लोबारशी १८५ ; जानवृती ; १८२४ , १८२७ १८० ; नाके १८९ ; मानवती १०५ ; नानःभाक २९६ ; १६९ १८७२ ; ए हे जावना १०९४ , विकास १०० ; नजप्ती १२९६ ; दवदान्यक्ति १९४ ; नहेक्न ४४ ; देक २२ ; नक्ष क्नावर्थ ; नाव्यी १०० ; इनक्साव्यय ; शास्त्र स्त्रि .०९४ ;
- मिलिन-विकृतिक ५०२ ; मूँ हिना १७२ ; किनाडी ४०० , विकृत ३०८ ; लिलून ३०५ मीन विलिया ३०७ ; वायून वारी ३०१ , जायनकी ३०९६ ; स्वीत्र्य ६८९ , क्रेक्स ३३२० । अक्टून ६८० ; कृत्री ३२५ , जाय ४००४ ; आया ३३७६ ; अवस्थ ३०७५ । आया १००६ ; स्वा १०५ ; मूंना १२ ; मूंनी ४०९ ।
- কীটনালে (কতের)—বাতা ২৪; কাৰমান্তি ২৮; টোকাপানা ১২৭৬; চোলসমূহ ২৫১; বেত বট ১১৬৯; কুড় ৬৬৯; তহর কর্মা ৩৮৭; মিশিকা ৯১৬; কিয়ায়ায় ৯৮৬, তব্য ১২২৪।
- कूब्रविदेव (भागम) —शक्तिकंका १९३ , मासमिका १३० , व्याक्त १६६ ; अनावार्ग ३४७ ; राज्याकृति ४३० ; राज्यकृत्य ३५०० ; रीच ३७०० ; वाद्यमण २०३ ; माजिय६३० ; वादि दिस ३२६० ; व्यानुसूत्र ३७०० , मार्गाणी ७६६ ; काक्यांकी ५०० ।
- **क्रांटक** नान्य हात्री २०६ ; नक्तारकी ७९७ ; काक्क १८६ ।
- पृर्क सक्किता करु ; जरन करु , निर्द्ध करु , मुद्दोन करु , प्रदेशका करु ; नीम क्ष्मी पार ; मुनर्का करु , जाक्य पहर , व्यर्की करु ; निर्म् करु ; व्यक्त करु ; व्यक्ति पर ; व्
- कृतिमारिने—श्वाधितियां ५ ; आक्रम १०२ ; श्वीद्भाव १०५ ; श्वीद्धार १०० ; आवाधित १०५ ; स्थापित १०६ ; स्यापित १०६ ; स्थापित १०६ ; स

जिन्हांच २७० ; ज्या ५३५० ; (उठ्ठ ४००) क्ष्मार्थ कि ५०० ; (जनांदिका ५००) संक्रिका ३२० । त्रांक्ष ४०० ; शाक्षि ४०० ; शाक्ष ५२० , त्रांक्ष ४०० ; शाक्ष ४० ; शाक्ष ४०० ; शाक्ष ४० ; शाक्ष ४० ; शाक्ष ४०० ; शाक्ष ४०

्विम-कृत्रक्षात्म—व्हीयांको ७५७ ; रक्त ५२२६ ; किन ७७३ , त्यातात्वी ७८६ , क्व्रिश ७६२ ; कृत्रकाक ७४६ ; श्रांशान मण ४०६ ।

Gक्लं-लेटलं क्ष्म क्ष करा : भाक्त १८६ ।

কেশবর্তমে কেবরাজ ৬৪২ , কাকরোল ৫৪০ ; বিজ্বতী ৮০২ ; আকাশ বেল ১০১০ ; কুড় ৬৪২ : ক্ষেণ্ডী ১০৫০ ; কেব্রিয় ৬৪২ ; মুড় মুড়িয়া ৬৫৭ । জনা ১৬৭ ; জরতী ৪০০ ; জিল্ল ৮৬৯ ।

८क्टमंत्र दमानी **मारम (चेनूम)--- दे**नशेष २५० ; कुक ००० (

- কৈছি-ছেজ— বৰ্ণ ৬৭৮ : বিশ্বনী ৮০৪ : পাৰ ২৯০ , জহপাল ১০৪১ : ভাৰত ১২৭০ : ইয়োহৰ ৫০৭ : ক্ৰিন্ত্ৰা ৫৫২ : কাৰ্ড ৩২৫ : জেলা ২৮৪ : লোবাৰ্থি ৩০৪ : ছোলা ৩৪৬ : বেশ ১৮৭ : স্তৰুষাৰী ১২১৮ : দ্বিধা ৬৬ ।
- चरुक (नियाक)—कुकी १९०; हैशव १०० ; वेश्ताकृता १९० ; व्याक्त १६२ ; तिनिया ३८० श्राप्तक ४०६ ; व्यक्त ५०५२; शांवाच ३२६ । केशिकी १०० ; व्योककी ४०० ; कृत्यों (श्वतादित) १९५ : कृत्य कृत ७०० ; व्याक ७०६ ; व्यक्ति ७०० । व्यक्ति १२० ; कृत्य १९९ ; व्यक्ति २७० ।
- प्रमु कहित--होति भूमका १२६ ; जरशबा ७०३ ; जाका ५३०० ; वालक ७२० ; जन्म १०० ; जक्ष्म १८० ; जाहकात १७५ ; स्वति १३० ; जिकारी मी कि १०० ; ज्यानस्ति १२६ ; भृति १५० ; व्यानाम १०० ; राज ५००० ; जाविक ५ ३२६६ ; कालिम नज ५५७० ; काक्ष्मका २८६ ; नारम्य विद्यारी १५६६ ; जाक्य २०० , काक्काम्मी २९६ ; नामसमा १८६ ।

क्षामारम्-वरिष्ठि काल वरेण । क्षा-वर्ष्टम-वरिष्ठि काल वरेण ।

ভাৰতীয় ধনৌৰ্ধি

Ħ

গলৈতিয়া নেত্ৰ কাৰ্বিচিনি ১৯৮; জনক ৩২; অপটক্ৰ ১৫৬; নিৰ্ল-ইন্টা ৬২; ভেড্ৰ ১৩৬; চাউসৰ্গৰা ৯৪, প্ৰথম ১২২; বড়ছনিবা ১০২; লটকৰ ৮৮, প্ৰাল ১০১; কালকেবেৰা ৬৩৯; অৰেবাৰলা ৩০৮; বননীল ৪০৫; জহৰ কৰ্মা০৮৬; থনিয় ৩০৫; আৰাৰ ৯২১; ববিচ ১৯৫; আক্ৰাচিনি ১০০৭; পূৰি ৯৭৬; জুল ভূমনী ১০৯। বাৰ্ট কুলনী ৯৬১; চকন ১০২৫; আক্ৰাচি ৮০৭; ক্ষিলাৰী ৮১৩; আৰক্ষী ৭৫৮; বনটেবাৰী ৮০৭, বাকাৰ ৪০৭; আলাৰ ৪৪৭; আৰু ৪৮৭; বজন ৪০১; অলচিনি ৩৪১; বেজ কেবই ১০৫৫; জেলাটা নিজ ১০৮১; আৰক্ষেত্ৰৰা ১০৬০; লচী ১১৬১; আল কেবই ১০৫৫; জেলাটা নিজ ১০৮১; আৰক্ষেত্ৰৰা ১০৬০; আললিকা ৭৯০; গৰাৰিবেলা ১৯২০, বালা ১০৯২; বড় জেলাট ১১৭৯; ইলু ১৩২৫; নাললিকা ৭৯০; গৰাৰিবেলা ১৯২০, বালা ১০৯২; বড় জেলাই ১০৫১; অৰুণ ১০৯৮; হিচা; ৬৪৬; বন্ধকলা ৬৫২; গোল্যৰ ৮৭৪।

গরনা পলাফুলার—কেহরিয়া ৬৪২ :

গঞ্জ দেউকুলার-- নর্মারতা ১১৮-।

গক্তর প্রাস্থ করবে—বাপ ১৬০৩ চ

গান্ধৰ কৰকতে—আহনতা ২৫৯ (

শ্ৰহ্মবে—অবগ্ৰা ৮৪১ ; জোনটিনি ১২১০ ; পুৰঞ্জীৰ ১০০৪।

থক্ত কালীৰ ব্যৱস—চিবেড়া ৭৭**০**|

প্রক্রিমারেশ—কর্মী ০০০ : পুঁচ ২৯৮ : খোরপোনী যোৱান ৮০০ : ক্ষম ৪৭৯ : পান ৯৯৩ :

পৰ্কণাজ নিৰারণে—নাট্য ০১৯; চাকুলিয়া ০২৮; পদক ৪৩৫; কেডকী ১২৬২; লোগ ৬৮৮: বিজু ৫৭২: বাছিত ৭৯৬; আহনকী ১৮৭৫।

भिक्ष विवादिन-भवत्रक्षीमा १७६ : कांनवीका ५० , कुना ५०६ ; दनिव ७०८ ; व्यक्त १७६ : कृषि १०८ : कृषि १०८ : कृषि १०८ : कृषि १०८ : कृषि १८८ : व्यक्त १०८ : कृषि १८८ : व्यक्त १८८ :

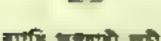
প্ৰদাত্ত অশখাজিতা ৩০৮ : গুনভুক্তি ৫৫৭।

পলা মুদার (ভিপ্তিরিয়া)--আগ্রেবড়া ২০০ ; চিয়তি ২৮২ ; মাল ভেরেমা ১০০৮।

গলা বেদলার — আন ২৬৭ ; বাদ্নহাট (প্রবালার) ২০২ ; পান ২৯০ ; পিণার-মেন্ট (পরবালার) ২০৭ ; লাল কেরেলা ১০৪৮ ; কাঁঠাল ১০৮৭ ; বলন ৫৯০ ; প্লাশ ৬২০ ; কাক্তন ৭২৫ ; প্রবা ৪৭৯ ।

विधा-द्वानमात्र---कर द्वानां उद्देश ।

ক্ষম হোগে—ক্ষিত্ৰাক ২০০ : তেতুন ৩১৬ : কেছা ১২৬২ : আৰম্ভী ১০৭৪ ; জুঠ ১১৬৪ : ডিকু ৭১৬ : কমলাক কি ১০৭০ : যোৱান ৫৬০ ।

गापि पद्याती प्री

বেশ্টেকাজে--বোপাটা ১৮৬ : সন্ধিনা ২০০ : বঞ্জন ৩০১ : বেজন (গুলনী) ৮১১ : কর্মা **८३८ : (भवातिया १०५) अवद्याद्विष्टा ७०२ : वहनाम ५०३० : वहायून ५२७० :** পিটুলী ১০৮৪ :

গৃপ্রদীতে (কটিবাতে)—নির ২২৬ ; ক্ত ২১৮ ; পিপুর ১৮৮ ; পিউনিং ৭৭১ । শির্থ ১২৯ । বাৰ্থী রোমে—টালানটে ১৬৮ ; কটকী ৮৪৬ ; বছয়া ৬৭৯ ; কেন্দ্রনাম ৫০০ ; কেনিকার ४४० : निष्टि २०३२ <u>: पालिनाव २३७० । जान ३६५० । जान ६७० : विषा ७७० :</u> चारा ३३७४ |

মর্ক্-কর্মে—কাম্মাটি ৮০৭। কুমনিম ৬০২: কামুণটি ৫৮৫। **वर्ष-जिवास्त्र-कृत्विक्रमारे** ०४६ :

মুদ্দিকালি (উৎকালি)—৬হৰ ভংকা ৩০৭ : দক্ষিনা ২৯০ ; কালিব ৭০ ; কাটানটে ৯৬০ ; निभारत्मे २०६: शास्त्र ४५०; चन्नुन ५५०; श्रीवरमा ४४६; दिस् ४९६; खान ३२७३ : नवम ७१३ ।

हर्ष्यु केंद्रीत —चाथम् १६६ ; राज्यदिया ६२ ; बक्त २७५ : निर्देश १५६ ; स्विक का १९७ ; सनना निषा ১०৪५ ; मूर्गा २७० ; यटक्या ६०० ; क्यान ६५० ; त्या २৮५ ; कूँ है आश्वना ५०९৮ ; मस्तिम् २३० । **कृष्टिक्ना**ई ७४० ; शान्दवरात्तव ७७० (

इक्टू व्यवस्य-कवन ४५६ ; चावमकी ५०१३ : पृष्टे चावमा ५०१४ , मिवना २३० ; वरम्छा sea; मिक्ली १७०)

हर्ष्ट्र द्वार्टमं---भाकम १६२ ; शबूकर्षे ५५ : नाम ७३० : नविता २३० ; यस ४०२ ; नामूख शंत्राद २०० : ज्यांनी ७०० : क्लिनीय ०३० : नीयनान्या ५३० : नान ३३० : থোখানানী বোষান ৮৩২ : বড় গোড়ৰ ৮২৪ ; ভাকৰাচী ৮০৭ ; ছাজিভাঁড়া ৭৭৯; निर्वती १७० : कविनारी ७३० : व्यवसूत्र १८० : हेपर १०० : त्यांच ००৮ : वादवाचि Bbb ; श्रीराकृत ७६७ ; जानस्ती ७०५ ; वृत्तिका ५५०७ ; पूर्वमूर्वाची ५६५७ ; स्वतः ३२७२ : श्रीय कडू ५२५० : श्रीलोग स्रोप ७१७ ।

कृषां काशक्रक्तात्म -काक्कान्त्री २१४ । नकान ४२० ; नामगादि ॥৮৮ ।

हन्त्र (त्रोदर्ग-- बजनो नानान ३०० , प्रकृतिहे २०० ; पश्चि ७०० ३ टकमा २४० ; नकम ६२२ ; কাল্ডেনেকা ০০৭ ; কুডুক্ন ৩১৪ ; কাক্যারি ২৮ ; শীরণাল ০১৪ । সিনা ৩৬০ ; क्षरं करता प्रत्य : चाक्य १६२ ; चीचि ६३६ : चनकर्म १६० ; स्वरही १३० ; বাৰবাৰি ১৮৮ : অস বৰ্ষা ৬৭৬ : সোহৰাঞ্চ ৬২৫ ; কেছবিয়া ৬৯২ ; বৰিটা ৬০৯ ; शांकित १३६ ; प्रांग ३२६० ; शांकवर्ति ३०५५ ; हाकूरण घर्त ।

ब्रुगी-द्वारण--नीव्योगे ७३० : भूगा १३ : काली ३३७२ ।

œ.

ক্ষমনতের রোগে নাব্যেকেলা ১০৬০ ; কুবারিকা ১২১০ ; ভোলচিনি ১২১০ ; চেড্র ১৬৬ ; ইপর্বাধ ২১০ ; সার্নী ১০১ ; ডেলা ২৮০ ; স্থিনা ২১০ ; কারাব্চিনি ১৯৮ ;

জীবাৰু **মালে—বা**গক ৮৭৯।

কোলালে অংলাকলতা ৮-৪; অটাগথা ১-৫০; মুক্তুরা ৪২৪; অন্তর্গ ৭৬০; নীগ্রস্থী ৭৯১; কর্বী ৭৯৭; ছবিজনী ৪৭৯; হাজবন্দি ১৮৮১; পিলু ৭-৮; প্লাশ ৫২০; লোক্ষে ৩-৪।

व्यक्तिसम्बद्धः इतिहा ५५०५ ।

- আরে অবিরাস—হৈছে ৯২ : গোড়ক আমলি ১০০ : লভা ৯৯০ : মনগা নিজ ১০০৭ : ছোধৰ ২৬৮ : কিছুগড়ী ৮০২ : আন আলা ৬২১ : কেড্বালড়া ৫৯৪ : নিজ্ ২২০ : গৌড়ী ৪২৭ : শেল্ডিকা ৭০১।
 - উভাপনিবারণে—উভাপনিবারণে এইবা।
 - ^क क्यार्ग -- यज्ञ क्षत्रका ५४ ; केट्यर क्या ४५७ ।
 - शोर्थ—नैक्टरक्ता ३६३ ।
 - ^ল পালা—কৰবী ৭২৫ ; ভূকনিৰ ৬০২ ; পিৰীৰ ৩১২ ; বক ৪০২ ; চাতুলিছা ৪২৮ ;
 - " পি**ন্তথ্নিত—ভটন্** ৫১৭; বাজনী ৫০১; বেলালিক। ৭০১; অভিবিধা ১; বন নালাকা ১৮১; সংগটা ৬৭২।
 - শৃতিক্ষ শেক্ষ্মির ১০১; মন্ত্রী ১১৫১; কৃতিকুরকা ৫০০; আরা ১১৫৫; কেজ্পাপ্কা ৫৯৫; চিথকা ৭৭০; চলন ১০২৫ কেইকী ৮৫০; বাসক ৮৭০; নারিকেল ১২৫৫; পটোল ৫১৫।
 - ত্রমন্ত্র বিষ্টা ১০০০; বছণিট ২৪০; বংন ৬০৫; আহাণান ৬০০; আলাড়া ৬০৫; বেরাজটিনি ৯৭৮।
 - " ল্যালেরিরা শালগানি ৩৫৩ : লাকছবিরা ৪৭ : অভিনিত্ত ১ : নাটা ৩১৯ : নিত ২২৬ :

क्षांक्य ७२९ , कालदर्ग ४७२ ; इक्ष्यूननी २२७ ; त्यांक्या ५२७३ ; बायकुननी २२७ ; वृत्रिम् १५९ ; क्रेंगारेन १७९ ; रेनियाक १३९ , क्ष्रेजी ५१७ ।

चारत मार्गात्रभ—स्वत्रात्र ३२२६ ; पानिकिती ३०५० ; त्या ३२२९ ; त्यावाक ३३०० ; समक् ७२ ; क्रिमाणि २०० : त्याक्ष ४९८ ; त्याक्षा ३६९ : व्याकी ३०० : शामा ३६० ; स्वत्राधिका ७८৮ : शाक्षा ४५७ ; क्याकिश ५०० : स्वत्राधिका ७८७ : स्वत्राधिका ५०० : स्वत्राधिका ६०० : स्वत्राधिका स्

্, সামিশাজিক--কুল্থ ০০৫ , ল্লা ২৯৫ , ক্রিক্টী ৩৫৯ ; গোরক্চাকুদে ১৫৪ ; গনিয়াবি ৯১২ ; আন্দ্রতী ১-৭৪ ৷ কুল্প ১০০০ ; কেউ ১১৭৪ ; বেটু ৯০১ ; মুনুধকট ৬১৫ ব

, সৃত্তিকার-লাগণানি ৩৫০ : ববিচ ১৯৫ ; লেটারী ১২৫ : প্রাবা ১৪৯ ।

, कृष्णाम-चन्न कृष्ण अदेश।

8

ভাইনী-বিবারণে (লিশুর)—scrateri ৮০৮ : বাব্রটে ৯০২ ।

क्षक्रमात्र-नोला ১०৯১ : हथा ১५ : वाक्षत्री २^०० : जावश्यती ७०५ : कोलावी ५२५ . काक्षरमक्षा ७०५ : केर्-मारमय ১५ :

ভিমিন্ন লোকে--ত্ৰ ২২২ ; সম্প্ৰেৰণ ১৭৫৮ ; ভিন ৮৬৯।

জীয় হিৰাজ-কান্ত্ৰে—সংইবিৰ ।।

कृषांत्र-चित्र ५०० : बाद ४०० : निष २२० : डाष्ट्रिया ४२० : त्रवण ४१० : व्यव ४७७ : वृषा ५२०१ ।

जिल्लास-मादन-स्थितकी ses , कुम्म निव ১১६६ ।

п

মান্ত বোটো—বাদ্যখন ৩৪০ : চাস্থ্য ৩৪১ : দক্ষিনা ২৯৭ : গেগে ৫৭৫ : বাবিছবি ১১৩০ : নাবিকেন ১২৪৫ : সোঁধান ৬৭৪ ।

মঞ্জ-কৃমিতে—নাগ্ৰেপ্ট ১১৫ ; লাউ ৫১৭ ; ছাডিম ৭১৪ ; আকম্ম ৭৪২ ; মননা নিজ ১০৪৭ নীল্ম'টি ৮৯০ ; কাক্সকা ২৫৪।

क्या-द्वाप्तमात्र—बह्यो १०० : निर्मिति ३ . विविध ४०० । विद्या १४० : निर्मित १४० : नीक्यांस ०३६ : वांदला ४०२ : जूदिना ३८० : यूक्य ४०६ : व्याप्तम १६६ : क्षिकादी ४५० : जिल्ला १८० : त्यांचा ६४८ : व्याप्त १४० : विक्त १५० : व्याप्त १८० : व्याप्त विकास १८० : व्याप्त १८० : व्याप्त १८० : व्याप्त १८० :

2 43%

ভারতীর বনৌবধি

কটকল ১১২০ , বেশুর ১২৫৫ ; গুলারী ১২৪১ ; মূর্ণা ১১৯৯ ; পান্নবিউলি ১০৮৬ ; বেগালী বনে ২১২ ; পাল্ডে সাধার ৩৬০।

स्टिस्-भारता ७० : चनचन ३२२० i

দীৰ্ঘলীৰৰ লাভে---চিডা ৬৮০ : প্ৰসূতি ৫৫৭ : অফলা ৮৪১ : ছবিকটী ৪৫৯ ; বাৰ্থী ৮৪০ ।

भूचे समाठे करण- जनवनः ৮६५ : शश्यामः १९२ : प्रवामि १६७ : क्वयपूर्ण ५०० : दोनानो ৮७९ ।

ट्योर्क्टना—प्रशामित २३७ ; नित्र २२७ ;

U

बरल कुर्ड —नाजा ১৪≥; बक्किका ७७९।

ৰুজুৱা বিৰে—আম্লন ১৮০।

भवक्षक कार्य—रक्ष्म ००० , पविद्य ७०० ।

भवकरमः—शिवृत ३२० ; १६२ ००५ ; जानूरायवा ६७० ; वरिष ७०६ ; वृतिता १७२ ; वाक्यूमनी ३२৮ ; जुननी ३२७ ; जूनक्ष ३५६९ ; नीका ५०३ ; वृत्तिकी ६६२ ; जाकक्ष्मा ५०६ ; जानमूनी ५५३७ ; नकावबी ५२३६ ।

.

सर्व्हीएक-वादन वामे ३६: शेला वटी ३५৮; वालववाणि १८६; व्विक्रणी ३६३: वृत्रिकात्रमको ३०१৮।

माकि मूटम--वात ७००।

बांमा (ब्राप्टच-कृतनी ३१५ : यहून ७५५)

वाजिकात सक्काद्धव—राष्ट्रिक १२७ : पूर्वा २००० : प्रशासका ०२७ : सीम ७४० : व्यास २०० : व्याससकी २००० ।

विश्वाक्तरानं---काक्याका २८० : अवित २२८ : प्रृती नाम २०८२ : क्रानवाका ७५० ।

বিলো-লামের নামের ২০ : কুলেরাজা ৮৭৪ : অপারার্গ ৯৫০ : অরগতা ৮৪১ : কার্যালয়ের ২০৪ : পুরুষ্যি ৯৪৯ : শিপুল ৯৮৮ : ম্বিচ ৯৯৫ : বৃহতী ৮১৭।

M

প্রকাষাতে—আৰম্মনা ৬০৫: অবস ১৮১৭; বাৰ্তুগদী ৯২৮; আন্দ্রী ৭৬৮; অধ্যকুদ ৭৪৬; যতিটা ৬০৯; গ্রন্থ উটো ৮৮৫; আধীয় ২০১; দহিলা ২৯০; জেলা ২৮৫; জোপ্টিনি ১২১০; কুম্ম ২৬৫; বেচেডা ৬৬১; সাল্ডেরেকা ১০৫৮;


```
বহন ১২২৬ ; সাললিকা ৭৯০ ; গোকাল ০০৪ ; বাংকলাই ০৮০ ; ভূঁচ ২৯৮ ;
      गानमधा ००६ : नाहे। १३० :
পঞ্জিক ভালে ভাল প্ৰথম বাইবা ৷
পরিপাক-শক্তি-বৃদ্ধিতে—খন্টার্গ রহব্য ।
পশুর কৃষি-মার্লে—বাহরী act ।
পভঃ গারের কাই-নাত্রণ —কাক্যাবি ২০।
পশুর পারক্তে (এটিসরোটেগ ) —দেব্যাল ১১৭০ ৷
गश्चन वर्षः अवस्य (स्य-नाकान १०५।
প্তঃ বলাখালে—চক্রা ১৭ ; বাকী করাই ৩৫ ৯ :
পশুহ বসস্থ-মিবায়তে – ব্যক্ত্ব ১১০৩ ৷
गर्भन्न विव-माटनं—नगराङ् ५५३७ ।
व्यक्ति क्षेत्र कामांवर्द्य--हानको ३७ ।
পশুর কর্মকতে—লোনা ৮০৮ : পার্যস্তা ২০০ : কুর্ম ২৬৫ |
भागदश-कानसूति १७०।
भीकृदबादभे---वाभिमनम ३३०० , नवम्मी ३२३० ; बात्र३२५७ ; व्यविद् ७५५ , व्यो ३०७५ (
পাঁৱের কড়ার-কড়ার বটবা।
পারের পাঁতুই রোগে – ক্রিকারী ৮১০ ; কাটার্টী ৮৮৬।
भौजांच्यत्र—व्यव स्टेश ।
প্রিক্তি—আলোক্সভা ৮০০ : বড়খালা ২০৮ : অগ্য বচন ৮৯২ : কুল্ম ২০০ : ইপ্রে ২১ :
      सदम निभूत 500 ; त्रवाल-ति ७६ ; वार्षमपूत्रवा २७, २७ ; वार्ष्णम 55६० ;
      कारी १२०; कवाका १३०; कृष्यकृत ७०० , शांगढ शांनी १००; जारेच ५०००;
      मान्यदर्शको ५०४७ : विद्वकि ५०७७ : यनम्य २३७ : । यन नावाका ५७५ ।
भिष्यमादम--- (रेरहा ७३५ ; जान ५२८३ )
लिक्ष्युंटल----(बटफा २९३ : वृद्धिक्षका (पूर्व)ः २ : यनकार २५३ : क्षमान ३५५ : वायरकटक्का
      ३०७० : कामस्यरमण ४०० : स्कल्पान्का ४२० : मृति ( बबस्त ) ३३७० : नकावती
      2228 |
णिशामा-सिराम्राम—विमित्रि ३१७३ चारवणी ३०१८३ तूरा ३२७१ , तक्य शेशा ९८५ ;
      श्राम् । अस्त :   काल १४० :  पूर्ण ५५५० ।   विश्वति २५२ :   वकुम्पित् ५०६ ।
পীনস সোগে—ববিচ ২১৫।
পুত্ৰমা হোমে—পেৰো পাওৱা স্বৰ্টমা।
गृकेअरन---चक्रमका १३३ : कामनाधि १७३ : काम ३२७० ।
शृक्ष-द्वरमाय--कृष्य २७४ |
```

ভারতীর বনৌবৰি

- পেট-ফ'পোর—বৈত্রী ১০০২ : বিধাবনেট ১০৭ : তৈ ১০০০ : অবস্থা ৮৪১ : আনোক্সতা ৮০৪ : চিতা ৬০০ : বাজেই ১০৫ : টাবা ২১ : ডাঞ্চন ০২৫ : বলাল ৩২০ : ম্বামনী বৃহ ১১৬৯ : বিটুলী ১০৮৪ : স্ব্রুম ১১৪৭ : অবাস্থা ১২৯৮ : বের্যাল ১১৩০ : বিজয় ৬৬৯ : বমে ৪৬৮ : আগ্রুমী ৬৭৭ : কাম্যলন ৬২৭ : প্রুম ৪৮০ : বম্বোর্য ৪৭৮ , ডালমুলী ১১৯৬ : ছোট এলাচ ১১৭৮ : স্ক্রিম্যত : লব্ল ৪৭৯ : ব্রুম ৪৭২ :
- ट्रिकेन्ड्रेस्ट्राम्याम चर्णामार्थ व्यक्षः शिहेली २००३ ह्यामुच ३००३ हिट्या ११० इ व्यक्ति ३०३ वाक्र्याका २४० इ नाहे। ४२० इ च्योजका २०४० इट्यां १२० इ च्याद्यम ४०० इ हिट् ४१२ इ च्यक्ष्यण ४४२ इ च्योगारणी ७३० इक्यां १२० इ च्यादा ३२०६ इन्यक्ष ४१३ इ च्यावणकी २०१४ ।

भूजमाकादर्य-नमान ७३० ; भकावदी ३२३० ।

- পূৰ্টিলে—কটোনেট ১৯৯; বড়কা ৭৮২ , আংকল ১৮৯ : যদিনা ১৮০ ; গাড়কাবাই ৭৪ ; সাহিবা ৬৬ ; পৰাপ ৩২০ ; জুইটাগা ১০৫০ ; কাকন ৩২৫ ; গ্ৰেড্ৰ ৪১৬ ; আজা ২৪ । পূৰ্বিতেশৈ—ভাগ ১২৪৯ ; বাজনিকা ৭৪৬ ; কুম্ব ২৬৫ ।
- व्यमहार कावारकिति ३३० : चाव २०० : काव ४०० : स्वारक्ष्य २०२ : स्वारक्ष्य ३०० : स्वार १०० : स्वार १००

প্ৰাণা-নিৰায়গ্ৰা নৰ। ৯০৫।

- প্রস্থাকরপে—বাস্থ ৮৭৯ ; আগ্রণ ১১৯১ ; আল ১২৪৯ ; আক্রাবি ৩০ ; গোলাস ৬০৪ ; গালম ৩৭১ ; কুমেনাড়া ৮৭৪ ;
- আসৰ বেছলা-বর্তনে কিবাবার ১৮৬; করেগার ১০৬; বানক ৮৭৯; বিঠা ২৬৮; নির্থা ৫০; বোলাল ৩০৪; আকরণ ১১৯১; আল ১২৪৯; সজিনা ২৯০; বান্ই ভূননী ৯৬১; অহিকেন ৫৭; বনভক্তা ১৯৬; চন্তা ৭২৩; বননীল ৪০৫; সাল্যবিকা ৭৯৩; বিলা ৩৬০; ভূলেখাকা ৮৭৪; সাজ্য ৫৭১।
- প্রস্থান্তিক জ্ঞানে নক গোড়ৰ ৮৯৭ : দিয়া ৭৫৯ : মিউটোগাড়ি ৭০৬ : শুরিকাটি ৩৪৫ : হিন্দু ৫৭২ : দিলা ৬৯০ : যতিষ্ঠা ৬০৯।

প্রসূত্রির পুত্র সন্থান লাভার্যে—হর্মা ১০০৭।

প্রস্তির ক্যাবালে—জিঙৰ ২৮০ ; ব্রীভারী ১৫৯ ; ক্রিন্ত ১৫০ ; তালিশ পদ ১৯৩০ ; বালি ১৬০০ ।

আস্থিন দাখা বেলনার—নাকচিকনী ৭৪০।

য়াহা টোনে দ্বী ১০০৭; বাট কারী ৮১০; মেবনুধী ৭৫২; আৰুৰ ৭৫২; ইজ- বাকৰী ৫০২ : ডিজরাল ২০০; কুল ২৪৭; কাকজন্মা ২৫৪ : বাক্রিলা ৯২ : ডেলা ২৮৪ ; জালিপাল ১১৩০ : পারভেল্নো ১০৬০ : বুঁই আল্লা ১০৭৮ : ডিজ্ঞা ৪৬৯ ; পুঁই-কুম্বা ৫০৯ : গোরালভা ৫২২ : নিলু ৭০৮ : ব্রীমণু ৪১৭ : ডাল ১০৪০ : নিপুন (সালে) ৪৮৮।

কলপাত-বিধারণে বৃক্তের)—নাটা ৪১৯। থকা পাতলে (আসুডিরা)—নাক নিকা ৭৯০ ; পিপুন ৯৮৮ কুসকুস আগাহে—তহর কর্মা ৩৮৭ , কাকড়াপ্নী ২৭১

(कोक्स — (वेजून १००) नीक्याक्क १०० , कृष्ठिक्षका १०० , काठानाट २००) निकृषि १०० ; काठानाट १०० ; काठानाट १०० , काठानाट १०० ; काठानाट १०० ; क्ष्रिया १०० (काठानाट १०० ; क्ष्रिया १०० (काठानाट १०० ; क्ष्रिया १०० (काठानाट १०० ; क्ष्रिया १०० ; काठानाट १०० ; काठ

(पाक्कार्य-दक्किता ७७५ ; निम् ९०४ , दाश्यादि ००५ , श्यक्षाति ००५ ; निम्ता २३० : दिवनी नागद २९८ ।

व्यक्तकाह्य-वर्ष्य १८० . यानकाहि २०० ; किव्हिटेनिन १८५ ; त्रीवाच १२२५ । दीन १८०७ ; क्रमी १८५६ ; व्हीत्यका १२०५ ।

वित्रका द्वादश--वर्गद्वाक वहेगा।

वक्ताकप्रदर्भ-नव निवादक बहेदा ।

মন্ত্রাপ্রমান্তশ্—কটিভাষী ৮১০ ; স্থাৰ ১০৯৮ ; স্থাপদ্ধ ৮৪১ ; জোলচিনি ১২১০ ; পুন্রকীয় ১৭৬৪ ।

হাজ কারতে বৃদ্ধ ৫২৪; বোষাগভা ৫২২; কানতে ছাব ৭০০; ভাবুনী ৫৬৭; জালোড় ৫৮১; কাম ৫৮৪; সভাবাহ্ নিরা ৬৭৪; বাদন ৬৭৫; ইপিকাড (হারণান জনিত) ৫৯৭; ভূমানিম ৬৫২; নিপিনা ৯১৬; ছানলাবটে ৭৪৯; বেংগুলী ৭৫২; ছোট এলাড ১১৭৮; আলা ১১৬৫; ভাকচুব্র ১১৭৬; কোডাশাশ্ডা ৫১৪।

काम सिनाप्रत्य-पन्तर्य (कामबाब) १२०६ ; कामाय्य १२०६ ; वामा २०० ; वाबियमा १२७६ ; श्यक्ष १२८६ ; व्याचा १२७६ ; वहे १००६ , व्याच १००५ ; व्याबानाय ७७० ; वृक्ष्य (कामबाब) १७०० ।

विश्वा २०० ; क्या ३०० ; क्यो ३०० ; ज्या ३५० ; दशहिएक २०० ;

विनक द्वारण—प्रशासी १८३ (व्यवसी १३०) श्राम १७४) व्यवस्था १८६ । स्वयस्था १८६ । स्वयः १७५ , वसः १०६ । अवसी १०० , लिखि ५३४) व्यवसी ५२० , विद्योष्टित ; स्वयः १८४ । वस्त्रे १०० । विद्यास १८६ । तिव १२४ । वस्त्रे वस्त्रे । वस्त्रे वस्त्रे १८४४ । वस्त्रे १८४४ ।

क्ट्रज ट्रिंगको-निराहर्त—चक्क २०२९ ; सूक् ७३० ।

ব্যাল্য ক্ষা কৰা কৰা ক্ষা হিত্যক। হৰ , কাল্যাম চৰৰ ; থাখো এচচ : আম ২৭৭ : কৰ্ম ক্ষা কৰা কৰা ব্যাপ্তি ১৯৮১ ; কুক্তিৰ ৬৩২ : নিইলী ৭৬৫ ; কাল্য কেলেকা ৬৫৯ : বই ১৬০৭ : বধুবলিয়া ৬৫৫ (

ৰাগীকে—দানই ১০; পাদ্ধে বাৰাৰ ০৬০।

वागी कावेटक नामूटक यागाव ७०० : मयाजवून २२० : काठाजटे २००

यांबीक्सरनं-दीशक्करन जोरा।

वांक (तांदर्श— वहंद करवां अन्य : कृष्ठ ववंद : ववंदिशां २०० : श्रद्धांधृतियां २०२ : व्यत्र १०२ : विकासित १०० : विवासित १०० : विव

বাৰকে--জনোক ০০৮; উনুগাৰি ৮৯৭; জিল ৮৬৯; এলটকৰল ১৫৬; হোলা ৬৪৬; পানলভাবেৰ; আলক্ষী ১১৯৬; কালজীয়া ১৫; বেডকেবই ১০৫৫; কুতুলনী ২০৯৫ বাৰ্জন্য-মিবারনে—নালক্ষা ১৫৪; বিহুলী ৮০৪; পভাবৰী ১২১৪; পথাপুলী ৭৬৮; বীজভাতুক ৭৮০; লালেন্দ্ৰিনি ১১৪৫; অধিকেন্ত্ৰ; ভালন্দ্ৰী ১১৯৬।

বিহা, জীলন্তন, বোলতা কামকে—কৰ্মী ৭১৫; পানিকৰ ৫০৭; জীয়া ৫০০; কাজী ৪০০: পাৰ্যচূহ ৯০৪; কচু ১২৭৫; বাহনখা ৮৬৫; বাহকুলনী ৯২৮; হাজীয় গা ৭৭৯; সুল ২৪৭; স্বৰ্গজা ২১৫; হুড়ছড়িয়া ৮০; বেয়াগৰাটা ৬২; একশেষা ৪০: সালনিকা ৭৯৬; প্ৰাশ ৩২০; অধ্যাহাৰ্য ৯৫৬; হুড্ন ১২২৪।

चित्रकारम कितिस १२६ ; बरस्या ११६ ; किसा ४०७ ; शतकात्रिय २०१५ ; वर्डणी ४०० ; वालन पूरी ४७६ ; स्थाना २०७३ ; वहानका २०१० ; जाबाक २०६३ ; जाबान

न्।शि पञ्चामी पुठी

२०६ । कांक्य २२६) स्वानका २२६ : स्वाहे अनाह २२६८ : वालस्वरवामा २०६५ : भागनकी २०१६ :

निवदर्ग-- त्याकाद अवेचा ।

विश्वभादन—त्यायालचा २२। कृष्या १३२, जिया १९७; श्रेशमातके २०७; स्तृती ५०१२; हिस्सी वाराय २५१; क्यलाई कि ५०५०; रक्षपृष्य (विकास) ५५००; निय ११७। पंतिस् १०८।

ৰীৰ্ব্যক্ষ্যে (ব্যক্তীকাংশে)—লিৱাৰ ০১২; অৰথ ৭২৫; প্ৰথেবাজা ৮৭৪, প্ৰতি ২৮৮; বিহাৰী ৫০৯, ৭৯০; ব্যৱহায়ী ৪০৯, আলপুৰী ০৭০; লবছ ৪৭৯; কাঞ্চালুকী ২৭৯। বুক বড়কড়ানিজে—আলা ১১৬৫; হাড়বোড়া ২৫৬; বেল ১৮৭; আলুক ৪৯।

বেরি বেরি রোপে—নীল নিশিকা ১১৬, শিপুর ১৮৮; বিবনী ১৮১; জেলা ২৮৪; বাল করেনী ২৪১।

्रव्याचात्राम—कृति खकका ३०३६ । कोककानुभी २९५ ।

বোলজা কামকে—বিশ্বা কামকে এইবা।

खानं क्षंद्रमद्दश्य-स्थापं २०२४, यस्य १४६; गाँगितः ४४२, व्याप्तस्य १८६; व्याप्त् १८०। क्ष्यप्त-स्थापं १४६; व्याप्त पूर्व १८५; स्थापार्थिकि २०१०; व्याप्ता २०४४; व्याप्त २०४४; स्थापा-द्रात् १३२; विकासक्ष २०४; व्याप्त्यूत् २२०४, वर्षे ३०३८।

н

ভাগিন্দে—সভাষ্তী ০৭০; আৰক্ষ্ ৭৪২, অংখ ১০০৮, তথ্য ১২০৭; মনসা সিজ ১০৪৭।
ভাগু আনুনান বেৰ্মা আন্তানে—পাধ্যমূচি ৪৪২; প্ৰাণ ০২০। ভূটি আন্দান ১০৭৮;
ভূত্যভিত্য ১০১৪। ভটাক্ষা ১০৪০।

ভীনস্কল কামড়ে---বিহা কামড়ে এইবা :

कुछ-विकाक्षण-वाव्यक्षणि ३०२ ।

८कक-मांटर्ग-- वानक ५-१३ ।

.

ম্বক্ত-মার্থে কাকমাতি ২৮। নেগালী-ধনে ২১২: ছিলন ২১৮; কটকী ৮৪৬: পানস্থা ৩৫২: চিয়া ৫০০। বহন ৬০৫। সমূহ কল ৪৭২: গাবেরি ১০৬৮। বিমান ৪৬৮। মটালকা ১০৫০।

मक्का स्वित्रदर्ज—पूर्वा ১২৯५ ; कसना ১२०० ; जून २६०३ वसा ১३৯३ श्रृदर्शि ३४०३ चान्रक ७९०।

मधूरमदम्-वाववी वन्तः दन् क्षत्रका ५८६ । ज्यांनांश ३३४८ । व्यक्त ३५८० ।

स्थिक-श्र्मादम् । व्यवस्थाः व्यवस्थाः वर्षः वर्षः वर्षः वर्षः । वर्षः वर्षः वर्षः । वर्षः वर्षः ।

सन्तक-सिदास्टर्ग--भूननी ३२०, ३२५ ; एक काहर ३२०३ ।

ভারতীর খনোবরি

माथा वर्तात्र - वक्त्रतिया २०२ ; सूत्रत विस्तः २८० , जात्रका २०० ; आर्थवा २०० ; कांक्र ७२० । इतिया २०४० ; व्यवा ७९० ; कांक्र ७२० । इतिया २०४० ; क्रिक्र १०० । (क्रिक्र १००) क्रिक्र १०० । इत्या १०० । इत्य

माधात केन्द्रम—नाकम १०२।

मार्थाड कटक-पूत्र ०६३ । मृत्यूक ५७२ ।

मृद्रभेत चरक-चण्ड्य ७०२ ३ काक्याकि ৮०५ । यहान्यीय ३ ३३७३ । यहान् ७५৮ ३ स्रोति ७३७ । व्यवस्थ ३०३७ ।

मृत्यमं द्वादकास—विश्वन २००३ व्याकक २०२३ विश्वती २००३ कोश (पश्चा २००३ काममूनी २२२०३ मृत्य २००३ विश्वते २००३ वर्षे २०२०३ शाय २००३ विश्वति २०२३ मृह्य दिवादम—विशे २००३ वर्षे वारमी २२०३ महिला २३०।

मृत्वकारण-नगरपि ०१० ; वनगेन ६०६ ; मृत्वभाषा ५२६ ; प्रत्याप ३०३ ; कांग्रेन्सी ३०६ ;
वृदिन ३०६ : व्यथका ५६३ : शक्ति ३०० ; वाना १०६ : द्वान्यका ५६३ : वाना १६३ :
द्वान्यका ५६० : वार्यका ५६३ : वार्यका १०० ; द्वान्यका १००६ : वाना १६३ :
विवा १२६३ : कांन १२६३ : विवाहिती १०६ : व्यक्ति १०६ : वाना १०६ : वा

শুক্রকের্যু—শন্য ৫৪০ ; ভোকরাবি ১৯৫ ; আমলকী ১-৭৫ । ইন্দু ১৬২৫ ; স্থ্নী ১৬৫২ । বহন ১২২৪ ; স্কৃতির ৬৩২ ; ভারতেন ৬২৭ ; বন নাবালা ১৮১ ; গোরালেণ্ডা ২৫৮ ; কার্যু ৫৬৭ ।

মুক্রারেরাটের নারিকেল ১২৪০ ; বর্ল (থায়ে) ৬৭৮ ; বর্ল ১২২৪ । নির্বাং ৬০ ; আন্নাকী ১০৭০ । আক্র ২০০ ; গোল্র ১৭০ ; ইলেরকুল ৮৮০ ; অধ্যান্তিয়া ৩৫৮ ; বিনিটোলিন ৮০০ ; পাল্য ৬০০ ; ভোক্রারি ২০০ ; অহামুক্র ২১১১ ; পাক্য ১১১২ ; আগ্রুম্ব ২০০ ; বলল ৬২ ; পাল্যোক ৯৭৪ । তিরুম্ ২২৪ । আজিবোরা ১০৯ ; বলোকী ৭৭৫ ; বলাকী ৬৭৫ ; বলাকী ৬৭৫ ; বলাকী ৬৭৫ ; বলাকী ৬৭৫ ; বলাকী ৬৪৫ ; বলাকী ৬৭৫ ; বলাকী ৬৪৫ ; বলাকী ৬৪৫

বুলবোধন—বেকনচ ১২৬৯; হুর্মা ১৩০৭। সলা ৫৪৯; ইংকুড় ৫৩৭; হুণারিভূমকা ৫২৫; আকরার ১১৯১; খিল ৮৬৯। নামিকারী ৮১৩; হুবাল্ডা ০১৬, গোলালেলভা ২৪৮; বহাবরীয়ে ১১৬৯। কুক্সির ৬৬২; অনক্ষুণ ৭৫৬।

वृत्तिवित्त-त्यां क्षांतिव २०० : क्षांत्रामक १८९ । वेक्षि २४० : क्षांत्राक्ति ४०९ : सून्यां २६२ : बावस्ती ४०२ : बील क्षांक्ति ४७० : व्यांती ४०० ।

বুলীর্মোর্ট্রে—ক্ষুলারে এইছে।

८वर् भेदिक-भाक्त १६२ : अहा ३२७ ।

মেধাবৰ্জনৈ—বিহুত্বী ৮০॥ ; বীজভাতত ৭৮৫। বিজ্ঞানী ৮০২ ; সালকাননী ২৪১ ; ভানসুনি ৭৬৮। গুলসুড়ি ৫০৬ ; ব্যৱস্থা ৪৫৯ ; চিডা ৬৬০ ; বিশ্বৰ ৬৬১।

स्मिर्द्धादेश---धन्दावश ००० ; वाचना ०० ; क्षित्रशक्ष ००० , विनार ५०२ ; कावादिनि २३৮ ; क्रद्रवादा ৮५ , क्ष्मची ००० , ज्ञान ५०० ; कर्नृद ५०२ ; नामाक्षी ००० ; स्थम् ५२०० ; चर्म्च ६०० , (ब्रह्मो ००० ; क्षेत्रध्या २०० ; देक् ३०२० ।

द्वो**ा क बदक**--- नाजवश्रको ७०१ , श्वनालकुलनी ३३७ ।

q

व्यक्तरमादन—विव २२७ ; व्यक्तव ००२ ; मधिना २२० ; काकन ०२० ; काकमाठि ४०० १९८५ ६०२ ; क्षिप्रकी ३८० ; व्यक्ति ७४० , क्ष्री कावमा २०५५ ; व्यक्तव २२०२ ; व्यक्ती २२२६ ; यक्तवाह २२२० , क्ष्रीकी ७४० ; व्यक्ति १३०)

मक्तरहरूदियं-काकारम उद्देश ।

বোলী কলে-বোৰাডলী বংব।

ट्यांनी-करक-नार्के १३५ ; (नार्थ १००)।

८वामी मृहकत्राम-वळ्यून ३३००; वाह्यक ३२००; ननाच ७३०।

द्यांबी-नृदन—द्योशी १९५।

(यांग्रे अस्कैर्यकारण-न्यानकृषे ५९०।

८वामी क्यांटन—नाम्क ३३३३ : चात्रमकी २०९० : चक्की (मृत्य) ३६३७ ।

q

ब्रुक्त कटुर्ज--(वैञ्जूत ७३०) चर्च्य ७४० ।

मुख्य आमिन्द्रिया । स्थापित १०० । साम्या १०० । साम्या १०० । स्थापित १०० । स्यापित १०० । स्थापित १००

शक्ष कारम-वीक्ष्यका व्यवः वक्ष्यतिवा २०२ ; स्थान व्यवः वहे २०३० ; इक्ष वृद्धिः सम्बद्धिः वन्यविद्धे २०० : (क्ष्य २२१० ; स्थानकान्या ४०६ , स्वतानकी १२२ । इक्ष्य निर्द्ध-स्वातका २२० ; वानक ४०० ; केन्डाल्डे २०० , हिस्स्य १९० ; स्थानका २२२० ; सम्बद्धाः २८०४ ; वहे २०२० ; निस्टबब्द २२४० ; क्ष्यति २२० ; नारमप्रिक्ती ১১৪০ : ডালিপণ্য ১১৩০ **, কুজ**ণিত ১১২৪ : ব্ৰুনী পাৰ ১০০২ : কচু ১২৭৫ : ব্ৰেন ১৩০১ : শতৰ্কী ১২১৪ : চীনা ১৩২১ : ইস্ছ ১০২৫ :

त्रक क्षांबर कार्याक कार्या वास्का वास्त्र कार्या वास्त्र कार्य कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्य कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्या वास्त्र कार्य कार्या वास्त्र कार्य कार

রক্ত ক্রোবে—বাল: ১৯০ : গোরালেল্ডা ২৫৮ : বছন ৫৯০ ; বাবলা ০০২ : ডিনিগ ০৭২ । রক্তে সমতে —ব্যবাহ্য ৫৫৭ : বছ্চ্মিরা ১০২ , ব্রীমর্ড১৭ : স্থাব্য ৫৯৯ ।

शतक द्वनांबद्ध-चनावार्ग ३०७।

রক্তরাৰ-নিবারশে—(কর্তন্তনিত) দলী ১০০৭; গৌগ। ৬৫৯; কচু ১২৭৫; দুর্বর ১৩০৭; আন্ন ২৭৭; চোলসমূত ২৫১: অপংশার্গ ২৫৮; বট ১০৯৫;

क्रक-त्यादिन - निश्च ७६० ; रकता २४७ ; मृशामी ७७० ; चाम २९९ ; निर्म ५२० ; नाकिए ६३६ ; जीवराक ६६६ ; चारकाइ १४० : इशक्यकी ९२० ; चाम ५३७६ ; हेक् ५७२६ ; रकाम ५७७५ ; चारकाकी ५०९६ ; नावरकाइका ५००० ; चामकी ५०९६ ; कामी ५३७६ ; नकावशी १६३६ ।

प्रत्येदीमञात्र—भरकाचाक ३६० ; श्रीदाध ३६३३ ।

স্থানিক্রি—অখনস্থান ১৯ : কাভজানুতী ১৭১ : পুনাৰি ১৯৯ : বিজল ৬৬৯ : ব্ৰচাৰক ৭৮০ : জেলা ২৮৯ : ব্ৰিষ্টেশ : প্ৰাৰ্থী ১২১৪ : জলক ৩২ : ব্ৰহণী বিংশ : নাৰ্থালা ১৭৪ । •

রুলারনে—ভানত্নী ১১৯৬; নোনাব্নী ০০৪; জোনারক: বাইনৰ্ ৯১১; থাকুচ ০৯১।
পান্তেবাধার ০৬০; আলক্ষী ০২০; জাতিবিরা ১; প্রাণে ০২০। কার্জাপ্নী ২৭১;
অনক ০২; হরের ০৭; আহিকেন ৫৭; ইন্ছু ১০২৫; বেত্র্যা ৯৬০; নিপ্র ৯৮৮;
বীরজ্যক্র ৭৮০; অবস্বাধানত); অনিক্রকা ৭৯০; অনবর্গ ৭৪৬; বিজয় ৬৬০;
হর্ষা ৬৭৪; কুম্বতি ৭১৯; জাহালতা ৭১৭; গুড়ম্ক্রা ৬৪৭; কার্ম্যুর ১১০০;
ক্রেলী ১২০৮; আক্রব ১১৯১। স্লেন্সিক্রী ১১৪৪। কেউ ১১৭৪; নাগ্র্যা ১৭৪;
বিশ্বি ১০৯১; প্রাক্রী ১২১৪।

ज्ञाणनच्यात्र--क्यादारमं उदेशाः।

স্থানেক লিবায়নে—দিবলৈ ৩১২ : বন্ধ ৪০২ : ব্ৰিচ ১৯৫ : কেছবিয়া ৬৪২ : জীবকী ১১৩৭ : গান্যজ্বেন্দা ১০৬০ : শেষাজ ১২২১ : পান ১৯৩ :

L,

दिनायमादन-स्थननाटन अहेरा।

#

भवीतस्य पूर्वकर्मात्म-विश्वः ५६५ । भर्कता द्वादश-कांत्रेवित १ ६ वश्यो ६०० ।

ব্যাধি অনুবারী পুঠী 2854 পিশুর বস্তু উত্তেমে—ভাগিপদত ১১০+ ৷ শিতার লাভিপাকে--চলন ১০২৫। শিত্রর **পেঁচোরোনে—**রহজী ৮১%। भिश्वत नर्सिएक—(क्ष्यविदा ७३२ ; कुननी ३२७ ; मूँ १ ७३० ; देखब पून ५७७ । **ন্যতপিত্তে**—গদিহাৰী ২১২ ৷ **च्यान्यत्त्र**—बाक्तव्यः ७०३ , द्यक्तवी ৮०४ , कर्न्द ५०२ ; देनम्,धम ३३७ ; त्यस्या। \$89 ; साम् कर ; त्याम ३৮9 ; त्यामा २৮8 (**च्यानुव्यक्तादणं**—वार्वासी ४०० ; निवृत्र ३२० : नकावश्री ३२**०** । **च्यारवर्**—८वरर जोशः। ্বরালাগায়--কানছিকে ১২০৭। मृ**त्रदादर्ग—है।**ठिकूमका १२६ ; ताविरकत ५२६६ , कदलाओं के ५-५- ; बन ५२५५ ; दणान-हिनि ५६५० ; हीत्त्र्याशाय ७५० ; जनवाकिया ७६৮ ; वाबान ४५० ; होता ५०२५ । **ব্ৰোখে**—ধুকুৱা ৮২৫ ; পদ্ধিৰেখা ১১২৮ ; বৃদ্ধ ১১২৬ ; কটোকীটা ৮৮৬ ; অপ্ৰাজিতা : ash; अपूर्य करा: चानकृषे ४२०; व्यवक्षित ४०; पूना १५; नवाननिमून ३८०; चहिरक्य ४९: नाकर्षिका ६२: केक्सपुत्री २९५, चनावार्ग ३४७: वृत्री ५०७१: क्षेत्री ५३७; किकिटोनिन ५४७; नवा ३३४; क्रनावश्र ५१३, जाकम १४३; পুনৰ্শব্য ১৯৯ ; কাক্ষাটি ৮০১ ৷ হাললগুৰী ১৮৬ : লোমবাজ ৬২৫ : বেবলাক ১১৬০ : ष्याचा ५०७० ; कृष्टिमार ५००० ; नर्गमदा ५०७० : चनर्गदाष ५२७० : रचकड्रा ५५७७ । विमाजीकांके ३५२२; इका ५७-५; मीका ५-२२; लोहाक ५२२५; सन्ता निक ५०६९ ; भूगा ५६२९ ; मानवहू ५६९० ; त्यन ५७९ ; त्यन्त २७६ ; त्येष्ट्रन ६५० ।

লীপৰে—পূইপাৰ ১৭৮; অগ্ৰাজিৱা ০৪৮; ভইত্ৰয়া ৩৮৭; গোছালেচডা ২৫৮। আৰু ৭৪২; বীজ্যাড়ক ৭৮০; অন্তৰ্গ ৭৫৬; কেন্দ্ৰিয় ৬৪২; শেওৱা ১১১৬; অল ১২৬৭; আগসুৰী ৩৭০; বৃত্যা ৮২৫; বেৰ্যাক ১১০০।

द्वाचामादणं—श्वाप्रताका २००: दशक्ति २००: १०० वर्गा २०२: विश्वती ७००: हेलावर ४००: जावजाता २२४०: दक्ता ३२७२: वनसम्बर्ग ७०:

শাস জোটো--- শিৰীৰ ৩১২ : ব্ৰাল্ডা ০১০ , নালই ২২০ ; স্কৰ্ৰী ১০০১ ; ধুহ্বা ৮২৫ ; পুনৰ্বা ২৯২ : আক্ৰম ৭৪২ ; কুক্ৰনী ২২০ : আটাস্থা ১৮৫০ : কেনী ৪৯০ ; বেলাফুটা ৩১০ |

থেডকুঠে—শিবীৰ ৩১২ : বাগবলী ৩০১ : বঞ্চতিতা ৬৬৬ ট

বেষজ্ঞানহৈ—হণকুচ কাটা ৬৮৫। সুইবাসলা ১০৭৮; সাম্পন্ধী ১০৭৪; রোহিকত্ত ২৬০; লোহত্ত ৬২৫; লোগ ৬৮৬।

সংক্রোনকব্যাথি নিবারণে—বেক্টানির ২৩০।

मरकामान्यद्रश्य—(काहिनाक ৮০১), चाकन्यना ५०६। मरकाहोत्रतः निराद्रश्य—१६ती ৮১५), व्याधिनाक ৮०১, व्याधनका ५०६। महामिद्रार्थि—चनुषाद्य द्वोदा।

मर्किद्वादण-(कर्मा २००६ , राजक ७२० , मृक्षित ४०२ ; हेल्पा पून ४०६ ; देवाणी २००६ ; वाकिसमूरी ७२६ , क्षाकृतनी २२७ , कूँव ७३० , एउनाकृत ४२० ; साव्यी ४४४ , परिकाल। ४८० ; कुछ ७८२ ; चांत ४२८ ; चनावान २२७४ ; सदल ४९० ;

শৰ্পৰিজ্ঞাত্তন—পেৰাল ১২২১ ; বহুন ১২২৪ ; বেতন্ত ১২৬৯ |

সাম্বিশে—আনল ৭৪০ , নালেবর ১১৩ : বিটা ২০০ : একনেজা ৪০ , ডিলিয়ালয়া ১৯ , কাটবির ৭ , আঁডেয়ালা ১৫০ , কালকজ্বী ১০৪ : বেল ১৮৭ : আন্দের্জা ২০০ : নীলকটি ১০০ , অগরাজিতা ৩৪৮ , হারম্বর ৩৪৩ : প্রাল্ ৩২০ : নির্মায় ৩১২ : অব্রক্তী ৪০০ : হ্রমুচ্টাটা ৮৮৫ : বেত্তীটা ৮৮৮ : প্রজ্বী ৮০১ : হোট হল ৭৮১ : অন্যোগ ৯৪০ : ব্রক্তীটা ৮৮৫ : ক্রমুচ্নী ৯২০ : রুগজ্বী ৮০১ : হোট হল ৭৮১ : ক্রমুলী ৭৫৭ , বেজন ৮১১ : বুল ৬৯৩ : কর্বী ৭২৫ , ক্রমী ৪৭০ : সোম্বাল ৬২৫ : আরালান ৬০০ : ভ্রম্বালী ৭২০ : চলা ৭২০ : বেজ্যা ১৯১৬ : ব্রক্তার ১৯৫ : ক্রমুল্য ১৯৫৭ : ক্রমুল্য ১৯৫০ : ব্রক্তার ১৯৩ : ব্রক্তার ১৯৩০ : ব্রক্তার ১৯০০ : বর্লার ১৯০০ : বর্লার ১৯০০ : বর্লার ১৯০০ : বর্লার ১৯০০ : বর্ত

নুক্তিকাইকাশলালে--- নিখ ২২৬।

শার ৬০ল — সুল ২৪৭, ব্রীয়ের্ব ১৭; ক্র ২৯৮, তৈ ১০০০, কাবাবচিনি ৯৯৮; বিশ্বনী ৮০৪, কুমতুল্লী ৯২৬; তুল্ত ১১১৪; কটকল ১১২৭, আলিবপ্র ১১৩০। কর্কা ৪৪৪; শিপুল ৯৮৮; কুম্রল ১১৪৭।

वक्तर्य -- क्ष्रुं वश्याः स्टेशः ।

चर्म्स्यक्तांत्र—हेळावन वरणः आवरणस्था २०००ः स्वत्यक्त ७२७ः मृङ्गा ४२४ः वाकान ४०७।

चार्यमारमं---चक्रत ४०६; अद्य ०५५, नाम ३२०, वर्न्**६** ४८६।

सम्बद्धम—अक्टो ३३३ , सम्बद्ध ४९७ ; रक्टेनाही ५०९ ।

আন্তর্বার্থন স্থাপলীতা ১৫ ; ইপরীত ২১০ , চীনেরগদায় ০১০ ; বলিয় ০০৫ ; পাল্ডেমারণর ৩৯০ ; গুলার ০২ , পিলুল ১৮৮ , সান্তি ১৬২ ; ভূমিসুখড়া ৭০০ ; জাজিয় ৭১৪ ; কাকস্থুর ১১০৬ ; ক্রেডেই ১০৫০ ; এরও ১০৬০ , ক্রারী ১২১৩ ; ব্রা ৮৬০।

चक्रटभाष्ट्य—क्वेकी ५४० (

আয়ৰিক রোগে—বোড়ানির ২৩১; চীনেবাহার ৩১৯, থেলা ২৮৫; দ্বিনা ২৯০; কুঁচ ২৯৮; তারসুনি ৭৬৮। বীজভাতক ৭৮৩; কুঁচিনা ৭৬২, আঁচিকুলটা ৫০৫; তথারী ১২৭১; বক্ষলাত ১১৭৬, থেকাটানিক ১৭৮১।

गावि व्यक्षाती पृत्ती

ক্রেটকে—কোড়ার বঠন্য। সংক্রেটকেন্দ্রেল—সেধার্কনে ব্রইন্য।

स्वर्गन कामा निरास्तर्थ---वृद्धिति ५०२ ; माठे ८५९ ' करमा ०००। स्वर्भन भीक्षात्र--वृद्ध ०००। स्वर्भन कामे(त ---क्रमी---५५৮२। सामात्र (भारत्त्व)---नार्थन नाक्षेत्र अहेगा।

व्यक्तिमान-अध्यादन व्यवदाव बहेना ।

विशिष्टि—द्वीका नाम ३२१६; नीचा ५००६; कान्य नव ३५००; वृद्य ३२२६; वृद्यकी १२७०; निवास ३००६; कांक्य १५२५; क्रिया १५०६; क्ष्रामका ७५६; कांक्या १५०६; कांक्य १६०६; कांक्य १००६; कांक्य १००६;

मार्टम—(प्रमुखिकात) नांगे ६३० ; स्टब्स्टर्स २०२ ; स्थान ०३७ ; स्थान ०२७ ; स्थान ०२० ;

विकास-देष् ५०२० ; श्रीराध ५२२५ ; जारा ५२०० । शिव्यवस्य ५२०० ; त्राताक ५५०० ; शतक ६०६ ; करवाद्याम २०२ ; वाय्तवाम २०२ ; शाक्य ৮०० ; इतिवादी ६०२ ; वर्तेशाक्य ५२० ; शक्या २२० ; वर्षा ५०० ; वृति जायसकी ५०%।

विविधित्र -- (नेवास १२११ ; वननी १२४२ ; वनिया ११८४ ; नांग्रे व०० ; वास्त्र २०० ; विविध २०० ; व्याप्त व्याप्त २०० ; व्याप्त व्याप

सद्यादर्श—नय २००६ : वस्त २२२६ : वृक्षं २२१७ , जांचा २२७६ : कृतान २२७१ ; वृक्षेत्र १२०१ : कृतानी १९७ : १२१ : विवित्रात्र १८० : वस्ति २००१ : स्वयं २०२६ : कृत्याकी १०७ : वस्तानी १९७ : जर्म्य १८० : जनाइ २२९६ : तांचवमा २८६ : कृत्यों २८० : विष २२७ : वह ३२०० : दक्षाम दुवस्तात्र—वहानिद २२० : कृत्यदक्षात् १८० :

বৈজ্ঞানিক বিভাগ অনুযায়ী বিভিন্ন জাতীয়

ভান্তদের	া স্ চীপত্র
প্রথম	
L. Ranunculacese.	19. Tinospora tomentosa Miera.
1. Aconitum beterophyllum Wall.	(18544)
(পড়িবনা)	20. Cocculus villonus DC. (vcss)
2. se feron Wall. (wiffin)	21. Tiliacora acuminata (Lamk)
5. na Papelliss Linn. (n)	Miera, (fu nujeu)
4. Delphinium denudatum Wall.	22. Cissampelos pareira Linn.
(PMA)	(अक्टनका)
5. Clematis triloba Heyne (লমুকরী)	VL Berberidean.
6. Renunculus sceleratus Linn.	23. Berbetis asiatica Roxb.
(काबीच)	(शक्त्रित्। 24. Podophyllum emodi Wall,
7. Naravelia zaylanica DC.	(शानवा, ब्रह्मनवी
(क्रापन वर्गी)	
8. Nigella sativa Ling. (কালকারা)	VII. Nymphaeaceae,
9. Pagonia emodi Wall.	25. Euryale feroz Salab. (utwat:
	(सूद्रक, भागूक
11. Dilleniscens.	27. Nelumbium nucifera Gaeren.
10. Dillenia indica Linn. (stejul)	(পছ
III, Magnoliaceae.	VIII. Papaveraceas.
11. Magnolia pterocarpa Rexb.	28. Papaver somniferum Linn.
(জুলিচালা)	(अस्टिश्न
12, Michelia champeca Linn.	29. Argemone mexicans Linn.
(इलक, श्रेश)	(निश्न काहें।
IV. Anonacene.	IX. Fumariaceae,
13. Annona squamosa Linn. (www.)	30. Fumaria parveflora Lamk.
14. se reticulate Linn. (क्यांचा)	(मध्यम्म)
15. Polyalthia (Sonnerat Thwaites.) Longifulia Benth, (((((((((((((((((((X. Cruciferge.
V. Meniaparmacase.	31. Brassica campestria Linn. Var.
16. Anamires cocculus W. & A.	Sarson, (cers n'un)
(कांकश्रीची)	32. Rapbanus sativus Linn. (कुला)
17. Stephania hernandifolia Walp.	33. Lepidium sativum Linn, (#1948)
(fire)	XI. Cupparidene,
10 Timeson modelale Mane	24 Camparia senince Luna

(444)

(काहासक्यामाहे)

चारणीय खतोरति

-14-14	
55, Capparis horrida Linn,	XVIII. Guttiferat.
36. zevlapica Lion.	55. Calophyllum mophyllum Linn.
36. seylanica Linn.	(चुनान)
37 Cleome viscosa Linn. (ewe ful)	56. Garcinus mangomana Linn.
38. Crataeva religiosa Forst, (400)	(बारकात्रेन)
39. Gynandropsia pentaphylla DC,	57 zanehochymus Hook.f.
(१९७ वस्वक्ति)	(state)
XII. Violaceae.	58 Mesua ferrea Linn. (atener)
40. Ionidium suffruticorum Ging.	59. Ochrocarpus longifolius Benth.
(बन्दरमामा)	दे Hook, ई. (लाग्रक्षण) XIX. Ternstroemissess.
XIII. Bininene	60. Schure wallicht Choisy.
41. Biza orellana Linn (mguq)	
42. Flacouetta indica (Burn. f) Merr.	(वाक्कीनांक)
(344)	XX. Dipterocurpess.
43. , jangomas (Lour) Racusch.	61. Dipterocarpus turbinatus
(नाव्याना)	Gaerto, (शृणिया श्रव्य न)
44, a septerie Roxb. (14s)	62. m incanus Rosb.
45. Taraktogenes Kurzu King.	63. alatus Rozb.
(डाकेसम्भवा)	(दक्षिया गण्डे न
46. Gynocardia odorata R. Br. (,)	64. Shores robusts Gaerto, f. (418)
47. Hydnocarpus laurifolis (Dennat)	
Sleumer. (des ,,)	* XXL Malvecrae,
XIV, Polygalaceae.	65. Abutilon indicum (Linn)
48. Polygala chinensus Linn.	Sweet emend Hoche ((**1818))
(crotty)	66 Abutilon avicennae Geertn.
49. " czotalarioides Buch	(क्या ना करती)
Ham. enDC. (बीलक्षे)	67. Eriodendron enfractuosum DC.
XV, Caryophylincene,	(Color Page)
50, Saponaria vaccaria Linn.	68. Saimaila malabaticum (DC.) Schott & Endl. (মুক্ত লিখুল,
(नावूनी)	अंद्राक्षक क प्राप्तक (वक (वक्)
XVI. Portulacacese.	69. Gossypium' her baceum Linn.
51. Portulaca oleracea Linn.	(कार्गान)
(un wart)	70. Hibreus abelmoschus Linn.
52. " quadrifida Liun,	(নডাক্ষরী)
((Alp ")	
XVII. Temariscinese.	73 . cannabinus Linn.
53. Tamarix gallica Linn.	((बढानके)
(स्था चांडे)	74. Pavonia odorata Willd. (aten)
54. dioica Rozb.	75. Urena lobata Linn. (पन जन्मा)
(পাল কাউ)	13. Cristis induce them: (14 after)

ইবিদেহ প্রচীগর

76. Thespesia populnea Corr.	XXVII. Gernninome.
(নছান নিপ্স্ন)	96. Averchon bilimbi Linn.
77. Adansonia digitata Linni	97 carambola Linn.
(दलाक्य, जान्ति)	(शत्रवाचा)
78. Sida cordifolia Linn. (cecesti)	98. Biophytum sensitivum DC.
79. , rhombifolia Linu, esperd	(বননাবালা)
Mast, (नैव (संस्था)	99. Ozalia corniculata Linn.
80. 11 thombordes Roxb.	(चारक्म) ।
(त्वच त्वरकता)	100. Impatiene beissmina Linn.
81. w veronicaefolia Lamk.	(লোগাট্টি)
((व्यक्ति)	XXVIII, Rutacese.
82, spinosa Linn. (त्यांस्क शंक्रण)	101. Aerle marmelos Corr. ((()
XXII. Sterculiscens.	102 Atalantia monophylla Corr.
83. Abroma gugusta Linn.	(चाक्रनेचारीय)
(वन्नें क्रम)	103. Citrus medica Linn. var.
84 Pentupetes phoenices Linn	typics (বেলপুৰা)
(बुन्हचरनि, दरानाहि)	104. medica Linn, var,
85. Helicteres isora Linn.	imonum (m(RM)
(जीक्दमकः)	105. " medica Lunn, var. Acida
86. Pterospermum acertfolium	. (नावि वा भावकी (नत्)
Willd. क्यक्ट्रीपा)	
87. Peerospermum subenfolium	Lameten. (fabitma)
Lamk, (गृह,क्यार्थ (गृह	·
68, Sterculia foetida Linn.	(क्यमा (सर्)
(वक्रमी पाराव)	108. n decuments Linn,
XXIII. Tilliscens.	(बाधानी अपू)
89, Circhorus capsularia Linn.	109, Feronia limenta (Linn.)
(পাট, বি নাম্ভে বাট)	Swangle. (क्टब्ब्स्ट्स)
90. , olieorius Linn. (418)	City CityCouttie Bernteberkist cours
91. Grewia anatica Linn. (中共和) ११ - भेर्याच्या स्थापार (र्वे स्था)
92. Triumfetta bartmmia Linn.	111. Murraya paniculata (Linn.) Jack. (কাহিনী)
(दनक्षण	
XXIV. Linacett.	112. a kosnigh Sprang. (4794W)
93. Linum untatimum Linn.	(क्रेन्स्प)
(খুসিনা, ডিবি	
XXV, Malpighiacses	(दमनानी पद्म)
94. Hiptage madablota Gaertn.	115. Toddalia assersca (Lunn)
पुत्र, इत्राक्ष्मक सम्बद्धाः । (शाहरोजनः)	
XXVI. Zygophyllacess.	116. Luvunga scandens Buch. Ham.
95. Tribulus terrestris Linn.(cvive)	
2" Titoucon cerroter a monthly of a	

্ৰাৰ্থীয় কনীবনি

XXIX. Simarubaceae.	137. Lees indica (Barm) Merr.
117. Balanites roxburghir Planch.	(कुन्दविक्ता)
(विसन्)	138. a acquata Linn, (*19499)
118. Adanthus excelsa Rab	139. Cusus quadrangularia Linn.
(मश्तिक)	(हांक दलांका)
XXX. Burseracese.	140. Vitis pedata (Vahl-ex-Wali)
I19. Biswellie serrata Roxb.	Gagnep. (chinten mai)
(नाभरे, न्यान)	141. " trifolia Cayratia carnosa
120. Giruga pinnata Rozb. (東平)	Gagnep. (चापलका)
XXXI, Meliacoan,	142, a vinifera Linu, (wigg)
121. Aglais rozburghtana Miq.	XXXVI. Sepindecese.
(जिस्क्)	143. Cardiospermum halicacabum
122. Melte azadirechte indica, A.	Lina. (প্রাণট্ঝী)
June, (fav)	144. Schleichere trijuga Willd
123. " azedarach Linn. । त्याकानिय)	Lina. (क्यूब)
124. Ampora cucullata Roch.	145. Sapindus trufoliatus Hiern
(जान्द नाउ की)	(to part) Linn. (क्य किंध)
125. Aphanamigis polystichya	146. a mukorosa Gaerta.
(Wall) Parker, (cetfeus, fameim)	(दशरे विशे)
126. Soymida febrifuga A. Just.	147. Nephelium litchi Camb. (%)
(cuten)	148 longana Camb.
127, Cedrala toona Roab, (कून)	(चीनएन)
123. Chickreasia tabularis Just.	XXXVII. Anacardisesas. 149. Rhus succedanea Lunn.
(ভিজাশি)	
XXXII. Olaciceae.	(কংক্যাপুর্থী) 150, Patacia integerrima Stewart.
129. Olaz scandens Rozb,(東京町町中)	100, Phincis Diegerfilm Stewart.
XXXIII. Celastraceae.	151. Anacardium occidentale
130. Celastrus paniculatus Willd.	Linn. (दिवनी अभाग)
(বাদকারনী)	152. Mangifera indica Linn. (414)
XXXIV, Rhammaceae,	153. Odina Woodier Rozb. (1905)
131. Ventilago madraspatana	-Lannes coromandalics (Houtt)
Geeren. (चक्येहें)	Merr.
132. " denticulata Var. calyculata	154. Buchanania latifolia Roxb.
King. (चक्रेंट)	-lanzan Spreng. (fowle)
133. Zuryphus oenoplia Mill.	155. Semecarpus soncerdium Linn.
(त्नराङ्ग)	(टक्ना)
154 jujula Lamk. (東町)	156. Spondies mangutera Willd.
XXXV. Vitzome.	(WIAWI)
135, Leea crispa Linn. (वनश्रक्तिश)	XXXVIII. Moringacese.
136, a macrophylls Roxb.	157. Moringe pterygosperms
(काम नग्रह)	Gaerin. (मधिमा)

বৈজ্ঞানিক বিভাগ অনুযায়ী বিভিন্ন জাতীয় উদ্ভিদের সূচীপত্র

হিতীয় খণ্ড

XXXIX. Pabaceas.	176. Bauhinu Vahlii W & A.
158. Crotalaria juncea Linn. (44)	(८५२व)
159. verrucosa Linn.	177, tomentosa Linn.
(प्रतंभा)	(#100fg)
160. Abrus precatorius Line. (\$\vec{a}\vec{a}\vec{b}\)	178, Cajanus Cajan (Linn) Millep.
161. Adenanthera pavonina Linn.	C. indicus Sprang. (नक्स्स)
(964)	179. Cassia fiscula Linn. (त्यां भाग)
162. Acacia arabica Willd.	180 occidentalis Linn.
(वाय मा)	(वक्ष काम्मदक्तमन।)
163. ,, catechu Willd (4fit)	181. "cophere Linn.
164 farnesiana Willd.	(ट्यांडे काल्टक्टनका)
(करव नाव्या)	182, n tora Linn, (57974)
165. " puma Buch. Ham. (नगी,	183, aleta Linn. (१११६६२)
नीर्देकोते)	184. n angustifelia Vahl.
166. at tomentoes Willd.	(दशामान्त्रीः)
(नामनी देवाव ना)	185. Cicer arietinum Linn.
167. Albierin lebbek Benth! (fratta)	(বোলা)
168 amara Boivin.	186. Cirtoria ternatea Linn.
(ভুক্দবিধীর)	(অপয়াভিতা)
169. Alhegi mautorum Desv.	187. Dalbergin eissoo Rozb-ez DC.
(वयभा, द्वालका)	(বিক)
170, Atachla hypogaes Linn.	188. Derem uliginosa Benth.
, (মিৰবাগাৰ)	(পানপড়া)
171. Botes monosperms (Lamk)	
Taub, (नजान)	189. Desmodtum gangeticum DC.
172. " superba Rozb.	
(গ্রাণসাপ)	190, Dolichos biflorus Linn.
173. Bauhinia variegata Linn.	(वृष्टिक्तारे)
(वक्रकांक्त)	191 lablab Linn. (阿可)
174. purpures Linn.	192. Glycine sola Sieb & Zucc.
((तरशस्य, रक्कांक्त)	(পাড়ীকলাই)
175. " racemosa Lumb.	193. Entada scandena Benth.
(ट्रांचकांकन)	(সিশাগাৰ)

ारचीर राजीवनि

194. Lens Gren & Godr.	215. Serbania grandiflora (Linn)
esucienta Moench, (यत् व)	Pera. (कामना, क्क)
195. Erythrine indica Lamk.	216, Tephronia purpures (Linn.)
(লাক্ডেমায়াৰ)	Pera. (वसनील)
195. Indigofera limifolia Reta-	010 7111 70
(alaidi)	217. 15 Villone Pets. (त्यस युनशीण)
son a mark them (And	218. Terampus Sw. labtalis Spreng.
198. Lathyrus sativus Linn.	(मार्ग)
((यनावी)	219, Trigonella foenum graecum
	Lina. (वष (परि)
199. Melilorus indica All.	220. Tamarındus indica Linn.
	(chan)
200. Ougeinia dalbergiodes Benth,	
(जिमिन्द्र)	221. Glycyrrhiza Tourn ex. glabra
201. Mimosa pudica Lunn.	Linu. (विषयू)
(शब्बावकी)	222. Caesalpinia bonducella Linn.
202, " rubicaulis Lam.	Crista Linn. (अधि)
(मृहिकाने।)	223. H sappan Linn.
203, Mucuna prurita Hook.	(यक्त्)
pruziena DC. (जानहरू)	224. , pulchereima Swarte.
204. Phaseolus trulobus Art.	(क्ष्मपूर्वा)
(चूनानी)	225. " digyna Rotti.
205, mungo Lana. (रूप)	(ज्यम् कि)
206, ,	226. or cortaria Willd.
Var. Rozburghii Author.	(ধৌৰী)
(यानकारे)	227, Uraria lagopoiden DC.
207, Pleum entreum Linu.	(इंस्पिता)
(कानुनि नमेच)	228. picts Jacq. Desv.
208, Pongamia glabra Vent.	(नवत्रमार्गे)
(करप्रकरण)	229, Astragalus (Tourn, ex-Linu.)
209. Prosopia specigera Linn.	gummifer Labill, (4841)
(भनी)	XL. Rosscess.
210. Peoreles corylifoha Lunn.	
(शक्त, कृ (व)	230. Prunus Communis Hude
211. Pterocarpus santalinus Linn.	Var. insititis Hook f.
(रक्ठचन)	(कान्द्रगंध्या)
212 жизириш Кодь.	231 puddum Rosb. (1984)
(ব্যৱসাধ)	232, Ross damasoma Mill.
213. Saraca indica Linn. (acuta)	(নোলাগ)
214. Sasbania negyptiaca Pers.	233. Cydonie vulgaria Pers.
(वरची)	(विश्वितानाः

ইভিনের প্রতীপ্র

XLL Crasulaceae.	252. Myrtus communis Linn.
234. Broyphyllum calycinum Salub	(বিনাতী হৰদী '
B. pinnatum (Lamk) Oken.	253. Melaleuca leucadendron
(नाथडक्ष)	Linn, (कांब्रुशंडि)
235. Kelanchoe lacinista DC.	254. Paidium guayava Linn (cestel)
(व्यनाश्च)	XLV1 Melastomacese.
XLII. Droserucene.	255, Memeryton edute Roxb.
236. Drosera burmanni Vabl.	(वटर वावन)
(त्रकानि)	XLVII Lythracese.
XLIII. Rhizophoracese.	256 Ammann a bacesfers Linn.
237. Rhizophore mucropata Lamk,	(शावजाति)
(चारणा)	257. Lawsonia sibe Lamk.
238. Kandelia rheedii W. & A	(टक्टरवी)
K. candel 'Linn' Druce.	258. Woodfor lia floribunda Saliab.
(दणविद्या)	W. fruticosa (Linn) Kura-
XLIV, Combretacese.	(शावें स्था)
239, Terminalia arfuna Bedd.	259, Lagerarrouma flos reginae Retz. Speciosa (Linn) Pera.
(电検z)	(क्रांकर)
240 , belerica Retz (गरमचा)	260. Punica granatum Linn.
241, carappa Linn. (with)	. (वादिव)
242. " chebula Retz.	XLVIII, Onagraceae.
(वृषी श्रेषी)	261. Justiaes suffruticoss Linn.
243. , tomentoes Bedd.	(दर गरक)
(अन्त) 244. Anogeissus Istifolia Wall.	262. te repens Linn.
(T'eff)	(curtaria)
245, Quaqualis indica Linn.	263. Trapa bispinosa Rozb.
(यमन (यम)	(नाविश्न)
	XLIX. Semydacese.
XLV, Myrtnome.	264. Casearia tomentosa Roxb.
246. Berringtonia acutangula	C. elliptia Willd (fig.)
guettn. (विकास)	L. Passifloraceus.
247 sacemose BL (NEW TH)	265, Canca papaya Linn, (cftvi)
248. Careya arborea Roxb. (24)	LI. Cucurbitaceae
249. Eugenis jambolana Lion	La. Cacarottacese
(क्रांनवार)	266. Trichosanthes palmats Roab.
250. , jambos Linn.	T. bracteate (Lamk) Voigt
(গোলপান্ধান)	267 Cordeta Roxb.
251. , caryophyllata Thunb. ()	267. " Cordeta Roxb.
Townson' (state)	1 5 4 5 4 6 1)

0

আৰ্ডীৰ অনৌক্ৰি

	10-1 114
268. Trichoranthes diorca Roab.	LIIL Ficoldese
(भट्टोश)	290. Trianthems monogyna Linn.
269 suguina Linn.	T. portuinessreum Linn
(চিডিমা)	(नात्ने) 291 Moilugo spergula Linn.
270 encumering Linn	(ही शांपाक spergula Estrit.
(বনচিচিখা)	LIV, Umbelliferene
271. Lagenaria vulgarus Sezunge.	292. Hydrocotyle (Tourn) Ling.
070 र (गाउँ)	asiatica Ling (पुनकृषि)
272. Luffs acutangula Rozb.	C. asiatica (Linn) Urban.
273. amera Rozh. (retetes)	293. Commun (Tourn) Linn.
274. a segyptiaca Mill.	C. cyminum Ling. (भीषा) '
(4.64)	294. Cerum Rupp. ex-Linn,
275. Benincase cerifera Savi.	copticus Benth. (《明刊》) 295. a rozburghianum
(क्रीहिक्सका)	Benth. (Tigfa)
276. Bryonopsis Bryonia Isciniosa	296. Comandrum (Tourn)
(Linn) Naud. (with)	sativum Linn. (WA)
277. Cephalandra indica Naud,	297, Daucus (Tourn) carota Linn (भाषा)
C. Cordifolia (Linn) Cogn.	298. Ferula Tourn, ex Linn,
((धनाकृत))	foetida Regal. (few)
278. Citrulius colocynthis Schrad.	299. Foeniculum vulgare Gaerin.
(वैक्षवास्त्री, काषांशलवा)	(दर्शेष्टी)
279 vulgaria Schrad.	-300. Sereli indicum W. & A
280. Cucumie melo Linn.	301. Peucedanum sowa Kurz
(केश्वक, भूति)	(नन्स)
281 mtivus Line. (991)	LV. Corpacese
282, Cucurbite maxima Duch.	302, Alangium lamarckii Thw.
(বিঠাতুৰকা)	(বাৰ শাৰ্কা, আহৰাঞ্)
283. , peps DC. (2891,	LVL Rubinceae
কেত্ৰুমকা)	303. Anthocephalus, A. RICH.
284. Momordica cochanchmensis	cadamba Miq. (काप)
Spreng. (केन्द्रवान)	304. Cinchona officinalis Linn.
285 charantia Linu.	(बूरेशरेन)
(पश्या)	305. Adına salirb cordifolia Ben th
286. 11 dioica Rosb.	& Hook. (वृत्तिकार, (क्षिकार)
(श्रावणवागी)	305. Ixors parviflora Vahl (श्रीकृतकस्त)
287, Mukis scebrelle Arn.	307. coccines Ling. (west)
(चानक्री)	308. Oldenland,a corymbora Linn.
288. Zehneria umbeliata Thw.	৭০০ টালালা (কেন্দ্রপাশ্ দা)
***	309. Psychotris iprescuanha
LU. Cactane.	Stokes (विश्ववाद)
289, Opuntos Tourn-ex Mill	310. Ophiorrhiza mungos Linn.
dillenii Haw. (चनिवत्या)	(तक माङ्गी)

বৈজ্ঞানিক বিভাগ অনুযায়ী বিভিন্ন জাতীয় উন্দিদের স্চীপত্র

তৃত্রীয় প্রস্ত

Genus-Musseenda Linn. 3:1. M. frondota Lunn. (নাম্বরী) Genus-Peederie Linn. 3.2. P. foetida Linn (munte fint) Genus-Pavetta Linn. 313. P. indica Linn. (**444** (41) Genus-Randia Linu. 314. R. dumetorum Lamk. (प्रश्नक्त्र) 315. R. uliginosa DC. (fireming) Genus-Rubie Lina. 316. R. corditons Linn. (with) Genus-Vangueria Juss. (बदना) 317. V. spinosa Rozb. Genus-Morinda Linn. (**चा**ह) 318. M. citrifolia Linn. Genus-Hymenodictyon-Wall. 319. H. excelsum Wail (44400) LVII. Vulerianeau Genus-Nardostachys DC. 320. N. jatamana, DC, (चढावा में) Genus-Veleriana Linn. 321. V. hardwicka Weli (644) V. officinate Linn. 322. कानरामा 🕽 LVIII, Compositar. Genus-Vernonia Schreb. 323. V. cineres Less. (ভাটভুক্সিয়া) V. antheimintica Willd. [(शायशाय, शायत) Genus -- Elephantopus Linn. 325. E. scaber Linn. ((प्राचित्रा, जीवरेन्न) Genus-Granges Forsk. 326. G. maderaspatana Poir.

Genue-Eupetorium Linn 327. E. syapana Vent. (जावाणान) E. triplinerve Vahl. Genus-Blumes DC. 328. B. lacera DC. Genus-Anacyclus Linn. 329. A. pyrethrum DC. (चानश्चरा) Genue-Actemiaia Linn. A. vuigazis Linn. (वान्यवी) 330 Genus-Carthamus Linn C. tinctorius Linn. (बृद्धकृत) Genus -- Chryssathemum Lian. 332. C. coronarium Linn. (ক্ষণ্ডিনি) Genus-Eclipea Linn, 333. E. alba Hasek. E. prostrata (Rozb.) Genus-Enhydra Lout. 334. E. fluctuans Lour. (विश्वा Genus-Guixotia Casa. 335. G. abyssynica Casa, (414/34) Genus—Seussures DC. S, lappa C B. Clarke. (29) Genus-Xanthing Line. 337. X. strumarium Linn. (वनसम्बं] Genus-Wedelis Jacq. 338. W. calendulacea Leas. (के प्रशास कुल्बास) Genus-Sphesmathus Linn. 339. S. indicus Linn. (बुक्बुफिटा, बुवी)

Genus-Tagetee Linn.

340. T. erecta Linn.

(त्रवाक्षण)

(নাম্ 😘)

चारजीय गानोरपि

Genus-Centipeda Lour,	358. J. pubescens Willd. (Te)
341. C. orbicularia Lour. ((2009)	359. J humile Linn. (46)
C. minima (Linn.) A. Br. et.	Genus-Nyctenthes Linn.
Aschers.	300. N. arbor-trustie Lunn.
Genus-Sonchus Lion.	(दम्मानिका)
342. S, arvensis Linn. (बन्नभागः)	Genus-Schrebera Rosh
LIX. Plumbaginaceae.	361. S. swietenioides Rozb.
Genus-Plumbago Linn.	LXV. Salvadoracese,
343. P. zeylanica Linn. (f631)	Genus-Azima Lamk.
344. P, rosen Linn, (** (** ())	362. A. tetracenthe Lamk,
P. indica Linn.	 (विकोगितिक)
LX. Myrsins ceas.	Genus-Selvadore Ling.
Genue-Embelia Burm.	363. S persica Linn. (Frg.)
345. E. tibes Burm. f. (किड्क)	LXVI. Apocynaceas.
LXI. Sapotaceae,	Genus-Coriesa Linn.
Genus-Achres Linn	364. C. carandas Linn. (want)
346. A, supota Linn. (world)	Genus-Asanosma G. Don.
Genue-Bessie Linn.	365. A. ceryophyllata G. Don.
347. B. lattfolia Roxb. (went)	A. dichotoma (Roth) K.
348. B. Ionquiotia Linn.	Schum (अध्यामकी)
(जनभस्या)	Genus Alstonia R. Br. 366. A. scholarza R. Hr. (a) fer)
Genus-Mimusope Linn.	Genus-Ichnocarpus, R. Be.
349, M. elengi Linn. (वसून)	367. L frucescens R, Br.
350. M. Kauki Linn. (回南)	(ভাষাদভা)
Manifera Kauki Dub.	Grous-Holarrhana R. Br.
351. M. hexandra (Roxb) Dub.	368 H. antidysenterics Wall.
(कीश्यक्र)	` (स्विष्टि)
LXII. Ebenacean	Genus-Rauwolfia Beath,
Genus-Dicepyros Fers.	369. R. serpentina Benth. (600)
352. D. embryoptern Pern. (97%)	Genut-Nerium Miss.
D. peregrina Gurke.	370. N. Odorum Soland. (क्यरी)
LXIII, Styracese.	N. indicum Mill
Genus-Symplocos Roab.	Genus-Weightig R. Br.
353, S. racemosa Roxb. (cuty)	371. W. tomentoss Roem and
Genue-Styraz Dryand.	Schule. (व्यक्त्यो)
354. S. benzom Dryand, (MATA)	372. W tinctoria R. fir. (tatt)
LXIV. Oleacasa.	Genus-Theretia Jusa
Genus-Jeaninum Lina	373. T. nernfolia Jun. (कन्दक्ष्म)
355. J. arborescens Roxb.	T. peruviana (Pers.) Schum,
(45美#)	Genua-Vallaria Spreng.
356. J. grandsflorum Linn. (#176)	374. V. heyner Spreng. (श्रांतवरांनी)
357. J. mmbac Ait. (Ctv)	V. solanacea O. Kese.

केविरमध महीमध

Genus - Plumeria Linn. 375. P. acutifolia Poir. (wew \$191) P. rubra Linn. Vaz. acutifolia Bauley. Genus"-Tabernasmontons R. Br. 376. T coronaria, R Br (क्षेत्रवः) Etveramia coronaria Stapf. LXVII Asclepindeceas, Genus-Dregen Benth. 377. D. volubilus Bench. (नाक्डिक्जी) Genus-Calotropia R. Br. C. gigantia R. Br. (यक्ताक्क) 378. 379. C process R. Br. ((westess)) Genue-Pergularia Linn. 380. Daemia extensa R. Br. (क्षांश्रमहरूद्धे । P daemis (Forsk) Chiov Genus-Oxystelms R. Br. 381. O. esculentum R Br. (gewen) Genus-Gymnema R. Br. 382. G. sylvestie R. Br. (cupfficm) Genus-Streostemme Wight 383. S brevutigma W. & A. (কেবেৰখা) S. acidum (Roxb) Voige Genus-Hemidesmus, R. Br. 384. H. indicus. R. Br. (पानक्षपूर्ण) Genus---Asclepias Linn. 385, A. curamavica Line (बनवार्णात, काक्क्की) Ganus-Tylophora W. & A. 386. T authmatica W & A. (www.) T. indica (Burm. f.) Merr. LXVIII Loganiaceae. Genus-Strychnos Linn. 387, S. nuz, vomica Linn, (प्रतिका) S potatorum Linn. f. (बिह्नी) LXIX. Gentlemeces. Genus-Causcoes Rosm. C. decisiata Roem. (कानकृति) Genus-Swertis Ham. 390. S. chusta Hem. (চিৰভা) Genus-Nymphoides N. ind cum Kuntse 391. Limanthemum cristatum

Grush. (Steaten)

LXX. Hydrophyllaceae. Genue-Hydroles Vahl. 392. H. zeylanıca Vahi (क्षेत्रकाकृत) LXXI Bornginaceae. Genus-Cordia Linn. 393. C. dichotatua Forat, f. (बहनावी) 394. C. oblique Willd (त्हाई बहुनावी) Genne-Helsotropium Linn. 395 H indicum Linn, (erfore of) Genus-Trichodesma R. Br. T indicum R, Br. (cutter) T. zeylanicum R. Br. (449g) LXXII. Convolvulações. Genus-Argyreda Sw. A specious Sw. (বীলভাড়ৰ) Genus Ipomora Linn. 399. I. pes-captae (Linn.) Sw (हाननक्री) 400. I batatas Lamk, (স্বয়ক্ষ্যালু) 401. L paniculata R, Br (withres) 402. L. mil (Lion.) Roth (नोनक्स्मी) 403. i pestigridis Linn (म्ह्निक्रीमका) I, squatica Forsk. 404. L. reptana (Linn.) Poir. (কলমীশাখ) Genus-Operculina Manan. 405. O. turpethum (Linn.) Silva Manso, (प्राथमती, धव्ही) Genus—Quemocit Lim. 406. Q. pinnata Boj. **(1894 N)** Genus-Calonyction Boj. C. bons nor Linn, (क्षाकारी) C. aculeatum House. Gemis-Evolvulus Linn. 405 E. alstroides Linu. (विकृतकि) Genus-Cuscuta Road. 409. C. reileza Ronb. (आमामाजा) Genus-Erycibe Roxb. E, paniculata, Roab (wgajwi) LXXIII Solamorae. Genus-Solanum Linn. S. nigrum Linn, (काक्बांडी कश्कावार्वे) S. feroz Linn. 412. (बाम्धवयम) S. melongena Line ((494) 413. S. zanthocarpum Schr. & 414.

Wendi. (अक्रिकारी)

कावकीय करतीवनि

(पुरुष्ठी) 415. S. indicum Linn. LXXV, Biguoniaceae. 416. S. torvum Swarts, (cwix 444) Genus-Ocosylum Vent. 435 O. indicum Vant. 417. S. trilobatum Linn. ্বেম্ব Genus -- Stereospermum Cham. (नाकिकापूरी) 437, S.cheionoides DC. (青amibin) Genus-Capalcum Linn. 436. S. susveolena DC. (19749) 418 C frutescens Luin (क्विनका) Genus-Datura Ling. LXXVI Pedalipeae. 419. D. fastuosa Linn, Var. alba Genus-Martypla Linu. Clarke. (4741) 439. M. diandra Glox. (वाचनवा) D. metel Linn. M. annes Linn. 420, D fastuosa Linn, (क्लिक्यूप्रा) Genus - Pedalium Linn. Genus-Hyscyamus, Linn 440. P. muren Linn. [49 (4194) 421. H. niger Linn. Genus-Sesemum Linn. (ट्यांकानानी ट्यांबान) 441 S. indicum DC. (**ਇ**ਗ) 422. H. muticus Lian ((中村東和東) LXXVII, Acouthecese, 423. H. reticulatus Linn. Genus-Cordonthern Buch, Hom (त्याचामानी त्याचान) 442. C. uliginosa Buch. Ham atmi) Genue-Nicotlana Linu. Synnemauliginaum O. Kürtze Geone-Hygrophila R. Br. (बागर) 424. N. tabacum Linn H. spinosa Anders (表面利却) Genus-Physalis Lunn. 425. P minima Linn. (कार्डनावि) Asteracantha longifolia (Linin) Genus Withania Paug. 444. H salic.folia Ners. (कामवामा) W. somnitera Dunal (wenn) 425 Genus-Adhatods Ness. W. coagulans Dunal. (west) 445. A. vasica Neis (4154) LXXIV, Scrophulgriaceae. Genus-Andrographis Wall. Genus-Herpartis H. B & K. 446. A. paniculata Neca. (*) (\$170.34) 428. H. monniers (Linn.) H. B & K Genrus - Acanthus Linn. (विवयी) 447. A. ilicifalius Linn. (@##54161) Bacopa monnieri (Linn.) Penneil. Genue-Barleria Linn. Genue-Piernrhiza Royle 448. B. prionitis Linn. (bibis ift) 429. P. kurros Royle ex-Benth. 449. B. cristata Linn. (cerefil) (44.9) 450, B strigosa Wild. (दोनच हि.) Genus-Celsia Linn. 430. C. coromandeliana Vahl Genus - Justicie Linu. (ভেটকুক্সিনা) 451. J. gendarusia Burm. (समध्यस्य) Genus-Lindenbergia Lebm. 431. L urnosefo.sa Lehm. J. diffusa Willd (প্রবাপ্তা) (६० व्याप्त । Genus-Rhmacanthus Necs. L. indica (Linn.) O. Kuntze. 453. R. Communis Nees (4974 q 2) Genus-Limaophile R. Br. Genus-Echolium A Kurs. 432 L. gratissima Blume. (wff) 454. E linneanum Kurz (GE# 160) 433. L. grutioloides R. Be. (कार्नुब) L. mdica (Linn) Bruce Gends-Rubgie Nece. 455. R parviflors Nets (Ma) Genus-Vandellia 434. V. pyxidagia Maxim. (३व जून) Grous-Peristrophs Ness. 456. P. bicalyculata Genus-Digitalia Lion.

435, D. purpures Linn. (Geffelffing.)

Nate (AINWIN)

0

বৈজ্ঞানিক বিভাগ অনুযায়ী বিভিন্ন ৰাভীয়

উस्दिम् व गृही शक

LXXVIII. Verbenacens. Genus Clarodendrum Linn. 457. C. infortunatum Linn. (cv) C. viscosum Kent 458, C. siphonanthus R. Br. (क्यानकांकि) indicum (Linn) Keze. C. phlomida Linn. f. (4784)) 459. Genus-Lantana, L. 460. L. camera Linn, (ace of a) L. camara.ver. aculesta (Linu) Moldenke Genus-Callicarpa, Linu. 461. C. arborea Roab. (444141) C. lanata Linn. (क्ष्मकार) 462. C. tementoes (Linn) Murray. Genus-Tectons Lion. f. 463. T. grandie Linn. f. ((704) Genus-Premos Linn-464. P. integrifolia Linn. (क्वरेक्स्पो) P. berbacea Ronb. (where) P. herbacca (Rozb) Moldenke. Genus-VITEX Linn 466. V. negundo Linn. (निर्मा) 467. V. trifolia Lina. (SEW लिया) Genus-Gmelius Linn. 468 G. arburea Lunn. (WINTH) Genus-Avicennia Line. 469. A. officinellis Linn. (रोजा) LXXIX, Labiates. Genus-Ocimum, Linn. 470. O sanctum Linn. (प्रमा) क्क इस है। 471. O. gratissimum Linn.

(चामक्रमणी)

472. O. basilicum Linn. (बाइडेप्ट्रम्मी) Genus-Coleus, Lour, 473. C. aromaticus Benth. (**19559) C. ambounious Lour. Genus-Menthe Linn. M. viridis Linn. (पुरिना) M. spicata Linn. M. piperita Linn. (fintecue) Genus-Salvia Linn. 476. S. plebeig R. Br. (東京年前) Genus-Anisomales, R. Br. 477. A. ovata R. Br. (cutvu) A. indica (Linn) Kese. Genus-Leucas. R. Br. 478. L. linifolia spreng. (क्षकणा) Anisomeles indics (Linn.) 479. L. cephalores Spreng (पक्ष पन्तपना) L. lavandu laefol a Recs. Genus-Lallemantia Fich & Mey. 480. L. royleana Bench, (Corward) LXXX Plantaginaceas. Genus-Plantago Liup. 451. P. ovata Forak, (क्षेत्रका) LXXXI, Nyctugiproce. Genus-Boerashvia Linn, B. repens Linn. (2242) B diffusa Linn. Genus-Pisonia Linn. P. aculeata Ling. (474 w 1541) Genus-Mirabilio Linn. 484. M. jalapa Linn. (pwcufu) LXXXII. Amarantaceze. Genus-Achyrenthes Linn. 485. A. aspera Linn. (wivis.) Genus-Agres. Forsk, 486, A. lanuta Just. (sve.) Genus-Alternanthera Forek. 487. A. sessilia R. Br. (41418)

ভাৰতীৰ বনোৰখি

Genus Celonia Linn. 488. C. argentea Linn. ((1391) 489. C. cristaes Linn. (नाजकृति) Genus-Ameranthus Linn. 490. A. spinosus Lina, (कार्रावरह) 491. A. tristis Linn, (brettage) LXXXIII Chenopodiscens. Genus - Checopodium Linn. 492. C. album Linn. ((वरक भाक) 493. C. ambragioides Linn. (চন্দ্ৰৰ নেতো) Genus-Spinacia Linn. 494. S. oleracea Linn. (नानानाक) Genus-Basella Linn. 495. B. zabra Lina. (পুইশাৰ) LLXXIV Polygonscene. Genus-Rheum Wall. 4-6. R. emodi wall. ((4414 6 4) Genne-Rumez Linn. 497. R. maritimus Linn. (424fet) 498. R. vesicarius Linn. (portut) LXXXV. Aristolochiaceae. Genus-Aristolochia, Linn. 499. A. indica Linn. (३८५७ पूण्) A. bracteata Retz ([क्यापाप) A. practeo late Lamk. LXXXVI Piperacese. Grans-Piper Linn 501. P. longum Linn (विश्वन) 502. P. betle Linn (414) 503. P. nigeum Linn. (लानवविक) P. cubeba Linn. (সাবাবভিনি) 504. P. Chabs Hunter (25) LXXXVII. Myristicese. Genus-Myristica Linn. 506. M. fragrams Houtt. (रेक्क्जी, क्यंत्रकर) LXXXVIII. Laurac as-Genus-Cinnamomum BI. 507. C. tamala Nees & Ebarm. (ভেছদাকা) C. zeylanicum Bl. (काक्डिनि) 508. C camphora Nees & Eberm. 509. (ৰপুৰ) Genus-Cassytha Linn.

510. C. filiformis Linn. (আছাৰ বেল)

Genus-Litaea Lamk. 511. L. sebifera Pers (क्युविध्य) L. glutinosa (Lour) C. B. Robinson. 512. L. polyantha Just (ৰড় ভুমুৰচিতে) L. monopetula (Ruxb.) Pers. LXXXIX. Thymelseaceas. Genus-Aquilaria Lamk. A. agailocha Rogb. (wee) XC. Elaenguaceae. Genus-Elsesgnus Linn. 514. E. latifolia Linn. (aufat) KCI. Loranthaceae Genus-Loranthus Linn. 515. L. globusus Roxb. (certification) Macrosolen cochinchinensis (Lour) V.T. 516. L. longiflorus Dest. (वक्काना) Dendrophrhos falcata (Linn. t.) Etting. XCIL Santalactue. Genus-Sentalum Line. 517. S. album Linn. (5年日) KCIII. Euphorbiacear. Geune-Acalypha Linn. 518. A indica Linn. (मुख्यू व) Geous-Aleurites Llun. 519 A moluccana Willd. (चांधरवाष्ट्र) : 20. A. fordii Hemel (bie mite a िवरिक्त) Genus-Baliospermum Blume. B montanum (Willd) Muell Arg. B, avillace Blume (元代) 521. Genus-Croton Linu. 522. C. ticlium L'nn. (wayin) Genus-Chrozophora Neck. C. plicata A. Juss (क् श्वेम्प) 523. C. prostrata Dalz. C. rottieri A. Juss. ex-Spreng Genus-Euphorbis Liun. E. antiquorum Linn. 524. वाक्यांत्रण) E. neriifolia Linn. (बननाजिका) 525. E. tirucalli Linn. (अप्रानका) 526. E. pilulifera Linn. (44 (414) 527. E. hirts Linn.

केविटरन प्रशिक्ष

528. E. microphylla Heyne,

(ब्हाप्रेयमध्ये)

E. bombaiensis Sant.

529. E. thymifolia Linn. (. 400, 44%)

Genus-Jecropha Linu.

530. J curcas Linn. (दांशारकदक्षा)

53L. J. goesypifolia Linn.

(मानस्वदक्ता)

Genus-Richnus Ling.

532. R. communis Linn.

(जांबरकरवका)

Genus-Putrenjive Wall.

533. P. rozberghii Wall (भूतकीय)

Genus-Tragia Linn,

534. T. involucrata Linn. (348)

Genus-Cleistauthus

535. C. collinus (Roxb) Benth. &

Hook, f. (streft)

Genus - Mallotus Lour.

536. M. philippinensis Muell-Arg (wante for)

Genus-Phylicathus Linn-

537. P. distichus Muell. (catety)
Cicca acida (Linu) Merr.

538. P. emblica Linn. (जायनको)
Emblica officinalis Gaertn.

539. P. niruri Linn. (प्रेवादना) P. frattrnua Webster

540. P. ueinuria Linn. (viwauff)

541. P. reticulatus Poir. (পানবিউনি)

Genus-Trewla Linn.

542. T. nudiflore Linn. (Fiff)

Genue-Sepium.

543. S. sebiferum Rogb. (त्यावहीता) XCIV. Urticacese.

Genus-Artocarpus Foe t.

544. A. intigrifolia Linn. (* inter)
A. heterophyllus Lamk.

545. A. lakoocha Roxb. (cure)

Genus Camable Tourn.

546. C. sativa Linn. (4196)

Genus-Ficus Linn,

547. F. bengaleneis Ling. (क्टेश्राइ)

548. F. religiosa Linn. (444)

550. F. glomerata Roub. (198548)

551. F. hispida Linn. (* * * § 4 *)

552. F. heterophylla Linn. f.

(योग त्यक्षका)

553. F. cunia Ham, ex-Roxb,

(चरा धुमुच)

554. F. infectoria Roxb. (भाकुक)

F. lacor Buch .- Ham.

Genus-Morus Linn.

555. M. indice Linn. (9'4)

M. scedora Griff.

Genus-Streblus Lour.

556. S. seper Lour. (CTeVi)

XCV. Juglandacear.

Gepus-Jugians Linn.

557. J. regia Linu. (wiscert)

XCVI, Myricaceae

Genue-Myrica Linn.

558. M. nagi Thunb. (4544)

XCVIL Casuarinese.

Genus-Casuarina. Forst.

559. C. equitetifolia Linn.

(विंगाधी बांधे)

XCVIII. Cupuliferae.

Genus-Betula Tourn.

560. B. utilie D. Don. (क्षान्त)

Genus-Quercus Linn.

561., Q. infectoria Oliv. (काक्का)

XCIX. Salicineas.

Genus-Saliz Linn.

562. S. tetrasperma Roxb.

(शनिवाया)

C. Coniferas.

0

ভাৰতীয় কনোৰ্যৰ

Genue-Pinus Linn.

563. P. longifolis Rozb. (** (राज्या)

Genus-Abies Juse.

564. A. webbiana Lindl. (कानियनक)

Genus-Cedrus Loud.

565. C. libani Barrl. (CERTY)

C. deode a (Roxb) Loud.

CI. Orchidacene,

Genus-Dendrobium Sw.

566. D. macrael Lindl. (alta)

Genus-Vande Br.

567. V. rozburghii R. Br. (with)

V. tessellara Hook ez-G. Don.

Genus-Saccolabium BL

568. S. papillosum Lindi. (1141)

Acampe papillasa (Roxb)

Lindi.

Genus-Eulophia Br.

569. E. compestris Wall.

(নালেম্মিরিশ)

CIL Scitaminaceae.

Genns-Alpinia Linn,

570. A. galanga Willd. (क्लबन)

Genus-Kasmpferia Lion.

571. K. angustifolia Rosc.

(प्रधृतिस्तिया)

572. K. rotunda Linn. (4 8 8191)

573. K. galanga Linn, (593741)

Genus-Hedychium Koenis.

574. H. spicatum Ham, ex-Smith.

(क्यूब-क्टूबि)

Genus-Curcuma Linn.

575. C. amada Rozb. (wintel)

576. C. aromatica Salisb. (वन-लन्त)

577. C. longs Linn. ((किया)

578. C. gedoaria Rosc. (नही)

579. C. angustifolia Roxb (41106)

580. C. caesia Rozb. (कानरविता)

Geous-Zlagiber. Adans,

581. Z. officinale Rosc. (with)

582. Z. zerumbet Rose, ex-Smith.

(यहावबी का)

583. Z. cassumunar Roab. (444141)

Genus-Costus Linn,

584. C. speciosus (Koen) & uth.

((कडे)

Genus-Amomum. Linn.

585. A. subulat im Roxb. (44 4416)

586. A. aromaticum Roxb.

(শোৰক এলাচ)

Genus-Elettaria Maton.

587. E. carda nomum Maton.

(त्यांचे अमात)

Genus-Cappa Linn.

588. C. indica Linn. (河坑 4百)

Genus-Musa Linn.

589. M. sapientum Linn. (करनी)

M. paradisiaca Linn. var.

Sapientum Kuntze.

Cill. Haemodorsrene.

Genus-Sansevieria Thu

590. S. 10xburghiana Sci.

CIV. Bromeliacese.

Genus-Ananes Adans.

591. A. sativus Schult, (ataten,

A. comosus Merr.

CV. Irideae.

Genus - Crocus Linn.

592. C. antivus Linn. (mtws4)

Genus-Lelamonda Adants.

593. B. chinensis DC.

(जनवार वकी)

Genus-Iris Linn.

514. I. nepalensis D. Don. (*** (*)1)

CVL Amaryllidacese.

Geous-Curculigo Gaerto.

595. C. orchioides Gaeren. (कामम्मी)

Genne-Agave Linn.

596. A. centela Rozb. (afi)